

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
ΤΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Απόφαση ΕΠΑ: 42/2014

Αρ.Φακ.: 11.17.012.08

ΟΙ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΝΟΜΟΙ ΤΟΥ 2008 ΚΑΙ 2014

(Νόμοι αρ. 13(I)/2008 και αρ. 41(I)/2014)

Αυτεπάγγελτη έρευνα εναντίον του Παγκύπριου Οργανισμού Αγελαδοτρόφων (Π.Ο.Α.) Δημόσια Λτδ για πιθανολογούμενες παραβάσεις των άρθρων 3 ή/και 6 του Νόμου αρ. 13(I)2008, καθώς και των άρθρων 101 ή/και 102 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επιτροπή Προστασίας του Ανταγωνισμού:

κα. Λουκία Χριστοδούλου	Πρόεδρος
κ. Ανδρέας Καρύδης	Μέλος
κα. Ελένη Καραολή	Μέλος
κ. Χάρης Παστελλής	Μέλος
κ. Χρίστος Τσίγκης	Μέλος

Ημερομηνία απόφασης: 17 Οκτωβρίου 2014

ΑΠΟΦΑΣΗ

Αντικείμενο της παρούσας απόφασης αποτελεί η αυτεπάγγελτη έρευνα της Επιτροπής Προστασίας του Ανταγωνισμού (στο εξής η «Επιτροπή») για πιθανολογούμενες παραβάσεις των άρθρων 3 ή/και 6 του Νόμου 13(I)2008 ως έχει τροποποιηθεί με τον Νόμο 41(I)/2014 (στο εξής ο «Νόμος») καθώς και των άρθρων 101 ή/και 102 της

Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής η «Σ.Λ.Ε.Ε») από μέρους του Παγκύπριου Οργανισμού Αγελαδοτρόφων (Π.Ο.Α) Δημόσια Λτδ (στο εξής ο «Π.Ο.Α») για ενδεχόμενη ύπαρξη και/ή εφαρμογή αποφάσεων και/ή πρακτικών και/ή συμπεριφορών από μέρους του Π.Ο.Α σε σχέση με την πώληση / παράδοση του νωπού αγελαδινού γάλακτος κατά την περίοδο 01/01/2009 μέχρι και 28/05/2012 που δύνανται να παρακωλύουν, νοθεύουν και περιορίζουν τον ανταγωνισμό.

1. ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Η Επιτροπή κατά τη συνεδρία της που πραγματοποιήθηκε στις 28/05/2012, εξέτασε πληροφορίες, δημοσιεύματα και δελτία τύπου στον ηλεκτρονικό και έντυπο τύπο σύμφωνα με τα οποία ο Π.Ο.Α προβαίνει σε ενέργειες και/ή πρακτικές έναντι των αγελαδοτρόφων / μελών του και σε σχέση με την πώληση / παράδοση του νωπού αγελαδινού γάλακτος, οι οποίες αφορούν την χρονική περίοδο από 01/01/2009 μέχρι και 28/05/2012, και οι οποίες δύνανται να παραβιάζουν τους κανόνες του δικαίου του ανταγωνισμού.

Η Επιτροπή εστίασε την προσοχή της στα ακόλουθα:

- I. Επιστολή του Π.Ο.Α, ημερομηνίας 6/2/2009 προς τους αγελαδοτρόφους / μέλη του όπου καταγράφονται προς ενημέρωσή τους οι αποφάσεις που έλαβε το Διοικητικό Συμβούλιο του Π.Ο.Α σε συνεδρία του ημερομηνίας 30/1/2009 σε σχέση με την γαλακτοκομική περίοδο 2008-2009 και την γαλακτοκομική περίοδο 2009-2010. Η εν λόγω επιστολή αναφέρει, μεταξύ άλλων, ότι: *«Η κάθε αγελαδοτροφική μονάδα θα πρέπει από την 1^η Μαρτίου 2009 και μέχρι το τέλος της Γαλακτοκομικής Περιόδου 2008-2009 που είναι η 31^η Μαρτίου 2009 να μεριμνήσουν προκειμένου να μην παραδίδουν ποσότητα γάλακτος πέραν της ημερήσιας ποσόστωσης τους που προκύπτει από την ετήσια ποσόστωση της κάθε αγελαδοτροφικής μονάδας. Στη δική σας μονάδα η ημερήσια ποσόστωση είναι ... λίτρα. Ο μέσος όρος της παράδοσης γάλακτος κατά τον μήνα Μάρτιο 2009 δεν θα πρέπει να υπερβαίνει την πιο πάνω ημερήσια ποσόστωσή σας. Οποιαδήποτε ποσότητα παραδοθεί κατά την εν λόγω περίοδο και είναι πέραν της ποσότητας που αναλογεί στην ποσόστωση της περιόδου αυτής θα έχει μηδενική τιμή...».*
- II. Δημοσίευμα της εφημερίδας ο Φιλελεύθερος, ημερομηνίας 20/2/2012 βάσει του οποίου αναφέρεται ότι: *«Βιομηχανία παραγωγής γαλακτοκομικών προϊόντων απέκτησε η Παγκύπρια Οργάνωση Αγελαδοτρόφων η οποία πλέον εκτός από την εμπορία γάλακτος θα κάνει και την παρασκευή του... Σημειώνεται ότι δεν έχει εγερθεί*

επίσης ζήτημα κατά πόσο μπορούν να είναι ταυτόχρονα και ομάδα παραγωγών γάλακτος και μεταποιητές γάλακτος, δεδομένου ότι τους δίνεται η δυνατότητα να προμηθεύουν το τυροκομείο τους με γάλα σε χαμηλότερες τιμές από τους υπόλοιπους... Και ενώ το μονοπώλιο τους στην Κύπρο καλά κρατεί, όλοι οι φορείς της Κυπριακής Δημοκρατίας αρνούνται να εξετάσουν το θέμα με αποτέλεσμα ο Παγκύπριος Οργανισμός Αγελαδοτρόφων να κατέχει μερίδια αγοράς στην παραγωγή γάλακτος με ποσοστά που φθάνουν το 72%».

- III. Δημοσίευμα της εφημερίδας ο Φιλελεύθερος, ημερομηνίας 31/3/2012 βάσει του οποίου αναφέρεται ότι: «Στα χέρια του Παγκύπριου Οργανισμού Αγελαδοτρόφων βρίσκεται και επίσημα το τυροκομείο *Parouis Dairies Ltd* μετά την μεταβίβαση των μετοχών της εταιρείας στον Οργανισμό. Μία απόφαση που προκάλεσε δυσαρέσκεια σε βιομηχάνους μέλη του Συνδέσμου Τυροκόμων Κύπρου, που αποφάσισε να θέσει το θέμα στην επόμενη γενική συνέλευση του Συνδέσμου με εισήγηση να καταγγελθεί το θέμα στην Επιτροπή Προστασίας Ανταγωνισμού...Σύμφωνα με μέλη του Συνδέσμου Τυροκόμων, που να σημειωθεί μέλος πλέον είναι και ο Παγκύπριος Οργανισμός Αγελαδοτρόφων, η καταφανής δεσπόμενη θέση του Οργανισμού μετά την εισδοχή του στον τομέα της τυροκόμησης, του επιτρέπουν να εξασφαλίζει σίγουρη δουλειά... Οι τυροκόμοι ανησυχούν μήπως η εταιρεία των αγελαδοτρόφων σταματήσει να προμηθεύει με γάλα συγκεκριμένα τυροκομεία (όπως έπραξε και στην περίπτωση της εταιρείας Πήττας) και χρησιμοποιεί το γάλα για τις ανάγκες του δικού της τυροκομείου. Επιπλέον ανησυχούν από την τιμή παραχώρησης του γάλακτος στο τυροκομείο τους σε σχέση με τα υπόλοιπα τυροκομεία, ως αποτέλεσμα της δεσπόμενης θέσης που κατέχουν στον τομέα του γάλακτος».
- IV. Δημοσίευμα της εφημερίδας ο Φιλελεύθερος, ημερομηνίας 2/4/2012 βάσει του οποίου αναφέρεται ότι: «Στα ψηλότερα επίπεδα της Ε.Ε. των 27 εξακολουθεί να διατηρείται η τιμή του αγελαδινού γάλακτος στην Κύπρο.... Η διατήρηση της τιμής του γάλακτος στην Κύπρο σε ψηλά επίπεδα είναι αποτέλεσμα της καταφανούς δεσπόμενης θέσης του Παγκύπριου Οργανισμού Αγελαδοτρόφων που ελέγχει πέραν του 70% των κατανεμημένων ποσοστώςσεων στους αγελαδοτρόφους. Ως αποτέλεσμα αυτής της πρακτικής εξακολουθούν οι Κύπριοι καταναλωτές να πίνουν το ακριβότερο γάλα στην Ε.Ε. Η τεράστια διαφορά στην τιμή παραγωγού, δεν δίνει περιθώρια στις γαλακτοβιομηχανίες να μειώσουν περαιτέρω τις τιμές του νωπού παστεριωμένου γάλακτος στην αγορά. Ακριβότερα βέβαια είναι και τα γαλακτοκομικά προϊόντα που παράγονται στην Κύπρο και έχουν ως πρώτη ύλη το αγελαδινό γάλα».

- V. Δημοσίευμα της εφημερίδας ο Φιλελεύθερος, ημερομηνίας 3/4/2012 βάσει του οποίου αναφέρεται ότι: *«Με απόφασή του ο Παγκύπριος Οργανισμός Αγελαδοτρόφων (Π.Ο.Α) που βρίσκεται σε ισχύ από τη γαλακτοκομική περίοδο 2009-2010, προσπαθεί με ανορθόδοξο τρόπο να μετακινήσει την παραγωγή σε περιόδους όπου υπάρχει ζήτηση γάλακτος. Συγκεκριμένα επιβάλλει πρόστιμα στους αγελαδοτρόφους μέλη του για ποσότητες που νόμιμα παράγουν το πρώτο τετράμηνο κάθε χρόνου. Μία απόφαση που συνιστά περαιτέρω προσπάθεια χειραγώγησης της παραγωγής, ακόμη και πιο κάτω από ότι προνοεί η ετήσια ποσόστωση του κάθε παραγωγού με στόχο φυσικά τον έλεγχο της τιμής του γάλακτος... Επισημαίνεται ότι ο Π.Ο.Α έχει κάθε δικαίωμα να συμφωνήσει με τον παραγωγό πόσο γάλα να του παραδίδει, όμως είναι παράνομο οι ποσότητες που νόμιμα παρήγαγε ο παραγωγός μέσα στα πλαίσια της ποσόστωσης που του παραχωρήθηκε να υπόκεινται σε πρόστιμο, γιατί ο παραγωγός υπέγραψε συμβόλαιο αποκλειστικής παράδοσης του γάλακτος στον Π.Ο.Α. Αν δεν θέλει αυτήν την ποσότητα ο Π.Ο.Α οφείλει να επιτρέψει στον παραγωγό να διαθέσει τη νόμιμα παραχθείσα ποσότητα γάλακτος σε άλλον αγοραστή χωρίς να υποστεί οποιοδήποτε πρόστιμο».*
- VI. Δημοσίευμα της εφημερίδας ο Φιλελεύθερος, ημερομηνίας 4/4/2012 βάσει του οποίου αναφέρεται ότι: *«Την επίσημη θέση της γαλακτοβιομηχανίας Κρίστης και Χαραλαμπίδης (Vivartia Cyprus) σε σχέση με την αποχώρηση της από τον Σύνδεσμο Τυροκόμων κάτι το οποίο προέκυψε μετά την απόφαση για απόσυρση της αίτησης για κατοχύρωση του χαλουμιού, δίνει η εταιρεία με ανακοίνωσή της προς τον Τύπο...Η συμμετοχή του Παγκύπριου Οργανισμού Αγελαδοτρόφων (Π.Ο.Α) στις Γενικές Συνελεύσεις του Συνδέσμου Τυροκόμων, μετά από εξαγορά τυροκομείου που έκανε πρόσφατα, επηρέασε την απόφαση. Τα συμφέροντα του Π.Ο.Α εξυπηρετούνται με την απόσυρση της αίτησης και οι τυροκόμοι που προμηθεύονται αποκλειστικά αγελαδινό γάλα από τον Π.Ο.Α ενδεχομένως να υπέκυψαν στην πίεση που τους ασκήθηκε».*
- VII. Δημοσίευμα του περιοδικού Ευρωκέρδος, Μάιος 2012 όπου καταγράφεται το περιεχόμενο της συνέντευξης του Διευθύνοντα Σύμβουλου της εταιρείας Χαραλαμπίδης-Κρίστης, κ. Μάριου Καμπανελλά, βάσει του οποίου αναφέρεται ότι: *«Κανένας δεν παρεμβαίνει, κανένας δεν ασχολείται παρότι υπάρχουν νομοθεσίες σήμερα στην Ευρωπαϊκή Ένωση με βάση τις οποίες η ύπαρξη και η λειτουργία του Π.Ο.Α είναι παράνομη. Κανένας δεν θέλει να αγγίξει το θέμα αυτό. Η πολιτεία μας με τις πράξεις και παραλείψεις της δημιούργησε αυτήν την πανίσχυρη, μονοπωλιακή*

κατάσταση που ονομάζεται Παγκύπριος Οργανισμός Αγελαδοτρόφων. Η παρέμβαση της Πολιτείας σε αυτό το θέμα μπορεί να οδηγήσει στη μείωση της αδικαιολόγητης ψηλής τιμής του νωπού αγελαδινού γάλακτος».

VIII. Δημοσίευμα της εφημερίδας η Σημερινή, ημερομηνίας 23/5/2012 βάσει του οποίου αναφέρεται ότι: *«Σύσσωμοι οι αγελαδοτρόφοι, σε χθεσινή γενική τους συνέλευση, εξέφρασαν την αποφασιστικότητά τους για την λήψη δυναμικών μέτρων. Αναλυτικά έχουν δοθεί οδηγίες στους 500 περίπου αγελαδοτρόφους που δραστηριοποιούνται σε όλη την Κύπρο να μεταβούν την Πέμπτη το απόγευμα με τα οχήματά τους έξω από την Βουλή, ώστε να εκφράσουν την αντίθεσή τους στο σχετικό νομοσχέδιο. Ταυτόχρονα, οι αγελαδοτρόφοι αποφάσισαν να χύσουν πέραν των 400 τόνων γάλακτος στον χώρο, ενώ από την επόμενη ημέρα δεν θα παραδίδουν γάλα στις βιομηχανίες».*

IX. Δημοσίευμα της εφημερίδας η Σημερινή, ημερομηνίας 24/5/2012 βάσει του οποίου αναφέρεται ότι: *«Οι αγελαδοτρόφοι σε προχθεσινή γενική τους συνέλευση, εξέφρασαν την αποφασιστικότητά τους για τη λήψη δυναμικών μέτρων... Ταυτόχρονα οι αγελαδοτρόφοι αποφάσισαν να χύσουν πέραν των 400 τόνων γάλακτος στον χώρο, ενώ από την επόμενη ημέρα δεν θα παραδίδουν γάλα στις βιομηχανίες... ο Γενικός Διευθυντής του Παγκύπριου Οργανισμού Αγελαδοτρόφων (Π.Ο.Α) Νίκος Παπακυριακού...».*

Η Επιτροπή συνεκτιμώντας τα ενώπιόν της στοιχεία και ενεργώντας στη βάση των διατάξεων του άρθρου 23(2)(α) Νόμου, ομόφωνα αποφάσισε, τη διεξαγωγή αυτεπάγγελτης έρευνας εναντίον του Π.Ο.Α αναφορικά με το ενδεχόμενο παράβασης των άρθρων 3 ή/και 6 του Νόμου καθώς και των άρθρων 101 ή/και 102 της Σ.Λ.Ε.Ε. με σκοπό τη διερεύνηση των πρακτικών του Π.Ο.Α έναντι των αγελαδοτρόφων / μελών του και τις ενέργειες και/ή πρακτικές του σε σχέση με την πώληση / παράδοση του νωπού αγελαδινού γάλακτος, κατά την χρονική περίοδο από 1/1/2009 μέχρι και 28/05/2012.

Στην ίδια συνεδρία, η Επιτροπή αποφάσισε τη διεξαγωγή επιτόπου αιφνίδιας έρευνας στα γραφεία, στους χώρους και μεταφορικά μέσα του Π.Ο.Α, στη βάση του άρθρου 31 του Νόμου.

Στις 28/05/2012 και 29/05/2012 πραγματοποιήθηκε αιφνίδια επιτόπου έρευνα στα γραφεία του Π.Ο.Α.

Στις 25/6/2013, η Επιτροπή, δυνάμει του άρθρου 15(2) του Νόμου, συνήλθε σε συνεδρία για να εξετάσει τον χειρισμό της υπό αναφορά αυτεπάγγελτης έρευνας, υπό τη νέα σύνθεσή της, σύμφωνα με το διορισμό της από το Υπουργικό Συμβούλιο, ως οι αποφάσεις του ημερομηνίας 16/04/2013 και 24/05/2013. Η Επιτροπή σημειώνει ότι στη σε συνεδρία της που πραγματοποιήθηκε υπό την προηγούμενη σύνθεση της με ημερομηνία 28 /5/2012, ομόφωνα αποφάσισε, στη βάση των διατάξεων του άρθρου 23(2)(α) του Νόμου, τη διεξαγωγή αυτεπάγγελτης έρευνας εναντίον του Π.Ο.Α. για πιθανολογούμενες παραβάσεις των άρθρων 3 ή/και 6 του Νόμου, καθώς και των άρθρων 101 ή/και 102 της ΣΛΕΕ με σκοπό τη διερεύνηση της συνεργασίας του με τούς αγελαδοτρόφους και τις ενέργειες και/ή πρακτικές του σε σχέση με τη πώληση/ διάθεση του φρέσκου αγελαδινού γάλακτος κατά τη χρονική περίοδο 1 Ιανουαρίου 2009 μέχρι και 28 Μαΐου 2012.

Η Επιτροπή, αφού εξέτασε όλα τα ενώπιον της στοιχεία που περιέχονται στο διοικητικό φάκελο της υπόθεσης, αποφάσισε ομόφωνα να υιοθετήσει την πιο πάνω απόφαση της Επιτροπής, που λήφθηκε υπό την προηγούμενη σύνθεση της και να δώσει οδηγίες προς την Υπηρεσία να διεξάγει εξ' υπαρχής προκαταρκτική έρευνα εναντίον του Π.Ο.Α. αναφορικά με πιθανολογούμενες παραβάσεις των άρθρων 3 ή και 6 του Νόμου και 101 ή/και 102 της ΣΛΕΕ κατά την χρονική περίοδο 1 Ιανουαρίου 2009 μέχρι και 28 Μαΐου 2012 και να υποβάλει σχετικό σημείωμα.

Η Υπηρεσία αφού ολοκλήρωσε τη διεξαγωγή της προκαταρκτικής της έρευνας υπέβαλε Ενημερωτικό Σημείωμα προς την Επιτροπή ημερομηνίας 25/11/2013.

Στη συνεδρία της Επιτροπής που πραγματοποιήθηκε στις 9/12/2013 η Επιτροπή, αφού έλαβε υπόψη της όλο το περιεχόμενο του διοικητικού φακέλου της υπόθεσης, καθώς και το Σημείωμα της Υπηρεσίας ημερομηνίας 25/11/2013, ομόφωνα διαπίστωσε ότι στοιχειοθετούνται εκ πρώτης όψεως παραβάσεις των άρθρων 3(1)(α), 3(1)(β) και 6(1)(α) του Νόμου από μέρους του Π.Ο.Α. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή, αποφάσισε να προχωρήσει στην ετοιμασία και αποστολή Έκθεσης Αιτιάσεων εναντίον του Π.Ο.Α., ενεργώντας στη βάση και στα πλαίσια του Νόμου.

Η Επιτροπή στην ίδια συνεδρία της αποφάσισε ότι βάσει των στοιχείων του διοικητικού φακέλου, στην προκείμενη υπόθεση δεν διαφαίνεται να υφίσταται επηρεασμός του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών της Ε.Ε στις ορισθείσες σχετικές αγορές της παρούσας υπόθεσης. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή προέβηκε στην εξέταση της παρούσας υπόθεσης μόνο υπό το πρίσμα των άρθρων 3(1) και 6(1) του Νόμου.

Η Επιτροπή στις 13/1/2014 κοινοποίησε προς τον Π.Ο.Α την Έκθεση Αιτιάσεων, καλώντας τον παράλληλα να υποβάλει τις παρατηρήσεις του επί των εκ πρώτης όψεως παραβάσεων μέχρι τις 6/2/2014 και να παραστεί σε ακρόαση ενώπιον της Επιτροπής στις 13/2/2014.

Η Επιτροπή, κατόπιν σχετικών αιτημάτων του Π.Ο.Α, του έδωσε το δικαίωμα πρόσβασης στον Διοικητικό Φάκελο της υπόθεσης, ο οποίος πραγματοποιήσε δύο προσβάσεις στις 19/2/2014 και στις 28/2/2014.

Επίσης, η Επιτροπή ικανοποιώντας όλα τα σχετικά αιτήματα του Π.Ο.Α, όρισε την ημερομηνία υποβολής των γραπτών θέσεων του στις 28/4/2014 και την ημερομηνία ακρόασής του στις 2/5/2014 Π.Ο.Α.

Ο Π.Ο.Α απέστειλε τις γραπτές του θέσεις επί των εκ πρώτης όψεως παραβάσεων στις 28/4/2014 και παρέστη στην ακροαματική διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής στις 2/5/2014. Επίσης, ο Π.Ο.Α με την ολοκλήρωση της ακροαματικής διαδικασίας ενώπιον της Επιτροπής, προχώρησε και απέστειλε συμπληρωματικές θέσεις με επιστολή του ημερομηνίας 12/5/2014.

Η Επιτροπή σε συνεδρία της ημερομηνίας 12 Ιουνίου 2014 μετά την ολοκλήρωση της ενώπιον της προφορικής διαδικασίας, αφού έλαβε υπόψη της τις θέσεις του Π.Ο.Α στην ολότητά τους και αφού μελέτησε το περιεχόμενο του διοικητικού φακέλου της υπόθεσης και ενημερώθηκε πλήρως από τα στοιχεία και δεδομένα τα οποία υπήρχαν σε αυτόν, αρχικά εξέτασε και έκρινε τις προδικαστικές ενστάσεις που είχαν τεθεί ενώπιον της και ακολούθως ομόφωνα αποφάσισε ότι στοιχειοθετούνται οι παραβάσεις των άρθρων 3(1)(α), 3(1)(β) και 6(1)(α) του Νόμου από μέρος του Π.Ο.Α. και ομόφωνα αποφάσισε να ειδοποιήσει τον Π.Ο.Α. για την πρόθεσή της να επιβάλει πρόστιμο στα πλαίσια του άρθρου 42 του Νόμου.

Η Επιτροπή σε συνεδρία της ημερομηνίας 5 Αυγούστου 2014, ομόφωνα αποφάσισε ότι θα πρέπει να ζητηθεί από τον Π.Ο.Α. να αποστείλει τους εξελεγμένους λογαριασμούς του για το έτος 2011, ούτως ώστε να ληφθούν υπόψη τα σχετικά στοιχεία για τον καθορισμό του προστίμου με βάση τον κύκλο εργασιών που πραγματοποιήθηκε κατά το προηγούμενο οικονομικό έτος της παράβασης, ως προνοείται στο άρθρο 24(2) του Νόμου.

Η Επιτροπή με επιστολή ημερομηνίας 8 Αυγούστου 2014, κατ' εφαρμογή του άρθρου 42(2) του Νόμου, ειδοποίησε τον Π.Ο.Α. αναφορικά με την πρόθεσή της να επιβάλει σε αυτόν διοικητικό πρόστιμο, ενημερώνοντάς τον για τους λόγους για τους οποίους προτίθεται να ενεργήσει τοιούτο τρόπος και παρέχοντας του το δικαίωμα υποβολής

παραστάσεων εντός τριάντα (30) ημερών από την ημερομηνία λήψης της εν λόγω επιστολής. Επιπρόσθετα, με την εν λόγω επιστολή ζητήθηκε από τον Π.Ο.Α. να υποβάλει τους εξελεγμένους λογαριασμούς του για το έτος 2011 εντός τριάντα (30) ημερών από τη λήψη της επιστολής.

Ο Π.Ο.Α. με επιστολή των νομικών εκπροσώπων του ημερομηνίας 5 Σεπτεμβρίου 2014, η οποία παραλήφθηκε στις 8 Σεπτεμβρίου 2014 υπέβαλε αίτημα για παράταση της προθεσμίας για υποβολή των παρατηρήσεών του σε σχέση με την ειδοποίηση της πρόθεσης της Επιτροπής για επιβολή διοικητικού προστίμου, μέχρι τις 2 Οκτωβρίου 2014.

Η Επιτροπή σε συνεδρία της ημερομηνίας 9 Σεπτεμβρίου 2014 ομόφωνα αποφάσισε να εγκρίνει το αίτημα που υπέβαλε ο Π.Ο.Α. για παράταση της εν λόγω προθεσμίας. Σχετική επιστολή με την οποία ειδοποιήθηκε ο Π.Ο.Α. για την έγκριση της παράτασης αποστάληκε σε αυτό στις 11 Σεπτεμβρίου 2014.

Ο Π.Ο.Α. απέστειλε τις παρατηρήσεις του αναφορικά με την πρόθεση της Επιτροπής να επιβάλει διοικητικό πρόστιμο, σε επιστολή του ημερομηνίας 30 Σεπτεμβρίου 2014.

Η Επιτροπή σε συνεδρία της ημερομηνίας 8 Οκτωβρίου 2014, αφού εξέτασε το περιεχόμενο της επιστολής που είχε αποσταλεί από το δικηγόρο του Π.Ο.Α. με ημερομηνία 30 Σεπτεμβρίου 2014, κατέληξε όπως αποστείλει νέα επιστολή προς το δικηγόρο του Π.Ο.Α. με την οποία να ζητεί να λάβει τις πιο κάτω διευκρινίσεις, το αργότερο μέχρι τις 15 Οκτωβρίου 2014 και ώρα 14.00:

(α) Καθοριστεί επακριβώς το ύψος του ποσού του κεφαλαίου κίνησης του Π.Ο.Α. «που βρίσκονταν κατατεθειμένα αποκλειστικά στη Λαϊκή Τράπεζα, [...]», μετά τις εξελίξεις στο τραπεζικό τομέα κατά το 2013, καθώς και η κατανομή τους ανά τραπεζικό ή συνεργατικό πιστωτικό ίδρυμα με το οποίο συνεργάζεται ο Π.Ο.Α. και οι θυγατρικές του εταιρείες, αλλά και να τύχουν διευκρίνησης τα όσα αναφέρονται στο σημείο 3.27 της πιο πάνω αναφερόμενης επιστολής του Π.Ο.Α. και να παρασχεθούν προς τούτο αποδεικτικά στοιχεία.

(β) Επιπρόσθετα, να αναφερθούν με πλήρη λεπτομέρεια οποιοσδήποτε καταθέσεις και /ή υποχρεώσεις υπάρχουν σήμερα, σε οποιαδήποτε μορφή, σε όλες τις τράπεζες και συνεργατικά πιστωτικά ιδρύματα με τα οποία συνεργάζεται ο Π.Ο.Α. και οι θυγατρικές του εταιρείες και να παρασχεθούν προς τούτο αποδεικτικά στοιχεία.

(γ) Παρατεθεί βεβαίωση, τόσο από τους ανεξάρτητους ελεγκτές του Π.Ο.Α. όσο και από τον Πρόεδρο ότι τα όποια αποσταλθέντα στην Επιτροπή, ως οι παράγραφοι (α) και (β), στοιχεία αφορούν όλους τους λογαριασμούς που διαθέτει ο Π.Ο.Α. και οι θυγατρικές του εταιρείες.

Η προθεσμία που καθορίστηκε από την Επιτροπή για την υποβολή των αιτηθεισών διευκρινήσεων εξέπνευσε χωρίς την αποστολή οποιωνδήποτε στοιχείων.

Η Επιτροπή αφού έλαβε υπόψη τις θέσεις και παρατηρήσεις του Π.Ο.Α., μελέτησε το περιεχόμενο του διοικητικού φακέλου της υπόθεσης και ενημερώθηκε πλήρως από τα στοιχεία και δεδομένα τα οποία υπήρχαν σε αυτόν, ομόφωνα αποφάσισε ως ακολούθως:

2. ΠΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΟ ΑΙΤΗΜΑ ΕΞΑΙΡΕΣΗΣ ΤΗΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΑΠΟ ΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Η Επιτροπή έκρινε σκόπιμο όπως καταρχάς προβεί στη μελέτη και αξιολόγηση του αιτήματος του Π.Ο.Α. για εξαίρεση της Προέδρου της Επιτροπής από τη διαδικασία εξέτασης της παρούσας αυτεπάγγελτης έρευνας. Το εν λόγω αίτημα υποβλήθηκε κατά την έναρξη της ακροαματικής διαδικασίας ενώπιον της Επιτροπής στις 2/5/2014.

Συγκεκριμένα, στις 2/5/2014 κατά την έναρξη της ακροαματικής διαδικασίας δόθηκε γραπτό κείμενο στην Πρόεδρο της Επιτροπής το οποίο ο νομικός εκπρόσωπος του Π.Ο.Α. δήλωσε ότι απευθύνετε προς αυτή με το οποίο ζητούσε την εξαίρεση της από την εκδίκαση της παρούσας υπόθεσης. Το εν λόγω γραπτό κείμενο αναφέρει επί λέξει τα ακόλουθα:

«Αίτημα για Εξαίρεση της Προέδρου της Επιτροπής από την Εκδίκαση της παρούσας Υπόθεσης

Εισαγωγή

1.Ο Παγκύπριος Οργανισμός Αγελαδοτρόφων (Π.Ο.Α) Δημόσια Λτδ (εφεξής ο «Π.Ο.Α») αιτείται όπως η Πρόεδρος της Επιτροπής Προστασίας Ανταγωνισμού (εφεξής η «Επιτροπή») κ. Λουκία Χριστοδούλου εξαιρεθεί από την εκδίκαση της παρούσας υπόθεσης καθότι, είναι η θέση μας, ότι δεν πληροί το εχέγγυο της αμεροληψίας και της ανεξαρτησίας.

Λόγοι

2. Στις 30/5/2012 σε δημοσίευμα της εφημερίδας «Ο Φιλελεύθερος» το οποίο επισυνάπτεται αναφέρεται ότι η Επιτροπή διεξάγει αυτεπάγγελτη έρευνα εναντίον του Π.Ο.Α για κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης. Σημειώνουμε ότι το εν λόγω άρθρο δημοσιεύτηκε 2 ημέρες μετά την συνεδρία της Επιτροπής κατά την οποία αποφασίσθηκε η αυτεπάγγελτη έρευνα και χωρίς να προηγηθεί οποιαδήποτε επίσημη ανακοίνωση. Επισημαίνουμε σχετικά ότι σχετική ανακοίνωση της Επιτροπής αναρτήθηκε στην ιστοσελίδα της Επιτροπής στις 31/5/2012 (επισυνάπτεται). Στο ίδιο δημοσίευμα, περιέχονται δηλώσει της Προέδρου, η οποία αναφέρθηκε σε «άθλο της επιτροπής να τα βάλει με έναν τεράστιο Οργανισμό» όπως ο Π.Ο.Α. Σημειώνουμε επίσης ότι στο ίδιο δημοσίευμα, αναφέρεται ότι η Επιτροπή «αναμένεται να λάβει απόφαση με την οποία να διατάσσει τον Π.Ο.Α να προμηθεύει με γάλα την εταιρεία Pittas». Η προαναγγελία της απόφασης της Επιτροπής αναφορικά με την εταιρεία Pittas, που τελικά εκδόθηκε στις 20/6/2012, και που σε καμία περίπτωση δεν είχε πρώτα κοινοποιηθεί στα ενδιαφερόμενα μέρη ως είναι η διαδικασία, δεν θα μπορούσε παρά να προέρχεται από μέλος της ίδιας της Επιτροπής και εφόσον ο δημοσιογράφος κ. Άγγελος Νικολάου ο οποίος υπογράφει το άρθρο αναφέρεται σε δηλώσεις της Προέδρου, οι οποίες είναι εκ προοιμίου επιτιμητικές για τον Π.Ο.Α. Συνάγεται ότι η πληροφόρηση αυτή προέρχεται από την ίδια την πρόεδρο.

3. Σε δεύτερο δημοσίευμα της εφημερίδας «Ο Φιλελεύθερος» ημερομηνίας 7/8/2012 το οποίο επισυνάπτεται αναφέρονται δηλώσεις της Προέδρου της Επιτροπής σύμφωνα με τις οποίες ο Π.Ο.Α παρουσιάζεται να επιχειρεί σκόπιμα να δημιουργήσει πρόβλημα επάρκειας γάλακτος στην αγορά με σκοπό να ωθήσει σε αντίδραση τις γαλακτοβιομηχανίες ενάντια στην Επιτροπή εξαιτίας της απόφασης της Επιτροπής να προμηθεύει την γαλακτοβιομηχανία Pittas με 65 τόνους γάλακτος ημερησίως. Η εν λόγω δήλωση της Προέδρου της επιτροπής, επιρρίπτει δημόσια ευθύνες για την κατ' ισχυρισμό έλλειψη γάλακτος στην αγορά στον Π.Ο.Α, αποδίδοντας του μάλιστα κακόβουλη συμπεριφορά η οποία δεν έχει κανένα έρεισμα σε πραγματικά γεγονότα.

4. Παρά την προτροπή του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην Προσφυγή 1023/2012 κατά της ενδιάμεσης απόφασης της Επιτροπής με αριθμό 19/2012 με την οποία διατάχθηκε ο Π.Ο.Α να προμηθεύει με 65 τόνους αγελαδινού γάλακτος ημερησίως την Pittas, όπως η υπόθεση τύχει σύντομης εκδίκασης, η Επιτροπή στην οποία τότε και πάλιν προέδρευε η παρούσα Πρόεδρος, προέκρινε αυτεπάγγελτη έρευνα στον Π.Ο.Α. Παραμερίζοντας τις εισηγήσεις του Δικαστηρίου με αποτέλεσμα η υπόθεση αναφορικά με την εταιρεία

Pittas να μην έχει εκδικασθεί μέχρι και σήμερα, δηλαδή 17 ολόκληρους μήνες μετά. Η Πρόεδρος της Επιτροπής ενεργώντας καταπιεστικά προς τον Π.Ο.Α και εκδηλώνοντας την άμεση προκατάληψη της εναντίον του ενώ η καταγγελία των εταιρειών Pittas έγινε στις 9/5/2012 προέκρινε την αυτεπάγγελτη έρευνα η οποία ακολούθησε και στο στάδιο της έναρξης της εκδίκασής της 24 ώρες μετά την καταχώριση των γραπτών θέσεων του καταγγελλόμενου, ενεργώντας καταπιεστικά, απέστειλε την επιστολή ημερομηνίας 29/4/2014 η οποία υπογράφεται από λειτουργό εξ ονόματος της Διευθύντριας της Υπηρεσίας, με την οποία απαιτεί απάντηση σε ερωτήματα εντός περιόδου 10 ημερών. Η απάντηση που πρέπει να δοθεί μέχρι 13/5/2014 αφορά θέματα που προκύπτουν για ολόκληρο το 2012 ενώ η καταγγελία των εταιρειών Pittas αφορά την περίοδο μόνο μέχρι το Μάιο του 2012. Η μεθόδευση της καταπιεστικής αυτής συμπεριφοράς από την Πρόεδρο, είτε αυτοπροσώπως, είτε μέσω της Υπηρεσίας της οποία προϊίσταται, συνιστά λόγο ύπαρξης αμφιβολίας ως προς την ανεξαρτησία της Προέδρου.

5. Κατά ή περί το 2012 ζητήθηκαν από την Επιτροπή απόψεις σχετικά με την αυτεπάγγελτη έρευνα εναντίον του Π.Ο.Α από τις γαλακτοβιομηχανίες Lanitis και Pittas Dairies και Pittas Dairy Industries παρά το γεγονός ότι η Επιτροπή γνώριζε ότι εκείνο το διάστημα εκκρεμούσαν ενώπιον της δύο υποθέσεις των εν λόγω βιομηχανιών εναντίον του Π.Ο.Α. Τούτο, θέτει σε αμφιβολία της αξιοπιστία των απαντήσεων των εν λόγω γαλακτοβιομηχανιών και η χρήση τους για υποστήριξη των αιτιάσεων της Επιτροπής στην επίδικη υπόθεση χωρίς να αναγνωρίζεται σε κανένα σημείο ότι οι εν λόγω πληροφορίες ενδεχομένως να είναι υποβολιμαίες για να στηρίξουν τις κατηγορίες εναντίον του Π.Ο.Α που εκκρεμούσα, καταδεικνύουν έλλειψη αντικειμενικότητας.

6. Περαιτέρω, η Επιτροπή και κυρίως η Πρόεδρος της Επιτροπής, ζήτησε απόψεις από τις εταιρείες Χαραλαμπίδης – Κρίστης και Λανίτης ενώ ήταν εις γνώση της ότι οι εν λόγω γαλακτοβιομηχανίες αύξησαν την τιμή πώλησης του παστεριωμένου γάλακτος κατά 4 σεντ ανά λίτρο γάλακτος τον Αύγουστο του 2012 και χωρίς η Επιτροπή να παρέμβει προς έλεγχο αυτής της αύξησης παρά το γεγονός ότι στον τομέα πώλησης παστεριωμένου γάλακτος, οι εν λόγω εταιρείες απολαμβάνουν το 100% του μεριδίου αγοράς. Τούτο αναφέρθηκε στην Επιτροπή και από τον Π.Ο.Α στην απάντηση 36 του ερωτηματολογίου ημερομηνίας 18/7/2012 όπου αναφέρεται, μεταξύ άλλων, ότι από το 1997 μέχρι και το 2011 η τιμή του παραγωγού αυξήθηκε μόνο κατά 19,8 σεντ ανά λίτρο γάλακτος ενώ η τιμή λιανική πώλησης αυξήθηκε κατά 75 σεντ ανά λίτρο γάλακτος, ισχυρισμούς που και πάλι η Επιτροπή δεν εξέτασε.

7. Τέλος, αναφέρουμε ότι στην εκπομπή «60 Λεπτά» του καναλιού «Σίγμα» ημερομηνίας 30/1/2013 με τίτλο «ΜΥΘΟΙ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΤΙΜΗ ΤΟΥ ΓΑΛΑΚΤΟΣ» ο δημοσιογράφος κ. Χρύσανθος Τσουρούλης αναφέρθηκε στην αλλαγή προσέγγισης της Επιτροπής Προστασίας του Ανταγωνισμού η οποία αποφάσισε να ασχοληθεί πιο «θερμά με το θέμα του γάλακτος» και εν συνεχεία αναφέρει ότι «έχουμε εξασφαλίσει αποκαλυπτικά – αποκλειστικά στοιχεία από τον κεντρικό πυρήνα της έρευνας». Περαιτέρω στο ίδιο ρεπορτάζ, αποκαλύπτεται ότι η Επιτροπή ήταν έτοιμη να εκδώσει απόφαση, σε υπόθεση η οποία ήταν εν αγνοία του Π.Ο.Α. Πράγματι, στις 11/3/2013 είχε πραγματοποιηθεί συνεδρία της Επιτροπής σε σχέση με τις καταγγελίες της εταιρείας Lanitis και κατά την ίδια ημερομηνία στάλθηκε στον Π.Ο.Α η καταδικαστική απόφαση. Συγκεκριμένα αναφέρεται ότι «Η δημοσιογράφος που έχει κάνει το ρεπορτάζ [...], έχει πάει στην Επιτροπή Προστασίας του Ανταγωνισμού, εγώ σας προκαλώ άμα θέλετε, το λέω και δημοσίως ότι θα έρθει η απόφαση. [...] Συνεπώς, πως είναι δυνατόν να μου λέτε ότι μαζέψαμε τα στοιχεία από άλλους. Εγώ σας λέω ότι τα μαζέψαμε, αν και ξέρετε με καλύπτει ο Νόμος για να προστατεύσω τις πηγές μου, εγώ σας λέω ότι είναι από την Επιτροπή Προστασίας Ανταγωνισμού.» Στο εν λόγω ρεπορτάζ, φαίνεται ότι ο δημοσιογράφος στηρίζεται σε στοιχεία της έρευνας της Επιτροπής εναντίον του Π.Ο.Α, σαφώς πολύ πριν ενημερωθεί για οτιδήποτε ο άμεσα ενδιαφερόμενος οργανισμός. Σχετική είναι η επιστολή της Επιτροπής ημερομηνίας 18/2/2013 στην οποία προβάλλεται ο ισχυρισμός ότι ο εκπρόσωπος του Π.Ο.Α καταλόγισε την παρουσίαση στοιχείων σε τρίτο πρόσωπο εκτός Επιτροπής. Ωστόσο, ο δημοσιογράφος επέμενε ότι τα στοιχεία λήφθηκαν από την Επιτροπή, πράγμα που παρά την κατ' ισχυρισμό υπηρεσιακή σας έρευνα και την έγκαιρη καταγγελία του θέματος με την επιστολή μας ημερομηνίας 5/2/2013 δεν διαψεύσθηκε επίσημα από την επιτροπή αλλά επιβεβαιώθηκε από τα πραγματικά γεγονότα.

Νομικό Πλαίσιο

8. Σύμφωνα με το άρθρο 30(2) του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας αλλά και το άρθρο 6 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προάσπιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, καθένας δικαιούται ανεπηρέαστης δημόσια ακροαματικής διαδικασίας ενώπιον ανεξάρτητου και αμερόληπτου δικαστηρίου. Αυτή η αρχή επεκτείνεται πέραν από την αυστηρή έννοια της ποινικής δίκης, σε οποιαδήποτε διαδικασία στην οποία τίθεται θέμα διάγνωσης των δικαιωμάτων του πολίτη. Στην παρούσα υπόθεση, η ανάγκη αυτή καθίσταται επιτακτική, αφού η μόνη φορά κατά την οποία κρίνονται οι κατ' ισχυρισμό παραβάσεις του Π.Ο.Α στην ουσία τους (και όχι απλά διαδικαστικά και/ ή

τυπικά) είναι ενώπιον της Επιτροπής Προστασίας του Ανταγωνισμού, η οποία είναι η μόνη αρμόδια εγχώρια αρχή για εκδίκαση τέτοιων υποθέσεων, νοουμένου ότι φανεί ότι έχει τέτοια δικαιοδοσία. Το νομικό πλαίσιο το οποίο στηρίζει το παρόν αίτημα είναι, συνεπώς, κατ' αναλογία το ίδιο με το νομικό πλαίσιο που εφαρμόζεται σε περιπτώσεις αιτήματος για εξαίρεση δικαστών. Ως εκ τούτου, το κριτήριο με το οποίο καθορίζεται κατά πόσο δικαιολογείται εξαίρεση είναι η δημιουργία εύλογης εντύπωσης σε ένα εχέφρονα πολίτη, ότι ο δικαστής, στη βάση των γεγονότων που προβάλλονται, δεν θα ενεργήσει ανεξάρτητα και αμερόληπτα. Τούτο το κριτήριο επιβεβαιώθηκε και από την απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην υπόθεση ΜΙΧΑΛΗΣ Α. ΨΥΛΛΑΣ –ν- ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ (ΑΡ.2_ (2008) 2 Α.Α.Δ. 601. Στην υπόθεση ΜΟΔΕΣΤΟΣ ΠΙΤΣΙΛΛΟΣ, ΑΡΧΗΓΟΣ ΚΟΜΜΑΤΟΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ –ν- ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΛΕΑ Κ.Α. (1994) 1 Α.Α.Δ.268 τονίστηκε από το Ανώτατο Δικαστήριο ότι «το κριτήριο για εξαίρεση Δικαστή είναι η δημιουργία δικαιολογημένης εντύπωσης ύπαρξης πραγματικής πιθανότητας προκατάληψης στο νου του μέσου εχέφρονα πολίτη, ο οποίος γνωρίζει όλα τα γεγονότα. Εικασίες και καχυποψίες μόνο δεν είναι αρκετές.». Τούτη η προσέγγιση είναι απαραίτητη προς ικανοποίηση της βασικής αρχής ότι η δικαιοσύνη δεν πρέπει μόνο να απονέμεται, αλλά να φαίνεται ότι απονέμεται (ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΙΤΗΣΗ ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΛΙΑΚΟΥ ΜΕΛΑ (ΑΡ.1) ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ ΕΝΤΑΛΜΑΤΟΣ HABEAS CORPUS (1998) 1B Α.Α.Δ. 706).

9. Στην υπόθεση *Piersack v. Belgium* (Application no. 8692/79, decision of 1 October 1982) το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΔΑΔ) παρατήρησε ότι για να είναι επαρκής η οποιαδήποτε ανάλυση του κατά πόσο ένας δικαστής πληροί τα εχέγγυα της αμεροληψίας θα πρέπει να ληφθούν υπόψη δύο κριτήρια. Το υποκειμενικό. Σύμφωνα με το οποίο θα πρέπει να διαπιστωθεί η προσωπική πεποίθηση του δικαστή αναφορικά με τη συγκεκριμένη υπόθεση και το αντικειμενικό κριτήριο, σύμφωνα με το οποίο θα πρέπει να διαπιστωθεί κατά πόσο έχουν δοθεί επαρκείς εγγυήσεις, ικανές να απομακρύνουν οποιαδήποτε λογική αμφιβολία για την αμεροληψία του δικαστή. Στην ίδια υπόθεση το ΕΔΑΔ παρατηρεί ότι παρά το γεγονός ότι ο δικαστής θεωρείται αμερόληπτος μέχρι να αποδειχθεί το αντίθετο, σε τέτοιες περιπτώσεις το φαίνεσθε είναι ιδιαίτερα σημαντικό αφού στην ουσία αυτό που διακυβεύεται είναι η εμπιστοσύνη που πρέπει τα δικαστήρια να εμπνέουν στο κοινό σε μία δημοκρατική κοινωνία. Ως εκ τούτου, ο κάθε δικαστής ως προς την αμεροληψία του οποίου υπάρχει λογική αμφιβολία πρέπει να αποσύρεται από την εκδικασθείσα υπόθεση.

10. Στην παρούσα υπόθεση, είναι ισχυρισμός μας, ότι με βάση τα ως άνω αναφερόμενα, η Πρόεδρος της Επιτροπής, θα πρέπει να εξαιρεθεί. Τούτο γιατί με βάση τις προηγούμενες δηλώσεις της, οι οποίες αναφέρονται πιο πάνω, φαίνεται ότι η ίδια είναι προδιατεθειμένη αρνητικά εναντίον του Π.Ο.Α και μάλιστα, προέβη σε κατηγορίες για τον Π.Ο.Α και σε ανακοίνωση λήψης αποφάσεων, χωρίς ο Π.Ο.Α να γνωρίζει οτιδήποτε και χωρίς τα αναφερόμενα στα δημοσιεύματα να στηρίζονται σε οποιαδήποτε στοιχεία. Εν πάση περιπτώσει, πρέπει να σημειωθεί ότι οι εν λόγω δηλώσεις είχαν γίνει προτού η έκθεση αιτιάσεων της Επιτροπής σταλεί στον Π.Ο.Α και ως εκ τούτου ακόμα και αν προβαλλόταν ο ισχυρισμός ότι τα αναφερόμενα στα δημοσιεύματα στηρίζονται σε στοιχεία της Επιτροπής, τούτο σημαίνει ότι η Πρόεδρος προέβη σε δημοσίευση των συμπερασμάτων της προτού ολοκληρωθεί η έρευνα και προτού ο Π.Ο.Α ενημερωθεί για οτιδήποτε. Τούτο δε δείχνει μόνο την προσωπική πεποίθηση της Προέδρου της Επιτροπής αναφορικά, όχι μόνο με την υπόθεση, αλλά και με τον ίδιο τον Π.Ο.Α, αλλά δημιουργεί στο μέσο εχέφρονα πολίτη την εντύπωση ύπαρξης πραγματικής πιθανότητας προκατάληψης. Η προαναγγελία απόφασης της Επιτροπής αναφορικά με τον Π.Ο.Α δεν μπορεί παρά να δημιουργεί στο μυαλό του μέσου πολίτη την εντύπωση ότι η απόφαση για την παρούσα υπόθεση έχει ληφθεί πριν καν ακουστούν τα ενδιαφερόμενα μέρη, και δη ο Π.Ο.Α εναντίον του οποίου στρέφεται η έρευνα. Είναι εισήγησή μας ότι ενόψει των ως άνω δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να θεωρηθεί ότι έχουν δοθεί επαρκείς εγγυήσεις, ικανές να απομακρύνουν οποιαδήποτε λογική αμφιβολία για την αμεροληψία του δικαστή (στην παρούσα της Προέδρου της Επιτροπής).»

Με την υποβολή του εν λόγω γραπτού κειμένου έγινε ολιγόλεπτη διακοπή της διαδικασίας ώστε να αναγνωστεί από την Πρόεδρο το γραπτό κείμενο που υποβλήθηκε από το δικηγόρο του Π.Ο.Α., συμπεριλαμβανομένων και των συνημμένων σε αυτό δημοσιευμάτων. Μετά την διακοπή της προφορικής διαδικασίας, και αφού η Πρόεδρος ανέφερε απλά: «Λέω ότι δεν θεωρώ ότι πρέπει να εξαιρεθώ» και η προφορική διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής συνεχίστηκε, μέχρι την ολοκλήρωση της, οπότε και επιφυλάχθηκε η απόφαση της Επιτροπής.

Η Επιτροπή, αναφορικά με το θέμα που εγείρει ο δικηγόρος του Π.Ο.Α., θεώρησε ως καθοδηγητική, ιδιαίτερα ως προς τον τρόπο εξέτασης/ αντιμετώπισης παρόμοιου με το υπό αναφορά θέμα, την ομόφωνη απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου η οποία δόθηκε από τον Πρόεδρο του Ανωτάτου Δικαστηρίου (Α.Δ.) κ. Πική και η οποία αφορούσε: «Προβολής αιτήματος προς εξαίρεση του Δικαστή Καλλή, ενός των μελών

της Ολομέλειας που επιλαμβάνεται των υποθέσεων, λόγω της έκδοσης από αυτό μετά την επιφύλαξη της απόφασής μας, απόφασης σε προσφυγή που εκκρεμούσε ενώπιον του, αρνητικής προς τις θέσεις των αιτητών.»¹. Τονίζεται ότι το εν λόγω αίτημα εξετάστηκε από την Ολομέλεια του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Η Ολομέλεια του Α.Δ. ανέφερε δια του Προέδρου της Δικαστή κ. Πική ότι «Αναφορικά με το αίτημα αποκλεισμού του Δικαστή Καλλή, από τη σύνθεση του Δικαστηρίου που επιλαμβάνεται των υποθέσεων που εξετάζουμε, οι ισχύουσες αρχές έχουν αποκρυσταλλωθεί προ πολλού. Ως διαπιστώνεται στην Αποστολίδου ν. Δημοκρατίας, [Α.Ε. 2588 - 15.2.2002](#), υπό το φως των αρχών που κατοπτρίζονται στη νομολογία: «.. η επίλυση νομικού ζητήματος πρωτοδίκως ή κατ' έφεση δεν αποκλείει τη συμμετοχή Δικαστή στη σύνθεση Δικαστηρίου που επιλαμβάνεται του ίδιου, όμοιου, ή παρεμφερούς νομικού ζητήματος.» Καταλήγουμε, και σ' αυτό είμαστε ομόφωνοι, ότι δεν έχει αποκαλυφθεί λόγος, που θα μπορούσε να δικαιολογήσει εξέταση ζητήματος επανανοίγματος της ακρόασης των υπό εξέταση υποθέσεων, στις οποίες η απόφασή μας έχει επιφυλαχθεί.».

Επίσης, η Επιτροπή επισημαίνει ότι στις γραπτές θέσεις ημερομηνίας 28 Απριλίου 2014 του Π.Ο.Α. επί των εκ πρώτης όψεως διαπιστωθεισών παραβάσεων του Νόμου, οι οποίες αποστάληκαν στη βάση σχετικών γραπτών οδηγιών της Επιτροπής που κοινοποιήθηκαν στον Π.Ο.Α. με την Έκθεση Αιτιάσεων, ο δικηγόρος του Π.Ο.Α., έθιξε το θέμα της κατ' ισχυρισμόν μεροληψίας της Προέδρου, αναφερόμενος σε δημοσίευμα της εφημερίδας «Ο Φιλελεύθερος» ημερομηνίας 30/5/2012, και έθεσε ενώπιον της Επιτροπής ισχυρισμό ότι «Ως εκ των ανωτέρω, είναι εισήγησή μας ότι η συμπεριφορά αυτή της Προέδρου της Επιτροπής δεν τηρεί τα εχέγγυα της αμερόληπτης κρίσης».

Ως εκ τούτου, και υπό το φως των πιο πάνω, καθώς και λαμβάνοντας υπόψη τους ισχυρισμούς του Π.Ο.Α. και την απόφαση της Ολομέλειας του Α.Δ. από την οποία αντλείται καθοδήγηση ιδιαίτερα ως προς τον τρόπο εξέτασης του θέματος, η Επιτροπή έχει τη θέση ότι τα ζητήματα που τίθενται στο εν λόγω γραπτό κείμενο και γενικότερα οι ισχυρισμοί περί αμεροληψίας αφορούν την Επιτροπή, ως συλλογικό διοικητικό όργανο, και πως πρέπει να εξεταστούν από αυτή.

Η Επιτροπή διαπίστωσε επίσης ότι στο γραπτό κείμενο για εξαίρεση της Προέδρου της Επιτροπής καταγράφονται και ζητήματα που αναφέρονται και αφορούν την κρίση της Επιτροπής, υπό τη σημερινή της σύνθεση, εφόσον ο Π.Ο.Α. αναφέρεται σε απόψεις ή/ και στοιχεία τα οποία ζητήθηκαν και λήφθηκαν κατά ή περί το 2012 και τα οποία

---

¹ Sigma Radio T.V. Ltd και Εκδοτικός Οίκος ΔΙΑΣ ν Αρχής Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου (2004) 3 Α.Α.Δ. 134, ΑΔ Πικής.

χρησιμοποιήθηκαν από την Επιτροπή, υπό τη σημερινή της σύνθεση, «για υποστήριξη των αιτιάσεων της Επιτροπής στην επίδικη υπόθεση»².

Υπό το φως του τρόπου υποβολής του γραπτού κειμένου και των ισχυρισμών που περιλαμβάνονται σε αυτό, και λαμβάνοντας υπόψη ότι η Επιτροπή αποτελεί συλλογικό διοικητικό όργανο του οποίου οι αποφάσεις λαμβάνονται σύμφωνα με το άρθρο 16(2) του Νόμου, ήτοι ομόφωνα ή κατά πλειοψηφία, μετά από την εξέταση όλων των ενώπιόν της στοιχείων σύμφωνα και με τις αρχές και επιταγές τόσο του Νόμου 13(Ι)/2008, ως έχει τροποποιηθεί, όσο και των γενικών αρχών του διοικητικού δικαίου, η Επιτροπή ομόφωνα εξέτασε τους ισχυρισμούς που καταγράφονται στο εν λόγω αίτημα, ασκώντας τις κατά το Νόμο εξουσίες και αρμοδιότητες της και λαμβάνοντας υπόψη και την απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην υπόθεση Sigma Radio T.V. Ltd και Εκδοτικός Οίκος ΔΙΑΣ ν Αρχής Ραδιοηλεόρασης Κύπρου (2004) 3 Α.Α.Δ. 134.

Η Επιτροπή πρωτίστως αναφέρθηκε στη χρονική στιγμή κατά την οποία ο δικηγόρος του Π.Ο.Α. αποφάσισε να υποβάλει αίτημα για εξαίρεση της Προέδρου. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή επεσήμανε ότι η Έκθεση Αιτιάσεων προς τον Π.Ο.Α. επιδόθηκε στις 13/1/2014. Έκτοτε υπήρξε ανταλλαγή επιστολών με τον Π.Ο.Α. και τους νομικούς του εκπροσώπους στα πλαίσια των αιτημάτων για πρόσβαση και επιθεώρηση των διοικητικών φακέλων της υπόθεσης αλλά και στα πλαίσια υποβολής των θέσεων του επί της Έκθεσης Αιτιάσεων. Η Επιτροπή, ως συλλογικό διοικητικό όργανο, εξέτασε, συζήτησε και αποφάσισε ομόφωνα αναφορικά με τα εν λόγω αιτήματα για πρόσβαση κοινοποιώντας τις αποφάσεις της αυτές στον Π.Ο.Α. πριν από τη διεξαγωγή της ενώπιον της προφορικής διαδικασίας.

Η Επιτροπή επισημαίνει ότι ο δικηγόρος του Π.Ο.Α. δεν υπέβαλε οποιοδήποτε παρόμοιο αίτημα μεταξύ του χρονικού διαστήματος που παρήλθε από την απόφαση για αυτεπάγγελτη έρευνα μέχρι την επίδοση της Έκθεσης Αιτιάσεων ή και μέχρι την ενώπιον της Επιτροπής προφορική διαδικασία, αν και είχε κάθε ευκαιρία και δυνατότητα να το πράξει, γνωρίζοντας καθ' όλη τη διάρκεια των διαδικασιών την ακριβή σύνθεση της Επιτροπής. Επίσης, πρέπει να σημειωθεί ότι δεν είχε υποβληθεί τέτοιο ζήτημα μέχρι και την προφορική διαδικασία αν και είναι γνωστό ότι η Επιτροπή αποτελεί συλλογικό διοικητικό όργανο το οποίο αποφασίζει συλλογικά επί ζητημάτων που προκύπτουν.

Εξάλλου, αν και ο Π.Ο.Α. είχε την ευκαιρία να υποβάλει οποιοδήποτε αίτημα ή να φέρει ενώπιον της Επιτροπής το θέμα το οποίο επέλεξε να υποβάλει κατά την ενώπιον της

---

² Παράγραφος 5 γραπτού κειμένου του δικηγόρου του ΠΟΑ που δόθηκε στην Επιτροπή στις 2/5/2014..

Επιτροπής προφορική διαδικασία, μέσω της ανταλλαγής επιστολών, επέλεξε να εγείρει και να υποβάλει το εν λόγω ζήτημα κατά την έναρξη της προφορικής διαδικασίας χωρίς να έχει προηγουμένως υποβάλει γραπτώς με ακριβή και σαφή τρόπο τους ισχυρισμούς του. Το γεγονός ότι πολλά κατ' ισχυρισμό στοιχεία στα οποία βασίζει την αίτησή του αφορούν δημοσιεύματα του 2012 αλλά και άλλες υποθέσεις ενώπιον της Επιτροπής, τα οποία ήταν ήδη εις γνώση του Π.Ο.Α. δεν καθιστά σαφές το λόγο για τον οποίο προκύπτει – κατά τα λεγόμενά του – ζήτημα μεροληψίας δύο (2) περίπου έτη μετά από τα δημοσιεύματα ή και ζητήματα που προέκυψαν στα πλαίσια άλλων υποθέσεων και αφού είχε ήδη αποφασιστεί από την Επιτροπή, υπό τη νέα της σύνθεση, η εξ' υπαρχής διεξαγωγή αυτεπάγγελτης έρευνας κατά το 2013, ενώ, επίσης, είχε ήδη επιδοθεί η Έκθεση Αιτιάσεων για παράβαση του Νόμου.

Στις διαδικασίες, τόσο ενώπιον της Επιτροπής, όσο και ενώπιον της Υπηρεσίας, δίδεται στους εμπλεκόμενους κάθε δυνατή ευκαιρία έκφρασης της άποψής τους και των θέσεών τους καθώς και υποβολή αιτημάτων, χωρίς τούτο να σημαίνει ότι τα εμπλεκόμενα μέρη θα πρέπει να χρησιμοποιούν αυτή την ευχέρεια κατά τρόπο αντίθετο με το συμφέρον των διαδικασιών και των σκοπών που καλείται να εκπληρώσει η Επιτροπή ή και των διατάξεων των Νόμων που εφαρμόζονται σε κάθε περίπτωση. Ως εκ τούτου, η εκ των υστέρων επίκληση κατ' ισχυρισμό γεγονότων ή και δημοσιευμάτων ή και αποφάσεων που λήφθηκαν στα πλαίσια άλλων διαδικασιών και οι οποίες αφορούν το 2012 ενώ η παρούσα υπόθεση και ακροαματική διαδικασία λαμβάνει χώρα το 2014, μπορεί να ιδωθεί ενδεχομένως μόνο ως μία προσπάθεια αποπροσανατολισμού και διατάραξης της διαδικασίας.

Σε οποιαδήποτε περίπτωση, η Επιτροπή εξέτασε τα ζητήματα περί μεροληψίας τα οποία τέθηκαν ενώπιόν της τόσο κατά την ακροαματική διαδικασία όσο και στις θέσεις του Π.Ο.Α ημερομηνίας 28 Απριλίου 2014.

Η Επιτροπή επεσήμανε τη γενικότερη σιωπή του Π.Ο.Α σε ό,τι αφορά το εν λόγω ζήτημα και την μετέπειτα υποβολή αιτήματος κατά την προφορική διαδικασία καθώς και τον τρόπο και χρόνο που αυτό τέθηκε, εφόσον δεν είχε κατατεθεί τέτοιο αίτημα ούτε στις 28/5/2012, ημερομηνία κατά την οποία δόθηκαν οδηγίες και ακολούθησε σχετική δέουσα έρευνα, ούτε μεταγενέστερα όταν αποφασίστηκε εξ' υπαρχής η διεξαγωγή αυτεπάγγελτης έρευνας από την Επιτροπή υπό τη σημερινή της σύνθεση, αλλά ούτε και κατά την επίδοση της Έκθεσης Αιτιάσεων ή ακόμα μετά την επίδοση της Έκθεσης Αιτιάσεων κατά την υποβολή των θέσεών τους επί των εκ πρώτης όψεως διαπιστωθεισών παραβάσεων.. Παραμένει αναντίλεκτο το γεγονός ότι δεν υπάρχει

σχετικός διαδικαστικός κανονισμός ή / και διαδικασία αναφορικά με τον τρόπο αντιμετώπισης τέτοιων αιτήσεων κατά την ενώπιον της Επιτροπής προφορική διαδικασία, ενώ τονίζεται ότι δεν λήφθηκε σε οποιοδήποτε στάδιο απόφαση του συλλογικού διοικητικού οργάνου αναφορικά με το εν λόγω θέμα το οποίο θα γίνετο από την Επιτροπή άμα την περάτωση της προφορικής διαδικασίας όπου αναμένετο πρώτα να εκτεθούν οι θέσεις του Π.Ο.Α. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή κρίνει ότι τα ζητήματα που τίθενται στο εν λόγω αίτημα χρήζουν της απάντησης της ως συλλογικό όργανο το οποίο λαμβάνει τις αποφάσεις του ομόφωνα ή κατά πλειοψηφία, έχοντας υπόψη και το γεγονός ότι ισχυρισμοί που καταγράφονται στο εν λόγω αίτημα αφορούν και την Επιτροπή.

Ως είναι γνωστό η Επιτροπή, έχει καθήκον την εφαρμογή του Νόμου 13(Ι)/2008, ως αυτός έχει τροποποιηθεί. Η Επιτροπή, που αποτελείται από την Πρόεδρο και τα τέσσερα Μέλη της, εργάζονται με σκοπό την προστασία του υγιούς ανταγωνισμού στη βάση των Νόμων τους οποίους έχουν κληθεί να εφαρμόζουν και στη βάση της ισχύουσας νομολογίας και νομοθεσίας τόσο αναφορικά με θέματα του δικαίου του ανταγωνισμού όσο και σε ό,τι αφορά ζητήματα που αφορούν τις αποφάσεις και εργασίες της Επιτροπής ως συλλογικό διοικητικό όργανο. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή έχει πάντα ως κύριο μέλημα τη διασφάλιση όλων των σχετικών κανόνων που διέπουν τόσο τις διαδικασίες όσο και τις αποφάσεις της.

Σύμφωνα με το άρθρο 16(2) του Νόμου 13(Ι)/2008, ως έχει τροποποιηθεί, «*Οι αποφάσεις της Επιτροπής λαμβάνονται κατά πλειοψηφία και, σε περίπτωση ισοψηφίας, επικρατεί η ψήφος του προεδρεύοντος*». Η Επιτροπή ως συλλογικό διοικητικό όργανο δύναται να λαμβάνει αποφάσεις μόνο με τον τρόπο που προνοείται στο εν λόγω άρθρο και αυτό πράττει σε κάθε ενώπιόν της ζήτημα. Συγκεκριμένα, ως μπορεί να διαφανεί και από τα στοιχεία του διοικητικού φακέλου, όλες οι αποφάσεις της Επιτροπής σε ό,τι αφορά την παρούσα υπόθεση ασκήθηκαν κατ' εφαρμογή του εν λόγω άρθρου του Νόμου εφόσον λήφθηκαν ομόφωνα και, ως εκ τούτου, δεν υπήρξε οποιαδήποτε περίπτωση όπου υπήρξε ισοψηφία ή και απόφαση πλειοψηφίας.

Επιπρόσθετα, η Επιτροπή κρίνει σημαντικό να σημειώσει ότι η προκαταρκτική έρευνα στην οποία βασίστηκε, μεταξύ άλλων, η απόφαση της Επιτροπής για κατάρτιση έκθεσης αιτιάσεων για παραβάσεις του Νόμου από τον Π.Ο.Α διεξήχθη από την Υπηρεσία της Επιτροπής ως οι πρόνοιες του Νόμου, η οποία και προέβηκε σε σχετική εισήγηση προς την Επιτροπή. Εξάλλου, είναι γνωστό και διαφαίνεται τόσο από το Νόμο όσο και από το διοικητικό φάκελο της υπόθεσης ότι μετά από την απόφαση για

διεξαγωγή έρευνας η Υπηρεσία αναλαμβάνει τη διεξαγωγή της προκαταρκτικής έρευνας και την υποβολή σημειώματος προς την Επιτροπή ενώ στη συνέχεια η Επιτροπή, αξιολογώντας όλα τα ενώπιον της στοιχεία και δεδομένα, λαμβάνει απόφαση ως συλλογικό διοικητικό όργανο. Έτσι και στην παρούσα υπόθεση, η οποία δεν αποτελεί εξαίρεση της πρακτικής που ακολουθείται στη βάση του εν ισχύ Νόμου, όπως μπορεί να διαφανεί και από το διοικητικό φάκελο της υπόθεσης, η Υπηρεσία προέβηκε σε προκαταρκτική δέουσα έρευνα συλλέγοντας στοιχεία και δεδομένα, επικοινωνώντας με όλους τους εμπλεκόμενους ή και τρίτους για να καταλήξει σε συγκεκριμένη εισήγηση προς την Επιτροπή, η οποία και αξιολογήθηκε μαζί με όλα τα στοιχεία του διοικητικού φακέλου.

Η Επιτροπή προς άρση κάθε αμφιβολίας επισημαίνει ότι πάντοτε, όπως και στην παρούσα υπόθεση, όλα τα μέλη της Επιτροπής, συμπεριλαμβανομένου και της Προέδρου, δρουν στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της Επιτροπής απολαμβάνοντας πάντα λειτουργική και προσωπική ανεξαρτησία, ενώ ο Νόμος δυνάμει του οποίου έχει συσταθεί και λειτουργεί η Επιτροπή παρέχει όλα τα εχέγγυα αμερόληπτης κρίσης των μελών της, ως διαφαίνεται και από τις σχετικές διατάξεις αυτού.

Ειδικότερα, δεν θα πρέπει να παραβλεφθεί το γεγονός ότι σύμφωνα και με τον ίδιο το Νόμο, όπως καταγράφεται στο άρθρο 9(2) αυτού: *«(α) Το Υπουργικό Συμβούλιο διορίζει ως Πρόεδρο της Επιτροπής, προτεινόμενο από τον Υπουργό, πρόσωπο εγνωσμένου κύρους και ήθους το οποίο έχει ειδικευμένη γνώση και πείρα περί τα νομικά και είναι ικανό να συμβάλει στην πραγμάτωση των σκοπών του παρόντος Νόμου. (β) Το Υπουργικό Συμβούλιο διορίζει τέσσερα άλλα μέλη της Επιτροπής, προτεινόμενα από τον Υπουργό, πρόσωπα με ειδικευμένη γνώση και πείρα περί τα νομικά ή τα οικονομικά ή τον ανταγωνισμό ή τη λογιστική ή το εμπόριο ή τη βιομηχανία, ικανά να συμβάλουν στην πραγμάτωση των σκοπών του παρόντος Νόμου.[...]*»

Επίσης, ως καταγράφεται στο άρθρο 9(3) του Νόμου *«Δεν επιτρέπεται στον Πρόεδρο, στα άλλα τέσσερα μέλη ή στα αναπληρωματικά μέλη να έχουν οποιοδήποτε οικονομικό ή άλλο συμφέρον, δυνάμενο να επηρεάσει το αμερόληπτο της κρίσης τους κατά την άσκηση των κατά τον παρόντα Νόμο αρμοδιοτήτων, εξουσιών και καθηκόντων της Επιτροπής.»*

Ο Π.Ο.Α, προς υποστήριξη των ισχυρισμών του αναφέρεται στο άρθρο 30(2) του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας καθώς και στο άρθρο 6 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προάσπιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Η Επιτροπή σημειώνει ότι στην απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου ημερομηνίας 24 Φεβρουαρίου 2004 στην υπόθεση Sigma Radio T.V. Ltd και Εκδοτικός Οίκος ΔΙΑΣ ν Αρχής Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου³ «στην ποικιλόμορφη σφαίρα της δραστηριότητας των διοικητικών οργάνων είναι κάποτε δύσκολο να αποφασιστεί πρώτο, το κατά πόσο η περίπτωση εμπίπτει στο άρθρο 6(1) της Ευρωπαϊκής Σύμβασης και δεύτερο, αν εμπίπτει, κατά πόσο τηρήθηκαν οι όροι του. Ως προς το πρώτο, έχοντας υπόψη μας την τάση του ΕΔΑΔ για έμφαση σε ιδιωτικού δικαίου δικαιώματα έναντι παραγόντων δημοσίου δικαίου, που σημαίνει τη διασταλτική υπέρ του πολίτη ερμηνεία, θεωρούμε πως πρέπει να προσεγγίσουμε τις υπό κρίση προσφυγές στη βάση του δικαιώματος για αμερόληπτη κρίση. Με αυτό ως δεδομένο, προχωρούμε να εξετάσουμε το κατά πόσο η προβλεπόμενη διαδικασία πληρούσε τα εχέγγυα αμεροληψίας. Δικαιολογείται, κατά τη γνώμη μας, η καταφατική απάντηση. Μας φαίνεται πως σε όλες ανεξαιρέτα τις περιπτώσεις υπήρξε ικανοποιητική διάκριση μεταξύ των διαφόρων σταδίων, τα οποία συνίσταντο στη συγκέντρωση των στοιχείων, στην προκαταρκτική θεώρηση τους, στην ενημέρωση των αιτητών ως προς αυτά, στην παροχή σ' αυτούς του δικαιώματος να ακουστούν, γραπτώς ή προφορικώς, και στην τελική κρίση.»

Επίσης σημειώνονται και τα πιο κάτω σημεία της απόφασης του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στην υπόθεση SIGMA RADIO TELEVISION LTD. v. CYPRUS⁴:

«162. In connection with the manner in which the decisions were arrived at, the Court observes, as it noted above (see paragraph 149), that a number of uncontested procedural guarantees were available to the applicant in the proceedings before the CRTA: the applicant was given details of the probable violation or the complaint made against it and the decisions were arrived at after a hearing had been held. The applicant was able to make written submissions and/or oral submissions during the hearing of the cases although it chose not to do so in some of the proceedings (see Annex). Further, it was open to the applicant to make a wide range of complaints in the context of the judicial review proceedings before the CRTA. It is noted in this respect that the applicant's allegations as to shortcomings in the proceedings before the CRTA, including those concerning objective partiality and the breach of the principles of natural justice, were subject to review by the Supreme Court.

---

³ (2004), 3 A.A.Δ 134

⁴ Applications nos. [32181/04](#) and 35122/05 JUDGMENT STRASBOURG 21 July 2011.

174. *As regards the objective test, the Court observes that the mere fact that a judge has been involved in other proceedings concerning the same parties is not in itself reasonably capable of giving rise to legitimate doubts as to his or her impartiality (see, for example, Gillow v. the United Kingdom, 24 November 1986, Series A no. 109, p. 28, § 73; Schmid v. Austria, no. [11831/85](#), Commission decision of 9 December 1987, Decisions and Reports (DR) 54, p. 144; Krone-Verlag GmbH and Mediaprint Anzeigen GmbH & Co KG v. Austria, no. [28977/95](#), Commission decision of 21 May 1997, unreported; Galya Pavlova v. Bulgaria (dec.), no. [39855/03](#), 14 October 2004; and Anguelov v. Bulgaria (dec.), no. [45963/99](#), 14 December 2004).*

175. [...] *The Court notes that it is a usual and inevitable occurrence in any judicial system that judges deal with similar or identical issues in different unrelated cases.»*

Σε ότι αφορά τον ισχυρισμό αυτό, τονίζεται ότι, η Επιτροπή δεν αποτελεί Δικαστήριο και τα μέλη αυτής δεν αποτελούν δικαστές. Παρά ταύτα, η Επιτροπή, ως διοικητικό όργανο οφείλει να παρέχει εχέγγυα σε ό,τι αφορά την αμερόληπτη κρίση της. Η Επιτροπή τονίζει ότι ακολουθεί αμερόληπτα τις διαδικασίες παρέχοντας όλα τα απαραίτητα εχέγγυα σε ό,τι αφορά την εφαρμογή των θεμελιωδών κανόνων του διοικητικού δικαίου, έχοντας πάντα ως κύριο μέλημά της την προστασία των δικαιωμάτων των εμπλεκόμενων μερών, σε ό,τι αφορά την ενώπιόν της διαδικασία. Συγκεκριμένα, έχει δώσει την ευκαιρία στον Π.Ο.Α να εκφράσει τις απόψεις του σε κάθε στάδιο της διαδικασίας ενώ κατά τη λήψη των αποφάσεών της λάμβανε υπόψη της όλα τα ενώπιόν της στοιχεία, πρακτική που ακολουθείται από την Επιτροπή σε όλες τις ενώπιόν της υποθέσεις και ζητήματα.

Το γεγονός ότι ενώπιόν της Επιτροπής εκκρεμούν και άλλες υποθέσεις εναντίον του Π.Ο.Α. δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι επηρεάζει με οποιοδήποτε τρόπο τη λήψη των αποφάσεών της Επιτροπής κατά δυσμενή τρόπο εναντίον του Π.Ο.Α., καθότι η κάθε υπόθεση κρίνεται υπό τις δικές της περιστάσεις και στη βάση των εκ πρώτης όψεως διαπιστωθεισών πιθανολογούμενων παραβάσεων, εφόσον σε κάθε ξεχωριστή περίπτωση εξετάζονται και αξιολογούνται οι θέσεις και οποιαδήποτε επιπρόσθετα στοιχεία αποσταλούν μετά από την κοινοποίηση της Έκθεσης Αιτιάσεων, επιπροσθέτως ή και σε συνάρτηση με τα συλλεχθέντα στοιχεία του διοικητικού φακέλου της κάθε υπόθεσης και, αφού διασφαλιστούν τα δικαιώματα υπεράσπισης και ακρόασης των εμπλεκόμενων μερών, λαμβάνεται σχετική απόφαση στη βάση της αξιολόγησης αυτών των στοιχείων και στη βάση των υπό εξέταση πιθανολογούμενων παραβάσεων. Επιπλέον, είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι λόγω του Νόμου τον

οποίον καλείται η Επιτροπή να εφαρμόσει, βασική πρόνοια του οποίου είναι και η απαγόρευση καταχρηστικής εκμετάλλευσης δεσπόζουσας θέσης (άρθρο 6(1) του Νόμου) και η απαγόρευση καταχρηστικής εκμετάλλευσης θέσης οικονομικής εξάρτησης (άρθρο 6(2) του Νόμου), συμπεριφορές και ενέργειες επιχειρήσεων όπως ο Π.Ο.Α., ήτοι επιχειρήσεων που κατέχουν σημαντική θέση σε μία αγορά και ενδεχομένως και δεσπόζουσα θέση, είναι αναπόφευκτο να τυγχάνουν εξέτασης και έρευνας από την Επιτροπή μετά από καταγγελία ή μετά από αυτεπάγγελτη έρευνα σε περισσότερες από μία περιπτώσεις λόγω ακριβώς αυτής της θέσης ειδικής ευθύνης. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή δεν αντιλαμβάνεται το λόγο για τον οποίο η συλλογή στοιχείων στα πλαίσια διάφορων ανοιχτών υποθέσεων, τα οποία στη συνέχεια εξετάζονται και αξιολογούνται, καθώς και η λήψη αποφάσεων σε συγκεκριμένες υποθέσεις, ενώ άλλες παραμένουν ανοικτές λόγω συνέχισης της προκαταρκτικής έρευνας από την Υπηρεσία, θεωρούνται μεμπτές πρακτικές από τον καταγγελλόμενο. Σχετικά με τις ενώπιον της Επιτροπής υποθέσεις που αφορούν τον Π.Ο.Α., η Επιτροπή επισημαίνει ότι ενώπιον της εκκρεμεί η καταγγελία των εταιρειών Pittas Dairy Industries Ltd και Pittas Dairies Ltd εναντίον του Π.Ο.Α. (αρ. φακ: 11.17.012.07), ενώ θα πρέπει να σημειωθεί και η ενδιάμεση απόφαση της Επιτροπής με τη οποία απορρίφθηκε η αίτηση για λήψη προσωρινών μέτρων που υποβλήθηκε από την εταιρεία Α/φοι Λανίτης Λτδ εναντίον του Π.Ο.Α (αρ. Απόφασης 35/2013, αρ. φακ: 11.17.012.17).

Αναφορικά με τη θέση του Π.Ο.Α. ότι οι απαντήσεις των γαλακτοβιομηχανιών σε ερωτηματολόγιο της Επιτροπής στα πλαίσια της παρούσας αυτεπάγγελτης έρευνας τίθενται σε αμφιβολία διότι εκείνο το διάστημα εκκρεμούσαν δύο υποθέσεις των εν λόγω βιομηχανιών εναντίον του Π.Ο.Α., η Επιτροπή επαναλαμβάνει ότι η παρούσα αυτεπάγγελτη έρευνα και οι καταγγελίες των υπό αναφορά εταιρειών εναντίον του Π.Ο.Α. αποτελούσαν ξεχωριστές υποθέσεις, που έχουν διαφορετικό αντικείμενο και που δεν έχουν οποιαδήποτε σύνδεση. Επιπρόσθετα, θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι εν λόγω γαλακτοβιομηχανίες αποτελούσαν σημαντικούς «παίκτες/ παράγοντες» στην αγορά και άρα δεν μπορούσαν να μην ερωτηθούν στα πλαίσια της δέουσας προκαταρκτικής έρευνας την οποία έχει εκ του Νόμου υποχρέωση να πραγματοποιήσει η Υπηρεσία, ούτως ώστε η Επιτροπή να λάβει την οποιαδήποτε απόφασή της στη βάση όλων των απαραίτητων στοιχείων.

Ως εκ τούτου, η θέση του Π.Ο.Α. ότι υφίσταται έλλειψη αντικειμενικότητας από μέρους της Επιτροπής είναι αυθαίρετη, δεν έχει στοιχειοθετηθεί με οποιοδήποτε τρόπο και είναι αντίθετη με την εκ του Νόμου υποχρέωση της Επιτροπής για δέουσα έρευνα.

Αναφορικά με τον ισχυρισμό του Π.Ο.Α. ότι η Επιτροπή, και ειδικά η Πρόεδρος, ζήτησε απόψεις από τις εταιρείες Χαραλαμπίδης – Κρίστης και Λανίτης στα πλαίσια της παρούσας αυτεπάγγελτης έρευνας, ενώ ήταν εις γνώση της ότι οι εν λόγω γαλακτοβιομηχανίες αύξησαν την τιμή πώλησης του παστεριωμένου γάλακτος, η Επιτροπή επισημαίνει ότι, όπως και σε κάθε άλλη περίπτωση, η Υπηρεσία ανέλαβε τη διεξαγωγή της δέουσας προκαταρκτικής έρευνας μετά από σχετικές οδηγίες της Επιτροπής, αποστέλλοντας σχετικά ερωτηματολόγια, λαμβάνοντας απαντήσεις και, κατά την ολοκλήρωση της έρευνας, υποβάλλοντας σχετικό σημείωμα. Επομένως, δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή η θέση ότι η Επιτροπή ή η Πρόεδρος της Επιτροπής ζητά απόψεις στα πλαίσια της προκαταρκτικής έρευνας η οποία διεξάγεται εξολοκλήρου από την Υπηρεσία ως οι πρόνοιες του Νόμου. Επιπρόσθετα, η Επιτροπή επισημαίνει ότι η εν λόγω αύξηση δεν αποτελεί αντικείμενο εξέτασης της παρούσας αυτεπάγγελτης έρευνας. Αντίθετα, αντικείμενο εξέτασης της παρούσας έρευνας είναι οι πιθανολογούμενες παραβάσεις του Νόμου από τον Π.Ο.Α., ως αυτές κοινοποιήθηκαν σε αυτόν με την Έκθεση Αιτιάσεων ημερομηνίας 13/1/2014. Συνεπώς, δεν είναι αντιληπτός ο λόγος για τον οποίο η Επιτροπή θα έπρεπε να εξετάσει την αύξηση της εν λόγω τιμής από επιχειρήσεις οι οποίες δεν αποτελούν εμπλεκόμενα μέρη στο πλαίσιο της παρούσας αυτεπάγγελτης έρευνας. Επιπλέον, ιδιαίτερη εντύπωση προκαλεί και το γεγονός ότι ο Π.Ο.Α. αναφέρεται «κυρίως» στην Πρόεδρο της Επιτροπής αφ' ής στιγμής προκύπτει ευκρινώς από το Νόμο ότι η Επιτροπή λαμβάνει αποφάσεις ως συλλογικό όργανο.

Αναφορικά με το ζήτημα που εγείρει εκ νέου ο Π.Ο.Α σε σχέση με τα όσα ειπώθηκαν στην συγκεκριμένη τηλεοπτική εκπομπή η Επιτροπή θεωρεί ότι το εν λόγω ζήτημα έχει ήδη απαντηθεί με επιστολή της ημερομηνίας 18/2/2013 όταν το ζήτημα είχε εγερθεί στο παρελθόν από τον Π.Ο.Α., στη βάση της οποίας η Επιτροπή απέρριψε κατηγορηματικά τους ισχυρισμούς που τέθηκαν, διαβεβαιώνοντας ότι λειτουργεί σύμφωνα με τις πρόνοιες των νόμων, οι οποίοι διέπουν τη λειτουργία της και πως είναι πλήρως προσηλωμένη στην πραγμάτωση του σκοπού της, ήτοι την αποτελεσματική προστασία του ανταγωνισμού στην επικράτεια της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Επισημαίνεται ότι υπάρχει σχετική νομολογία, τόσο σε ευρωπαϊκό επίπεδο όσο και σε εθνικό επίπεδο, αναφορικά με την αρχή της αμεροληψίας.

Σύμφωνα με την αρχή της αμεροληψίας, ως καταγράφεται στο άρθρο 42 του περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμο του 1999 Ν.158(Ι)/99: «42.-(1) Κάθε διοικητικό όργανο που μετέχει στην παραγωγή διοικητικής πράξης πρέπει να παρέχει τα εχέγγυα της αμερόληπτης κρίσης. (2) Δε μετέχει στην παραγωγή διοικητικής πράξης πρόσωπο που έχει ιδιάζουσα σχέση ή συγγενικό δεσμό εξ αίματος ή εξ αγχιστείας μέχρι και του τέταρτου βαθμού ή βρίσκεται σε οξεία έχθρα με το άτομο που αφορά η εξεταζόμενη υπόθεση ή που έχει συμφέρον για την έκβαση της.[...]

Η Επιτροπή σημειώνει σχετικό απόσπασμα από το σύγγραμμα του Ν. Χρ. Χαραλάμπους⁵ όπου αναφέρονται τα ακόλουθα: «Με βάση την νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας της Ελλάδας, παράβαση του πιο πάνω κανόνα οδηγεί σε ακύρωση της σχετικής απόφασης, χωρίς να είναι ανάγκη να αποδειχθεί ότι η απόφαση που λήφθηκε υπήρξε πράγματι μεροληπτική⁶. Το κριτήριο είναι αντικειμενικό και όχι υποκειμενικό. Έτσι, η συμμετοχή σε συλλογικό όργανο μέλους που έχει προσωπικούς λόγους να διάκειται με δυσμένεια για τον αιτητή θεωρήθηκε ότι συνιστά κακή σύνθεση του οργάνου, έστω και αν αποδειχτεί ότι το μέλος αυτό δεν καταμήφισε τον αιτητή⁷. Όμως, αξίζει να μνημονευθεί παλιά απόφαση του Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου σύμφωνα με την οποία η προκατάληψη, για να οδηγήσει σε ακύρωση της πράξης, θα πρέπει να επηρέασε το διοικητικό όργανο που πήρε την απόφαση.⁸»

Επίσης στις σελίδες 212-213 του εν λόγω συγγράμματος αναφέρονται τα ακόλουθα: «Η έλλειψη αμεροληψίας πρέπει να προκύπτει σαφώς από τα στοιχεία του φακέλου, ιδίως στις περιπτώσεις που ο ισχυρισμός για έλλειψη αμεροληψίας αφορά οξεία έχθρα του οργάνου προς τον ενδιαφερόμενο και να αποδεικνύεται.»

Επίσης, στην απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην υπόθεση Χάρης Νεοφύτου εναντίον Κυπριακής Δημοκρατίας⁹, η οποία αφορούσε τέτοιους ισχυρισμούς λέχθηκε ότι: «η έλλειψη αμεροληψίας πρέπει να αποδεικνύεται με ικανοποιητική βεβαιότητα, είτε από τα γεγονότα που παρουσιάζονται στους διοικητικούς φακέλους ή με ασφαλή συμπεράσματα που μπορούν να εξαχθούν από την ύπαρξη τέτοιων γεγονότων. [...] Ο διάδικος ο οποίος προβάλλει ότι υπάρχει μεροληψία ή προκατάληψη έχει το βάρος απόδειξης».

⁵ Ν. Χρ. Χαραλάμπους, Εγχειρίδιο Κυπριακού Διοικητικού Δικαίου (2006) Λευκωσία, Τυπογραφία Σ. Λειβαδιώτη Λτδ, σελ 211.

⁶ Απόφ. Σ.Ε. 380/64, 1171/67, 1213/67, 2557/67, 3185/67, 1408/70, 1992/70, 3333/71.

⁷ Απόφ. Σ.Ε. 351/56.

⁸ Χριστόδουλος Πέτσας ν. Δημοκρατίας 3 Α.Α.Σ.Δ. 60, σελ.64. Σωτηριάδου κ.ά. ν. Δημοκρατίας (1985) 3 Α.Α.Δ. 300, σελ. 321

⁹ (2007) 3 Α.Α.Δ. 8

Περαιτέρω, η Επιτροπή σημειώνει και απόφαση του Δευτεροβάθμιου Οικογενειακού Δικαστηρίου¹⁰ όπου αναφέρεται ότι «Οι δικαστές δεν θα πρέπει να συναινούν σε αιτήματα εξαιρέσής τους χωρίς πραγματικό και ουσιαστικό λόγο γιατί αλλιώς θα φτάναμε στο ενδεχόμενο ο διάδικος να επιλέγει δικαστή που θα τον δικάσει. Το κριτήριο [...] είναι η διασφάλιση της διαφάνειας στη διαδικασία απονομής της δικαιοσύνης.

[...] το κριτήριο για την εξαίρεση δικαστή είναι η δημιουργία στο νου του μέσου εχέφρονα πολίτη που γνωρίζει να γεγονότα, δικαιολογημένης εντύπωσης ύπαρξης πραγματικής πιθανότητας προκατάληψης δικαστή. Εικασίες μόνο, δεν είναι αρκετές.»

Φυσικά, θα πρέπει να αναφερθεί ότι το κριτήριο του μέσου εχέφρονα πολίτη προσομοιάζει με το κριτήριο του «*fair-minded and informed observer*» που θέτει η νομολογία των αγγλικών δικαστηρίων. Σύμφωνα με την εν λόγω νομολογία ένας τέτοιος παρατηρητής, μεταξύ άλλων, θα υιοθετήσει μία σταθμισμένη προσέγγιση (Lord Steyn, *Lawal v Northern Spirit* [2003] UKHL 35, [2003] ICR 856), και είναι «*the sort of person who always reserves judgment on every point until she has seen and full understood both sides of the argument*» (*Helow (Ap) v Secretary of State For the Home Department and Another (Scotland) Appellate* [2008] UKHL 62) ενώ «*a reasonable member of the public is neither complacent nor unduly sensitive or suspicious* (*Johnson v Johnson* [2000] 201 CLR 488, 509). Επίσης στην υπόθεση *Helow* ο Λόρδος Hope αναφέρει «... *before she takes a balanced approach to any information she is given, she will take the trouble to inform herself on all matters that are relevant. She is the sort of person who takes the trouble to read the text of an article as well as the headlines. She is able to put whatever she has read or seen into its overall social, political or geographical context. She is fair-minded, so she will appreciate that the context forms an important part of the material which she must consider before passing judgment.*».

Επιπροσθέτως των πιο πάνω, και υπό το φως του γεγονότος ότι ο δικηγόρος του Π.Ο.Α. αναφέρεται στο άρθρο 6 της Συνθήκης, η Επιτροπή σημειώνει πιο κάτω αποσπάσματα σχετικών αποφάσεων αναφορικά με την αρχή της αμεροληψίας:

A. Απόφαση του Δικαστηρίου της 1ης Ιουλίου 2008 στις υποθέσεις C-341/06 P και C-342/06 P *Chronopost SA v. La Poste*: «53 Πράγματι, πρέπει, πρώτον, να παρατηρηθεί ότι το γεγονός ότι τα καθήκοντα του εισηγητή δικαστή ανατέθηκαν στο ίδιο πρόσωπο, το οποίο μετέσχε σε δύο διαδοχικούς δικαστικούς σχηματισμούς, αυτό

---

¹⁰ Βικτώρια Νορθροπ Κωνσταντίνου v. Κωστάκη Κωνσταντίνου (2009) 1 Α.Α.Δ 761 Απόφαση ημ. 24/6/2009.

καθαυτό είναι άνευ σημασίας για την εκτίμηση της τήρησης της υποχρέωσης αμεροληψίας, καθόσον τα εν λόγω καθήκοντα ασκούνται στο πλαίσιο πολυμερούς δικαστικού σχηματισμού. 54 Δεύτερον, η υποχρέωση αμεροληψίας έχει δύο πτυχές. Αφενός, το δικαστήριο οφείλει να είναι υποκειμενικά αμερόληπτο, δηλαδή τα μέλη του δεν πρέπει να εκδηλώνουν μεροληψία ή προσωπικές προκαταλήψεις, της προσωπικής αμεροληψίας τεκμαιρομένης μέχρις αποδείξεως του αντιθέτου. Αφετέρου, το δικαστήριο πρέπει να είναι αντικειμενικά αμερόληπτο, δηλαδή να παρέχει επαρκή εχέγγυα για τον αποκλεισμό κάθε εύλογης σχετικής αμφιβολίας (βλ. σχετικώς, μεταξύ άλλων, ΕΔΔΑ, αποφάσεις Fey κατά Αυστρίας της 24ης Φεβρουαρίου 1993, σειρά A αριθ. 255-A, σ. 12, § 28, Findlay κατά Ηνωμένου Βασιλείου της 25ης Φεβρουαρίου 1997, Recueil des arrêts et décisions 1997-I, σ. 281, § 73 και Forum Maritime S.A. κατά Ρουμανίας της 4ης Οκτωβρίου 2007, αριθ. 63610/00 και 38692/05, μη δημοσιευθείσα ακόμη στο Recueil des arrêts et décisions).»

B. Απόφαση ΕΔΑΔ ημερομηνίας 24/2/1993 στην υπόθεση FEY v. AUSTRIA (Application no. 14396/88), «28. *The existence of impartiality for the purposes of Article 6 para. 1 (art. 6-1) must be determined according to a subjective test, that is on the basis of the personal conviction of a particular judge in a given case, and also according to an objective test, that is ascertaining whether the judge offered guarantees sufficient to exclude any legitimate doubt in this respect (ibid., para. 49).*

29. As to the subjective test, the applicant did not dispute the personal impartiality of Judge Kohlegger. 30. Under the objective test, it must be determined whether, quite apart from the judge's personal conduct, there are ascertainable facts which may raise doubts as to his impartiality. In this respect even appearances may be of a certain importance. What is at stake is the confidence which the courts in a democratic society must inspire in the public and, above all, as far as criminal proceedings are concerned, in the accused. This implies that in deciding whether in a given case there is a legitimate reason to fear that a particular judge lacks impartiality, the standpoint of the accused is important but not decisive. What is determinant is whether this fear can be held to be objectively justified (ibid., para. 51). In this regard, the Court has previously held that the mere fact that a judge has also made pre-trial decisions in the case cannot be taken as in itself justifying fears as to his impartiality (see the Hauschildt v. Denmark judgment of 24 May 1989, Series A no. 154, p. 22, para. 50). Although this statement referred to systems like the Danish, where investigation and prosecution are exclusively the domain of the police and the prosecution, it must also be of some

relevance to systems of an inquisitorial character, such as the Austrian. What matters is the extent and nature of the pre-trial measures taken by the judge (see, mutatis mutandis, the De Cubber v. Belgium judgment of 26 October 1984, Series A no. 86, pp. 15-16, paras. 29-30, and the above-mentioned Thorgeir Thorgeirson judgment, Series A no. 239, p. 24, para. 53).»

Έχοντας παραθέσει πιο πάνω σχετική νομολογία, η Επιτροπή στρέφεται στην λεπτομερέστερη εξέταση των ισχυρισμών του δικηγόρου του Π.Ο.Α.

Αναφορικά με τους ισχυρισμούς σχετικά με το δημοσίευμα της εφημερίδας «Φιλελεύθερος» ημερομηνίας 30/5/2012 η Επιτροπή επισημαίνει ότι σε αυτό δεν παρατίθενται αυτολεξεί οι δηλώσεις της Προέδρου αλλά, ως καταδεικνύει και η συγγραφή του εν λόγω δημοσιεύματος, αποτελεί μία σύνοψη του δημοσιογράφου. Επιπλέον, επισημαίνεται ότι το εν λόγω δημοσίευμα είναι μεταγενέστερο της απόφασης της Επιτροπής, υπό την προηγούμενη σύνθεσή της, για την έναρξη αυτεπάγγελτης έρευνας, όπως αναγνωρίζει και ο δικηγόρος του Π.Ο.Α. Η σχετική ανακοίνωση ημερομηνίας 31/5/2012 στην οποία αναφέρεται ο δικηγόρος του Π.Ο.Α. υπονοώντας ότι είναι μεταγενέστερη της ημερομηνίας του υπό αναφορά δημοσιεύματος αποτελεί λανθασμένο όρο καθώς πρόκειται για δελτίο τύπου της Επιτροπής με το οποίο ενημερώθηκε το κοινό αναφορικά με την υπόθεση και δει τη διεξαγωγή αιφνίδιας έρευνας η οποία διεξήχθη στα γραφεία του Π.Ο.Α. κατά την 28^η Μαΐου 2012 μετά από σχετική απόφαση της Επιτροπής. Επισημαίνεται ότι η εν λόγω απόφαση της Επιτροπής για αιφνίδια έρευνα καλύφθηκε από τα ΜΜΕ όπως διαφαίνεται και από δημοσίευμα της εφημερίδας «Η Σημερινή» με ημερομηνία 29/5/2012 όπου παρατίθενται και σχετικές δηλώσεις του Π.Ο.Α.

Αναφορικά με τη φράση «η Επιτροπή διεξάγει αυτεπάγγελτη έρευνα εναντίον του Π.Ο.Α. για κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης» η οποία αναφέρεται από το δικηγόρο του Π.Ο.Α. σε σχέση με το εν λόγω δημοσίευμα, η Επιτροπή επισημαίνει ότι αυτή αποτελεί αποσπασματική ανάγνωση του δικηγόρου του Π.Ο.Α. και δεν αντιστοιχεί επακριβώς στο δημοσίευμα το οποίο αναφέρει ότι: «*Η κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης από 170 επί συνόλου 214 αγελαδοτρόφων που συνέστησαν Οργανισμό προκειμένου να καθορίζουν και να επιβάλλουν τις τιμές πώλησης του φρέσκου αγελαδινού γάλακτος στους γαλακτοβιομήχανους, είναι το αντικείμενο της αυτεπάγγελτης έρευνας που βρίσκεται σε εξέλιξη από την Επιτροπή Προστασίας του Ανταγωνισμού*». Η Επιτροπή επισημαίνει ότι δεν διαφαίνεται από το δημοσίευμα ότι η εν λόγω δήλωση αποτελεί αυτολεξεί δήλωση της Προέδρου, ενώ σημειώνεται περαιτέρω ότι ενδεχομένως να

αποτελεί ατυχή μεταφορά των δηλώσεων εφόσον το αντικείμενο της υπό αναφορά αυτεπάγγελτης έρευνας δεν είναι αυτό το οποίο αναφέρεται στο δημοσίευμα. Γενικότερα, η Επιτροπή επισημαίνει ότι δεν καθίσταται σαφές με ποιο τρόπο το οποιοδήποτε κείμενο περί του αντικειμένου αυτεπάγγελτης έρευνας, το οποίο δεν αποδίδεται σε οποιονδήποτε, δεικνύει μεροληψία λαμβάνοντας υπόψη και τη δήλωση που παρατίθεται στο δημοσίευμα σε εισαγωγικά ότι *«διερευνούμε ενδεχόμενες συμπεριφορές που πιθανόν να νοθεύουν τον ανταγωνισμό»* και ότι *«θα μου επιτρέψετε να μην προσθέσω οτιδήποτε άλλο»*.

Αναφορικά με το ίδιο δημοσίευμα ημερομηνίας 30/5/2012 και τους ισχυρισμούς ότι η απόφαση αναμένεται να ληφθεί την Παρασκευή, η Επιτροπή επισημαίνει ότι η εν λόγω παράγραφος στο δημοσίευμα έχει παρατεθεί μετά από τη δήλωση της Προέδρου όπως της επιτραπεί να μην προσθέσει οτιδήποτε άλλο ενώ το κείμενο αυτής παρατίθεται σε τρίτο πρόσωπο χωρίς να αποδίδεται αυτό στην Πρόεδρο. Η προσπάθεια του δικηγόρου του Π.Ο.Α. να αποδώσει το εν λόγω κείμενο στην Πρόεδρο στη βάση ανυπόστατων ισχυρισμών και συμπερασμάτων τα οποία δημιουργούνται και συνδέονται πλασματικά για να συνάδουν με τις θέσεις που προωθούνται δεν μπορούν να γίνουν αποδεκτά από την Επιτροπή. Εξάλλου επισημαίνεται ότι η Παρασκευή στην οποία αναφέρεται το δημοσίευμα ήταν η 1^η του μήνα Ιουνίου 2012 ενώ η απόφαση λήφθηκε στις 20/6/2012. Επιπλέον, θα πρέπει να επισημανθεί ότι η εν λόγω απόφαση στην οποία αναφέρεται ο δικηγόρος του Π.Ο.Α. θα ήταν ενδιάμεση απόφαση αναφορικά με το αίτημα των εταιρειών Pittas για λήψη προσωρινών μέτρων, αίτημα το οποίο ήταν εις γνώση όλων των εμπλεκομένων στην εν λόγω υπόθεση μερών και θα μπορούσε να έχει μόνο συγκεκριμένες πιθανές καταλήξεις. Εξάλλου, όπως οι πλείστοι γνωρίζουν οποιαδήποτε τέτοια απόφαση απαιτεί κάποια ταχύτητα λόγω και της φύσεως του επειγόντως και του κινδύνου ανεπανόρθωτης βλάβης, προϋποθέσεις οι οποίες καταγράφονται και στο άρθρο 28 του ίδιου του Νόμου. Ως εκ τούτου, δεν γίνεται αντιληπτό γιατί κείμενο το οποίο εμπεριέχεται σε δημοσίευμα, αφορά άλλη από την παρούσα υπόθεση είναι γραμμένο στο τρίτο πρόσωπο ενικού και δεν αποδίδεται σε οποιονδήποτε, δεικνύει οποιαδήποτε προκατάληψη από μέρους της Προέδρου της Επιτροπής.

Η Επιτροπή επεσήμανε ότι ο Π.Ο.Α. αναφέρεται επιπλέον σε δήλωση της Προέδρου στο δημοσίευμα ημερομηνίας 30/5/2012 για *«άθλο της Επιτροπής να τα βάλει με έναν τεράστιο Οργανισμό»*, όπως είναι ο Π.Ο.Α. Η Επιτροπή επισημαίνει εν πρώτοις ότι η εν λόγω φράση δεν περικλείεται σε εισαγωγικά και, ως εκ τούτου δεν διαφαίνεται να

αποτελεί αυτολεξεί δήλωση της Προέδρου. Κατ' επέκταση ατυχώς παρουσιάστηκε ως τέτοια στο έγγραφο ημερομηνίας 2/5/2014 με την τοποθέτησή της εντός εισαγωγικών. Σε οποιαδήποτε περίπτωση, δεν διαφαίνεται ο λόγος για τον οποίο η εν λόγω φράση δεικνύει προκατάληψη λαμβανομένου υπόψη του αριθμού των μελών του εν λόγω Συνδέσμου που αποτελούν περί το 80% των αγελαδοτρόφων κατά τον εν λόγω χρόνο, σε σχέση με το μικρό μέγεθος της Υπηρεσίας της Επιτροπής η οποία και θα καλείτο να διεξάγει τη σχετική έρευνα. Επίσης, θα πρέπει να επισημανθεί ότι τόσο επί προηγούμενων συνθέσεων της Επιτροπής όσο και με τη σημερινή της σύνθεση, η Επιτροπή έχει εγείρει και θίξει πάμπολλες φορές ενώπιον αρμόδιων φορέων ή και στα ΜΜΕ το ζήτημα των περιορισμένων ανθρώπινων πόρων που έχει στη διάθεσή της. Επιπλέον, στην εν λόγω φράση δεν γίνεται οποιαδήποτε άλλη αναφορά στον Π.Ο.Α. παρά στο μέγεθος αυτού συγκρινόμενου με το μέγεθος της Υπηρεσίας της Επιτροπής και δεν καθίσταται σαφής ο λόγος για τον οποίο μία τέτοια φράση η οποία περιέχεται σε δημοσίευμα και δεν έχει παρατεθεί αυτολεξεί μπορεί να οδηγήσει τον οποιοδήποτε τρίτο σε συμπέρασμα αναφορικά με την ύπαρξη ή όχι προκατάληψης.

Αναφορικά με το δημοσίευμα της εφημερίδας «Ο Φιλελεύθερος» ημερομηνίας 7/8/2012 στο οποίο, σύμφωνα με τον Π.Ο.Α., υπάρχουν δηλώσεις της Προέδρου ότι ο Π.Ο.Α. παρουσιάζεται να επιχειρεί σκόπιμα να δημιουργήσει πρόβλημα επάρκειας γάλακτος στην αγορά με σκοπό να ωθήσει σε αντίδραση τις γαλακτοβιομηχανίες εξαιτίας της απόφασης της Επιτροπής που επέβαλλε στον Π.Ο.Α. να προμηθεύει τις εταιρείες Pittas Dairy Industries Ltd και Pittas Dairies Ltd με 65 τόνους ημερησίως, η Επιτροπή επισημαίνει ότι οι οποιοσδήποτε δηλώσεις στο εν λόγω δημοσίευμα δεν αφορούσαν την παρούσα αυτεπάγγελτη έρευνα εναντίον του Π.Ο.Α. Ειδικότερα, θα πρέπει να επισημανθεί ότι το εν λόγω δημοσίευμα αφορά την απόφαση της Επιτροπής για λήψη προσωρινών μέτρων αναφορικά με τις ενέργειες του Π.Ο.Α. σε ό,τι αφορά τις εταιρείες Pittas Dairy Industries Ltd και Pittas Dairies Ltd και δεν φαίνεται να συνδέεται με οποιοδήποτε τρόπο με την παρούσα απόφαση. Επιπλέον, θα πρέπει να επισημανθεί ότι οι εν λόγω δηλώσεις της Προέδρου δεν διαφαίνεται να έχουν καταγραφεί αυτολεξεί. Σε οποιαδήποτε περίπτωση δεν καθίσταται σαφές πώς αυτή η δήλωση, η οποία αφορά μία εντελώς διαφορετική διαδικασία δεικνύει μεροληψία εκ μέρους της Προέδρου στα πλαίσια της παρούσας αυτεπάγγελτης έρευνας.

Συγκεκριμένα, και αναφορικά με τις δηλώσεις που αποδίδονται στην Πρόεδρο της Επιτροπής η Επιτροπή επισημαίνει τις αποφάσεις του Ανωτάτου Δικαστηρίου στις υποθέσεις Αρ. 957/2006¹¹ και 956/06¹² όπου αναφέρονται τα ακόλουθα:

«Αντιπαρέρχομαι κατ'αρχάς το ότι αυτές βασίζονται σε γεγονότα που επιδιώκεται να εισαχθούν μέσω της αγόρευσης υπό μορφή συνημμένων σε αυτή φωτοτυπιών τεσσάρων δημοσιευμάτων στον τύπο, που δεν είναι βεβαίως ο ορθός τρόπος παρουσίασης γεγονότων. Ακόμα όμως και έτσι, θεωρώ ότι δεν τεκμηριώνεται από τα δημοσιεύματα αυτά η προκατάληψη την οποία αποδίδει η αιτήτρια στον Πρόεδρο της ΕΚ και κατ'επέκταση στην ΕΚ. Η εν λόγω δήλωση του Προέδρου, που εν πάση περιπτώσει δεν αποδίδεται αυτολεξεί στο σχετικό δημοσίευμα παρά μόνο υπό μορφή σύνοψης εκ μέρους της εφημερίδας, ώστε να μη συνιστά ασφαλή βάση για περαιτέρω διαπίστωση, ουδόλως μπορούσε να δημιουργούσε στον αντικειμενικό λογικό άνθρωπο την εντύπωση ότι ο Πρόεδρος ήταν προκατειλημμένος έναντι της Εταιρείας και κατ'επέκταση και της αιτήτριας. Από το δημοσίευμα προκύπτει απλώς ότι ο Πρόεδρος της ΕΚ, και αν ακόμη οι δηλώσεις του απεδόθησαν ορθώς, ανέφερε ότι η ΕΚ προχωρεί στις δικές της έρευνες συγκεντρώνοντας τα σχετικά στοιχεία με στόχο να καταλήξει σε ένα πόρισμα ανεξάρτητο από τις έρευνες της Αστυνομίας, και ότι σε περίπτωση διαπίστωσης διοικητικής ευθύνης ενδέχεται να επιβληθούν διοικητικές κυρώσεις που περιλάμβαναν αναστολή της άδειας λειτουργίας της Εταιρείας και διοικητικό πρόστιμο μέχρι £100.000. Πληροφόρηση και κάθε άλλο παρά προκατάληψη αποκαλύπτει λοιπόν το εν λόγω δημοσίευμα, και αν ακόμη εκληφθεί ότι απέδωσε ορθά τις οποιεσδήποτε δηλώσεις του Προέδρου.

Αλλά και ως προς τη συμμετοχή του Προέδρου στις δύο συσκέψεις στη Νομική Υπηρεσία δεν τεκμηριώνεται ο ισχυρισμός για προκατάληψη. Κατ'αρχάς, δεν υπάρχουν στοιχεία ως προς το σκοπό και το περιεχόμενο των συσκέψεων αυτών προερχόμενα από υπεύθυνη πηγή και δη τη Νομική Υπηρεσία η οποία διοργάνωσε τις συσκέψεις, παρά μόνο τα σχετικά δημοσιεύματα τα οποία αναφέρονται στην αντίληψη των εφημερίδων για το σκοπό και το περιεχόμενο τους. Αν προκύπτει δε οτιδήποτε από τα δημοσιεύματα, τούτο είναι ότι οι συσκέψεις αφορούσαν την πορεία των ερευνών για συλλογή των σχετικών στοιχείων με έμφαση στη τεχνολογική πτυχή τους. Να θυμόμαστε ότι το όλο θέμα είχε προκύψει μόλις προ μερικών ημερών και ότι, όπως αναφέρεται και στα δημοσιεύματα, οι ουσιαστικές έρευνες, ποινικές όσο και διοικητικές, τότε μόλις άρχιζαν. Η ίδια δε η ΕΚ είχε μόλις διορίσει τους ερευνώντες λειτουργούς

¹¹ Απόφαση ημερομηνίας 7/10/2008 Γιάννος Ανδρονίκου ν Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς.

¹² Απόφαση ημερομηνίας 8/11/2007 Ρέα Ανδρονίκου ν Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς.

που θα διενεργούσαν τη σχετική έρευνα της, το πόρισμα των οποίων και ετοιμάστηκε δύο μήνες μετά. Ουδόλως μπορούσε από τα δημοσιεύματα να δημιουργηθεί εντύπωση στον αντικειμενικό λογικό άνθρωπο ότι ο Πρόεδρος της ΕΚ ήταν προκατειλημμένος ως εκ της συμμετοχής του στις συσκέψεις αυτές και μάλιστα, όπως είναι η επακριβής εισήγηση της αιτήτριας, ότι ο Πρόεδρος της ΕΚ θα επηρεάζετο ή και επηρεάστηκε στην κρίση του από τη γνώση του στις συσκέψεις αυτές για τις σοβαρές ποινικές υποθέσεις που θα αντιμετώπιζε η Εταιρεία και η αιτήτρια.»¹³

Επιπλέον, η Επιτροπή θεωρεί σημαντικό να αναφερθεί και σε σχετική απόφαση της Βουλής των Λόρδων ημερομηνίας 13/12/2001 στην υπόθεση *Magil v. Porter* [2001] UKHL 67, στην οποία εξετάστηκε το θέμα της αμεροληψίας και όπου ο Λόρδος Hope ανέφερε και ο Λόρδος Bingham συμφώνησε ότι «*The question is what the fair-minded and informed observer would have thought, and whether his conclusion would have been that there was real possibility of bias. The auditor's conduct must be seen in the context of the investigation which he was carrying out, which had generated a great deal of public interest. A statement as to his progress would not have been inappropriate. His error was to make it at a press conference. This created the risk of unfair reporting, but there was nothing in the words he used to indicate that there was a real possibility that he was biased. He was at pains to point out to the press that his findings were provisional. There is no reason to doubt his word on this point, as his subsequent conduct demonstrates.*»

Σε οποιαδήποτε περίπτωση, επισημαίνεται ότι οι δηλώσεις που περιέχονται στα πιο πάνω δημοσιεύματα και αποδίδονται στην Πρόεδρο δεν δεικνύουν οποιαδήποτε προκατάληψη από μέρους της εναντίον του Π.Ο.Α. Εξάλλου, καθ' όλη τη διάρκεια της παρούσας διαδικασίας τόσο η Πρόεδρος όσο και τα Μέλη της Επιτροπής δρούσαν σύμφωνα με τους ισχύοντες Νόμους και κανόνες έχοντας πάντα υπόψη τους τις υποχρεώσεις τους ως μέλη ενός διοικητικού οργάνου, τηρώντας τις αρχές του διοικητικού δικαίου και φροντίζοντας για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των εμπλεκόμενων μερών, πάντοτε όμως προς εκπλήρωση των υποχρεώσεων της Επιτροπής για προστασία του υγιούς ανταγωνισμού. Το ίδιο έχουν πράξει και σε αυτή την περίπτωση, όπως μπορεί να διαφανεί από όλα τα γεγονότα και στοιχεία και το ίδιο θα συνεχίζουν να πράττουν. Σε οποιαδήποτε περίπτωση τόσο η Πρόεδρος όσο και τα μέλη της Επιτροπής οφείλουν να προσθέσουν ότι δεν θεωρούν τη μέχρι σήμερα πληροφόρηση του κοινού αναφορικά με τις εργασίες και έρευνες της Επιτροπής

---

¹³ Απόφαση Ανωτάτου Δικαστηρίου ημερομηνίας 28 Σεπτεμβρίου, 2010, στην *Αναθεωρητική Έφεση Αρ. 191/2007 Ρέα Ανδρονίκου ν Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς* (2010) 3 Α.Α.Δ. 469.

επίδειξη μεροληπτικών στάσεων εκ μέρους της, ιδιαίτερα λαμβάνοντας υπόψη και τις δηλώσεις περί συνεχιζόμενης έρευνας και ενδεχόμενων παραβάσεων.

Αναφορικά με τον ισχυρισμό του δικηγόρου του Π.Ο.Α. σύμφωνα με τον οποίο η Πρόεδρος της Επιτροπής ενεργεί καταπιεστικά προς τον Π.Ο.Α., θέτοντας ζήτημα προκατάληψης της, η Επιτροπή σημειώνει ότι οι αναφορές ότι παρά την προτροπή του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην Προσφυγή 1023/2012 κατά της ενδιάμεσης απόφασης της Επιτροπής με αρ.19/2012, όπως η υπόθεση τύχει σύντομης εκδίκασης η Επιτροπή «*προέκρινε αυτεπάγγελτη έρευνα στον Π.Ο.Α. [...] με αποτέλεσμα η υπόθεση να μην έχει εκδικαστεί μέχρι και σήμερα [...]*» αποτελεί αυθαίρετο συμπέρασμα, το οποίο δεν βασίζεται σε οποιαδήποτε στοιχεία. Επαναλαμβάνεται ότι η παρούσα αυτεπάγγελτη έρευνα και η υπόθεση της καταγγελίας των εταιρειών Pittas εναντίον του Π.Ο.Α. στην οποία γίνεται αναφορά, αποτελούν διαφορετικές υποθέσεις με διαφορετικό αντικείμενο και ως εκ τούτου ο δικηγόρος του Π.Ο.Α. εσφαλμένως τις συνδέει. Επιπρόσθετα, επισημαίνεται ότι η απόφαση για αυτεπάγγελτη έρευνα λήφθηκε σύμφωνα με τον εν ισχύ τότε Νόμο και στη βάση σχετικών στοιχείων τα οποία καταγράφονται στην ομόφωνη απόφαση της Επιτροπής. Ως εκ τούτου, δεν καθίσταται σαφής ο τρόπος με τον οποίο ο δικηγόρος του Π.Ο.Α. επιχειρεί να συνδέσει την υπόθεση των εταιρειών Pittas Dairies Ltd και Pittas Dairy Industries Ltd με την παρούσα αυτεπάγγελτη έρευνα ούτε και ο λόγος για τον οποίο θεωρεί ότι η χρονική στιγμή της απόφασης της Επιτροπής για διεξαγωγή αυτεπάγγελτης έρευνας αποτελεί απόδειξη ή στοιχείο το οποίο δεικνύει προκατάληψη. Η Επιτροπή οφείλει να υπενθυμίσει ότι υπό τη σημερινή της σύνθεση και στη βάση των ενώπιον της στοιχείων ομόφωνα αποφάσισε, όπως δώσει οδηγίες για εξ' ύπαρξης διεξαγωγή αυτεπάγγελτης προκαταρκτικής έρευνας.

Επιπρόσθετα, η αναφορά του Π.Ο.Α. ότι δήθεν αποτελεί καταπιεστική συμπεριφορά της Προέδρου το γεγονός ότι η Υπηρεσία στα πλαίσια της εξέτασης της καταγγελίας των εταιρειών Pittas Dairy Industry και Pittas Dairies Ltd εναντίον του Π.Ο.Α. απέστειλε ερωτηματολόγιο είκοσι τέσσερις (24) ώρες μετά την καταχώρηση των γραπτών θέσεων του Π.Ο.Α. σε σχέση με την παρούσα αυτεπάγγελτη έρευνα αποτελεί αυθαίρετο και πλασματικό συμπέρασμα, το οποίο δεν στοιχειοθετείται από τα γεγονότα ή/ και από τους διοικητικούς φακέλους της υπόθεσης. Ως διαφαίνεται και από την πρακτική της Επιτροπής, τόσο στα πλαίσια της παρούσας αυτεπάγγελτης έρευνας όσο και στα πλαίσια άλλων υποθέσεων, η Επιτροπή είναι αρκετά επιεικής σε ζητήματα προθεσμιών και κατά κανόνα ικανοποιεί τα αιτήματα για παράταση προθεσμίας. Εξάλλου, ανάλογα αιτήματα από τον Π.Ο.Α. έχουν ικανοποιηθεί κατά το πλείστον και

εκεί και όπου δικαιολογείται . Σε οποιαδήποτε περίπτωση θα πρέπει να επισημανθεί ότι το ερωτηματολόγιο της Υπηρεσίας ημερομηνίας 29/4/2014 αφορά άλλη από την παρούσα υπόθεση και ως εκ τούτου δεν γίνεται αντιληπτό με ποιο τρόπο η αποστολή ερωτηματολογίου από την Υπηρεσία στα πλαίσια προκαταρκτικής έρευνας μίας άλλης υπόθεσης επηρεάζει την Επιτροπή στην οποιαδήποτε λήψη απόφασης στα πλαίσια της παρούσας αυτεπάγγελτης έρευνας ή και με ποιο τρόπο θεωρεί ο Π.Ο.Α. ότι η Πρόεδρος ή και οποιοδήποτε Μέλος της Επιτροπής έθεσε προθεσμία σε ένα ερωτηματολόγιο το οποίο ετοιμάστηκε και αποστάληκε από την Υπηρεσία. Γι' αυτό το λόγο, η Επιτροπή θεωρεί ότι δεν είναι αναγκαίο να απευθυνθεί σε περαιτέρω ζητήματα που έχουν εγερθεί από τον Π.Ο.Α. σε ό,τι αφορά το εν λόγω ερωτηματολόγιο, εφόσον αυτά είναι ζητήματα τα οποία αφορούν άλλη από την παρούσα υπόθεση και διαδικασία.

Η Επιτροπή, στη βάση και των πιο πάνω θεωρεί ότι, στην απουσία στοιχείων που θα οδηγούσαν τον μέσο εχέφρονα πολίτη σε συμπέρασμα μεροληψίας / προκατάληψης, προωθούνται εικασίες, δημιουργούνται πλασματικές αλυσίδες συμπερασμάτων και παρατίθενται συμπεράσματα τα οποία δεν υποστηρίζονται από οποιαδήποτε γεγονότα σε μία προσπάθεια συμπερίληψης διαφόρων υποθέσεων και σημείων και ισχυρισμών με σκοπό τη θόλωση του υπάρχοντος τοπίου. Ενδεικτικά, σε ό,τι αφορά το ερωτηματολόγιο που ετοιμάστηκε και αποστάληκε από την Υπηρεσία και το οποίο υπογράφεται από Λειτουργό για τη Διευθύντρια της Υπηρεσίας γίνεται μία προσπάθεια να αποδοθεί αυτό με κάποιο τρόπο ο οποίος δεν είναι σαφής αλλά ούτε και λογικός, στην Πρόεδρο της Επιτροπής προς στοιχειοθέτηση ισχυρισμών περί μεροληψίας.

Ως εκ τούτου, και στη βάση των όσων έχουν ήδη αναφερθεί, η Επιτροπή καταλήγει ομόφωνα ότι στη βάση των ισχυρισμών και/ ή θέσεων του Π.Ο.Α. δεν μπορεί να τεθεί ή και εγερθεί ούτε θέμα μεροληψίας ή/και προκατάληψης αλλά ούτε και οποιαδήποτε εύλογη υπόνοια μεροληψίας ή / και οποιοδήποτε ζήτημα μεμπτότητας σε ό,τι αφορά τη μέχρι σήμερα λήψη αποφάσεων από την Επιτροπή ως συλλογικό διοικητικό όργανο και/ ή οποιοδήποτε μέλους της ή της Προέδρου της.

Η Επιτροπή κατά συνέπεια θα προχωρήσει στην εξέταση και έκδοση απόφασης αναφορικά με την ενώπιόν της υπόθεση.

3. ΠΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Η Επιτροπή έλαβε υπόψη της τα προδικαστικά ζητήματα που ήγειρε ο Π.Ο.Α στις γραπτές του θέσεις ημερομηνίας 28/4/2014 και τα οποία επαναδιατυπώθηκαν εν όλω ή

εν μέρει κατά την ακρόαση ημερομηνίας 2/5/2014 και στις συμπληρωματικές του θέσεις ημερομηνίας 12/5/2014.

3.1 Ζητήματα Διαδικασίας

A. Σε σχέση με τη θέση του Π.Ο.Α περί παράληψης αποκάλυψης εγγράφων στον Π.Ο.Α, η Επιτροπή κρίνει σκόπιμο όπως υπομνησθούν τα εξής:

Καταρχήν, η Επιτροπή σέβεται τις σχετικές διατάξεις του Κανονισμού 1/2003, την Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τους Κανόνες Πρόσβασης στο Φάκελο της υπόθεσης¹⁴, τον Κανονισμό (ΕΚ) αρ. 139/2004 του Συμβουλίου καθώς και τη σχετική νομολογία.

Η Επιτροπή σημειώνει ότι σεβόμενη τα δικαιώματα άμυνας και υπεράσπισης του Π.Ο.Α., του έδωσε δύο φορές την ευκαιρία να πραγματοποιήσει πρόσβαση και επιθεώρηση στο διοικητικό φάκελο της υπό αναφορά υπόθεσης, στις 19/02/2014 και 28/2/2014.

Σε σχέση με το αίτημα του Π.Ο.Α για πρόσβαση στις καταστάσεις των περιεχομένων των διοικητικών φακέλων (minute sheets) της Υπηρεσίας καθώς και για λήψη αντιγράφων τους, η Επιτροπή επαναλαμβάνει ότι αυτά αποτελούν εσωτερικά έγγραφα¹⁵, τα οποία μάλιστα δεν συνιστούν μέρος των αποδεικτικών στοιχείων στα οποία στήριξε η Επιτροπή τα εκ πρώτης όψεως συμπεράσματά της¹⁶, όπως προκύπτει και από την παράγραφο 12 επ. της σχετικής Ανακοίνωσης της Ε.Ε. περί των κανόνων πρόσβασης στον Φάκελο υπόθεσης της Επιτροπής δυνάμει των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης. Ως εκ τούτου ορθώς απορρίφθηκε το εν λόγω αίτημα του Π.Ο.Α.

Σε σχέση με τον ισχυρισμό του Π.Ο.Α. ότι δεν αποκαλύφθηκαν οι απαντήσεις των τυροκόμων Πίττα, Χατζηπιερή και Λευκωνιτζιάτη ούτε κοινοποιήθηκε η αλληλογραφία τους με την Επιτροπή ή η δήλωση εμπιστευτικότητας των απαντήσεων τους, η Επιτροπή επισημαίνει ότι σε σχέση με τις απαντήσεις του Πίττα, είχε παραμείνει ανοικτή η πρώτη σελίδα των απαντήσεών του όπου αναφερόταν η δήλωση

---

¹⁴ 2005/C 325/07.

¹⁵ Με βάση την προαναφερόμενη Ανακοίνωση Ε.Ε., παραδείγματα εσωτερικών εγγράφων είναι τα σχέδια, οι γνώμες, τα υπομνήματα και τα σημειώματα από τις υπηρεσίες της Επιτροπής ή από άλλες εμπλεκόμενες δημόσιες αρχές.

¹⁶ Βλέπε μεταξύ άλλων άρθρο 27 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003, το άρθρο 15 παράγραφος 2 του εκτελεστικού κανονισμού, και το άρθρο 17 παράγραφος 3 του εκτελεστικού κανονισμού συγκεντρώσεων.

εμπιστευτικότητας, την οποία είχε την ευκαιρία να δει ο Π.Ο.Α. κατά τις επιθεωρήσεις που πραγματοποίησε. Η Επιτροπή σημειώνει ότι ανάλογη δήλωση εμπιστευτικότητας περιείχαν και οι απαντήσεις του Χατζηπιερή. Σε σχέση με τις απαντήσεις του Λευκωνιτζιάτη, παρότι δεν υπήρχε ανάλογη δήλωση, η Επιτροπή θεώρησε σκόπιμο να τις αποκρύψει καθώς έκρινε ότι αυτές εμπεριείχαν εμπιστευτικές πληροφορίες.

Ο Π.Ο.Α. ισχυρίστηκε επίσης ότι η Επιτροπή απέκρυψε τις απαντήσεις της βιομηχανίας Χαραλαμπίδης και δεν έδωσε πρόσβαση ούτε στη σχετική επιστολή της Υπηρεσίας προς αυτόν ώστε να αξιολογήσει ο Π.Ο.Α. κατά πόσο οι ερωτήσεις της Υπηρεσίας ήταν υποβολιμαίες ή και αν η έρευνα της Υπηρεσίας ήταν η δέουσα. Η Επιτροπή σημειώνει ότι οι εν λόγω ερωτήσεις αποκρύφθηκαν καθώς εμπεριείχαν εμπιστευτικά στοιχεία αλλά οι επιστολές της Υπηρεσίας με τις σχετικές ερωτήσεις παρέμειναν ανοικτές και ο Π.Ο.Α. είχε την ευκαιρία να τις επιθεωρήσει κατά τις προσβάσεις που πραγματοποίησε και άρα είχε την ευκαιρία να αξιολογήσει τόσο την έρευνα της Υπηρεσίας, όσο και κατά πόσο οι εν λόγω ερωτήσεις ήταν υποβολιμαίες. Ως εκ τούτου, ο εν λόγω ισχυρισμός δεν ευσταθεί.

Εν συνεχεία, σε σχέση με τον ισχυρισμό του Π.Ο.Α. ότι ζήτησε αντίγραφο του ερωτηματολογίου που στάλθηκε προς τους αγελαδοτρόφους και να καταμετρήσει τα ερωτηματολόγια ώστε να καθοριστεί σε πόσους στάλθηκαν, η Επιτροπή επισημαίνει ότι τα εν λόγω ερωτηματολόγια παρέμειναν ανοικτά κατά τις προσβάσεις που πραγματοποίησε ο Π.Ο.Α. και άρα είχε τη σχετική δυνατότητα να τα επιθεωρήσει και να τα καταμετρήσει.

Αναφορικά με τον ισχυρισμό του Π.Ο.Α. ότι δεν αποκαλύφθηκαν οι απαντήσεις σε ερωτηματολόγια συγκεκριμένων γαλακτοβιομηχανιών και έπρεπε τουλάχιστον να είχε την αξιολόγηση της Επιτροπής, σημειώνεται ότι τόσο στην Έκθεση Αιτιάσεων όσο και στο επισυνημμένο σημείωμα της Υπηρεσίας παρατέθηκαν όσα στοιχεία χρησιμοποιήθηκαν πλην των εμπιστευτικών.

Ο Π.Ο.Α. ισχυρίστηκε επίσης ότι δεν αποκαλύφθηκε η επιστολή και τα ερωτηματολόγια της Υπηρεσίας καθώς και οι απαντήσεις του Υπουργείου Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος. Η Επιτροπή σημειώνει ότι ο εν λόγω ισχυρισμός δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα καθώς τα εν λόγω έγγραφα δεν αποκρύφθηκαν και ήταν στη διάθεση του Π.Ο.Α. κατά τις προσβάσεις που πραγματοποίησε.

Το ίδιο ισχύει και σε σχέση με τον ισχυρισμό του περί άρνησης αποκάλυψης του πρακτικού ημερομηνίας 25/6/2013 και της απάντησης του ΟΚΓΒ ημερομηνίας 5/7/2013. Η Επιτροπή τονίζει ότι τα εν λόγω έγγραφα δεν αποκρύφθηκαν και ήταν στη διάθεση του Π.Ο.Α να τα επιθεωρήσει κατά τις προσβάσεις που πραγματοποίησε.

Σε σχέση με την επιστολή του Π.Ο.Α. προς άγνωστο παραλήπτη ημερομηνίας 6/2/2009, η Επιτροπή τονίζει ότι ο Π.Ο.Α. την έχει ήδη στην κατοχή του. Επισημαίνεται ότι, με βάση τις πρόνοιες του άρθρου 17(9)(α) του Νόμου 13(Ι)/2008, η Επιτροπή δεν έχει υποχρέωση να κοινοποιήσει στην επιχείρηση εναντίον της οποίας στρέφεται η έρευνα έγγραφα του φακέλου τα οποία είναι ήδη προσιτά προς την επιχείρηση.

Σε σχέση με τον ισχυρισμό του Π.Ο.Α. περί άρνησης χορήγησης των πρακτικών ημερομηνιών 28/5/2012, 9/12/2013 και 20/12/2013, η Επιτροπή σημειώνει ότι δεν ευσταθεί καθώς παρασχέθηκε στον Π.Ο.Α η δυνατότητα να επιθεωρήσει τα εν λόγω πρακτικά στην εμπιστευτική τους μορφή.

Επίσης δεν ευσταθεί ο ισχυρισμός του Π.Ο.Α. ότι υπήρξε άρνηση αποκάλυψης των εγγράφων που αφορούν την απάντηση της διευθύντριας του Τμήματος Γεωργίας ημερομηνίας 31/8/2012, καθώς οι εν λόγω απαντήσεις δεν είχαν αποκρυφτεί κατά τις προσβάσεις του Π.Ο.Α. Το ίδιο ισχύει και αναφορικά με τα στοιχεία που έλαβε η Επιτροπή από το Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών ημερομηνίας 27/11/2012 και τα ερωτηματολόγια της Υπηρεσίας προς ΟΚΓΒ και το Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών. (στο εξής το «Ι.Γ.Ε.») ημερομηνιών 29/11/2012, καθώς όλα τα προαναφερθέντα δεν είχαν αποκρυβεί από την Επιτροπή κατά τις προσβάσεις του Π.Ο.Α.

Αναφορικά με σχετικό ισχυρισμό του Π.Ο.Α., η Επιτροπή επισημαίνει για σκοπούς διασάφησης ότι όσα εκ των εμπιστευτικών στοιχείων έλαβε υπόψη της, φαίνονται από τη σχετική Έκθεση Αιτιάσεων και το συνημμένο σημείωμα.

Η Επιτροπή στη βάση του άρθρου 43(6) του περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμου 158(Ι)/1999 έδωσε στον Π.Ο.Α. το δικαίωμα πρόσβασης σε όλα τα έγγραφα του διοικητικού φακέλου της παρούσας υπόθεσης πλην όσων κρίθηκαν είτε ως εμπιστευτικά από την Επιτροπή και/ή από τους συντάκτες των εγγράφων είτε ως εσωτερικά έγγραφα υπό το φως της σχετικής Ανακοίνωσης περί Πρόσβασης στο Φάκελο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Η Επιτροπή επισημαίνει περαιτέρω ότι επιχείρηση η οποία αιτείται πρόσβαση σε εμπιστευτικά στοιχεία φέρει το βάρος της απόδειξης ως προς τους λόγους για τους οποίους αυτά είναι κρίσιμα για την άμυνα της.

B. Σε σχέση με τη θέση του Π.Ο.Α. περί παράληψης της Επιτροπής να διερευνήσει την αξιοπιστία και αντικειμενικότητα των δημοσιευμάτων και των πληροφοριών που έλαβε υπόψη της για την έναρξη της παρούσας αυτεπάγγελτης έρευνας, η Επιτροπή σημειώνει τα εξής:

Καταρχάς επισημαίνεται ότι σύμφωνα με το άρθρο 23(2)(α) του Νόμου: *«Τηρουμένων των διατάξεων του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003, η Επιτροπή έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες: [...] να διερευνά και να αποφασίζει αναφορικά με παραβάσεις των άρθρων 3 ή/και 6, είτε αυτεπάγγελτα είτε κατόπιν καταγγελίας».*

Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 17(1) του Νόμου: *«Η Επιτροπή αποφασίζει να κινήσει διαδικασία εξέτασης μιας παράβασης, εφόσον ύστερα από δέουσα προκαταρκτική έρευνα που διενεργείται από την Υπηρεσία, η Επιτροπή διαπιστώσει πιθανολογούμενη παράβαση των διατάξεων του παρόντος Νόμου και/ή των Άρθρων 81 ΕΚ και/ή 82 ΕΚ».*

Δέον είναι να υπομνησθεί επίσης ότι από τις σχετικές διατάξεις του άρθρου 17(9) προκύπτει η υποχρέωση της Επιτροπής να κοινοποιεί στην επιχείρηση ή ένωση επιχειρήσεων εναντίον της οποίας στρέφεται η αυτεπάγγελτη έρευνα τα έγγραφα εκείνα επί των οποίων προτίθεται να στηρίξει την απόφασή της, υπό τις προϋποθέσεις που έχουν παρατεθεί και εξεταστεί ανωτέρω.

Επιπλέον, η Επιτροπή σημειώνει ότι η παράγραφος 11 της Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τις βέλτιστες πρακτικές για τη διεξαγωγή των διαδικασιών που αφορούν τα άρθρα 101 και 102 της Σ.Λ.Ε.Ε. προβλέπει ότι: *«Η Επιτροπή μπορεί επίσης να κινήσει διαδικασία αυτεπάγγελτα (ex officio). Μπορεί να το πράξει όταν περιέρχονται στην αντίληψή της ορισμένα πραγματικά περιστατικά ή πληροφορίες πέρα από αυτές που έχουν συγκεντρωθεί στο πλαίσιο τομεακών ερευνών, άτυπων συνεδριάσεων με εκπροσώπους του εξεταζόμενου κλάδου, από την παρακολούθηση των αγορών ή βάσει πληροφοριών που ανταλλάσσονται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Δικτύου Ανταγωνισμού («ΕΔΑ») ή με τις αρχές ανταγωνισμού τρίτων χωρών. Η κίνηση διαδικασίας σε υποθέσεις συμπράξεων μπορεί επίσης να πραγματοποιηθεί με έναυσμα την υποβολή αίτησης για επεικική μεταχείριση από ένα ή περισσότερα μέλη του καρτέλ».*

Από τα παραπάνω δεν προκύπτει υποχρέωση της Επιτροπής έναντι της επιχείρησης ή ένωσης επιχειρήσεων εναντίον της οποίας στρέφεται η αυτεπάγγελτη έρευνα, να αιτιολογήσει και/ή στοιχειοθετήσει τους λόγους έναρξης μίας αυτεπάγγελτης έρευνας. Αντιθέτως, οι υποχρεώσεις της Επιτροπής εστιάζονται μεταξύ άλλων, στην απόφαση κίνησης διαδικασιών εξέτασης μίας πιθανολογούμενης παράβασης κατόπιν διενέργειας δέουσας έρευνας της Υπηρεσίας για πιθανολογούμενες παραβάσεις του Νόμου και στην κοινοποίηση στην υπό έρευνα επιχείρηση των στοιχείων επί των οποίων η Επιτροπή προτίθεται αν στηρίξει την απόφασή της. Εξάλλου, από τα πιο πάνω διαφαίνεται και η ευελιξία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ως προς την έναρξη αυτεπάγγελτων ερευνών.

Εν προκειμένω και σε σχέση με την ως άνω θέση του Π.Ο.Α, τόσο οι πληροφορίες όσο και τα δημοσιεύματα τα οποία έλαβε υπόψη της η Επιτροπή αποτέλεσαν αποκλειστικά και μόνο το έναυσμα για την κίνηση της αυτεπάγγελτης έρευνας εναντίον του Π.Ο.Α και σε καμία περίπτωση δεν αποτέλεσαν στοιχεία επί των οποίων βασίζεται η παρούσα απόφαση. Αντιθέτως, η παρούσα απόφαση της Επιτροπής περί παραβάσεων από μέρος του Π.Ο.Α βασίζεται σε στοιχεία που συλλέχθηκαν κατά την προκαταρκτική έρευνας της Υπηρεσία και τα οποία ο Π.Ο.Α είχε τη δυνατότητα να επιθεωρήσει σε δύο περιπτώσεις μέσω της σχετικής διαδικασίας πρόσβασης στο Διοικητικό Φάκελο της υπόθεσης.

Ως εκ των ανωτέρω, η Επιτροπή θεωρεί αβάσιμη την ως άνω θέση του Π.Ο.Α..

Γ. Σε σχέση με τον ισχυρισμό του Π.Ο.Α περί «αξιωματικής» αποδοχής από την Επιτροπή των απόψεων των ανταγωνιστών και/ή πελατών του Π.Ο.Α και/ή άλλων εμπλεκόμενων στην αγορά γάλακτος, η Επιτροπή σημειώνει τα εξής:

Η Επιτροπή επισημαίνει ότι η παρούσα αυτεπάγγελτη έρευνα και οι υποθέσεις των εταιρειών Pittas και Λανίτης εναντίον του Π.Ο.Α αποτελούν διαφορετικές υποθέσεις, με διαφορετικό αντικείμενο. Οι γαλακτοβιομηχανίες στις οποίες αναφέρεται ο δικηγόρος του Π.Ο.Α αποτελούν σημαντικούς «παίκτες» στην αγορά όπου δραστηριοποιούνται και άρα δεν θα μπορούσαν να μην ερωτηθούν στα πλαίσια της δέουσας έρευνας την οποία έχει την εκ του Νόμου υποχρέωση να πραγματοποιήσει η Υπηρεσία, ώστε να ενημερώσει την Επιτροπή. Το ίδιο ισχύει και σε σχέση με τον ΟΚΓΒ, ο οποίος αποτελεί ένα σημαντικό φορέα της υπό εξέταση αγοράς και συνεπώς η συλλογή πληροφοριών και από αυτόν ήταν επιβεβλημένη για σκοπούς πληρότητας της έρευνας. Εξάλλου, οι πληροφορίες που συλλέχθηκαν από τον ΟΚΓΒ αφορούσαν σε μεγάλο βαθμό επίσημα στατιστικά στοιχεία, η εγκυρότητα των οποίων δεν αμφισβητείται.

Ως εκ των ανωτέρω, η Επιτροπή θεωρεί τη ως άνω θέση του Π.Ο.Α ως αβάσιμη και/ή αυθαίρετη.

3.2 Ζητήματα αρμοδιότητας

Σε σχέση με τη θέση του Π.Ο.Α αναφορικά με την αρμοδιότητα της Επιτροπής να κρίνει επί των εξαιρέσεων που αναφέρονται στο άρθρο 176(1) του Κανονισμού 1234/2007, η Επιτροπή διευκρινίζει τα ακόλουθα:

Καταρχήν, τα άρθρα 175-176 του Κανονισμού 1234/2007 δεν εφαρμόζονται στην παρούσα υπόθεση καθώς δεν υφίσταται επηρεασμός του εμπορίου μεταξύ των Κρατών Μελών και άρα δεν εφαρμόζονται οι ενωσιακές διατάξεις περί ανταγωνισμού της Σ.Λ.Ε.Ε. αλλά μόνο οι εθνικές, ήτοι οι σχετικές διατάξεις του Νόμου.

Η Επιτροπή αναφέρθηκε στην Έκθεση Αιτιάσεων της προς τον Π.Ο.Α στα άρθρα 175-176 του εν λόγω Κανονισμού καθώς αυτά εμπεριέχουν ταυτόσημες διατάξεις με αυτά της ΚΔΠ 7/98, Ε.Ε. Παρ. ΙΙΙ(Ι), Αρ. 3215, 23.1.98, Αριθμός 7, η οποία ίσχυε κατά τον ουσιώδη χρόνο. Συνεπώς και οι εξαιρέσεις τις οποίες προβλέπει ο Κανονισμός 1234/2007 είναι ταυτόσημες με αυτές της ισχύουσας ΚΔΠ 7/98, όπως αναφέρεται και στο Σημείωμα της Υπηρεσίας το οποίο έχει κοινοποιηθεί στον Π.Ο.Α.

Ως εκ τούτου, επειδή η Επιτροπή άντλησε καθοδήγηση από τη νομολογία των Ευρωπαϊκών δικαστηρίων σε σχέση με τις ταυτόσημες στον Κοινοτικό Κανονισμό 1234/2007 και την ΚΔΠ 7/98 εξαιρέσεις, και επειδή η εν λόγω νομολογία έκανε αναφορά είτε στον Κανονισμό 1234/2007 είτε στους προϊσχύοντες αυτού, θεώρησε σκόπιμο να αναφερθεί στην Έκθεση Αιτιάσεων μόνο στον εν λόγω Κανονισμό 1234/2007 αποκλειστικά και μόνο για σκοπούς αποφυγής σύγχυσης.

Ως εκ των ανωτέρω, η Επιτροπή διευκρινίζει ότι σε καμία περίπτωση δεν εφαρμόζει τα άρθρα 175-176 του Κοινοτικού Κανονισμού 1234/2007 στην παρούσα υπόθεση, αλλά τις σχετικές διατάξεις της ΚΠΔ 7/98 οι οποίες ισχύουν κατά τον ουσιώδη χρόνο και έχουν ταυτόσημο περιεχόμενο. Συνεπώς, κάθε αναφορά στα άρθρα 175-176 του εν λόγω Κανονισμού που έγινε τόσο στο Σημείωμα της Υπηρεσίας όσο και στην σχετική Έκθεση Αιτιάσεων είναι για ερμηνευτικούς λόγους της ΚΠΔ 7/98 και άρα κατά την κρίση της Επιτροπής πρέπει να εκλαμβάνεται ότι υποδηλώνει τις αντίστοιχες ταυτόσημες διατάξεις της ΚΔΠ 7/98.

4. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΟΥΣΙΑ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

A. Άρθρο 3(1)(α) – Καθορισμός τιμών

Η Επιτροπή έλαβε υπόψη τις θέσεις του Π.Ο.Α. επί του ανωτέρω ζητήματος και κρίνει σκόπιμο να επισημαίνει τα εξής:

Καταρχάς, επί των αναφορών του Π.Ο.Α. περί ύπαρξης διαφορών σε σχέση με, την ερμηνεία της έννοιας σύμπραξης, μεταξύ της Έκθεσης Αιτιάσεων της παρούσας υπόθεσης και σε Έκθεση Αιτιάσεων της Επιτροπής ημερομηνίας 11/10/2010 αναφορικά με προηγούμενη αυτεπάγγελτη έρευνα εναντίον του Π.Ο.Α., η Επιτροπή σημειώνει τα ακόλουθα:

Η Έκθεση Αιτιάσεων στην οποία αναφέρθηκε ο Π.Ο.Α. είχε αποσταλεί στα πλαίσια διαφορετικής υπόθεσης, με διαφορετικό αντικείμενο έρευνας που αφορούσε όλη την αλυσίδα παραγωγής, επεξεργασίας και χονδρικής και λιανικής πώλησης του φρέσκου αγελαδινού γάλακτος καθώς και όλους τους δραστηριοποιούμενους σε αυτήν συμπεριλαμβανομένου του Π.Ο.Α., των βιομηχάνων και των διαφόρων σημείων πώλησης. Μάλιστα, για την εν λόγω υπόθεση δεν έχει εκδοθεί απόφαση. Επισημαίνεται ότι, οι Εκθέσεις Αιτιάσεων εμπεριέχουν πιθανολογούμενες παραβάσεις, ήτοι εκ πρώτης όψεως συμπεράσματα της Επιτροπής και όχι τελικές αποφάσεις. Ως εκ τούτου, δεν δύνανται να χαρακτηριστούν ως νομολογία της Επιτροπής και άρα οποιεσδήποτε αναφορές και/ή σχόλια σε προηγούμενες Εκθέσεις Αιτιάσεων στα πλαίσια διαφορετικών διαδικασιών για τις οποίες δεν έχει εκδοθεί απόφαση, και συναφώς δεν αποτελεί υποχρέωση της Επιτροπής να λαμβάνει αυτές υπόψη καθώς δεν έχουν δεσμευτικό χαρακτήρα.

Επί των θέσεων του Π.Ο.Α σχετικά με τον καθορισμό τιμών κατά παράβαση του άρθρου 3(1)(α) του Νόμου, η Επιτροπή σημειώνει τα ακόλουθα:

Πράγματι, όπως αναφέρει και ο Π.Ο.Α, αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων οι οποίες καθορίζουν τιμή αγοράς ή πώλησης ή άλλων όρων συναλλαγής δύνανται να έχουν ως αντικείμενο τη νόθευση και/ή τον περιορισμό του ανταγωνισμού.

Επί του εν λόγω ζητήματος ο Π.Ο.Α ισχυρίζεται ότι δεν υφίσταται καθορισμός τιμών εν προκειμένω καθότι οι υπό εξέταση συμβάσεις δεν καθορίζουν κατώτατες τιμές. Παραθέτει μάλιστα νομολογία αναφερόμενη μόνο στο ζήτημα των κατώτατων τιμών ως περιπτώσεων καθορισμού τιμών που περιορίζουν τον ανταγωνισμό αφήνοντας λανθασμένα να εννοηθεί ότι ο καθορισμός κατώτατων ορίων τιμών είναι η μοναδική περίπτωση περιοριστικού καθορισμού τιμών.

Η Επιτροπή επισημαίνει ότι κατά πάγια νομολογία¹⁷ ο καθορισμός τιμών αγοράς ή πώλησης κατά παράβαση του άρθρου 3(1)(α) του Νόμου μπορεί να είναι άμεσος ή έμμεσος και να περιλαμβάνει κάθε περίπτωση καθορισμού τιμών, ενώ δύναται να συμπεριλαμβάνει ακόμα και παραμέτρους της τιμής όπως, στην προκείμενη περίπτωση, όπου με βάση το άρθρο 5 των υπό εξέταση συμβάσεων αποκλειστικής διάθεσης, καθορίζονται συγκεκριμένοι παράμετροι της τιμής καθώς, μεταξύ άλλων, ο Π.Ο.Α. καθορίζει την τιμή σε δύο επίπεδα στη βάση των Παραρτημάτων Β των υπό εξέταση συμβάσεων. Στην υπόθεση *Concordato Incendio*¹⁸, κρίθηκε ότι ο έμμεσος καθορισμός ακαθάριστων ασφαλιστρών μέσω καθορισμού παραμέτρων καθαρών ασφαλιστρών είναι καθορισμός τιμών κατά παράβαση του δικαίου του ανταγωνισμού. Εξάλλου, η Επιτροπή σημειώνει ότι, σε κάθε περίπτωση, συμφωνία καθορισμού τιμών αγοράς, όπως η εν προκειμένω, εμπίπτει ξεκάθαρα στην απαγορευτική διάταξη του άρθρου 3(1)(α) του Νόμου ως περιορίζουσα την ικανότητα των μερών να ορίζουν ατομικά διαφοροποιημένες τιμές¹⁹. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θεωρεί ότι η ως άνω θέση του Π.Ο.Α. δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή.

B. Άρθρο 3(1)(β) – Περιορισμός της διάθεσης

Η Επιτροπή καταρχάς σημειώνει ότι ο Π.Ο.Α στις θέσεις του υποστήριξε ότι η απόφαση για σύναψη συμβάσεων αποκλειστικής διάθεσης και οι επιμέρους όροι της συνάδουν με τις διατάξεις του άρθρου 25(γ)(Ι) της ΚΔΠ 520/2004, ήτοι του εφαρμοστέου Κανονισμού του περί Αναγνώρισεως των Οργανώσεων Παραγωγών Γεωργοκτηνοτροφικών Προϊόντων Νόμου 164(Ι)/2002.

Η Επιτροπή σημειώνει ότι βάσει των διατάξεων περί ελεύθερου ανταγωνισμού, ασχολείται μόνο με την εφαρμογή του περί της Προστασίας του Ανταγωνισμού Νόμου και εξετάζει κατά πόσον υπό το φώς του άρθρου 3(1) του Νόμου εν προκειμένω υφίσταται περιορισμός του ανταγωνισμού όπως αναλύεται παρακάτω. Επίσης σε αντίθεση με τις αναφορές που γίνονται στις θέσεις του Π.Ο.Α ότι τα συμπεράσματα της Έκθεσης Αιτιάσεων καταδικάζουν τον Π.Ο.Α γιατί στην ουσία οι συμβάσεις και το καταστατικό του συνάδουν με άλλη νομοθεσία του κράτους π.χ Κ.Δ.Π 520/2004²⁰, η Επιτροπή εξέτασε τις διατάξεις της εν λόγω κανονιστικής διοικητικής πράξης και αναγνωρίζει το γεγονός ότι ο Π.Ο.Α σε ένα βαθμό τις εφάρμοσε. Όμως η Επιτροπή

¹⁷ ΠΕΚ υποθ. T-374/94, T-375/94, T-384/94, T-388,94 *European Night Services*, ΔΕΕ υποθ. 8/72 *Vereeniging van Cementhandelaren* κατά Επιτροπής.

¹⁸ Απόφαση Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ΕΕ1990 L 15/27 (20/12/1989) .

¹⁹ *Bellamy & Child* σελ 311-315.

²⁰ Περί Αναγνώρισεως Οργανώσεων Παραγωγών Κ.Δ.Π. 520/2004 που εκδόθηκε δυνάμει των περί Αναγνώρισεως Οργανώσεων Παραγωγών Γεωργοκτηνοτροφικών Προϊόντων Νόμων του 2002 και 2004.

υπογραμμίζει ότι παρότι ο Π.Ο.Α εφάρμοσε εν μέρει τις εν λόγω διατάξεις της ΚΔΠ δεν αίρονται οι περιορισμοί του ανταγωνισμού.

Το άρθρο 3 του Νόμου εφαρμόζεται αποκλειστικά στις αντίθετες προς τον ανταγωνισμό ενέργειες στις οποίες προβαίνουν οι επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων με δική τους πρωτοβουλία.²¹ Η ταυτόχρονη, όμως, ύπαρξη κρατικών ρυθμίσεων όπως εν προκειμένω η Κ.Δ.Π 520/2004 δεν εξαλείφει την υποχρέωση της Επιτροπής να εξετάζει ενέργειες ή συμπεριφορές που δυνατό να περιορίσουν τον ανταγωνισμό.

Στην προκείμενη περίπτωση οι πρακτικές του Π.Ο.Α όπως καταγράφονται πιο κάτω αποτελούν στην ουσία αυτόβουλες επιχειρηματικές δραστηριότητες. Αξιολογώντας τη σχετική Κ.Δ.Π 520/2004, δεν διαφαίνεται αυτή ούτε να επιβάλλει ούτε να ενθαρρύνει τις επιχειρήσεις-ομάδες παραγωγών σε ενέργειες ενάντια του ανταγωνισμού. Η Επιτροπή δεν αγνοεί το γεγονός ότι κάποιοι όροι των συμβάσεων του Π.Ο.Α εμπεριέχουν μεταξύ άλλων κάποιους όρους της Κ.Δ.Π 520/2004 και συγκεκριμένα τους 25 (γ) (i) (iv) (vi), αλλά επισημαίνει ότι αυτοί καθαυτοί οι όροι δεν είναι αρκετοί για να συναχθεί το συμπέρασμα ότι ο ανταγωνισμός στην αγορά δεν νοθεύεται ή περιορίζεται ή παρακωλύεται. Όπως θα διαφανεί πιο κάτω, τα συμπεράσματα που προκύπτουν απορρέουν σωρευτικά από διάφορους όρους των επίμαχων συμβάσεων που συνάπτει ο Π.Ο.Α με τους αγελαδοτρόφους σε συνάρτηση με τις διατάξεις του καταστατικού της εταιρείας, των συνθηκών της αγοράς και της θέσης που κατέχει ο Π.Ο.Α στην εν λόγω αγορά.

Η Επιτροπή παρενθετικά παραθέτει πιο κάτω τους όρους 25 (γ) (i) (iv) (vi) της ΚΔΠ 520/2004.

25. Για σκοπούς αναγνώρισης, η αιτήτρια Ομ.Π. ή Ε.Ομ.Π. πρέπει –

(i) την υποχρέωση των παραγωγών να διαθέτουν στην αγορά, μέσω της Ομ.Π. ή Ε.Ομ.Π., το σύνολο της παραγωγής του προϊόντος ή των προϊόντων για τα οποία εντάχθηκαν στην Ομ.Π. ή Ε.Ομ.Π. εφόσον δεν παραβιάζουν τις διατάξεις του Νόμου και των παρόντων Κανονισμών:

Νοείται ότι, η Ομ.Π. ή Ε.Ομ.Π. δύναται να επιτρέψει στα μέλη της να διαθέτουν στην αγορά υπό τους όρους, που η ίδια καθορίζει μέρος της παραγωγής τους, η οποία να μην ξεπερνά το ποσοστό του 15%,

---

²¹ υπόθ. C-198/01, Consorzio Industrie Fiammiferi (CIF) κατά Autorità Garantedella Concorrenza e del Mercato, Συλλ. 2003 σ. I-8055, παρ. 45.

(iv) την επιβολή στους παραγωγούς – μέλη, κυρώσεων για κάθε παράβαση των κανόνων που έχουν θεσπιστεί από την Ομ.Π. ή Ε.Ομ.Π., τη θέσπιση εισφορών, οι οποίες βαρύνουν τα μέλη της Ομ.Π. ή Ε.Ομ.Π., περιλαμβανομένων και κυρώσεων για μη καταβολή επιβαλλόμενων εισφορών

(vi) το δικαίωμα όπως τα μέλη μιας Ομ.Π. ή Ε.Ομ.Π., τα οποία επιθυμούν να παραιτηθούν από την ιδιότητα του μέλους, μπορούν να το πράξουν, εφόσον υπήρξαν μέλη της Ομ.Π. ή Ε.Ομ.Π. τουλάχιστον για τρία χρόνια μετά την αναγνώριση της και υπό τον όρο ότι γνωστοποίησαν εγγράφως.

Από το περιεχόμενο του πιο πάνω όρου 25(γ)(i), 2^η παράγραφος, προκύπτει ότι ο Π.Ο.Α είχε την δυνατότητα να επιτρέψει στους αγελαδοτρόφους μέλη του να διαθέτουν στην αγορά δηλαδή σε άλλους πλην του Π.Ο.Α μέρος της παραγωγής τους και συγκεκριμένα μέχρι ποσοστό 15% αυτής. Αντιθέτως ο Π.Ο.Α εφάρμοσε τον εν λόγω όρο στην πιο ακραία μορφή του, αποφασίζοντας την συμπερίληψη όλων στις επίμαχες συμβάσεις βάσει των οποίων οι αγελαδοτρόφοι μέλη του θα παραδίδουν το σύνολο της παραγωγής νωπού αγελαδινού γάλακτος μόνο στον Π.Ο.Α περιορίζοντας με αυτόν τον τρόπο πλήρως τον ανταγωνισμό σε μία ήδη περιορισμένη εξ' ύπαρξης με ποσοτώσεις παραγωγής αγορά. Επισημαίνεται επίσης ότι σε σχέση με το περιεχόμενο του πιο πάνω όρου 25((γ)(iv), ο Π.Ο.Α επίσης συμπεριέλαβε τον εν λόγω όρο στις συμβάσεις αποκλειστικής διάθεσης προβλέποντας εξαντλητικές κυρώσεις στους αγελαδοτρόφους μέλη του όπως έχει διαφανεί από την έρευνα.

Η Επιτροπή επισημαίνει περαιτέρω ότι οι περιορισμοί του ανταγωνισμού προκύπτουν σωρευτικά από τους όρους των εν λόγω συμβάσεων. Καταρχάς η Επιτροπή έλαβε υπόψη της την συμβατική πρόβλεψη ότι η διάρκεια των εν λόγω συμβάσεων είναι απεριόριστη κάτι το οποίο παρεμπιπτόντως δεν προκύπτει από την Κ.Δ.Π. 520/2004. Επίσης η Επιτροπή έλαβε υπόψη της το γεγονός ότι οι εν λόγω συμβάσεις απαγορεύουν την μεταβίβαση ποσοτώσεων μεταξύ των παραγωγών.. Περαιτέρω, η Επιτροπή σημείωσε όπως αναφέρθηκε πιο πάνω, υποχρέωση αποκλειστικής παράδοσης όλης της παραγωγής των αγελαδοτρόφων μελών μόνο στον Π.Ο.Α ενώ υπήρχε εναλλακτική λύση λιγότερο περιοριστική σύμφωνα με την ίδια την Κ.Δ.Π. 520/2004, ενώ ο Π.Ο.Α, επέλεξε την πιο ακραία υιοθέτηση της εν λόγω Κ.Δ.Π. επιβάλλοντας μάλιστα και την υποχρέωση μη άσκησης ανταγωνισμού από τους αγελαδοτρόφους μέλη του. Επιπλέον, η Επιτροπή κρίνει σκόπιμο να υπομνησθεί ότι πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη ότι στις εν λόγω συμβάσεις συμπεριλαμβάνεται και

σχετικός όρος καθορισμού τιμών όπως έχει ήδη αναφερθεί ο οποίος συμβάλλει εξίσου στον περιορισμό του ανταγωνισμού.

Ως εκ τούτου, η Επιτροπή δεν αποδέχεται τις θέσεις του Π.Ο.Α. καθώς υφίσταται περιορισμός, νόθευση και παρακώλυση του ανταγωνισμού κατά παράβαση του άρθρου 3 του Νόμου.

Γ. Άρθρο 3(1)(β) – Μέτρο Ομαλής Παραγωγής Γάλακτος

Η Επιτροπή έλαβε υπόψη τις θέσεις του Π.Ο.Α επί του ανωτέρω ζητήματος και κρίνει σκόπιμο να επισημαίνει τα εξής:

Σε σχέση με τον ισχυρισμό του Π.Ο.Α ότι δεν έλαβε υπόψη της κατά την αξιολόγηση του συγκεκριμένου μέτρου τις Κατευθυντήριες Γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 81(3) της Συνθήκης, επισημαίνει ότι σύμφωνα με άρθρο 4(2) του Νόμου, το βάρος της απόδειξης ότι μία σύμπραξη είναι επιτρεπτή και έγκυρη δυνάμει του άρθρου 4(1) του Νόμου, το οποίο είναι αντίστοιχο του άρθρου 101(3) της Σ.Λ.Ε.Ε., βαραίνει την εμπλεκόμενη επιχείρηση ή ένωση επιχειρήσεων που το επικαλείται. Συγκεκριμένα, το άρθρο 4(1) του Νόμου αναφέρει ότι:

«Κάθε συμφωνία, απόφαση και εναρμονισμένη πρακτική, η οποία εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του εδαφίου (1) του άρθρου 3, επιτρέπεται και είναι έγκυρη χωρίς να είναι αναγκαία η προηγούμενη έκδοση σχετικής απόφασης της Επιτροπής, εάν συντρέχουν σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

(α) συμβάλλει στη βελτίωση της παραγωγής ή της διανομής των προϊόντων ή στην προώθηση της τεχνικής ή οικονομικής προόδου, εξασφαλίζοντας συγχρόνως στους καταναλωτές δίκαιο τμήμα από το όφελος που προκύπτει·

(β) δεν επιβάλλει στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις περιορισμούς μη απαραίτητους για την επίτευξη των στόχων αυτών Και

(γ) δεν παρέχει στις επιχειρήσεις αυτές τη δυνατότητα κατάργησης του ανταγωνισμού σε σημαντικό τμήμα της σχετικής αγοράς του προϊόντος.»

Οι εν λόγω προϋποθέσεις εξαίρεσης από τους απαγορευτικούς κανόνες του άρθρου 3 του Νόμου πρέπει να πληρούνται σωρευτικά και σύμφωνα με το άρθρο 4(3) του Νόμου, η εξέταση των σχετικών ισχυρισμών και η απόφαση σχετικά με το κατά πόσο πληρούνται ή όχι τα κριτήρια γίνεται από την Επιτροπή, λαμβάνοντας υπόψη μόνο αντικειμενικά κριτήρια. Εν προκειμένω ο Π.Ο.Α δεν επικαλέστηκε την εν λόγω εξαίρεση και δεν στοιχειοθέτησε κατά πόσον πληρούνται σωρευτικά οι προϋποθέσεις της.

Προς επίρρωση του πιο πάνω ισχυρισμού ο Π.Ο.Α επίσης προτάσσει ότι το άρθρο 81 δεν εφαρμόζεται στις συμφωνίες, αποφάσεις και πρακτικές οι οποίες αναφέρονται στο μέρος μιας εθνικής οργάνωσης αγοράς ή είναι αναγκαίες για την επίτευξη των στόχων του άρθρου 39 Σ.Λ.Ε.Ε. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι τόσο οι στόχοι του άρθρου 39 της Σ.Λ.Ε.Ε. όσο και οι ταυτόσημοι περιεχομένου στόχοι του άρθρου 3(2) της ΚΔΠ 7/98 πρέπει να πληρούνται σωρευτικά. Ο πρώτος στόχος των εν λόγω κειμένων απαιτεί την αύξηση της παραγωγικότητας τη γεωργίας με την ανάπτυξη της τεχνικής προόδου, με την εξασφάλιση της ορθολογιστικής ανάπτυξης της γεωργικής παραγωγής καθώς και της άριστης χρησιμοποίησης των συντελεστών παραγωγής, ιδίως του εργατικού δυναμικού ενώ ο δεύτερος στόχος απαιτεί την εξασφάλιση ενός δίκαιου βιοτικού επιπέδου στο γεωργικό πληθυσμό, ιδίως με την αύξηση του ατομικού εισοδήματος των εργαζομένων στη γεωργία. Εν προκειμένω, το μέτρο ΟΠΓ έχει ως αντικείμενο και αποτέλεσμα τον περιορισμό της παραγωγής και κατ' επέκταση τον περιορισμό του ανταγωνισμού στη σχετική αγορά της παρούσας υπόθεσης καθώς, μεταξύ άλλων, δεν επιτρέπει στους αγελαδοτρόφους μέλη του Π.Ο.Α να παράγουν στα όρια της ετήσιας ποσοστώς τους, επιβάλλοντας μάλιστα και μηδενική τιμή στην καθ' υπέρβαση παραγωγή. Συνεπώς, είναι απολύτως ξεκάθαρο ότι το μέτρο ΟΠΓ ούτε αποσκοπεί ούτε έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση της παραγωγής ενώ δεν συμβάλει σε καμία περίπτωση στην βελτίωση του βιοτικού επιπέδου του γεωργικού πληθυσμού. Ως εκ των ανωτέρω, καθίσταται σαφές ότι οι πρώτοι δύο στόχοι των ως άνω κειμένων δεν πληρούνται σε καμία περίπτωση και άρα παρέλκει η περαιτέρω εξέταση των εν λόγω στόχων.

Η Επιτροπή καταρχάς σημειώνει ότι εξέτασε το μέτρο ΟΠΓ λαμβάνοντας υπόψη το αδιαμφισβήτητο γεγονός ότι η παραγωγή περιορίζεται από το σύστημα των ποσοστώς. Η Επιτροπή κρίνοντας ότι τα ενώπιον της στοιχεία ήταν ικανοποιητικά και άρα δεν απαιτείτο περαιτέρω συλλογή πληροφοριών από τις γαλακτοβιομηχανίες, προχώρησε και αξιολόγησε το μέτρο ΟΠΓ εξ αντικειμένου με βάση το περιεχόμενο της σχετικής απόφασης του Π.Ο.Α και εξ αποτελέσματος με βάση τον συσχετισμό των ετήσιων παραδόσεων αγελαδινού γάλακτος από τον Π.Ο.Α και των ετήσιων ποσοστώς των παραγωγών του Π.Ο.Α.

Σε σχέση με τον ισχυρισμό του Π.Ο.Α ότι υπήρξε μετατόπιση της παραγωγής προς τους μήνες όπου υπήρξε μεγαλύτερη ζήτηση σε ανταπόκριση στις απαιτήσεις της αγοράς και ότι πραγματοποιήθηκε χωρίς καμία μείωση στην συνολική παραγωγή των αγελαδοτρόφων του Π.Ο.Α, η Επιτροπή προχώρησε και εξέτασε το περιεχόμενο του

Πίνακα 1 των θέσεων του Π.Ο.Α επί του ζητήματος του μέτρου ΟΠΓ. Η Επιτροπή σημειώνει ότι από τον Πίνακα 1 των θέσεων του Π.Ο.Α, διαφαίνεται ότι η Συνολική Παραγωγή γάλακτος των μελών Π.Ο.Α μειώθηκε το έτος 2008-2009 σε {...}²² σε σχέση με το 2007-2008 κατά το οποίο η παραγωγή κυμαινόταν στα {...}. Η μείωση αυτή αντιστοιχεί σε ποσοστό της τάξης του 2.71% και παρατηρήθηκε ακριβώς πριν από το έτος εφαρμογής του μέτρου ΟΠΓ και μέχρι το έτος 2011-2012 όταν η παραγωγή έφτασε να κυμαίνεται σε λίγο υψηλότερα επίπεδα από το 2007-2008. Άρα, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι, με την εφαρμογή του μέτρου ΟΠΓ η συνολική παραγωγή των αγελαδοτρόφων μελών του Π.Ο.Α έφτασε στα ίδια επίπεδα που βρισκόταν πριν την πτώση της κατά 2.71%, δηλαδή 4 χρόνια μετά.

Η Επιτροπή δεν μπορεί να παραβλέψει το γεγονός ότι ο Π.Ο.Α δεν σχολιάζει και/ή δεν λαμβάνει υπόψη του την επίπτωση που επήλθε στη συνολική ακάλυπτη ποσόστωση των αγελαδοτρόφων μελών του κατά τα τρία (3) τελευταία χρόνια εφαρμογής του μέτρου ΟΠΓ, σε αντίθεση με τα προηγούμενα χρόνια που εν τη απουσία του εν λόγω μέτρου η παραγωγή των αγελαδοτρόφων ήταν τουλάχιστον πλεονασματική. Εξάλλου, όπως διαφαίνεται από τον Πίνακα 2 του Σημειώματος της Υπηρεσίας που κοινοποιήθηκε στον Π.Ο.Α, οι παραγωγοί του Π.Ο.Α άφησαν τις ετήσιες ποσοστώσεις τους ακάλυπτες και για τα τρία έτη 2009-2010, 2010-2011 και 2011-2012.

Σε σχέση με τον ισχυρισμό του Π.Ο.Α ότι η Επιτροπή δεν κατανόησε την έννοια της μηδενικής τιμής όπως αναφέρθηκε στην σχετική απόφαση του, επισημαίνεται αφενός ότι μηδενική τιμή λαμβάνουν οι αγελαδοτρόφοι για την επιπλέον παραγωγή γάλακτος κατά τους μήνες Απρίλιο, Ιανουάριο, Φεβρουάριο και Μάρτιο και αφετέρου ότι δεν υφίσταται ουσιαστική διαφορά μεταξύ των όρων μηδενικής τιμής και αναπροσαρμογής της τιμής καθώς σε μαθηματικούς όρους αντιπροσωπεύουν το ίδιο πράγμα αφού σε καμία από τις δύο περιπτώσεις οι αγελαδοτρόφοι δεν λαμβάνουν οποιαδήποτε πληρωμή στην περίπτωση που η παραγωγή τους ξεπεράσει τα όρια που τίθενται από το ΟΠΓ.

Η Επιτροπή σημειώνει επίσης ότι ο Π.Ο.Α θα μπορούσε να δώσει κίνητρο παραγωγής στους αγελαδοτρόφους με το να τους προσφέρει διαφορετική τιμή ανά περίοδο, αντί να λειτουργεί τιμωρητικά αναπροσαρμόζοντας την τιμή δίνοντας τους μηδενική τιμή για το

---

²² Οι αριθμοί και/ή τα στοιχεία που παραλείπονται και δεν εμφανίζονται τόσο σε αυτό το σημείο, όσο και στη συνέχεια καλύπτονται από επιχειρηματικό/επαγγελματικό απόρρητο. Ενδεικτικό της παράλειψης είναι το σύμβολο {...}.

επιπλέον γάλα που παράγουν κατά τους μήνες Απρίλιο, Ιανουάριο, Φεβρουάριο και Μάρτιο.

Σε σχέση με τον ισχυρισμό του Π.Ο.Α ότι δεν υπάρχουν πραγματικά στοιχεία και ή δεδομένα που να αποδεικνύουν ότι υπάρχει περιορισμός της συνολικής παραγωγής νωπού αγελαδινού γάλακτος, η Επιτροπή επισημαίνει ότι μετά την εφαρμογή του μέτρου ΟΠΓ και για τρία (3) έτη, η συνολική ποσόστωση των αγελαδοτρόφων του Π.Ο.Α έμεινε ακάλυπτη ενώ εν τη απουσία του μέτρου ΟΠΓ η παραγωγή θα μπορούσε να ήταν σαφώς σε υψηλότερα επίπεδα. Η Επιτροπή συγκεκριμένα παρατηρεί ότι κατά τα γαλακτοκομικά έτη 2009-2010, 2010-2011 και 2011-2012, η πλειοψηφία των αγελαδοτρόφων του Π.Ο.Α άφησαν τις ποσοστώσεις τους ακάλυπτες. Άρα, η μηδενική τιμή λειτούργησε ξεκάθαρα ως αντικίνητρο διότι όπως διαφάνηκε από το περιεχόμενο της απόφασης του Π.Ο.Α για το μέτρο ΟΠΓ, ακόμα και τους υπόλοιπους μήνες μεταξύ Μαΐου και Δεκεμβρίου, οι αγελαδοτρόφοι δικαιούνταν να παράγουν επιπλέον γάλα με δική τους ευθύνη.

Σε σχέση με τον Πίνακα 6 των εν λόγω θέσεων του Π.Ο.Α. όπου αναφέρεται μόνο το ποσοστό επί του συνόλου των μελών του που υπερκάλυψαν την ετήσια ποσόστωσή τους, η Επιτροπή αντιπαραβάλλει το γεγονός ότι και για τα τρία (3) τελευταία έτη το μεγαλύτερο ποσοστό των παραγωγών είχαν ακάλυπτη ποσόστωση όπως και η συνολική παραγωγή των αγελαδοτρόφων του Π.Ο.Α ήταν κάτω από τη συνολική ποσόστωση.

Σε αντίθεση με τον ισχυρισμό του Π.Ο.Α, η Επιτροπή είναι της άποψης ότι οι ετήσιες ποσοστώσεις αποτελούν το μέτρο σύγκρισης με την ετήσια παραγωγή των αγελαδοτρόφων καθώς αυτή είναι η μέγιστη ποσότητα την οποία έχουν το δικαίωμα να παράγουν.

Σε σχέση με τον Πίνακα 8 των θέσεων του Π.Ο.Α, διαφαίνεται ότι η συνολική ετήσια παραγωγή ήταν πλεονασματική σε σχέση με τις ετήσιες εθνικές ποσοστώσεις για τα τρία (3) έτη εφαρμογής του μέτρου. Η Επιτροπή διευκρινίζει όμως ότι εξετάζει την εφαρμογή του εν λόγω μέτρου υπό το φώς της επίδρασης που έχει στην παραγωγή των αγελαδοτρόφων μελών του Π.Ο.Α και όχι στη συνολική εθνική παραγωγή. Σε αυτή τη βάση διαφάνηκε ότι η ποσόστωση των αγελαδοτρόφων του Π.Ο.Α έμεινε ακάλυπτη κατά τα εν λόγω έτη.

Η Επιτροπή σε αυτό το σημείο θεώρησε σκόπιμο να τονίσει ότι το μέτρο ΟΠΓ στερεί σαφώς τη δυνατότητα των αγελαδοτρόφων να πωλούν την καθ' υπέρβαση παραγωγή τους σε άλλους αγελαδοτρόφους μέλη του Π.Ο.Α σε περιπτώσεις κατά τις οποίες οι

τελευταίοι παρήγαγαν λιγότερο. Το γεγονός αυτό έχει το άνευ εταίρου αντικείμενο και αποτέλεσμα να περιορίζει την παραγωγή και ως εκ τούτου να εξασθενίζει τον ανταγωνισμό στη σχετική αγορά.

Η Επιτροπή σημειώνει περαιτέρω ότι εξέτασε με προσοχή τα στοιχεία που της παρατέθηκαν από το Π.Ο.Α σε σχέση με εποχιακά συστήματα πληρωμής που χρησιμοποιούνται σε άλλες χώρες και παρατηρεί ότι ο Π.Ο.Α θα μπορούσε να υιοθετήσει παρόμοια συστήματα τα οποία δίνουν άμεσα κίνητρα στους αγελαδοτρόφους.

Παρότι δεν διαφαίνεται να υφίσταται ένα τυποποιημένο σύστημα εποχιακής πληρωμής, η Επιτροπή σημειώνει ότι τα συστήματα που εφαρμόζονται σε άλλες χώρες όπως παρέθεσε ο Π.Ο.Α παρουσιάζουν να έχουν ως βάση το άμεσο χρηματικό κίνητρο για τους αγελαδοτρόφους να παράγουν σε υψηλότερα επίπεδα σε περιόδους κατά τις οποίες η ζήτηση είναι υψηλή και σε χαμηλότερα όταν αυτή είναι χαμηλή. Στην υπό εξέταση υπόθεση είναι σαφές ότι ο Π.Ο.Α δεν παρέχει τέτοιου είδους άμεσο χρηματικό κίνητρο στους αγελαδοτρόφους μέλη του, παρά μόνο μέσω του δικού του ΟΠΓ οδηγεί σε μειωμένη αναπροσαρμοσμένη τιμή που επηρεάζει αρνητικά το συνολικό εισόδημα των αγελαδοτρόφων και μειώνει την παραγωγή νωπού αγελαδινού γάλακτος.

Δ. Άρθρο 6(1)(α) – Υπερβολική τιμολόγηση

Σε σχέση με τις θέσεις του Π.Ο.Α επί της αιτίας στην Έκθεση Αιτιάσεων σε σχέση με την υπερβολική τιμολόγηση, η Επιτροπή επισημαίνει τα κάτωθι:

Η Επιτροπή σημειώνει ότι κατά την προκαταρκτική έρευνα, η Υπηρεσία σε επιστολή της ημερομηνίας 18/7/2012 ζήτησε από τον Π.Ο.Α να αποστείλει εγκεκριμένους υπολογισμούς που περιέχουν αναλυτικά τα κόστη που λαμβάνονται υπόψη και στους οποίους βασίστηκε η κάθε αλλαγή στην τιμή του παραγωγού και πώλησης του φρέσκου αγελαδινού γάλακτος από 1/1/2009 μέχρι τις 28/5/2012, καταγράφοντας ποιος τους ετοίμασε και ποιος τους ενέκρινε κάθε φορά. Περαιτέρω, για σκοπούς σύγκρισης και συνοχής, η Υπηρεσία ζήτησε από το Π.Ο.Α να αποστείλει και τα στοιχεία που προηγούνται του έτους 2009 ξεκινώντας από την ημερομηνία αναγνώρισης ή/και λειτουργίας του Π.Ο.Α ως ομάδας παραγωγών (2004).

Ο Π.Ο.Α με επιστολή του ημερομηνίας 3/9/2012, απέστειλε σχετικά Κοστολόγια Αγελαδινού Γάλακτος με όλες τις επεξηγηματικές σημειώσεις για τα έτη 2004, 2007 και

2011, τα οποία ετοιμάζονταν από την εκτελεστική επιτροπή του με εντολή του διοικητικού συμβουλίου αυτού.

Η Επιτροπή σημειώνει ότι ο Π.Ο.Α δεν απέστειλε τα κόστη παραγωγής και διανομής φρέσκου αγελαδινού γάλακτος από ελεγμένες οικονομικές καταστάσεις αγελαδοτρόφων μελών του αλλά απέστειλε κοστολόγια νωπού αγελαδινού γάλακτος στο στάδιο του αγελαδοτρόφου για μια μονάδα με 100 παραγωγικές αγελάδες, 20 μοσχίδες ηλικίας 1-2 χρόνων και 20 μοσχίδες του 1 χρόνου με ημερομηνίες Απρίλιος 2004, Ιούνιος 2007 και Ιούλιος 2011 οι οποίες ετοιμάζονταν από την εκτελεστική επιτροπή του Π.Ο.Α με εντολή του Διοικητικού Συμβουλίου του.²³ Διαφαίνεται από τα στοιχεία που είναι καταχωρημένα στο διοικητικό φάκελο ότι ο Π.Ο.Α δεν βασίζεται στα αποτελέσματα των αγελαδοτρόφων μελών του όταν αποφασίζει τις τιμές νωπού αγελαδινού γάλακτος προς τους αγελαδοτρόφους αλλά στο κοστολόγιο που ετοιμάζει ο ίδιος όπως ο ίδιος παραδέχεται. Παραδέχεται επίσης ότι το χρησιμοποιεί για τον ορισμό της τιμής που προσφέρεται προς τους αγελαδοτρόφους μέλη του.

Έγινε αξιολόγηση του πιο πρόσφατου, εκ των τριών κοστολογίων που απέστειλε ο Π.Ο.Α. με ημερομηνία Ιούλιος 2011, το οποίο ήταν και το μόνο κοστολόγιο που απέστειλε για την υπό εξέταση περίοδο. Τα τρία αυτά κοστολόγια ήταν πανομοιότυπα (βασίζονταν σε μία μεθοδολογία με συγκεκριμένα στοιχεία εισροών και εκροών), με διαφορετικούς όμως αριθμούς στους υπολογισμούς για την κάθε υπό αναφορά, χρονική περίοδο.

Σημειώνεται ότι τα εν λόγω κοστολόγια τα οποία ετοιμάστηκαν από τον Π.Ο.Α. για τον Απρίλιο 2004, τον Ιούνιο του 2007 και τον Ιούλιο του 2011, έγιναν για σκοπούς τιμολόγησης του νωπού αγελαδινού γάλακτος. Επιπρόσθετα, για τους σκοπούς τιμολόγησης του νωπού αγελαδινού γάλακτος για την υπό εξέταση περίοδο, από 1/1/2009 μέχρι 28/5/2012, ο Π.Ο.Α. παράθεσε μόνο ένα κοστολόγιο, ήτοι το πιο πάνω αναφερόμενο κοστολόγιο ημερομηνίας Ιουλίου 2011.

Η Επιτροπή τονίζει ότι από το κοστολόγιο του νωπού αγελαδινού γάλακτος το οποίο ετοιμάστηκε από τον Π.Ο.Α. διαφαίνεται ότι η αξία του νωπού αγελαδινού γάλακτος που παρήγαγε ένας αγελαδοτρόφος μέλος του Π.Ο.Α. κατά το έτος 2011 ήταν €{.....} ανά λίτρο, αξία κατά πολύ πιο πάνω από τις τιμές που πληρώθηκαν οι αγελαδοτρόφοι κατά το έτος 2011 και ίσχυαν μέχρι τις 28/05/2012, και η οποία δεν διαφαίνεται να έχει

---

²³ Επιστολή Π.Ο.Α ημερομηνίας 3/9/2012.

σχέση με τις τιμές νωπού αγελαδινού γάλακτος που πληρώνονταν οι αγελαδοτρόφοι μέλη του Π.Ο.Α. από τον Π.Ο.Α. αι οι τιμοκατάλογοι που απέστειλε ο Π.Ο.Α..

Η προκαταρκτική έρευνα της Υπηρεσίας βασίστηκε σε αυτά τα κοστολόγια και στους σχετικούς τιμοκαταλόγους του Π.Ο.Α. για να αξιολογηθεί η τιμολόγηση του νωπού αγελαδινού γάλακτος. Ως αποτέλεσμα της σύγκρισης της αξίας και του τιμολογίου, παρατηρείται ότι η κοστολόγηση του Ιουλίου 2011 κατέληγε σε αξία νωπού αγελαδινού γάλακτος στα €[...], ενώ οι τιμοκατάλογοι της ίδιας χρονικής περιόδου όριζαν την τιμή που λάμβαναν οι αγελαδοτρόφοι για το νωπό αγελαδινό γάλα σε πολύ χαμηλότερο επίπεδο, ήτοι €{.....}. Εξ αυτού, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η κοστολόγηση αυτή δεν ήταν λογική.

Η μέση πραγματική τιμή νωπού αγελαδινού γάλακτος την οποία λάμβαναν οι αγελαδοτρόφοι μέλη του Π.Ο.Α. για τα έτη και τις περιόδους 2009, 2010, 1/1/2010 – 30/9/2010 και 1/10/2010 – 31/12/2011 ήταν €{.....}, €{.....}, €{.....}, και €{.....}, αντίστοιχα. Μέσα από τα στοιχεία του διοικητικού φακέλου διαφάνηκε ότι στην παρούσα περίπτωση θα σήμαινε ότι ο αγελαδοτρόφος ζημιώνει €{.....} το λίτρο (€{.....} κόστος έναντι €{.....} μέση τιμή πληρωμής), επί τα περίπου {.....} εκατομμύρια λίτρα νωπό αγελαδινό γάλα που παράγουν ανά έτος τα μέλη του Π.Ο.Α., προκύπτει ζημιά 15 εκατομμυρίων ευρώ ετησίως για τα μέλη του Π.Ο.Α. Η Επιτροπή θεωρεί ότι μια επιχείρηση δεν δύναται να είναι βιώσιμη με τέτοιες επιχειρηματικές πρακτικές.

Ως εκ τούτου, αναζητήθηκαν στοιχεία που να ανταποκρίνονται και ή που να βρίσκονται πιο κοντά στην πραγματική αξία του νωπού αγελαδινού γάλακτος. Μέσα σε αυτά τα πλαίσια, κρίθηκε ότι, η πρότυπη αγελαδοτροφική μονάδα του Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών (εφεξής Ι.Γ.Ε). αποτελούσε καλύτερο πρότυπο για εκτίμηση της αξίας παραγωγής νωπού αγελαδινού γάλακτος από μια αγελαδοτροφική μονάδα. Το Ι.Γ.Ε. συντηρεί πρότυπο αγελαδοτροφική μονάδα, με στόχο μεταξύ άλλων την καταγραφή εισροών και εκροών, κόστους παραγωγής νωπού αγελαδινού γάλακτος σε σχέση με την παραγωγικότητα.

Για να ερευνηθούν οι υπολογισμοί και τα στοιχεία που χρησιμοποίησε ο Π.Ο.Α. για τον καθορισμό της αξίας του νωπού αγελαδινού γάλακτος και της τιμής πώλησης του, ζητήθηκε από το Ι.Γ.Ε., να αποστείλει σχετικά στοιχεία κόστους τα οποία θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν στη μεθοδολογία και στο μοντέλο κοστολόγησης του Π.Ο.Α., ούτως ώστε να καταστεί δυνατή η σύγκριση της αξίας και της τιμής του νωπού

αγελαδινού γάλακτος ως αυτή προκύπτει από μια πρότυπο αγελαδοτροφική μονάδα (benchmark). Το Ι.Γ.Ε. απέστειλε καταστάσεις εσόδων και δαπανών για μια αγελαδοτροφική εκμετάλλευση με 80 αγελάδες, 34 μοσχίδες και 36 θηλυκά δαμάλια, η οποία ετοιμάστηκε από αυτό για τα έτη 2009, 2010 και 2011. Οι πηγές πληροφόρησης για την ετοιμασία της εν λόγω κατάστασης από το Ι.Γ.Ε. βασίστηκε στα πιο κάτω στοιχεία:

- Το ημερομίσθιο για τον υπολογισμό των αναγκών σε εργασία λήφθηκε από τις Εργατικές Στατιστικές για τα έτη 2009 και 2010. Σημειώνεται ότι ο χρόνος απασχόλησης υπολογίζεται σε 48 ανδρικές και 48 γυναικείες ώρες / εβδομάδα.
- Οι τιμές παραγωγού αγελαδοτροφικών προϊόντων λήφθηκαν από τη Στατιστική Υπηρεσία και την Κτηνοτροφική Έπαυλη Αθαλάσσης του Ι.Γ.Ε. και τις Γεωργικές Στατιστικές για τα έτη 2009 και 2010.
- Οι τιμές των ζωοτροφών λήφθηκαν από την Επιτροπή Σιτηρών Κύπρου, τη Κτηνοτροφική Έπαυλη Αθαλάσσης του Ι.Γ.Ε. και τις Γεωργικές Στατιστικές για τα έτη 2009 και 2010.
- Τα τεχνικά στοιχεία για εκμεταλλεύσεις αγελάδων, οι απαιτήσεις των αγελάδων σε μεταβολική ενέργεια, οι ανάγκες σε εργατικά για αγελάδες, η σύνθεση και δαπάνες συμπυκνωμένων μειγμάτων για αγελάδες και μοσχίδες και οι ετήσιες ανάγκες διατροφής αγελάδων και μοσχίδων προκύπτουν από την επιστημονική γνώση Λειτουργιών του Ι.Γ.Ε., παρατηρήσεις από την Κτηνοτροφική Έπαυλη Αθαλάσσης που διατηρεί το Ι.Γ.Ε. και από το έντυπο Τυπικές εισροές – εκροές 2007 του Ι.Γ.Ε..
- Οι υπολογισμοί που έγιναν από το Ι.Γ.Ε. έλαβαν υπόψη όλα τα πιο πάνω στοιχεία και καταγράφονται με σαφήνεια στο διοικητικό φάκελο.

Επιπρόσθετα, σύμφωνα με την έκδοση του ΙΓΕ του Φεβρουαρίου 2007 «Τυπικές Εισροές – Εκροές για τις Κύριες Φυσικές και Ζωοκομικές Επιχειρήσεις της Κύπρου» η προετοιμασία των πιο πάνω τυπικών εισροών-εκροών από το Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών, βασίστηκε σε συγκεκριμένες υποθέσεις και προσαρμόστηκαν ώστε να γίνουν ρεαλιστικές υποθέσεις που να υποστηρίζονται από πραγματικά στοιχεία. Τυπικές εισροές είναι οι εισροές που κανονικά απαιτούνται για να επιτευχθούν με οικονομικότητα, κάτω από δεδομένες αγροκλιματικές συνθήκες, τα καλύτερα δυνατά επίπεδα εισοδήματος ή αποδόσεων. Τυπικές εκροές είναι τα εισοδήματα ή αποδόσεις που μπορούν να επιτευχθούν οικονομικά κάτω από καλές συνθήκες διαχείρισης και για

κάποια χρονική περίοδο. Τα φυσικά και οικονομικά στοιχεία εισροών-εκροών παρουσιάζονται λεπτομερώς έτσι ώστε να μπορούν να χρησιμοποιηθούν για διάφορους σκοπούς, όπως γεωργικό προγραμματισμό, γεωργικό προϋπολογισμό και απολογισμό, αξιολόγηση και εφαρμογή γεωργικών προγραμμάτων και Σχεδίων Αγροτικής Ανάπτυξης.²⁴

Από το κοστολόγιο αγελαδινού γάλακτος το οποίο ετοιμάστηκε από τον Π.Ο.Α διαφάνηκε ότι η αξία του αγελαδινού γάλακτος που παρήγαγε ένας αγελαδοτρόφος μέλος του Π.Ο.Α κατά το έτος 2011, η οποία υπολογίστηκε από την εκτελεστική επιτροπή του Π.Ο.Α, ήταν €{.....} ανά λίτρο, αξία κατά πολύ πιο πάνω από τις τιμές που πληρώθηκαν οι αγελαδοτρόφοι κατά το έτος 2011 και η οποία δεν διαφαίνεται να έχει οποιαδήποτε λογική σχέση με τις πραγματικές τιμές αγελαδινού γάλακτος που πληρώνονταν οι αγελαδοτρόφοι μέλη του Π.Ο.Α από τον ίδιον τον Π.Ο.Α. Η μέση πραγματική τιμή φρέσκου αγελαδινού γάλακτος στο στάδιο του αγελαδοτρόφου για τα έτη και τις περιόδους 2009, 2010, 1/1/2010 – 30/9/2010 και 1/10/2010 – 31/12/2011 ήταν €{.....}, €{.....}, €{.....}, και €{.....}, αντίστοιχα.

Η Επιτροπή σημειώνει ότι ο Π.Ο.Α., ο οποίος αποφασίζει ο ίδιος για την τιμή την οποία λαμβάνουν οι αγελαδοτρόφοι μέλη του, σε μια αγορά στην οποία η παραγωγή είναι εξ' υπαρχής περιορισμένη με ποσοτικούς περιορισμούς και δεν μπορεί κανένας νέος αγελαδοτρόφος να εισέλθει σε αυτή, δεν είναι δυνατό να την ορίζει σε επίπεδο (€{.....} και €{.....}) που να ζημιώνουν όλοι οι αγελαδοτρόφοι κατά {.....}% ((€{.....}-€{.....}) / €{.....} = {.....}%) και {.....}% ((€{.....}-€{.....}) / €{.....} = {.....}%) για μεγάλη χρονική περίοδο. Η Επιτροπή θεωρεί ότι στην πιο πάνω περιγραφόμενη αγορά ο Π.Ο.Α. λειτουργεί ως **price maker** (δηλαδή είναι η κύρια επιχείρηση στην αγορά που καθορίζει την επικρατούσα τιμή του προϊόντος) και όχι ως **price taker**, (στην οποία περίπτωση, αν τα πραγματικά του κόστη ήταν ψηλότερα από την τιμή που επικρατεί στην αγορά θα ήταν αναγκασμένος να υποστεί ζημιές αφού δεν θα μπορούσε να επηρεάσει ο ίδιος την τιμή που επικρατεί στην αγορά). Είναι σε αυτά τα σημεία που εστιάζεται η απόρριψη των στοιχείων του κοστολογίου του Π.Ο.Α. και η προσπάθεια της Επιτροπής, χρησιμοποιώντας την ίδια μεθοδολογία και το μοντέλο και τους παράγοντες κόστους που αυτό περιέχει να εκτιμήσει λογικά κόστη βασισόμενη σε πρότυπη φάρμα του Ι.Γ.Ε.

²⁴ Έκδοση Ι.Γ.Ε. «Τυπικές Εισροές – Εκροές για τις Κύριες Φυσικές και Ζωοκομικές Επιχειρήσεις της Κύπρου» Φεβρουάριος 2007.

Ως εκ των ανωτέρω, αμφισβητείται η λογική και η ακρίβεια του υπολογισμού της αξίας του νωπού αγελαδινού γάλακτος ο οποίος έγινε από τον Π.Ο.Α. Ως αποτέλεσμα αυτών, κατά την προκαταρκτική έρευνα χρησιμοποιήθηκε η μεθοδολογία και το μοντέλο κοστολόγησης του Π.Ο.Α., έγιναν υπολογισμοί της αξίας του νωπού αγελαδινού γάλακτος χρησιμοποιώντας στοιχεία από τις δαπάνες που απέστειλε το Ι.Γ.Ε., όπως καταγράφονται στο διοικητικό φάκελο, ούτως ώστε η αξία του νωπού αγελαδινού γάλακτος να υπολογιστεί με καλύτερη ακρίβεια²⁵. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι ο ίδιος ο Π.Ο.Α. ισχυρίζεται στις γραπτές θέσεις του ότι *«Τα εν λόγω κοστολόγια συνιστούν εκτίμηση και /ή ένδειξη του κόστους μιας πρότυπης αγελαδοτροφικής μονάδας [...]»*, και ότι αυτό αποδεικνύει ότι η χρήση πρότυπου αγελαδοτροφικής μονάδας είναι θεμιτή και χρησιμοποιείται από τον ίδιο τον Π.Ο.Α..

Η Επιτροπή απορρίπτει τη θέση του δικηγόρου του Π.Ο.Α., όπως υποβλήθηκε στην ακροαματική διαδικασία ημερομηνίας 2/05/2014 αναφορικά με τη μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε, αλλά και τη θέση ότι τα κοστολόγια είναι πλασματικά, καθώς και τον ισχυρισμό περί πρωτοφανούς ασυνέπειας και αυθαιρεσίας από την πλευρά της Επιτροπής, καθότι ως ισχυρίζεται, από τη μια η Επιτροπή απέρριψε το κοστολόγιο του Π.Ο.Α. και από την άλλη χρησιμοποιεί στοιχεία από αυτό. Η Επιτροπή, σημειώνει ότι κατά την προκαταρκτική έρευνα ακολουθήθηκε επακριβώς η μέθοδος και το μοντέλο κοστολόγησης του Π.Ο.Α. και στο σχετικό διοικητικό φάκελο υπάρχουν όλοι οι υπολογισμοί, με σαφείς αναφορές σε αυτά στην ανάλυση που περιέχεται στο Σημείωμα της Υπηρεσίας και τα επισυνημμένα σε αυτό Παραρτήματα. Επεξηγείται σαφώς και με πλήρη διαφάνεια ότι για όσους παράγοντες κόστους υπήρχαν στοιχεία από την πρότυπο φάρμα του Ι.Γ.Ε., αυτά χρησιμοποιήθηκαν. Για όσα δεν μπορούσαν να γίνουν υπολογισμοί από το Ι.Γ.Ε. γιατί δεν αφορούσαν την πρότυπο φάρμα, όπως π.χ. η αξία αγοράς ποσόστωσης γάλακτος, χρησιμοποιήθηκε η αξία που υπολογίστηκε στο κοστολόγιο του Π.Ο.Α. και αυτό λειτουργεί υπέρ του διοικούμενου (Π.Ο.Α.). Η εκτεθείσα θέση του Π.Ο.Α. ότι *«η Επιτροπή δεν μπορεί να χρησιμοποιήσει το κοστολόγιο του Π.Ο.Α. για τον μήνα Ιούλιο 2011»* είναι το λιγότερο ατυχής αφού από τη μια κατηγορεί την Επιτροπή γιατί δήθεν *«απέρριψε»* το κοστολόγιο που ετοίμασε ο ίδιος και χρησιμοποιείται *«[...] με σκοπό τη διευκόλυνση της Εκτελεστικής Επιτροπής του Π.Ο.Α., στη διαδικασία διαπραγμάτευσης με τους αγελαδοτρόφους μέλη του, αναφορικά με τον καθορισμό της βασικής τιμής του νωπού αγελαδινού γάλακτος»* και

---

²⁵ Η εν λόγω μεθοδολογία της Επιτροπής είναι ακόλουθη της νομολογίας στις υποθέσεις Commission Decision COMP/36.568 – scand lines v Port of Helsingborg 2004 και Deutsche Post **COMP/35.141**

από την άλλη έχει την ισχυρή θέση ότι η Επιτροπή δεν πρέπει να το χρησιμοποιήσει καθόλου, χωρίς όμως να καταθέτει οποιαδήποτε άλλη εναλλακτική κοστολόγηση.

Περαιτέρω, η Επιτροπή θεωρεί, τουλάχιστον αντιφατικό, ο Π.Ο.Α. να έχει αποστείλει στα πλαίσια της έρευνας τρία (3) παρόμοια κοστολόγια με πολύ λεπτομερείς υπολογισμούς ενώ κατά την ακροαματική διαδικασία να ισχυρίζεται ότι αυτά είναι πλασματικά ή/και να αναφέρει ότι: *«είναι ένα θεωρητικό κατασκεύασμα»*.

Επιπρόσθετα, σημειώνεται ότι η αξία του νωπού αγελαδινού γάλακτος για τα έτη 2009, 2010 και 2011 υπολογίστηκε για ένα λίτρο γάλα και δεν έχει καμία σημασία εάν ο αριθμός των αγελάδων για μια αγελαδοτροφική μονάδα ήταν λίγο πιο πάνω ή πιο κάτω από 100 αγελάδες εφόσον και ο Π.Ο.Α. ορίζει την αξία του νωπού αγελαδινού γάλακτος για όλους τους αγελαδοτρόφους μέλη του, ανεξαρτήτως μεγέθους της φάρμας ή/και τον αριθμό αγελάδων που κατέχει ο κάθε αγελαδοτρόφος. Ο ίδιος ο Π.Ο.Α. χρησιμοποιεί μια τιμή «ομπρέλα» (umbrella pricing) για όλους τους αγελαδοτρόφους μη λαμβάνοντας υπόψη το μέγεθος της κάθε αγελαδοτροφικής μονάδας, τα πραγματικά κόστη της κάθε αγελαδοτροφικής μονάδας ή την παραγωγικότητα της κάθε αγελαδοτροφικής μονάδας – η οποία παραγωγικότητα ως εξακριβώθηκε από τα στοιχεία του διοικητικού φάκελου είναι διαφορετική για κάθε αγελαδοτροφική μονάδα. Ως εκ τούτου, ο ισχυρισμός του Π.Ο.Α. ότι *«το κοστολόγιο του Π.Ο.Α. για τον μήνα Ιούλιο θα πρέπει να είναι τουλάχιστον 20% υψηλότερο από αυτά που έχουν ετοιμαστεί από το Ι.Γ.Ε.»*, λόγω του ότι το δικό του μοντέλο χρησιμοποιεί 100 αγελάδες ενώ η πρότυπος αγελαδοτροφική μονάδα του Ι.Γ.Ε. έχει 80 δεν γίνεται αποδεκτός και απορρίπτεται ως αβάσιμος.

Η Επιτροπή επαναλαμβάνει ότι χρησιμοποιήθηκε η μεθοδολογία και το μοντέλο κοστολόγησης νωπού αγελαδινού γάλακτος του Π.Ο.Α. (το οποίο ετοίμαζε ο Π.Ο.Α. με σκοπό τον καθορισμό της τιμής αγοράς ανά λίτρο νωπού αγελαδινού γάλακτος από τους αγελαδοτρόφους μέλη του), για να υπολογίσει την αξία του νωπού αγελαδινού γάλακτος ανά λίτρο κατά την υπό εξέταση περίοδο για όλους τους αγελαδοτρόφους μέλη του Π.Ο.Α., ανεξαρτήτως του μεγέθους της φάρμας ή/και τον αριθμό αγελάδων που κατέχει ο κάθε αγελαδοτρόφος ή/και τις ποσότητες φρέσκου αγελαδινού γάλακτος που παράγει ο καθένας.

Ο Π.Ο.Α., στην επιστολή του με ημερομηνία 3/9/2012, ανέφερε ότι οι παράγοντες που λαμβάνονται υπόψη για να αποφασιστεί η τιμή αγοράς του παραγωγού και η τιμή στην

οποία πωλείται το γάλα στους χρήστες νωπού αγελαδινού γάλακτος έχουν να κάνουν με τη διαμόρφωση κατά κύριο λόγο της τιμής των ζωοτροφών καθώς και των τιμών άλλων παραμέτρων που επηρεάζουν το κόστος παραγωγής του νωπού αγελαδινού γάλακτος. Οι παράμετροι αυτοί περιλαμβάνονται στο μοντέλο κοστολόγησης του νωπού αγελαδινού γάλακτος που επισυνάπτεται ως κοστολόγιο νωπού αγελαδινού γάλακτος του Ιουλίου 2011. Σημειώνεται ότι τα στοιχεία αυτά, περιλαμβάνονται τόσο στο κοστολόγιο του Π.Ο.Α. όσο και στην κοστολόγηση που έγινε από το Ι.Γ.Ε. και κατά συνέπεια στη μεθοδολογία και στο μοντέλο κοστολόγησης της προκαταρκτικής έρευνας.

Σε σχέση με όλες τις αναφορές του Π.Ο.Α. αναφορικά με τα περιθώρια κέρδους της αγελαδοτροφικής μονάδας του Ι.Γ.Ε., η Επιτροπή παρατηρεί ότι η μονάδα αυτή δεν πωλεί εμπορικά το γάλα που παράγεται και ως εκ τούτου ο οποιοσδήποτε υπολογισμός περιθωρίου κέρδους θα ήταν απόλυτα θεωρητικός. Τουναντίον, τα κόστη της πρότυπου φάρμας είναι πραγματικά κόστη και αντανακλούν τα κόστη λειτουργίας μια πρότυπης αγελαδοτροφικής μονάδας παραγωγής νωπού αγελαδινού γάλακτος, η οποία υπάρχει για να βοηθά τους αγελαδοτρόφους. Επίσης, η οποιαδήποτε σύγκριση των καταστάσεων εσόδων/δαπανών του Ι.Γ.Ε. με αυτή του Π.Ο.Α. δεν θα εξυπηρετούσε κανένα σκοπό, γι' αυτό και χρησιμοποίησε την πρότυπο φάρμα του Ι.Γ.Ε. η οποία είναι μια πλήρης και ολοκληρωμένη αγελαδοτροφική μονάδα η οποία χρησιμοποιείται για γεωργικό προγραμματισμό, γεωργικό προϋπολογισμό και απολογισμό, αξιολόγηση και εφαρμογή γεωργικών προγραμμάτων και σχεδίων αγροτικής ανάπτυξης.

Η θέση του Π.Ο.Α. ότι έπρεπε να εξεταστούν οι οικονομικές καταστάσεις του, ουδόλως σχετίζεται με τον υπολογισμό της αξίας του νωπού αγελαδινού γάλακτος και της τιμής πώλησης αυτού, που εφαρμόζεται από τον Π.Ο.Α. επί όλης της συνολικής παραγωγής νωπού αγελαδινού γάλακτος από όλους τους αγελαδοτρόφους μέλη του. Τουναντίον, οι οικονομικές καταστάσεις μιας επιχείρησης παρουσιάζουν την οικονομική της κατάσταση σε μια δεδομένη στιγμή και όχι την κοστολόγηση των προϊόντων της. Επιπρόσθετα, ο σκοπός της έρευνας δεν ήταν η εξέταση ή η ύπαρξη κερδοφορίας, είτε από τον Π.Ο.Α. είτε από τα μέλη αυτού, αλλά η συνάφεια της ενιαίας τιμής του νωπού αγελαδινού γάλακτος (αναλόγως της λιποπεριεκτικότητας) με το υποστηρίζον (underlying) κόστος για την παραγωγή του.

Η Επιτροπή επισημαίνει ότι ενώ ο ίδιος ο δικηγόρος του Π.Ο.Α. ισχυρίζεται ότι θα έπρεπε να εξεταστούν οι λογιστικές καταστάσεις του για οποιαδήποτε συμπεράσματα της Επιτροπής, την ίδια στιγμή ο ίδιος τα αποκαλεί ως καθόλου αξιόπιστα. Ως εκ τούτου, ο ισχυρισμός ότι θα έπρεπε να χρησιμοποιηθούν οι λογιστικές οικονομικές καταστάσεις του Π.Ο.Α. κρίνεται απορριπτέος.

Ο Π.Ο.Α. προβάλλει τον ισχυρισμό ότι το κοστολόγιο που έστειλε, το οποίο ετοιμάστηκε από τον ίδιο τον Π.Ο.Α. και περιείχε λεπτομερείς στοιχεία και λεπτομερείς υπολογισμούς, και στο οποίο βασίζεται η τιμολόγηση του νωπού αγελαδινού γάλακτος που ετοιμάζεται από την εκτελεστική επιτροπή του Π.Ο.Α. δεν είναι αντιπροσωπευτικό του πραγματικού κόστους ή των δαπανών των αγελαδοτρόφων μελών του Π.Ο.Α. Κατά τη διάρκεια της προκαταρκτικής έρευνας, ζητήθηκε από τον Π.Ο.Α. και αυτός κοινοποίησε εγκεκριμένους από το ίδιο το Διοικητικό Συμβούλιο του Π.Ο.Α. υπολογισμούς που περιέχουν αναλυτικά τα κόστη που λαμβάνονται υπόψη και στους οποίους βασίστηκε η κάθε αλλαγή στην τιμή του παραγωγού και πώλησης του νωπού αγελαδινού γάλακτος από 1/1/2009 μέχρι τις 28/5/2012, καταγράφοντας ποιός τους ετοίμασε και ποιός τους ενέκρινε κάθε φορά. Αν ευσταθεί ο ισχυρισμός που προβάλλει ο Π.Ο.Α. η Επιτροπή διερωτάται, βάσει ποιού κοστολογίου αποφάσιζε την τιμή του γάλακτος που πληρωνόταν ο κάθε αγελαδοτρόφος και γιατί εφάρμοζε μια ενιαία τιμή (ανάλογα με την λιποπεριεκτικότητα) για όλους τους αγελαδοτρόφους; Ενώ ο Π.Ο.Α. απορρίπτει τόσο το δικό του κοστολόγιο όσο και κοστολόγιο που ετοίμασε η Επιτροπή, ο Π.Ο.Α. δεν υποβάλλει άλλο κοστολόγιο για να αποδείξει τα όσα ισχυρίζεται, περί μη αντιπροσωπευτικού του πραγματικού κόστους ή των δαπανών των αγελαδοτρόφων.

Ο Π.Ο.Α. υποβάλλει ότι έπρεπε η Επιτροπή να υποδείξει ποιά συγκεκριμένα στοιχεία κόστους που περιλαμβάνονται στο κοστολόγιο του για τον μήνα Ιούλιο 2011 δεν αντικατοπτρίζουν το πραγματικό κόστος του νωπού αγελαδινού γάλακτος που παράγεται από τους αγελαδοτρόφους» και ότι «ουδέποτε απευθύνθηκε σε αυτόν για να αιτηθεί περαιτέρω διευκρινήσεις και/ή επεξηγήσεις.

Το ζήτημα της πολυπλοκότητας στον υπολογισμό της αξίας του νωπού αγελαδινού γάλακτος απασχόλησε εξ υπαρχής την έρευνα. Είναι για αυτό το λόγο που είχε ζητηθεί από τον Π.Ο.Α. να κοινοποιήσει εγκεκριμένους υπολογισμούς που να περιέχουν αναλυτικά τα κόστη που λαμβάνει υπόψη για τον καθορισμό της αξίας του νωπού αγελαδινού γάλακτος και της τιμής που θα λάβει κάθε αγελαδοτρόφος. Ο Π.Ο.Α. κοινοποίησε μία μεθοδολογία κοστολόγησης στην οποία περιλαμβάνονται

συγκεκριμένα στοιχεία κόστους. Τη μεθοδολογία αυτή η Επιτροπή δεν την αμφισβήτησε και τη χρησιμοποίησε ως μοντέλο στην προκαταρκτική έρευνα. Αυτό που αμφισβήτησε η Επιτροπή, για τους λόγους που αναπτύχθηκαν ανωτέρω, είναι τη τιμολόγηση κάθε στοιχείου κόστους. Γι' αυτό το λόγο αναζητήθηκαν στοιχεία που να ανταποκρίνονται πιο κοντά στην πραγματική αξία, και ζητήθηκαν στοιχεία από την Πρότυπο Αγελαδοτροφική Μονάδα του Ι.Γ.Ε. ως αντικατοπτρίζουσα επαρκώς τα πραγματικά κόστη μιας αγελαδοτροφικής μονάδας.

Η Επιτροπή τονίζει ότι η αιτιολόγηση ότι η τιμολόγηση του νωπού αγελαδινού γάλακτος είναι θεμιτή και λογική βαραίνει τον ίδιο τον Π.Ο.Α.. Όταν ο Π.Ο.Α. απέστειλε το κοστολόγιο του παρουσιάζοντας αυτό ως το υποστηρίζον (underlying) οικονομικό κόστος για την τιμολόγηση του δεν νομιμοποιείται να αναμένει ότι η Επιτροπή θα πρέπει να υποδείξει ποια συγκεκριμένα κόστη δεν «αντικατοπτρίζουν» το πραγματικό κόστος. Ο ισχυρισμός του ότι η Επιτροπή δεν ζήτησε διευκρινήσεις ή επεξηγήσεις δεν ευσταθεί. Η Επιτροπή ανέμενε ότι αν υπήρχαν οποιεσδήποτε άλλες διευκρινήσεις ή άλλα στοιχεία για το κόστος, θα έπρεπε να τις παρουσίαζε ο ίδιος ο Π.Ο.Α. κατά την κατάθεση των θέσεων του μετά την αποστολή της Έκθεσης Αιτιάσεων, πράγμα το οποίο δεν έκαμε παρά μόνο προβάλλει ισχυρισμούς για τη χρήση από την Επιτροπή στοιχείων κόστους της πρότυπης αγελαδοτροφικής μονάδας του Ι.Γ.Ε..

Σημειώνεται η θέση του ίδιου του Π.Ο.Α. ότι τα κοστολόγια του Π.Ο.Α. συνιστούν εκτίμηση και /ή ένδειξη του κόστους μιας πρότυπης αγελαδοτροφικής μονάδας η οποία γίνεται με σκοπό τη διευκόλυνση της Εκτελεστικής Επιτροπής του Π.Ο.Α., στη διαδικασία διαπραγμάτευσης με τους αγελαδοτρόφους μέλη του Π.Ο.Α., αναφορικά με τον καθορισμό της βασικής τιμής του νωπού αγελαδινού γάλακτος, δεν επεξηγεί τη μεγάλη διαφορά μεταξύ της εκτίμησης της αξίας του νωπού αγελαδινού γάλακτος με την τιμή που τελικά καταβάλλεται στους αγελαδοτρόφους μέλη του, και ούτε ο Π.Ο.Α. παρουσιάζει οποιαδήποτε δικαιολογία για αυτήν τη μεγάλη διαφορά. Αντίθετα, επιβεβαιώνει ότι ο Π.Ο.Α. χρησιμοποιεί αυτό το κοστολόγιο για την εφαρμογή της τιμής που αποδίδει προς τους αγελαδοτρόφους.

Αναφορικά με τον ισχυρισμό του Π.Ο.Α. ότι δεν υπολογίστηκε το κόστος κεφαλαίου, η Επιτροπή επισημαίνει τόσο τις θέσεις του Π.Ο.Α. ως προς τους παράγοντες που λαμβάνονται υπόψη για να αποφασιστεί η τιμή αγοράς του παραγωγού όσο και το γεγονός ότι μέσα στο κοστολόγιο του Π.Ο.Α. – αλλά και στο κοστολόγιο που

καταγράφηκε κατά την προκαταρκτική έρευνα – περιελήφθη επιχειρησιακό κέρδος ύψους 10-20% επί όλων των μεταβλητών και σταθερών κοστών.

Η Επιτροπή απορρίπτει τον ισχυρισμό του Π.Ο.Α. ότι αυτή ουδέποτε ισχυρίστηκε ότι οι τιμές παραγωγής και/ή εμπορίας του νωπού αγελαδινού γάλακτος από τους αγελαδοτρόφους μέλη του Π.Ο.Α. και/ή τον Π.Ο.Α. δεν είναι εύλογες από μόνες τους», και παραπέμπει στην ανάλυση που έγινε στο Σημείωμα της Υπηρεσίας και στη σύγκριση που έγινε μεταξύ της αξίας του γάλακτος και της τιμής πώλησης του, κατά την οποία χρησιμοποιήθηκαν επιπλέον η «χαμηλότερη» τιμή, η «βασική» τιμή, η «ψηλότερη» και η «μέση πραγματική τιμή της περιόδου».

Η Επιτροπή επισημαίνει ότι δεν σύγκρινε τιμές με άλλες χώρες της Ε.Ε. ακριβώς επειδή δεν ήταν δυνατό να εξακριβωθεί επακριβώς η συγκρισιμότητα τους, αλλά τις παρουσίασε προς ολοκλήρωση της όλης έρευνας και μόνο ενδεικτικά και δεν χρησιμοποιούνται για απόδειξη οποιασδήποτε παράβασης.

Εν κατακλείδι, η Επιτροπή σημειώνει ότι ο Π.Ο.Α. απορρίπτει το δικό του κοστολόγιο, ενώ παραδέχεται ότι το χρησιμοποιεί, απορρίπτει το αντίστοιχο κοστολόγιο που ετοίμασε η Επιτροπή, το οποίο περιλαμβάνει επακριβώς τους ίδιους παράγοντες κόστους, αλλά δεν προβάλλει οποιαδήποτε στοιχεία για να αποδείξει ότι η τιμολόγηση του (τιμή «ομπρέλα» για όλους τους αγελαδοτρόφους) που αποφασίζεται από τον ίδιο για το νωπό αγελαδινό γάλα όλων των αγελαδοτρόφων, δεν είναι υπερβολική σε σχέση με τα υποστηρίζονται κόστη (underlying costs).

Εν πάση περιπτώσει, η υπερβολική τιμολόγηση, σύμφωνα και με την νομολογία κρίνεται από τη σύγκριση της τιμής του προϊόντος με το υποστηρίζον οικονομικό κόστος (underlying cost) του εν λόγω προϊόντος και όχι σε σχέση με την κερδοφορία μιας επιχείρησης, ως ο ισχυρισμός του δικηγόρου του Π.Ο.Α. κατά την ακροαματική διαδικασία για την αξιολόγηση των οικονομικών καταστάσεων του Π.Ο.Α.

Με βάση τα πιο πάνω, η Επιτροπή απορρίπτει και τις θέσεις του Π.Ο.Α. αναφορικά με την επάρκεια της έρευνας, των στοιχείων και των συμπερασμάτων αυτής, αλλά και της μεθοδολογίας που ακολουθήθηκε και επαναλαμβάνει ότι διεξήγαγε την δέουσα έρευνα, χρησιμοποίησε και βασίστηκε στη μεθοδολογία που υπέβαλε και χρησιμοποιεί ο ίδιος ο Π.Ο.Α. και ότι ο σκοπός της έρευνας δεν ήταν κατά πόσο ο Π.Ο.Α. είναι κερδοφόρα

ως επιχείρηση, αλλά η διερεύνηση κατά πόσο η τιμολόγηση του νωπού αγελαδινού γάλακτος από τον Π.Ο.Α. είναι θεμιτή.

5. Η ΥΠΟ ΕΡΕΥΝΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

Παγκύπριος Οργανισμός Αγελαδοτρόφων (Π.Ο.Α) Δημόσια Λτδ

Η οργάνωση των αγροτών στην Ευρωπαϊκή Ένωση σε Ομάδες Παραγωγών αποτελεί ακόμα ένα μηχανισμό της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (στο εξής «ΚΑΠ») προς επίτευξη των σκοπών και στόχων της. Ο γενικός Κανονισμός που διέπει την ίδρυση και λειτουργία των Ομάδων Παραγωγών στη γεωργία είναι ο Κανονισμός Αρ. 952/97/ΕΚ του Συμβουλίου της 20^{ης} Μαΐου 1997.

Οι Ομάδες Παραγωγών αποτελούνται από φυσικά πρόσωπα – παραγωγούς ως μέλη ή/και από άλλους φορείς ασχολούμενους αποκλειστικά με την παραγωγή γεωργικών προϊόντων. Οι ομάδες αυτές έχουν σύμφωνα με τον Κανονισμό νομική ισχύ και συνιστούν νομικά πρόσωπα σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία του κάθε κράτους μέλους.

Πριν την ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση, την 1/5/2004, η εμπορία και διακίνηση του αγελαδινού γάλακτος, που είναι ένα από τα κύρια προϊόντα της αγελαδοτροφίας, γινόταν δια νόμου από τον ΟΚΓΒ, ο οποίος λειτουργούσε ως συμβούλιο εμπορίας γάλακτος.

Με την ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση (στο εξής «Ε.Ε.»), οι παραγωγοί αποφάσισαν να διαθέτουν οι ίδιοι το γάλα τους στις βιομηχανίες υπό συνθήκες ελεύθερης αγοράς. Με πρωτοβουλία των ίδιων των αγελαδοτρόφων στις 15/1/2004, τρεις μήνες πριν την ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση, συστάθηκε ο Π.Ο.Α, ως δημόσια εταιρεία περιορισμένης ευθύνης, σύμφωνα με τις πρόνοιες του περί Εταιρειών Νόμου, Κεφ. 113.

Εν συνεχεία, με αίτησή του, ο Π.Ο.Α, αναγνωρίστηκε στις 8/3/2005 από το Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος (στο εξής το «Υπουργείο Γεωργίας») ως Οργάνωση Παραγωγών βάσει των περί Αναγνώρισεως Παραγωγών Γεωργοκτηνοτροφικών Προϊόντων Νόμων Αρ. 164 του 2002 και 160 του 2004. Παράλληλα, έχει επίσης εγκριθεί και από τον ΟΚΓΒ ως αγοραστής γάλακτος και έχει δεσμευτεί να εφαρμόζει όλες τις υποχρεώσεις που πηγάζουν από αυτή την έγκριση. Ο Π.Ο.Α, σύμφωνα με τον ΟΚΓΒ κατά το έτος 2009-2010 είχε μέλη του 174

αγελαδοτρόφους, κατά το έτος 2010-2011 είχε 170 και κατά το έτος 2011-2012 είχε 169.²⁶

Ο Π.Ο.Α είναι δημόσια μετοχική εταιρεία με μέλη της μόνο αγελαδοτρόφους και διοικείται από 31-μελές διοικητικό συμβούλιο που εκλέγεται κατευθείαν από τη γενική συνέλευση και εξαμελή εκτελεστική γραμματεία για τη διαχείριση των υποθέσεων του Π.Ο.Α.²⁷

Τα μέλη του Π.Ο.Α είναι οι παραγωγοί γάλακτος και βοδινού κρέατος που έχουν συμβληθεί να παραδίδουν στον εν λόγω οργανισμό το σύνολο της παραγωγής τους. Κάθε μέλος έχει το δικαίωμα ψήφου, ανεξαρτήτως του μεγέθους της μονάδας του και είναι υποχρεωμένος να παραδίδει όλη την παραγωγή γάλακτος ή κρέατος στον Π.Ο.Α στα πρότυπα που έχει θεσπίσει ο οργανισμός αυτός και που εναρμονίζονται με αυτά της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Από τις 8/3/2005 ο εν λόγω οργανισμός έχει λάβει την επίσημη έγκριση να λειτουργεί με όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που έχουν οι εν λόγω οργανισμοί.

Σύμφωνα με το καταστατικό του Π.Ο.Α, για να καταστεί ένας αγελαδοτρόφος μέλος/μέτοχος πρέπει να έχει στην εκμετάλλευσή του τουλάχιστον μια παραγωγική μονάδα και να κατέχει ποσόστωση αγελαδινού γάλακτος. Οι ενδιαφερόμενοι θα πρέπει να εκφράσουν το ενδιαφέρον τους με γραπτή αίτηση η οποία εξετάζεται από το Διοικητικό Συμβούλιο και εφόσον πληροί τα κριτήρια, επικυρώνεται από τη Γενική Συνέλευση. Μέχρι σήμερα, ο Π.Ο.Α έχει εγγράψει μέλη τόσο παραγωγούς οι οποίοι ήταν δραστηριοποιημένοι στον τομέα, καθώς και παραγωγούς οι οποίοι εντάχθηκαν στον τομέα ως νεοεισερχόμενοι.²⁸

Σύμφωνα με το καταστατικό του Π.Ο.Α, οι κύριες δραστηριότητες του Π.Ο.Α είναι η εμπορία και διακίνηση του αγελαδινού γάλακτος και κρέατος που παράγουν τα μέλη του, αναλαμβάνοντας συλλογικά την εμπορία του αγελαδινού γάλακτος.

6. ΟΥΣΙΩΔΗΣ ΧΡΟΝΟΣ

Στην υπό εξέταση υπόθεση το χρονικό πλαίσιο της έρευνας επικεντρώθηκε και καλύπτει την περίοδο από 01/01/2009 μέχρι 28/05/2012, δηλαδή μέχρι και την ημερομηνία που λήφθηκε η απόφαση διεξαγωγής αυτεπάγγελτης έρευνας από την Επιτροπή. Η Επιτροπή τονίζει ότι θα εφαρμοστεί το ισχύον κατά τον ουσιώδη χρόνο δίκαιο.

²⁶ Απαντήσεις ΟΚΓΒ σε ερωτηματολόγιο της Υπηρεσίας, ημερομηνίας 2/8/2012.

²⁷ Βλ. Καταστατικό Π.Ο.Α παρ. 85 επ..

²⁸ Βλ. Καταστατικό Π.Ο.Α παρ. 5.

7. ΣΧΕΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

Για να εξεταστεί μια συγκεκριμένη αγορά, πρέπει να αξιολογηθούν οι δυνατότητες του ανταγωνισμού στο πλαίσιο της αγοράς η οποία περιλαμβάνει όλα τα προϊόντα και/ή υπηρεσίες που, λόγω των χαρακτηριστικών τους, μπορούν να ικανοποιούν διαρκείς ανάγκες και είναι εναλλάξιμα με άλλα προϊόντα ή υπηρεσίες. Η σχετική αγορά οριοθετείται: (α) ως προς τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες (σχετική αγορά προϊόντων ή υπηρεσιών), και (β) γεωγραφικώς (σχετική γεωγραφική αγορά).

7.1 Σχετική Αγορά προϊόντων και/ή υπηρεσιών

Με τον ορισμό μιας αγοράς, τόσον όσον αφορά τα προϊόντα, όσο και τη γεωγραφική διάσταση της, μπορούν να προσδιοριστούν οι πραγματικοί ανταγωνιστές, οι οποίοι είναι σε θέση να επηρεάσουν τη συμπεριφορά των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων και να τις εμποδίσουν να ενεργούν ανεξάρτητα από τις πιέσεις που επιβάλλει ο πραγματικός ανταγωνισμός.²⁹

7.2 Ορισμός σχετικής αγοράς

Σύμφωνα με τη σχετική ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τον προσδιορισμό της σχετικής αγοράς:

*«η αγορά του σχετικού προϊόντος περιλαμβάνει όλα τα προϊόντα ή και τις υπηρεσίες που είναι δυνατό να εναλλάσσονται ή να υποκαθίστανται αμοιβαία από τον καταναλωτή, λόγω των χαρακτηριστικών, των τιμών και της χρήσης για την οποία προορίζονται».*³⁰

Συνεπώς, όπως προκύπτει από την ως άνω ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τον καθορισμό της σχετικής αγοράς για σκοπούς εφαρμογής των κανόνων του ανταγωνισμού, η αγορά του σχετικού προϊόντος περιλαμβάνει όλα τα προϊόντα ή/και υπηρεσίες που είναι δυνατό να εναλλάσσονται, ή να υποκαθίστανται αμοιβαία από τον καταναλωτή, λόγω των αντικειμενικών τους χαρακτηριστικών, των τιμών, και της χρήσης για την οποία προορίζονται.

Εξάλλου, η χρήση ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας από τον τελικό χρήστη είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τα λειτουργικά χαρακτηριστικά του προϊόντος ή της υπηρεσίας και διαφορετικά προϊόντα ή υπηρεσίες δύνανται να χρησιμοποιούνται από τον τελικό καταναλωτή για τον ίδιο σκοπό. Σε τέτοια περίπτωση τα διαφορετικά προϊόντα ή υπηρεσίες συμπεριλαμβάνονται στην ίδια σχετική αγορά.

²⁹ Απόφαση ΕΑ 520/VI/2011, σκ. 57.

³⁰ Ανακοίνωση της Επιτροπής όσον αφορά τον ορισμό της σχετικής αγοράς για τους σκοπούς του κοινοτικού δικαίου ανταγωνισμού. 97/C 372/03, παρ. 7.

Επιπρόσθετα, η διαφορά στην τιμή μεταξύ διαφορετικών προϊόντων ή υπηρεσιών δεν τα κατατάσσει αυτόματα σε διαφορετική αγορά, κυρίως εάν η αντίδραση των τελικών χρηστών σε περίπτωση αύξησης της τιμής είναι να τα θεωρήσουν ως υποκατάστατα. Παράλληλα, κατά την εξέταση της πιθανότητας υποκατάστασής τους θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το πιθανό κόστος (ή άλλα εμπόδια) μεταστροφής σε άλλο προϊόν ή υπηρεσία, το οποίο εάν είναι σημαντικό δύναται να εμποδίζει τη θεώρηση του εναλλακτικού προϊόντος ή υπηρεσίας ως υποκατάστατων.³¹

Η Επιτροπή για σκοπούς διευκόλυνσης παραθέτει τους πιο κάτω ορισμούς σχετικά με την εμπορία γάλακτος που προορίζεται για κατανάλωση από τους οποίους άντλησε καθοδήγηση, στη βάση του Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου αριθ. 1234/2007.³²

«I Ορισμοί:

α) «γάλα»: το προϊόν που προέρχεται από το άρμεγμα μιας ή περισσότερων αγελάδων,

β) «γάλα κατανάλωσης»: τα προϊόντα τα οποία αναφέρονται στο σημείο III και τα οποία προορίζονται να παραδοθούν χωρίς περαιτέρω μεταποίηση στον καταναλωτή,

γ) «περιεκτικότητα σε λιπαρές ουσίες»: η σχέση σε μάζα των μερών λιπαρών ουσιών του γάλακτος επί 100 μερών του σχετικού γάλακτος,

δ) «περιεκτικότητα σε πρωτεϊνικές ουσίες»: η σχέση σε μάζα των μερών πρωτεϊνικής ουσίας του γάλακτος επί 100 μερών του σχετικού γάλακτος η οποία ευρίσκεται πολλαπλασιάζοντας επί 6,38 την ολική περιεκτικότητα του γάλακτος σε άζωτο, εκπεφρασμένη σε ποσοστό κατά μάζα.

II. Παράδοση ή πώληση στον τελικό καταναλωτή

1. Μόνο το γάλα που πληροί τις απαιτήσεις που καθορίζονται για το γάλα κατανάλωσης επιτρέπεται να παραδίδεται ή να διατίθεται χωρίς μεταποίηση στον

³¹ Βλέπε την Απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση 322/81, Michellin κατά της Επιτροπής, Συλλογή Νομολογίας Δικαστηρίου 1983, σελ. 3461, την Απόφαση Δικαστηρίου στην υπόθεση C-62/86, Akzo κατά της Επιτροπής, Συλλογή Νομολογίας του Δικαστηρίου 1991, σελ. I-3359 και την Απόφαση Δικαστηρίου στην υπόθεση C-333/94 TetraPak κατά της Επιτροπής, Συλλογή Νομολογίας του Δικαστηρίου 1996, σελ. I-5951.

³² Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1234/2007 του Συμβουλίου της 22^{ης} Οκτωβρίου 2007 για τη θέσπιση κοινής οργάνωσης των γεωργικών αγορών και ειδικών διατάξεων για ορισμένα γεωργικά προϊόντα («Ενιαίος Κανονισμός ΚΟΑ») 16/11/2007, L 299/107, παράρτημα XIII. Ο εν λόγω κανονισμός παρατίθεται στο παρόν σημείωμα όπως είχε τροποποιηθεί και ίσχυε κατά την τελευταία ημέρα του ουσιαστικού χρόνου της παρούσας έρευνας από τους κανονισμούς της Ε.Ε. αριθμ. 247/2008, 248/2008, 361/2008, 470/2008, 510/2008, 13/2009, 72/2009, 183/2009, 435/2009, 491/2009, 1047/2009, 1140/2009, 513/2010, 1234/2010, 121/2012.

τελικό καταναλωτή, είτε απευθείας, είτε μέσω εστιατορίων, νοσοκομείων, κυλικείων ή άλλων παρόμοιων μονάδων ομαδικής εστίασης.

2. Οι ονομασίες πώλησης που πρέπει να χρησιμοποιούνται γι' αυτά τα προϊόντα είναι εκείνες που αναφέρονται στο σημείο III του παρόντος παραρτήματος. Οι εν λόγω ονομασίες χρησιμοποιούνται μόνο για τα προϊόντα που αναφέρονται στο εν λόγω σημείο, με την επιφύλαξη της χρησιμοποίησής τους στις σύνθετες ονομασίες.

3. Το κράτος μέλος θεσπίζει μέτρα που αποσκοπούν στην ενημέρωση του καταναλωτή σχετικά με τη φύση ή τη σύσταση των προϊόντων σ' όλες τις περιπτώσεις όπου η παράλειψη της πληροφορίας αυτής δύναται να δημιουργήσει σύγχυση στον καταναλωτή.

III. Γάλα κατανάλωσης

1. Ως γάλα κατανάλωσης θεωρούνται τα ακόλουθα προϊόντα:

α) το μη επεξεργασμένο γάλα: γάλα το οποίο δεν έχει θερμανθεί πέραν των 40 βαθμών Κελσίου, ούτε έχει υποβληθεί σε επεξεργασία με ισοδύναμο αποτέλεσμα,

β) το πλήρες γάλα: γάλα που έχει υποστεί θερμική επεξεργασία, το οποίο όσον αφορά την περιεκτικότητά του σε λιπαρές ουσίες πληροί μία από τις ακόλουθες απαιτήσεις:

i) τυποποιημένο πλήρες γάλα: το γάλα του οποίου η περιεκτικότητα σε λιπαρές ουσίες ανέρχεται τουλάχιστον σε 3,50% (κατά m/m). Εντούτοις, τα κράτη μέλη δύναται να προβλέψουν μια συμπληρωματική κατηγορία πλήρους γάλακτος, του οποίου η περιεκτικότητα σε λιπαρές ουσίες είναι μεγαλύτερη ή ίση προς 4,00% (κατά m/m),

ii) μη τυποποιημένο πλήρες γάλα: το γάλα του οποίου η περιεκτικότητα σε λιπαρές ουσίες δεν έχει τροποποιηθεί από το στάδιο του αρμέγματος, ούτε με προσθήκη ή αφαίρεση λιπαρών ουσιών του γάλακτος, ούτε με την ανάμειξη με γάλα του οποίου έχει τροποποιηθεί η φυσική περιεκτικότητα σε λιπαρές ουσίες. Ωστόσο, η περιεκτικότητα σε λιπαρές ουσίες δεν δύναται να είναι μικρότερη από 3,50% (κατά m/m),

γ) το ημιαποκορυφωμένο γάλα: γάλα που έχει υποστεί θερμική επεξεργασία και του οποίου η περιεκτικότητα σε λιπαρές ουσίες έχει μειωθεί σε ποσοστό μεταξύ 1,50% (κατά m/m) κατ' ελάχιστο όριο και 1,80 % (κατά m/m) κατ' ανώτατο όριο,

δ) το αποκορυφωμένο γάλα: γάλα που έχει υποστεί θερμική επεξεργασία και του οποίου η περιεκτικότητα σε λιπαρές ουσίες έχει μειωθεί σε ποσοστό ανερχόμενο σε 0,50 % (κατά m/m) κατ' ανώτατο όριο.

Το θερμικά επεξεργασμένο γάλα που δεν πληροί τις απαιτήσεις ως προς την περιεκτικότητα σε λιπαρές ουσίες που προβλέπονται στα στοιχεία β), γ) και δ) του πρώτου εδαφίου θεωρείται γάλα κατανάλωσης, υπό τον όρο ότι η περιεκτικότητα σε λιπαρές ουσίες αναγράφεται στη συσκευασία σαφώς με ένα δεκαδικό ψηφίο και ευανάγνωστα με τη μορφή «λιπαρές ουσίες ... %». Το εν λόγω γάλα δεν περιγράφεται ως πλήρες γάλα, ημιαποκορυφωμένο γάλα ή αποκορυφωμένο γάλα.

2. Με την επιφύλαξη της παραγράφου 1 στοιχείο β) σημείο ii), επιτρέπονται μόνον οι ακόλουθες τροποποιήσεις:

α) η τροποποίηση της φυσικής περιεκτικότητας του γάλακτος σε λιπαρές ουσίες δια της αφαιρέσεως ή προσθήκης κρέμας ή δια προσθήκης πλήρους γάλακτος, ημιαποκορυφωμένου γάλακτος ή αποκορυφωμένου γάλακτος, για να τηρηθούν οι περιεκτικότητες σε λιπαρές ουσίες που καθορίζονται για το γάλα κατανάλωσης,

β) ο εμπλουτισμός του γάλακτος με πρωτεΐνες γάλακτος, μεταλλικά άλατα ή βιταμίνες,

γ) η μείωση της περιεκτικότητας του γάλακτος σε λακτόζη, δια μετατροπής της σε γλυκόζη και γαλακτόζη.

Οι τροποποιήσεις της σύστασης του γάλακτος που αναφέρονται στα στοιχεία β) και γ) επιτρέπονται μόνον εφόσον σημειώνονται στη συσκευασία του προϊόντος με τρόπο ευδιάκριτο, ευανάγνωστο και ανεξίτηλο. Εντούτοις, η ένδειξη αυτή δεν απαλλάσσει από την υποχρέωση επισήμανσης σχετικά με τις θρεπτικές ιδιότητες του προϊόντος, η οποία προβλέπεται από την οδηγία 90/496/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 24ης Σεπτεμβρίου 1990, σχετικά με τους κανόνες επισήμανσης των τροφίμων όσον αφορά τις τροφικές τους ιδιότητες [ΕΕ L276,6/10/1990, Κανονισμός όπως τροποποιήθηκε τελευταία από τον Κανονισμό (ΕΚ Αρ. 1882/2003 (ΕΕ L284,31/10/2003)]. Σε περίπτωση εμπλουτισμού με πρωτεΐνες, η περιεκτικότητα σε πρωτεΐνες του εμπλουτισμένου γάλακτος πρέπει να είναι μεγαλύτερη ή ίση με 3,8% (κατά m/m).

Ωστόσο, τα κράτη μέλη μπορούν να περιορίζουν ή να απαγορεύουν τις τροποποιήσεις της σύστασης του γάλακτος που αναφέρονται στα στοιχεία β) και γ).

3. Το γάλα κατανάλωσης πρέπει:

α) να έχει σημείο πήξεως που να προσεγγίζει το μέσο σημείο πήξεως που έχει διαπιστωθεί για το μη επεξεργασμένο γάλα στην περιοχή καταγωγής στην οποία έχει συλλεχθεί το γάλα κατανάλωσης,

β) να έχει μάζα μεγαλύτερη ή ίση με 1 028 γραμμάρια ανά λίτρο, διαπιστούμενη σε γάλα με 3,5% (κατά m/m) λιπαρών ουσιών και υπό θερμοκρασία 20 οC, ή το ισοδύναμο ανά λίτρο προκειμένου για γάλα διαφορετικής περιεκτικότητας σε λιπαρές ουσίες,

γ) να περιέχει ποσοστό τουλάχιστον 2,9% (κατά m/m) πρωτεϊνικών ουσιών, διαπιστούμενο σε γάλα με 3,5% (κατά m/m) λιπαρών ουσιών, ή ισοδύναμη συγκέντρωση προκειμένου για γάλα διαφορετικής περιεκτικότητας σε λιπαρές ουσίες».

Ο τομέας των γαλακτοκομικών προϊόντων βρίσκει κορυφαία θέση στον ευρύτερο τομέα των τροφίμων ως καταναλωτικών αγαθών, με αποτέλεσμα να περιλαμβάνει ένα μεγάλο αριθμό αγορών προϊόντων, τα οποία αντιστοιχούν σε ποικίλα τελικά προϊόντα με κύριο συστατικό το νωπό αγελαδινό γάλα.³³

Συνεπώς, με βάση τα παραπάνω δεδομένα, η εν λόγω αυτεπάγγελτη έρευνα εναντίον του Π.Ο.Α εστιάζεται στο νωπό αγελαδινό γάλα, το οποίο, όπως ορίζεται παραπάνω, είναι αυτό που παράγεται από το άρμεγμα αγελάδων και ως είναι φανερό δεν υφίστανται οποιαδήποτε υποκατάστατα στην αγορά παραγωγής και εμπορίας του.

7.2.1 Αγορά παραγωγής και εμπορίας του νωπού αγελαδινού γάλακτος

Το νωπό αγελαδινό γάλα, ως πρώτη ύλη, παράγεται σε κτηνοτροφικές μονάδες από τους αγελαδοτρόφους / μέλη του Π.Ο.Α και από τους ανεξάρτητους αγελαδοτρόφους. Οι αγελαδοτρόφοι / μέλη του Π.Ο.Α παραδίδουν στον Π.Ο.Α το σύνολο της παραγωγής τους σε νωπό αγελαδινό γάλα, ο οποίος εν συνεχεία το διαθέτει στους παστεριωτές, στα τυροκομεία και στις παγωτοβιομηχανίες με σκοπό την επεξεργασία, παστερίωση, τυροκόμηση ή άλλη χρήση του.

Η παραγωγή αγελαδινού γάλακτος είναι καθορισμένη από τον Ευρωπαϊκό Θεσμό των ποσοστώσεων (Quotas). Οι ποσοστώσεις αγελαδινού γάλακτος αποτελούν ένα από τα Μέτρα της Κοινοτικής Αγροτικής Πολιτικής που εφαρμόζεται στις χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με τους Κοινοτικούς Κανονισμούς 1234/2007 και 595/2004 και τους τροποποιητικούς τους, όπως και την εθνική νομοθεσία περί

---

³³ Βλ. ΕΑ 515/VI/2011, σκ. 22.

ποσοστώσεων και τα εκάστοτε Διατάγματα του Υπουργού Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος της Δημοκρατίας. Επισημαίνεται ότι η ποσότητα γάλακτος είναι συνδεδεμένη με τη λιποπεριεκτικότητα, η οποία λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό της παραχθείσας ποσότητας.

Ο ΟΚΒΓ είναι αρμόδιος σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία να διαχειρίζεται το σύστημα των ποσοστώσεων του γάλακτος στη βάση των εκάστοτε ισχυουσών κοινοτικών πράξεων και την πολιτική του Υπουργείου. Σύμφωνα με την Κ.Δ.Π. 375/2008, ο κάθε παραγωγός (αγελαδοτρόφος) υποβάλλει δεόντως αιτιολογημένη αίτηση στον ΟΚΒΓ αναφορικά με την ατομική ποσότητα που θα παράγεται, η οποία εξετάζεται. Επιπρόσθετα, σύμφωνα με τους εν υπό αναφορά Κανονισμούς όλοι οι αγοραστές αγελαδινού γάλακτος πριν από την αγορά οποιασδήποτε ποσότητας από τους παραγωγούς πρέπει να τύχουν έγκρισης από τον ΟΚΒΓ.

Ως εκ τούτου, η παραγωγή νωπού αγελαδινού γάλακτος είναι εξ' υπαρχής περιορισμένη από τις πιο πάνω αναφερόμενες εθνικές ποσοστώσεις παραγωγής και δεν δύναται να εισέλθουν σε αυτή νέοι παραγωγοί. Ο Π.Ο.Α. συνάπτει ετήσιες συμφωνίες με τις γαλακτοβιομηχανίες στις οποίες καταγράφονται οι ετήσιες ποσοστώσεις που θα τους παραχωρούνται. Το ίδιο πράττουν και οι αγελαδοτρόφοι μη μέλη του Π.Ο.Α..

Η Επιτροπή σημείωσε ότι στην απόφασή της **R.A. Vouyioklakis Ltd εναντίον του ΠΟΑ** έκρινε τα εξής:

«το αγελαδινό γάλα είναι η πρώτη ύλη για την παρασκευή συγκεκριμένων γαλακτοκομικών προϊόντων όπως το χαλούμι, γιαούρτι και αναρή και ως προς το σκοπό χρήσης της δεν θεωρείται ότι μπορεί να υποκατασταθεί λόγω της ιδιαιτερότητας της γέυσης του και των φυσικών του ιδιοτήτων, από το αιγιοπρόβειο ή το πρόβειο γάλα. Επίσης, ως προς τον τρόπο επεξεργασίας του, αυτός διαφέρει από τον τρόπο επεξεργασίας του αιγιοπρόβειου ή πρόβειου γάλακτος.»

Επίσης, η Επιτροπή στην υπό αναφορά απόφασή της έκρινε ότι η χονδρική προμήθεια νωπού γάλακτος συνιστά διακριτή αγορά σε σχέση με τα άλλα είδη γάλακτος και τα άλλα στάδια της αγοράς.

Επιπρόσθετα, η Επιτροπή, στην απόφασή της με αριθμό 35/2013 **Λανίτης Vs ΠΟΑ**, σημείωσε ότι «Το νωπό αγελαδινό γάλα παράγεται σε κτηνοτροφικές μονάδες. Μέσω

συμφωνιών που διαθέτει ο ΠΟΑ με ιδιοκτήτες βυτιοφόρων, συλλέγεται το νωπό αγελαδινό γάλα από τους αγελαδοτρόφους μέλη του ΠΟΑ και στη συνέχεια αυτό διατίθεται σε μονάδες μεταποίησης ή/και εμπορίας ή/και μονάδες τυποποίησης-συσκευασίας γαλακτοκομικών προϊόντων. Η αγορά της διάθεσης νωπού αγελαδινού γάλακτος απευθύνεται σε εξειδικευμένους πελάτες, ήτοι τις γαλακτοβιομηχανίες, περιλαμβανομένων και των μικρότερων γαλακτοκομείων, τα οποία με τη σειρά τους χρησιμοποιούν το προϊόν αυτό για να παρασκευάσουν το τελικό προϊόν που προσφέρουν στους τελικούς καταναλωτές.

Το νωπό αγελαδινό γάλα είναι η πρώτη ύλη για την παρασκευή γαλακτοκομικών προϊόντων, όπως φρέσκο παστεριωμένο γάλα, χαλλούμι, τυριά, γιαούρτι, αναρή και παγωτό, και ως προς το σκοπό χρήσης του δεν θεωρείται ότι μπορεί να υποκατασταθεί, λόγω της ιδιαιτερότητας της γεύσης του και των φυσικών του ιδιοτήτων, από το αιγινό ή το πρόβειο γάλα. Επίσης, ως προς τον τρόπο επεξεργασίας του, αυτός διαφέρει από τον τρόπο επεξεργασίας του αιγινού ή του πρόβειου γάλακτος.³⁴

Η διάκριση του νωπού γάλακτος σε αγελαδινό, πρόβειο ή αιγινό δεν είναι άνευ σημασίας, καθότι οι άμεσοι καταναλωτές, δηλαδή γαλακτοβιομηχανίες και γαλακτοκομεία, εξειδικεύονται στην παρασκευή συγκεκριμένων προϊόντων για τα οποία έχει σημασία η χρήση του ενός ή του άλλου είδους γάλακτος, λόγω διαφορών στα φυσικά χαρακτηριστικά και συστατικά κάθε είδους γάλακτος, που καθιστά έκαστο εξ' αυτών ως μη εναλλάξιμο προϊόν.»

Επιπρόσθετα, σημειώνεται ότι στην απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής *Arla Foods/Express Dairies*,³⁵ η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έκρινε ότι στην αγορά του προηγούμενου σταδίου η προμήθεια νωπού γάλακτος αποτελεί ξεχωριστή αγορά. Αυτό βασίζεται σε κριτήρια προσφοράς και ζήτησης, δηλαδή στα διαφορετικά επίπεδα της εφοδιαστικής αλυσίδας, στους διαφορετικούς προμηθευτές και σε διαφορετικούς αγοραστές, στον όγκο και στην αξία του προϊόντος, στο γεγονός ότι δεν υπάρχουν κατάλληλα υποκατάστατα με βάση τα χαρακτηριστικά του προϊόντος, την τιμή, την προβλεπόμενη χρήση κλπ. Μπορεί να γίνει μία περαιτέρω διάκριση της αγοράς σε αγελαδινό, αιγινό και πρόβειο γάλα³⁶.

³⁴ Η δυνατότητα αυτής της διάκρισης γίνεται αποδεκτή και στην Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Υπόθεση COMP/M.4344, *Lactalis/Nestle JV* (II), παρ. 15.

³⁵ Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Υπόθεση COMP/M.3130- *Arla Foods/Express Dairies*, EE C 297 της 9.12.2003, σ. 25.

³⁶ Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Υπόθεση COMP/M.4344, *Lactalis/Nestle JV* (II), παρ. 15.

Όσον αφορά τους ανεξάρτητους αγελαδοτρόφους, σύμφωνα με την απόφαση της Επιτροπής αρ. 35/2013³⁷ «ο μοναδικός προμηθευτής νωπού αγελαδινού γάλακτος προς όλους τους παραγωγούς τέτοιων προϊόντων είναι ο Π.Ο.Α (με μόνη εξαίρεση την εταιρεία Χαραλαμπίδης-Κρίστης Λτδ, η οποία προμηθεύεται επιπλέον νωπό αγελαδινό γάλα από ανεξάρτητους αγελαδοτρόφους, μη μέλη του Π.Ο.Α).» Επίσης στην ίδια απόφαση, η Επιτροπή αναφέρει ότι «Σύμφωνα με τα ενώπιον της Επιτροπής στοιχεία, στην εν λόγω αγορά δραστηριοποιείται ο Π.Ο.Α, ο οποίος όπως έχει ήδη αναφερθεί εκπροσωπεί περί του 80% των παραγωγών αγελαδινού γάλακτος στην Κύπρο και προμηθεύει το [...].% του παραγόμενου προϊόντος, ήτοι το νωπό αγελαδινό γάλα, ενώ οι υπόλοιποι αγελαδοτρόφοι, ήτοι το [...].% αυτών, έχει συνάψει συμφωνίες αποκλειστικής διάθεσης με την εταιρεία Χαραλαμπίδης-Κρίστης Λτδ».

Υπό το φως των πιο πάνω δεδομένων, η Επιτροπή καταλήγει ότι η σχετική αγορά που εξετάζεται στα πλαίσια της παρούσας αυτεπάγγελτης έρευνας, είναι η αγορά παραγωγής και εμπορίας του νωπού αγελαδινού γάλακτος.

7.3 Σχετική Γεωγραφική Αγορά

Βάσει της ανακοίνωσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τον καθορισμό της σχετικής αγοράς,³⁸ η σχετική γεωγραφική αγορά καθορίζεται ως εξής:

«η γεωγραφική αγορά περιλαμβάνει την περιοχή όπου οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις συμμετέχουν στην προμήθεια προϊόντων ή υπηρεσιών και οι όροι του ανταγωνισμού είναι επαρκώς ομοιογενείς και η οποία μπορεί να διακριθεί από γειτονικές κυρίως περιοχές, διότι στις εν λόγω περιοχές οι όροι του ανταγωνισμού διαφέρουν σημαντικά».

Σύμφωνα με πάγια νομολογία σε ενωσιακό επίπεδο, η σχετική γεωγραφική αγορά αντιστοιχεί στην περιοχή όπου οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται στην προσφορά και τη ζήτηση των σχετικών προϊόντων ή υπηρεσιών και όπου οι συνθήκες του ανταγωνισμού είναι επαρκώς ομοιογενείς και η οποία μπορεί να διακριθεί από γειτονικές κυρίως περιοχές διότι στις εν λόγω περιοχές οι συνθήκες του ανταγωνισμού διαφέρουν σημαντικά.³⁹

³⁷ Απόφαση Επιτροπής αρ.35/2013 στην υπόθεση με τίτλο «Καταγγελία και αίτημα για λήψη προσωρινών μέτρων της εταιρείας Α/φοί Λανίτης Λτδ εναντίον του Παγκύπριου Οργανισμού Αγελαδοτρόφων (Π.Ο.Α) Δημόσια Λτδ».

³⁸ Ανακοίνωση της Επιτροπής όσον αφορά τον ορισμό της σχετικής αγοράς για τους σκοπούς του κοινοτικού δικαίου ανταγωνισμού. 97/C 372/03, παρ. 8.

³⁹ Βλ. Απόφαση Δικαστηρίου στην υπόθεση C 27/76 United Brands Co and United Brands Continental Bv κατά της Επιτροπής, Συλλογή της Νομολογίας του Δικαστηρίου 1978, σελ 207, παρ. 44, Απόφαση

Έχοντας υπόψη την πιο πάνω πάγια νομολογία των δικαστηρίων της Ε.Ε. και τη σχετική πρακτική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η Επιτροπή προχώρησε στον ορισμό της γεωγραφικής εμβέλειας της σχετικής αγοράς βασιζόμενη κυρίως στα πιο κάτω κριτήρια⁴⁰, ήτοι:

(α) το νωπό αγελαδινό γάλα χαρακτηρίζεται από εθνικές ποσοτώσεις παραγωγής, (β) στο γεγονός ότι οι παραγωγοί του νωπού αγελαδινού γάλακτος βρίσκονται διάσπαρτοι σε όλη την κυπριακή επικράτεια, (γ) στο γεγονός ότι δεν υπάρχουν οικονομικοί, νομικοί ή άλλοι κανονιστικοί περιορισμοί ή υποχρεώσεις που έχουν ως αποτέλεσμα τον περιορισμό του γεωγραφικού εύρους των δραστηριοτήτων των παραγωγών και (δ) στο γεγονός της ο Π.Ο.Α. προμηθεύει το νωπό αγελαδινό γάλα σε όλη τη Δημοκρατία υπό όμοιους όρους και λόγω της ιδιαιτερότητας του νωπού αγελαδινού γάλακτος λόγω της μικρής διάρκειας ζωής του και του κόστους μεταφοράς του από ένα κράτος-μέλος στο άλλο που καθιστά περιορισμένες έως μηδενικές τις εισαγωγές / εξαγωγές νωπού αγελαδινού γάλακτος. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή κατέληξε ότι οι όροι ανταγωνισμού είναι ομοιογενείς σε όλη την κυπριακή επικράτεια και διαφέρουν από τα άλλα κράτη μέλη της ΕΕ.

Ως εκ των ανωτέρω, η Επιτροπή καταλήγει ότι η σχετική γεωγραφική αγορά ορίζεται ως ολόκληρη η επικράτεια της Κυπριακής Δημοκρατίας.⁴¹

8. ΜΕΡΙΔΙΑ ΑΓΟΡΑΣ

Η Επιτροπή χρησιμοποιώντας στοιχεία από τον ΟΚΓΒ, κατάρτισε τον πιο κάτω πίνακα για σκοπούς υπολογισμού του μεριδίου αγοράς του Π.Ο.Α:

Πίνακας 1: Ποσότητες γάλακτος που διακινήθηκαν ετησίως 1/1/2009 μέχρι 25/5/2012

	2009	2010	2011	Μέχρι 5/2012
Συνολικές ποσότητες	144.288.534	146.561.846	148.512.846	63.109.235
Ποσότητες Π.Ο.Α	{.....}	{.....}	{.....}	{.....}

Δικαστηρίου στην υπόθεση αριθ. 247/86 Alsatel κατά Novasam Συλλογή της Νομολογίας του Δικαστηρίου 1988, σελ 5987, παρ. 15, Απόφαση T-83/91 Tetra Pak κατά Επιτροπής, παρ. 91, T-128/98 παρ. 140.

⁴⁰ Υπόθεση IV/M.1025, Mannesman/Olivetti/Infostad.

⁴¹ Βλ. Απόφαση ΕΠΑ 19/2012, αποφ. COMP/M.5046, Friesland Foods / Campina, σκ.76-77, COMP/M.3130, Arla Foods / Express Daires, σκ. 35, COMP/M.4344, Lactalis / Nestle JV (II), σκ. 34, απόφαση EA 515/VI/2011, σκ 41.

Μερίδιο Π.Ο.Α	65-75%	65-75%	65-75%	65-75%
---------------	--------	--------	--------	--------

8.1 ΑΓΟΡΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΝΩΠΟΥ ΑΓΕΛΑΔΙΝΟΥ ΓΑΛΑΚΤΟΣ

Οι αγελαδοτρόφοι / μέλη του Π.Ο.Α, παράγουν περίπου το 65-75% της συνολικής παραγωγής αγελαδινού γάλακτος στην κυπριακή επικράτεια, το οποίο παραδίδουν κατ' αποκλειστικότητα στον Π.Ο.Α. Ως εκ τούτου, ο Π.Ο.Α κατά τον ουσιώδη χρόνο, όπως διαφαίνεται και από τον πιο πάνω Πίνακα 1, έχει μερίδιο αγοράς περίπου 65-75% ως οργάνωση παραγωγών και ένωση επιχειρήσεων, δεδομένου ότι παραλαμβάνει όλη την παραγωγή των αγελαδοτρόφων / μελών του, που αντιστοιχεί στο 65-75% περίπου της συνολικής παραγωγής στην κυπριακή επικράτεια, και εν συνεχεία τη διαθέτει στους παστεριωτές, στα τυροκομεία και στις παγωτοβιομηχανίες με σκοπό την επεξεργασία, παστερίωση, τυροκόμηση ή άλλη χρήση του.

9. ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΟΥ ΑΦΟΡΑ ΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΩΝ ΓΑΛΑΚΤΟΚΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

9.1 Εισαγωγή

Πριν γίνει η ανάλυση των εφαρμοστέου κανονιστικού πλαισίου στον τομέα του γάλακτος πρέπει να σημειωθεί το κατά πόσο τα Κράτη Μέλη μπορούν να κινηθούν εντός του εθνικού θεσμικού πλαισίου τους στον τομέα των γεωργικών προϊόντων και συνεπώς, και των γαλακτοκομικών προϊόντων. Σχετικά, το ΔΕΕ αποφάνθηκε στην υπόθεση Milk Marque⁴² ότι:

«58. Πράγματι, καίτοι αληθεύει ότι το άρθρο 36 ΕΚ αναθέτει στο Συμβούλιο να καθορίζει το μέτρο κατά το οποίο πρέπει να εφαρμόζονται οι κοινοτικοί κανόνες ανταγωνισμού επί της παραγωγής και της εμπορίας γεωργικών προϊόντων, ώστε να λαμβάνεται υπόψη η ειδική κατάσταση των αγορών αυτών των προϊόντων, εντούτοις η διάταξη αυτή θέτει την αρχή της εφαρμογής των κοινοτικών κανόνων περί ανταγωνισμού στον γεωργικό τομέα.

59. Η διαπίστωση αυτή επιρρωννύεται, εξάλλου, τόσο από την πρώτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 26 όσο και από τη νομολογία του Δικαστηρίου κατά την οποία οι κοινές οργανώσεις αγοράς στηρίζονται επί της αρχής μιας ανοιχτής αγοράς, στην οποία δύναται κάθε παραγωγός να έχει ελεύθερη πρόσβαση υπό αποτελεσματικούς όρους ανταγωνισμού (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 29ης Νοεμβρίου 1978, 83/78, Pigs

⁴² Υπόθεση C-137/00 Milk Marque and National Farmers' Union [2003] ECR I-7975, [2004] 4 CMLR 293.

Marketing Board, Συλλογή τόμος 1978, σ. 739, σκέψη 57, και της 29ης Νοεμβρίου 1989, C-281/87, Επιτροπή κατά Ελλάδος, Συλλογή 1989, σ. 4015, σκέψη 16).

60. Επίσης, η σημασία του ανταγωνισμού στο πλαίσιο της κοινής αγοράς γάλακτος και γαλακτοκομικών προϊόντων σαφώς προκύπτει από το άρθρο 25, παράγραφος 3, στοιχείο α', του κανονισμού 804/68 το οποίο ορίζει ότι, όταν κράτος μέλος εξουσιοδοτείται να παράσχει σε εθνικό οργανισμό τα ειδικά δικαιώματα που προβλέπει η πρώτη παράγραφος του εν λόγω άρθρου, πρέπει να μεριμνά ώστε η άσκηση αυτών των δικαιωμάτων «να επηρεάζει μόνο στο μέτρο του απολύτως αναγκαίου τον ανταγωνισμό στον γεωργικό τομέα».

61. Επομένως, εφόσον οι κοινές οργανώσεις αγοράς γεωργικών προϊόντων δεν τίθενται εκτός κανόνων ανταγωνισμού, επιβάλλεται να υπομνησθεί ότι, σύμφωνα με πάγια νομολογία, το κοινοτικό δίκαιο και το εθνικό δίκαιο στον τομέα του ανταγωνισμού εφαρμόζονται εκ παραλλήλου, δεδομένου ότι αντιμετωπίζουν υπό διαφορετικές πτυχές τις περιοριστικές πρακτικές. Ενώ τα άρθρα 81 ΕΚ και 82 ΕΚ αντιμετωπίζουν τις πρακτικές αυτές με κριτήριο τα εμπόδια που μπορεί να προκύψουν στο μεταξύ κρατών μελών εμπόριο, οι εσωτερικές νομοθεσίες, κατευθυνόμενες από ιδιαίτερους για κάθε μία εξ αυτών λόγους, αντιμετωπίζουν τις περιοριστικές πρακτικές εντός αυτού και μόνον του πλαισίου (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις *Wilhelm* κ.λπ., προαναφερθείσα, σκέψη 3, και της 10ης Ιουλίου 1980, 253/78 και 1/79 έως 3/79, *Giry* και *Guerlain* κ.λπ., Συλλογή τόμος 1980/II, σ. 527, σκέψη 15)». ⁴³

9.2 ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΚ) αριθ. 1234/2007 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 22ας Οκτωβρίου 2007 για τη θέσπιση κοινής οργάνωσης των γεωργικών αγορών και ειδικών διατάξεων για ορισμένα γεωργικά προϊόντα

Η Επιτροπή κρίνει σκόπιμο να παραθέσει τις σχετικές διατάξεις του ισχύοντα κανονισμού για τα γαλακτοκομικά προϊόντα αυτούσιες, καθώς σε πολλές περιπτώσεις χρησιμοποιούνται από την Επιτροπή τόσο για ουσιαστικούς όσο και για ερμηνευτικούς λόγους.

«Τμήμα Ι Ι Ι

Γάλα

Υποτμήμα Ι

Γενικές διατάξεις

---

⁴³ Ο.π., παρ. 58-61.

Άρθρο 65

Ορισμοί

Για τους σκοπούς του παρόντος τμήματος, νοούνται ως:

- α) «γάλα»: το προϊόν που προέρχεται από το άρμεγμα μιας ή περισσότερων αγελάδων,
- β) «άλλα γαλακτοκομικά προϊόντα»: κάθε γαλακτοκομικό προϊόν διαφορετικό από το γάλα, ιδίως το αποκορυφωμένο γάλα, η κρέμα γάλακτος, το βούτυρο, το γιαούρτι και το τυρί, τα οποία, ανάλογα με την περίπτωση, εκφράζονται σε «ισοδύναμο γάλακτος» βάσει συντελεστών που θα καθοριστούν από την Επιτροπή,
- γ) «παραγωγός»: ο γεωργός του οποίου η εκμετάλλευση ευρίσκεται στο γεωγραφικό έδαφος κράτους μέλους και ο οποίος παράγει και εμπορεύεται γάλα ή προετοιμάζεται να το πράξει σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα,
- δ) «εκμετάλλευση»: η εκμετάλλευση όπως ορίζεται στο άρθρο 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1782/2003,
- ε) «αγοραστής»: η επιχείρηση ή ένωση που αγοράζει γάλα από τον παραγωγό: — για να το υποβάλει σε μία ή περισσότερες εργασίες συλλογής, συσκευασίας, αποθήκευσης και ψύξης ή μεταποίησης, συμπεριλαμβανομένων των εργασιών βάσει σύμβασης έργου «φασόν», — για να το διαθέσει σε μία ή περισσότερες επιχειρήσεις επεξεργασίας ή μεταποίησης γάλακτος ή άλλων γαλακτοκομικών προϊόντων. Ωστόσο, ως αγοραστής θεωρείται κάθε ομάδα αγοραστών, εγκατεστημένων στην ίδια γεωγραφική περιοχή, η οποία διενεργεί για λογαριασμό των μελών της τις εργασίες διοικητικής και λογιστικής φύσης που είναι αναγκαίες για την καταβολή της εισφοράς επί του πλεονάσματος. Για την εφαρμογή της πρώτης πρότασης του παρόντος εδαφίου, η Ελλάδα θεωρείται ενιαία γεωγραφική περιοχή και μπορεί να εξομοιώνει δημόσιο οργανισμό με ομάδα αγοραστών,
- στ) «παράδοση»: κάθε παράδοση γάλακτος, εξαιρουμένου οποιουδήποτε άλλου γαλακτοκομικού προϊόντος, από παραγωγό σε αγοραστή, η μεταφορά του οποίου εξασφαλίζεται από τον παραγωγό ή από τον αγοραστή ή από την επιχείρηση που επεξεργάζεται ή μεταποιεί αυτά τα προϊόντα ή από τρίτον,
- ζ) «απευθείας πώληση»: κάθε πώληση ή διάθεση γάλακτος από παραγωγό απευθείας στον καταναλωτή, καθώς και κάθε πώληση ή διάθεση άλλων γαλακτοκομικών προϊόντων από παραγωγό. Η Επιτροπή μπορεί, τηρουμένου του ορισμού της «παράδοσης» που αναφέρεται στο στοιχείο στ), να προσαρμόζει τον ορισμό της

«απευθείας πώλησης», ώστε να εξασφαλίζει ιδίως ότι καμία ποσότητα γάλακτος που διατίθεται στο εμπόριο ή άλλων γαλακτοκομικών προϊόντων δεν εξαιρείται από το καθεστώς των ποσοστώσεων,

η) «εμπορία»: η παράδοση γάλακτος ή η απευθείας πώληση γάλακτος ή άλλων γαλακτοκομικών προϊόντων,

θ) «ατομική ποσόστωση»: η ποσόστωση του παραγωγού την 1η Απριλίου κάθε δωδεκάμηνης περιόδου,

ι) «εθνική ποσόστωση»: η ποσόστωση που αναφέρεται στο άρθρο 66, η οποία καθορίζεται για κάθε κράτος μέλος, ια) «διαθέσιμη ποσόστωση»: η ποσόστωση, την οποία έχει στη διάθεσή του ο παραγωγός στις 31 Μαρτίου της δωδεκάμηνης περιόδου για την οποία υπολογίζεται η εισφορά επί του πλεονάσματος, λαμβανομένων υπόψη όλων των μεταβιβάσεων, πωλήσεων, μετατροπών και προσωρινών ανακατανομών που προβλέπονται στον παρόντα κανονισμό και έχουν πραγματοποιηθεί στη διάρκεια αυτής της δωδεκάμηνης περιόδου.

Υποτμήμα Ι Ι

Χορήγηση και διαχείριση ποσοστώσεων

Άρθρο 66

Εθνικές ποσοστώσεις

1. Οι εθνικές ποσοστώσεις για την παραγωγή γάλακτος και άλλων γαλακτοκομικών προϊόντων, τα οποία διατίθενται στο εμπόριο κατά τις επτά διαδοχικές δωδεκάμηνες περιόδους που αρχίζουν την 1η Απριλίου 2008 (στο εξής καλούμενες «δωδεκάμηνες περίοδοι»), καθορίζονται στο σημείο 1 του παραρτήματος ΙΧ.

2. Οι ποσοστώσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1 κατανέμονται μεταξύ των παραγωγών σύμφωνα με το άρθρο 67, με διάκριση μεταξύ παραδόσεων και απευθείας πωλήσεων. Τυχόν υπέρβαση των εθνικών ποσοστώσεων διαπιστώνεται σε εθνικό επίπεδο σε κάθε κράτος μέλος, σύμφωνα με το παρόν τμήμα και χωριστά για τις παραδόσεις και για τις απευθείας πωλήσεις.

3. Οι εθνικές ποσοστώσεις του σημείου 1 του παραρτήματος ΙΧ καθορίζονται με την επιφύλαξη ενδεχόμενης αναθεώρησης ανάλογα με τη γενική κατάσταση της αγοράς και τις ιδιαίτερες συνθήκες που επικρατούν σε ορισμένα κράτη μέλη.

[...]

5. Για τη Βουλγαρία, την Τσεχική Δημοκρατία, την Εσθονία, την Κύπρο, τη Λετονία, τη Λιθουανία, την Ουγγαρία, τη Μάλτα, την Πολωνία, τη Ρουμανία, τη Σλοβενία και τη Σλοβακία, οι εθνικές ποσοστώσεις περιλαμβάνουν όλο το γάλα ή ισοδύναμο γάλακτος που παραδίδεται σε αγοραστή ή που πωλείται απευθείας, ανεξαρτήτως του εάν παράγεται ή διατίθεται στην αγορά δυνάμει μεταβατικού μέτρου που εφαρμόζεται στις χώρες αυτές.

Άρθρο 67

Ατομικές ποσοστώσεις

1. Οι ατομικές ποσοστώσεις των παραγωγών στην 1η Απριλίου 2008 ισούνται προς τις ατομικές ποσότητες αναφοράς τους στις 31 Μαρτίου 2008 με την επιφύλαξη των μεταβιβάσεων, των πωλήσεων και των μετατροπών ποσοστώσεων που αρχίζουν να ισχύουν την 1η Απριλίου 2008.

2. Ένας παραγωγός μπορεί να διαθέτει μία ή δύο ατομικές ποσοστώσεις, μία για παραδόσεις και μία για απευθείας πωλήσεις. Η μετατροπή μεταξύ των ποσοστώσεων ενός παραγωγού μπορεί να γίνεται μόνον από την αρμόδια αρχή του κράτους μέλους, κατόπιν δεόντως αιτιολογημένης αιτήσεως του παραγωγού.

3. Όταν ένας παραγωγός διαθέτει δύο ποσοστώσεις, το μερίδιό του στην τυχόν οφειλόμενη εισφορά επί του πλεονάσματος υπολογίζεται χωριστά για κάθε ποσόστωση.

[...]

5. Οι ατομικές ποσοστώσεις τροποποιούνται, ανάλογα με την περίπτωση, για κάθε μία από τις οικείες δωδεκάμηνες περιόδους, κατά τρόπον ώστε, για κάθε κράτος μέλος, το άθροισμα των ατομικών ποσοστώσεων για τις παραδόσεις και το άθροισμα για τις απευθείας πωλήσεις να μην υπερβαίνει το αντίστοιχο τμήμα της εθνικής ποσόστωσης, που προσαρμόζεται σύμφωνα με το άρθρο 69, λαμβάνοντας υπόψη τις τυχόν μειώσεις που επιβάλλονται για την τροφοδότηση του εθνικού αποθέματος που προβλέπεται στο άρθρο 71.

Άρθρο 68

Κατανομή ποσοστώσεων προερχόμενων από το εθνικό απόθεμα

Τα κράτη μέλη θεσπίζουν κανόνες για την κατανομή στους παραγωγούς, βάσει αντικειμενικών κριτηρίων που κοινοποιούνται στην Επιτροπή, του συνόλου ή μέρους των ποσοστώσεων που προέρχονται από το εθνικό απόθεμα το οποίο προβλέπεται στο άρθρο 71.

Άρθρο 69

Διαχείριση των ποσοστώσεων

1. Η Επιτροπή προσαρμόζει, για κάθε κράτος μέλος και για κάθε περίοδο, πριν από το τέλος αυτής, την κατανομή των εθνικών ποσοστώσεων μεταξύ «παραδόσεων» και «απευθείας πωλήσεων», λαμβάνοντας υπόψη τις μετατροπές που έχουν ζητήσει οι παραγωγοί ανάμεσα στις ατομικές ποσοστώσεις για παραδόσεις και για απευθείας πωλήσεις.

2. Τα κράτη μέλη διαβιβάζουν κάθε έτος στην Επιτροπή, πριν από τις ημερομηνίες και σύμφωνα με κανόνες που ορίζονται από την Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 192 παράγραφος 2, τις πληροφορίες που απαιτούνται για:

- α) για την προσαρμογή που αναφέρεται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου,
- β) για τον υπολογισμό της καταβλητέας εκ μέρους του κράτους μέλους εισφοράς επί του πλεονάσματος.

Άρθρο 70

Περιεκτικότητα σε λιπαρές ουσίες

1. Σε κάθε παραγωγό, χορηγείται μια περιεκτικότητα αναφοράς σε λιπαρές ουσίες η οποία εφαρμόζεται στην ατομική ποσόστωση για παραδόσεις που διαθέτει ο παραγωγός αυτός.

2. Για τις ποσοστώσεις που έχουν εγκριθεί για τους παραγωγούς για την 31η Μαρτίου 2008 σύμφωνα με το άρθρο 67 παράγραφος 1, η περιεκτικότητα αναφοράς σε λιπαρές ουσίες που αναφέρεται στην παράγραφο 1 ισούται προς την περιεκτικότητα αναφοράς αυτής της ποσόστωσης κατά την ημερομηνία αυτήν.

3. Η περιεκτικότητα αναφοράς σε λιπαρές ουσίες τροποποιείται κατά τις μετατροπές που αναφέρονται στο άρθρο 67 παράγραφος 2 και σε περίπτωση που ποσοστώσεις αποκτώνται, μεταβιβάζονται ή μεταβιβάζονται προσωρινά σύμφωνα με κανόνες που θα καθοριστούν από την Επιτροπή.

4. Για τους νέους παραγωγούς που διαθέτουν ατομική ποσόστωση για παραδόσεις, προερχόμενη καθ' ολοκληρία από το εθνικό απόθεμα, η περιεκτικότητα σε λιπαρές ουσίες καθορίζεται σύμφωνα με κανόνες που θα καθοριστούν από την Επιτροπή.

5. Οι αναφερόμενες στην παράγραφο 1 ατομικές τιμές περιεκτικότητας αναφοράς προσαρμόζονται, ανάλογα με την περίπτωση, κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος

κανονισμού και εν συνεχεία, στην αρχή κάθε δωδεκάμηνης περιόδου εφόσον είναι αναγκαίο, ώστε, για κάθε κράτος μέλος, ο σταθμισμένος μέσος όρος των εν λόγω τιμών περιεκτικότητας σε λιπαρές ουσίες να μην υπερβαίνει κατά περισσότερο από 0,1 γραμμάριο ανά χιλιόγραμμο την περιεκτικότητα αναφοράς σε λιπαρές ουσίες που καθορίζεται στο παράρτημα Χ.

Για τη Ρουμανία, η περιεκτικότητα αναφοράς σε λιπαρές ουσίες που καθορίζεται στο παράρτημα Χ αναθεωρείται βάσει των στοιχείων για ολόκληρο το έτος 2004 και, εάν χρειάζεται, αναπροσαρμόζεται από την Επιτροπή.

Άρθρο 71

Εθνικό απόθεμα

1. Κάθε κράτος μέλος δημιουργεί εθνικό απόθεμα, εντός των εθνικών ποσοστώσεων που καθορίζονται στο παράρτημα ΙΧ, ιδίως για τους σκοπούς της κατανομής των ποσοστώσεων που προβλέπεται στο άρθρο 68. Το απόθεμα αυτό αναπληρώνεται, ανάλογα με την περίπτωση, με την αφαίρεση ορισμένων ποσοτήτων που προβλέπεται στο άρθρο 72, με την παρακράτηση μέρους των μεταβιβαζομένων ποσοτήτων βάσει του άρθρου 76 ή με γενική μείωση του συνόλου των ατομικών ποσοστώσεων. Οι ποσοστώσεις αυτές διατηρούν την αρχική κατανομή τους, δηλαδή για παραδόσεις ή απευθείας πωλήσεις.

2. Κάθε συμπληρωματική ποσόστωση που διατίθεται σε κράτος μέλος προστίθεται αυτομάτως στο εθνικό απόθεμα και κατανέμεται μεταξύ παραδόσεων και απευθείας πωλήσεων ανάλογα με τις προβλεπόμενες ανάγκες.

3. Οι ποσοστώσεις που προστίθενται στο εθνικό απόθεμα δεν έχουν περιεκτικότητα αναφοράς σε λιπαρές ουσίες.

Άρθρο 72

Περιπτώσεις διακοπής δραστηριότητας

1. Όταν ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο που διαθέτει ατομικές ποσοστώσεις δεν πληροί πλέον τις αναφερόμενες στο άρθρο 65 στοιχείο γ) προϋποθέσεις κατά τη διάρκεια μιας δωδεκάμηνης περιόδου, οι αντίστοιχες ποσότητες επαναφέρονται στο εθνικό απόθεμα το αργότερο την 1η Απριλίου του επόμενου ημερολογιακού έτους, εκτός εάν το εν λόγω πρόσωπο γίνει εκ νέου παραγωγός κατά την έννοια του άρθρου 65 στοιχείο γ) πριν από την ημερομηνία αυτή.

Εάν το πρόσωπο αυτό γίνει εκ νέου παραγωγός πριν λήξει η δεύτερη δωδεκάμηνη περίοδος μετά την αφαίρεση των ποσοστώσεων, του επιστρέφεται το σύνολο ή τμήμα της ατομικής ποσόστωσης που του είχε αφαιρεθεί, το αργότερο την 1η Απριλίου που ακολουθεί την ημερομηνία υποβολής της αίτησής του.

2. Όταν ένας παραγωγός, κατά τη διάρκεια τουλάχιστον μίας δωδεκάμηνης περιόδου, δεν διαθέτει προς εμπορία ποσότητα ίση με ποσοστό τουλάχιστον 85% της ατομικής του ποσόστωσης, το κράτος μέλος μπορεί να αποφασίζει εάν και υπό ποιους όρους το σύνολο ή τμήμα της αχρησιμοποίητης ποσόστωσης πρέπει να επαναφερθεί στο εθνικό απόθεμα. Τα κράτη μέλη μπορούν να καθορίζουν τους όρους υπό τους οποίους μια ποσόστωση διατίθεται εκ νέου στον ενδιαφερόμενο παραγωγό σε περίπτωση που αυτός επαναλάβει τη δραστηριότητα εμπορίας.

3. Οι παράγραφοι 1 και 2 δεν εφαρμόζονται σε περίπτωση ανωτέρας βίας και σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις οι οποίες επηρεάζουν προσωρινώς την παραγωγική ικανότητα των ενδιαφερόμενων παραγωγών και τις οποίες αναγνωρίζει η αρμόδια αρχή.

Άρθρο 73

Προσωρινές μεταβιβάσεις

1. Πριν από το τέλος κάθε δωδεκάμηνης περιόδου, τα κράτη μέλη επιτρέπουν, για τη συγκεκριμένη περίοδο, την προσωρινή μεταβίβαση μέρους των ατομικών ποσοστώσεων που δεν πρόκειται να χρησιμοποιηθεί από τον δικαιούχο.

Τα κράτη μέλη μπορούν να ρυθμίζουν τις πράξεις μεταβίβασης ανάλογα με τις κατηγορίες παραγωγών ή τις διαρθρώσεις γαλακτοκομικής παραγωγής, να τις περιορίζουν στο επίπεδο του αγοραστή ή εντός των περιφερειών, να επιτρέπουν την πλήρη μεταβίβαση στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 72 παράγραφος 3 και να καθορίζουν σε ποιο βαθμό ο μεταβιβάζων παραγωγός μπορεί να ανανεώσει τις πράξεις μεταβίβασης.

2. Κάθε κράτος μέλος μπορεί να αποφασίζει να μην εφαρμόσει την παράγραφο 1 βάσει ενός ή και των δύο ακόλουθων κριτηρίων:

α) ανάγκη διευκόλυνσης των διαρθρωτικών αλλαγών και προσαρμογών,

β) επιτακτικές διοικητικές ανάγκες.

Άρθρο 74

Μεταβιβάσεις ποσοστώσεων με εκτάσεις γης

1. Οι ατομικές ποσοτώσεις μεταβιβάζονται μαζί με την εκμετάλλευση στους παραγωγούς στους οποίους περιέρχεται, σε περίπτωση πώλησης, εκμίσθωσης ή κληρονομικής μεταβίβασης, προσδοκώμενης κληρονομιάς, ή οιασδήποτε άλλης μεταβίβασης που συνεπάγεται συγκρίσιμα νομικά αποτελέσματα για τους παραγωγούς, σύμφωνα με λεπτομερείς κανόνες που καθορίζουν τα κράτη μέλη, λαμβάνοντας υπόψη τις εκτάσεις γης που χρησιμοποιούνται για τη γαλακτοκομική παραγωγή ή άλλα αντικειμενικά κριτήρια και, ενδεχομένως, μια συμφωνία μεταξύ των μερών. Το τμήμα της ποσόστωσης το οποίο, όπου εφαρμόζεται, δεν μεταβιβάζεται με την εκμετάλλευση, προστίθεται στο εθνικό απόθεμα.

2. Εάν ποσοτώσεις έχουν μεταβιβαστεί ή μεταβιβάζονται σύμφωνα με την παράγραφο 1 μέσω αγροτικών μισθώσεων ή άλλων μέσων που συνεπάγονται συγκρίσιμα νομικά αποτελέσματα, τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίζουν, βάσει αντικειμενικών κριτηρίων και προκειμένου να διατίθενται οι ποσοτώσεις αποκλειστικά σε παραγωγούς, ότι η ποσόστωση δεν μεταβιβάζεται μαζί με την εκμετάλλευση.

3. Σε περίπτωση μεταβίβασης γαιών στις δημόσιες αρχές ή/και για λόγους κοινής ωφέλειας, ή όταν η μεταβίβαση πραγματοποιείται για μη γεωργικούς σκοπούς, τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε να εφαρμόζονται τα μέτρα που απαιτούνται για τη διαφύλαξη των νόμιμων συμφερόντων των μερών, και ιδίως ώστε ο απερχόμενος παραγωγός να είναι σε θέση, εφόσον το επιθυμεί, να συνεχίσει τη γαλακτοκομική παραγωγή.

4. Ελλείψει συμφωνίας μεταξύ των μερών, στην περίπτωση αγροτικών μισθώσεων που λήγουν χωρίς δυνατότητα παράτασης της μίσθωσης με ανάλογους όρους, ή σε περιπτώσεις που γεννούν συγκρίσιμα νομικά αποτελέσματα, οι συγκεκριμένες ατομικές ποσοτώσεις μεταβιβάζονται εν όλω ή εν μέρει στους παραγωγούς στους οποίους περιέρχονται, σύμφωνα με τις διατάξεις που θεσπίζουν τα κράτη μέλη, λαμβάνοντας υπόψη τα νόμιμα συμφέροντα των μερών.

Άρθρο 75

Ειδικά μέτρα μεταβίβασης

1. Για την επιτυχή αναδιάρθρωση της γαλακτοκομικής παραγωγής ή τη βελτίωση του περιβάλλοντος, τα κράτη μέλη μπορούν, σύμφωνα με λεπτομερείς κανόνες τους οποίους καθορίζουν λαμβάνοντας υπόψη τα νόμιμα συμφέροντα των μερών:

α) να χορηγούν στους παραγωγούς, οι οποίοι αναλαμβάνουν τη δέσμευση να εγκαταλείψουν οριστικά μέρος ή σύνολο της γαλακτοκομικής τους παραγωγής, αποζημίωση καταβαλλόμενη σε μία ή περισσότερες ετήσιες δόσεις, και να τροφοδοτούν

το εθνικό απόθεμα με τις ατομικές ποσοστώσεις που αποδεδεσμεύονται με τον τρόπο αυτόν,

β) να καθορίζουν, με βάση αντικειμενικά κριτήρια, τους όρους υπό τους οποίους οι παραγωγοί μπορούν, έναντι πληρωμής, να επιτυγχάνουν, κατά την έναρξη της δωδεκάμηνης περιόδου, την ανακατανομή από την αρμόδια αρχή ή από το φορέα που ορίζεται από την εν λόγω αρχή, των ατομικών ποσοστώσεων που αποδεδεσμεύτηκαν οριστικά κατά το τέλος της προηγούμενης δωδεκάμηνης περιόδου από άλλους παραγωγούς έναντι καταβολής, σε μία ή περισσότερες ετήσιες δόσεις, αποζημίωσης ίσης με την προαναφερόμενη πληρωμή,

γ) να συγκεντρώνουν και να εποπτεύουν τις μεταβιβάσεις ποσοστώσεων χωρίς έκταση γης,

δ) να προβλέπουν, σε περίπτωση μεταβίβασης εκτάσεων γης με σκοπό τη βελτίωση του περιβάλλοντος, τη διάθεση της οικείας ατομικής ποσοστώσης στον εγκαταλείποντα την έκταση γεωργό, εφόσον προτίθεται να συνεχίσει τη γαλακτοκομική παραγωγή,

ε) να καθορίζουν, βάσει αντικειμενικών κριτηρίων, τις περιφέρειες ή ζώνες συλλογής, στο εσωτερικό των οποίων επιτρέπονται οι οριστικές μεταβιβάσεις ποσοστώσεων χωρίς μεταβίβαση των αντίστοιχων εκτάσεων, με σκοπό τη βελτίωση της διάρθρωσης της γαλακτοκομικής παραγωγής,

στ) να επιτρέπουν, κατόπιν αιτήσεως του παραγωγού προς την αρμόδια αρχή ή τον φορέα που ορίζει η αρχή αυτή, την οριστική μεταβίβαση ποσοστώσεων χωρίς μεταβίβαση των αντίστοιχων εκτάσεων ή το αντίθετο, με σκοπό τη βελτίωση της διάρθρωσης της γαλακτοκομικής παραγωγής στο επίπεδο της εκμετάλλευσης ή την εντατικοποίηση της παραγωγής.

2. Οι διατάξεις της παραγράφου 1 μπορούν να εφαρμόζονται σε εθνικό επίπεδο, στο κατάλληλο εδαφικό επίπεδο ή σε συγκεκριμένες ζώνες συλλογής.

Άρθρο 76

Παρακράτηση ποσοστώσεων

1. Κατά τις μεταβιβάσεις που αναφέρονται στα άρθρα 74 και 75, τα κράτη μέλη μπορούν να παρακρατούν για το εθνικό απόθεμα ένα τμήμα των ατομικών ποσοστώσεων, με βάση αντικειμενικά κριτήρια.

2. Εάν ποσοστώσεις έχουν μεταβιβαστεί ή μεταβιβάζονται σύμφωνα με τα άρθρα 74 και 75, με ή χωρίς τις αντίστοιχες εκτάσεις μέσω αγροτικών μισθώσεων ή άλλων μέσων

που συνεπάγονται συγκρίσιμα νομικά αποτελέσματα, τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίζουν, βάσει αντικειμενικών κριτηρίων και προκειμένου να διατίθενται οι ποσοστώσεις αποκλειστικά σε παραγωγούς, εάν και υπό ποίους όρους το σύνολο ή τμήμα των μεταβιβαζόμενων ποσοστώσεων επαναφέρονται στο εθνικό απόθεμα.

Άρθρο 77

Ενισχύσεις για την απόκτηση ποσοστώσεων

Η πώληση, μεταβίβαση ή κατανομή ποσοστώσεων δυνάμει του παρόντος τμήματος δεν επιτρέπεται να τύχει καμίας οικονομικής συνδρομής εκ μέρους δημόσιας αρχής που να συνδέεται άμεσα με την απόκτηση ποσοστώσεων.

Υποτμήμα Ι Ι Ι

Υπέρβαση ποσοστώσεων

Άρθρο 78

Εισφορά επί του πλεονάσματος

1. Για το γάλα και τα άλλα γαλακτοκομικά προϊόντα που διατίθενται στο εμπόριο καθ' υπέρβαση της εθνικής ποσοστώσεως, όπως καθορίζεται σύμφωνα με το υποτμήμα ΙΙ, οφείλεται εισφορά επί του πλεονάσματος.

Η εισφορά καθορίζεται, ανά 100 χιλιόγραμμα γάλακτος, σε 27,83 ευρώ.

Ωστόσο, για τις δωδεκάμηνες περιόδους που αρχίζουν την 1η Απριλίου 2009 και την 1η Απριλίου 2010, η εισφορά επί του πλεονάσματος για τις παραδόσεις γάλακτος που υπερβαίνουν κατά 106% την εθνική ποσοστώση για τις παραδόσεις η οποία ισχύει για τη δωδεκάμηνη περίοδο που αρχίζει την 1η Απριλίου 2008 ορίζεται στο 150% της εισφοράς που αναφέρεται στο δεύτερο εδάφιο.

1α. Κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 1 πρώτο εδάφιο, για τις δωδεκάμηνες περιόδους που αρχίζουν την 1^η Απριλίου 2009 και την 1η Απριλίου 2010 και όσον αφορά τις παραδόσεις, η εισφορά επί του πλεονάσματος καταβάλλεται για το γάλα που διατίθεται στο εμπόριο καθ' υπέρβαση της εθνικής ποσοστώσεως όπως καθορίζεται σύμφωνα με το υποτμήμα ΙΙ και αφού αφαιρεθούν οι ατομικές ποσοστώσεις για τις παραδόσεις οι οποίες αποδεσμεύονται και διατίθενται στο εθνικό απόθεμα σύμφωνα με το άρθρο 75 παράγραφος 1 στοιχείο α) από τις 30 Νοεμβρίου 2009, στο οποίο διατηρούνται έως τις 31 Μαρτίου της οικείας δωδεκάμηνης περιόδου.

2. Τα κράτη μέλη είναι υπεύθυνα έναντι της Κοινότητας για την εισφορά επί του πλεονάσματος λόγω υπέρβασης της εθνικής ποσόστωσης, η οποία καθορίζεται σε εθνικό επίπεδο και χωριστά για τις παραδόσεις και τις απευθείας πωλήσεις, και καταβάλλουν στο ΕΓΤΕ το 99% του οφειλόμενου ποσού μεταξύ 16ης Οκτωβρίου και 30ής Νοεμβρίου που ακολουθεί την οικεία δωδεκάμηνη περίοδο.

2α. Η διαφορά μεταξύ του ποσού της εισφοράς επί του πλεονάσματος που προκύπτει από την εφαρμογή της παραγράφου 1α και του ποσού που προκύπτει από την εφαρμογή της παραγράφου 1 πρώτο εδάφιο χρησιμοποιείται από το κράτος μέλος για τη χρηματοδότηση των μέτρων αναδιάρθρωσης στον γαλακτοκομικό τομέα.

3. Εάν η εισφορά επί του πλεονάσματος που προβλέπεται στην παράγραφο 1 δεν έχει καταβληθεί πριν από την καθοριζόμενη ημερομηνία και μετά από διαβούλευση με την Επιτροπή Γεωργικών Ταμείων, η Επιτροπή αφαιρεί το ισόποσο της μη καταβληθείσας εισφοράς επί του πλεονάσματος από τις μηνιαίες πληρωμές κατά την έννοια του άρθρου 14 και του άρθρου 15 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1290/2005. Πριν λάβει την απόφασή της, η Επιτροπή ενημερώνει το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος, το οποίο γνωστοποιεί τις απόψεις του εντός μιας εβδομάδας. Οι διατάξεις του άρθρου 14 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2040/2000 του Συμβουλίου (1) δεν εφαρμόζονται.

4. Η Επιτροπή καθορίζει τους κανόνες εφαρμογής του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 79

Μερίδιο των παραγωγών στην οφειλόμενη εισφορά επί του πλεονάσματος

1. Η εισφορά επί του πλεονάσματος κατανέμεται καθ' ολοκληρίαν, σύμφωνα με τα άρθρα 80 και 83, μεταξύ των παραγωγών που έχουν συμβάλει σε κάθε μία από τις υπερβάσεις των εθνικών ποσοστώσεων που αναφέρονται στο άρθρο 66 παράγραφος

2. Με την επιφύλαξη του άρθρου 80 παράγραφος 3 και του άρθρου 83 παράγραφος 1, οι παραγωγοί ευθύνονται έναντι του κράτους μέλους για την καταβολή του μεριδίου τους για την οφειλόμενη εισφορά επί του πλεονάσματος, το οποίο υπολογίζεται σύμφωνα με τα άρθρα 69, 70 και 80, ως εκ μόνου του γεγονότος της υπέρβασης των διαθέσιμων σε αυτούς ποσοστώσεων.

2. Για τις δωδεκάμηνες περιόδους που αρχίζουν την 1η Απριλίου 2009 και την 1η Απριλίου 2010 και όσον αφορά τις παραδόσεις, η εισφορά επί του πλεονάσματος κατανέμεται εξ ολοκλήρου, σύμφωνα με τα άρθρα 80 και 83, στους παραγωγούς που έχουν συμβάλει στην υπέρβαση της εθνικής ποσόστωσης όπως καθορίζεται κατ' εφαρμογή του άρθρου 78 παράγραφος 1α.

Άρθρο 80

Εισφορά επί του πλεονάσματος για τις παραδόσεις

1. Για τον τελικό υπολογισμό της εισφοράς επί του πλεονάσματος, οι ποσότητες που παραδίδονται από κάθε παραγωγό αναπροσαρμόζονται με αύξηση ή μείωση, όταν η πραγματική του περιεκτικότητα σε λιπαρές ουσίες διαφέρει από την περιεκτικότητα αναφοράς του σε λιπαρές ουσίες, βάσει συντελεστών και υπό τους όρους που καθορίζονται από την Επιτροπή.

Σε εθνικό επίπεδο, η εισφορά επί του πλεονάσματος υπολογίζεται βάσει του αθροίσματος των παραδόσεων, προσαρμοσμένου σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο.

3. Το μερίδιο εκάστου παραγωγού στην καταβολή της εισφοράς επί του πλεονάσματος καθορίζεται με απόφαση του κράτους μέλους, έπειτα από ανακατανομή ή μη του τυχόν αχρησιμοποίητου τμήματος της εθνικής ποσόστωσης που διατίθεται για τις παραδόσεις, κατ' αναλογία προς τις ατομικές ποσοστώσεις του κάθε παραγωγού ή με βάση αντικειμενικά κριτήρια που καθορίζουν τα κράτη μέλη:

- α) είτε σε εθνικό επίπεδο βάσει της υπέρβασης της ποσόστωσης του κάθε παραγωγού,
- β) είτε καταρχάς στο επίπεδο του αγοραστή, και στη συνέχεια, ενδεχομένως, σε εθνικό επίπεδο.

Εφόσον ισχύει το τρίτο εδάφιο του άρθρου 78 παράγραφος 1, τα κράτη μέλη, κατά τον καθορισμό της συνεισφοράς κάθε παραγωγού στο ποσό της καταβλητέας εισφοράς λόγω εφαρμογής του υψηλότερου συντελεστή που αναφέρεται στο εν λόγω εδάφιο, εξασφαλίζουν ότι το ποσό αυτό εισφέρεται αναλογικά από τους υπόχρεους παραγωγούς σύμφωνα με αντικειμενικά κριτήρια που καθορίζονται από το κράτος μέλος.

Άρθρο 81

Ρόλος του αγοραστή

1. Ο αγοραστής είναι υπεύθυνος για τη συγκέντρωση των οφειλόμενων από τους παραγωγούς μεριδίων στο πλαίσιο της εισφοράς επί του πλεονάσματος και καταβάλλει στον αρμόδιο φορέα του κράτους μέλους, πριν από ημερομηνία και με τρόπο που καθορίζεται από την Επιτροπή, το ποσό αυτών των μεριδίων εισφοράς το οποίο παρακρατεί από το τίμημα του γάλακτος που καταβάλλεται στους παραγωγούς που ευθύνονται για την υπέρβαση ή το οποίο εισπράττει με κάθε άλλο ενδεδειγμένο τρόπο.

2. Όταν ο αγοραστής υποκαθιστά εν όλω ή εν μέρει έναν ή περισσότερους αγοραστές, οι ατομικές ποσοστώσεις που διαθέτουν οι παραγωγοί λαμβάνονται υπόψη για το υπόλοιπο διάστημα της τρέχουσας δωδεκάμηνης περιόδου, αφού αφαιρεθούν οι ποσότητες που έχουν ήδη παραδοθεί και αφού ληφθεί υπόψη η περιεκτικότητά τους σε λιπαρές ουσίες. Αυτή η παράγραφος εφαρμόζεται επίσης όταν ένας παραγωγός περνά από έναν αγοραστή σε άλλον.

3. Εάν, στη διάρκεια της περιόδου αναφοράς, οι ποσότητες που παραδίδει ένας παραγωγός υπερβαίνουν την ποσόστωση που διαθέτει, το κράτος μέλος μπορεί να αποφασίζει ότι ο αγοραστής παρακρατεί, ως προκαταβολή για το μερίδιο εισφοράς του παραγωγού, βάσει λεπτομερών κανόνων που καθορίζει το κράτος μέλος, μέρος του τιμήματος του γάλακτος για κάθε παράδοση του συγκεκριμένου παραγωγού η οποία υπερβαίνει την ποσόστωση την οποία διαθέτει. Το κράτος μέλος μπορεί να προβλέπει ειδικές διατάξεις που να επιτρέπουν στους αγοραστές να παρακρατούν την προκαταβολή αυτήν όταν οι παραγωγοί προβαίνουν σε παραδόσεις σε περισσότερους του ενός αγοραστές.

Άρθρο 82

Έγκριση

Η δραστηριότητα του αγοραστή υπόκειται σε προηγούμενη έγκριση από το κράτος μέλος, βάσει κριτηρίων που καθορίζονται από την Επιτροπή. Οι προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται και τα στοιχεία που πρέπει να παρέχονται από τον παραγωγό σε περίπτωση απευθείας πώλησης καθορίζονται από την Επιτροπή.

Άρθρο 83

Εισφορά επί του πλεονάσματος για τις απευθείας πωλήσεις

1. Σε περίπτωση απευθείας πωλήσεων και σύμφωνα με την απόφαση του κράτους μέλους, το μερίδιο κάθε παραγωγού στην καταβολή της εισφοράς επί του πλεονάσματος καθορίζεται έπειτα από ανακατανομή ή μη του αχρησιμοποίητου τμήματος της εθνικής ποσόστωσης που διατίθεται για τις απευθείας πωλήσεις, στο ενδεδειγμένο εδαφικό επίπεδο ή σε εθνικό επίπεδο.

2. Τα κράτη μέλη χρησιμοποιούν ως βάση υπολογισμού του μεριδίου του παραγωγού στην οφειλόμενη επί του πλεονάσματος εισφορά τη συνολική ποσότητα γάλακτος που έχει πωληθεί, μεταβιβαστεί ή χρησιμοποιηθεί για την παρασκευή πωληθέντων ή μεταβιβασθέντων γαλακτοκομικών προϊόντων, εφαρμόζοντας κριτήρια που καθορίζονται από την Επιτροπή.

3. Για τον τελικό υπολογισμό της εισφοράς επί του πλεονάσματος, δεν λαμβάνεται υπόψη ουδεμία διόρθωση συνδεόμενη προς την περιεκτικότητα σε λιπαρές ουσίες.

4. Η Επιτροπή καθορίζει τον τρόπο και τον χρόνο καταβολής της εισφοράς στον αρμόδιο φορέα του κράτους μέλους.

Άρθρο 84

Καθ' υπέρβαση ή μη καταβληθέντα ποσά

1. Εάν διαπιστωθεί, για τις παραδόσεις ή τις απευθείας πωλήσεις, ότι οφείλεται εισφορά επί του πλεονάσματος και ότι το εισπραχθέν από τους παραγωγούς μερίδιο είναι μεγαλύτερο από την εν λόγω εισφορά, το κράτος μέλος μπορεί:

α) να διαθέτει, εν μέρει ή εν όλω, το καθ' υπέρβαση εισπραχθέν ποσό για τη χρηματοδότηση των μέτρων που αναφέρονται στο άρθρο 75 παράγραφος 1 στοιχείο α), ή/και

β) να το επιστρέφει, εν μέρει ή εν όλω, στους παραγωγούς οι οποίοι:

— εμπíπτουν στις κατηγορίες προτεραιότητας τις οποίες ορίζει το κράτος μέλος βάσει αντικειμενικών κριτηρίων και εντός των προθεσμιών που καθορίζονται από την Επιτροπή, ή

— αντιμετωπίζουν έκτακτη κατάσταση που απορρέει από εθνικές διατάξεις που δεν έχουν καμία σχέση με το σύστημα ποσοστώσεων για το γάλα και τα άλλα γαλακτοκομικά προϊόντα που προβλέπεται στο παρόν κεφάλαιο.

2. Όταν αποδεδειγμένως δεν οφείλεται εισφορά επί του πλεονάσματος, οι τυχόν προκαταβολές που έχουν εισπραχθεί από τον αγοραστή ή το κράτος μέλος επιστρέφονται το αργότερο κατά τη λήξη της επόμενης δωδεκάμηνης περιόδου.

3. Εάν ο αγοραστής έχει αθετήσει την υποχρέωση να συγκεντρώσει το μερίδιο των παραγωγών στην εισφορά επί του πλεονάσματος σύμφωνα με το άρθρο 81, το κράτος μέλος μπορεί να εισπράττει τα μη καταβληθέντα ποσά απευθείας από τον παραγωγό, ανεξάρτητα από τις κυρώσεις που μπορεί να επιβάλλει στον αγοραστή που αθετεί τις υποχρεώσεις του.

4. Σε περίπτωση που ένας παραγωγός ή αγοραστής δεν έχει τηρήσει την προθεσμία πληρωμής, ο τόκος υπερημερίας που καθορίζεται από την Επιτροπή καταβάλλεται στο κράτος μέλος».

9.3 Εφαρμοστέοι κανόνες ανταγωνισμού σε συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων που σχετίζονται με την παραγωγή ή την εμπορία γάλακτος

Σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού σε συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων σχετικά με την παραγωγή ή εμπορία γάλακτος, η Επιτροπή σημειώνει ότι σε επίπεδο Κυπριακής Δημοκρατίας ισχύει η Κ.Δ.Π. 7/98, Ε.Ε. Παρ.ΙΙΙ(Ι), Αρ. 3215, 23.1.98, Αριθμός 7, η οποία εμπεριέχει ταυτόσημες διατάξεις με τις αντίστοιχες του Κανονισμού 1234/2007. Η Επιτροπή σημειώνει ότι ο Κανονισμός 1234/2007 δεν δύναται εφαρμοστεί στην υπό εξέταση υπόθεση καθώς δεν υφίσταται επηρεασμός του εμπορίου μεταξύ των Κρατών Μελών και άρα δεν εφαρμόζονται οι ενωσιακές διατάξεις περί ανταγωνισμού της Σ.Λ.Ε.Ε. αλλά μόνο οι εθνικές, ήτοι οι σχετικές διατάξεις του Νόμου.

Η Επιτροπή διευκρινίζει ότι λόγω της ύπαρξης ταυτόσημων διατάξεων, όπως διαφαίνεται και πιο κάτω, η Επιτροπή άντλησε καθοδήγηση για την ερμηνεία της ισχύουσας στη παρούσα υπόθεση Κ.Δ.Π. 7/98 από τη νομολογία των Ευρωπαϊκών δικαστηρίων η οποία αναφέρεται είτε στον Κανονισμό 1234/2007 είτε στους προϊσχύοντες αυτού.

Παρατίθενται οι σχετικές διατάξεις του Κανονισμού 1234/2007 και η σχετική νομολογία από τις οποίες η Επιτροπή άντλησε καθοδήγηση:

«Άρθρο 175 Πλην αντιθέτων διατάξεων του παρόντος κανονισμού, τα άρθρα 81 έως 86 της συνθήκης και οι εκτελεστικές διατάξεις αυτών εφαρμόζονται, με την επιφύλαξη των άρθρων 176 έως 177 του παρόντος κανονισμού, σε όλες τις συμφωνίες, αποφάσεις και πρακτικές που αναφέρονται στο άρθρο 81 παράγραφος 1 και στο άρθρο 82 της συνθήκης, οι οποίες σχετίζονται με την παραγωγή ή την εμπορία των προϊόντων που καλύπτονται από τον παρόντα κανονισμό.

Άρθρο 176 1. Το άρθρο 81 παράγραφος 1 της συνθήκης δεν εφαρμόζεται στις συμφωνίες, αποφάσεις και πρακτικές, οι οποίες αναφέρονται στο άρθρο 175 του παρόντος κανονισμού και αποτελούν αναπόσπαστο μέρος μιας εθνικής οργάνωσης αγοράς ή είναι αναγκαίες για την επίτευξη των στόχων του άρθρου 33 της συνθήκης.

Ειδικότερα, το άρθρο 81 παράγραφος 1 της συνθήκης δεν εφαρμόζεται στις συμφωνίες, αποφάσεις και πρακτικές παραγωγών, ενώσεων παραγωγών ή ενώσεων των εν λόγω ενώσεων που ανήκουν σε ένα και μόνο κράτος μέλος, οι οποίες, χωρίς να επιβάλλουν υποχρέωση εφαρμογής καθορισμένης τιμής, αφορούν την παραγωγή ή την πώληση γεωργικών προϊόντων ή τη χρήση κοινών εγκαταστάσεων αποθήκευσης, επεξεργασίας

ή μεταποίησης γεωργικών προϊόντων, εκτός εάν η Επιτροπή διαπιστώσει ότι, με τον τρόπο αυτόν, αποκλείεται ο ανταγωνισμός ή ότι τίθενται σε κίνδυνο οι στόχοι του άρθρου 33 της συνθήκης.

2. Μετά από διαβούλευση με τα κράτη μέλη και ακρόαση των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων ή ενώσεων επιχειρήσεων, καθώς και κάθε άλλου φυσικού ή νομικού προσώπου που κρίνει σκόπιμο, η Επιτροπή έχει την αποκλειστική εξουσία, υπό τον έλεγχο του Δικαστηρίου, να διαπιστώνει, με απόφαση η οποία δημοσιεύεται, ποιες συμφωνίες, αποφάσεις και πρακτικές πληρούν τους όρους της παραγράφου 1.

Η Επιτροπή προβαίνει στη διαπίστωση αυτή είτε αυτεπαγγέλτως, είτε κατόπιν αιτήσεως αρμόδιας αρχής ενός κράτους μέλους ή ενδιαφερόμενης επιχείρησης ή ένωσης επιχειρήσεων.

3. Η δημοσίευση της απόφασης που αναφέρεται στο πρώτο εδάφιο της παραγράφου 2 αναφέρει τα συμμετέχοντα μέρη και το ουσιώδες περιεχόμενο της απόφασης. Επίσης, λαμβάνεται υπόψη το έννομο συμφέρον των επιχειρήσεων για την προστασία του επαγγελματικού απόρρητου».

Ουσιαστικά το άρθρο 176 του ως άνω Κανονισμού θεσπίζει τρεις εξαιρέσεις ως προς την εφαρμογή του άρθρου 101 Σ.Λ.Ε.Ε., ήτοι:

α) δεν εφαρμόζεται σε συμφωνίες, αποφάσεις και πρακτικές, που αποτελούν αναπόσπαστο μέρος μιας εθνικής οργάνωσης αγοράς,⁴⁴

β) δεν εφαρμόζεται σε συμφωνίες, αποφάσεις και πρακτικές που είναι αναγκαίες για την επίτευξη των στόχων του άρθρου 33 της συνθήκης⁴⁵ και

γ) δεν εφαρμόζεται στις συμφωνίες, αποφάσεις και πρακτικές παραγωγών, ενώσεων παραγωγών [...], οι οποίες, χωρίς να επιβάλλουν υποχρέωση εφαρμογής καθορισμένης τιμής, αφορούν την παραγωγή ή την πώληση γεωργικών προϊόντων ή τη χρήση κοινών εγκαταστάσεων αποθήκευσης, επεξεργασίας ή μεταποίησης γεωργικών προϊόντων.⁴⁶

⁴⁴ Για την εφαρμογή της εν λόγω εξαίρεσης βλ. Commission Decision of 18 December 1987 relating to a proceeding under Article 85 of the EEC Treaty (IV/31.735). Πρέπει όμως να υπομνησθεί ότι στην υπόθεση *Bloemenveilingen Aalsmeer* (OJ 1988 L26/27, [1989] 4 CMLR 500) η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάνθηκε ότι οι συμφωνίες αποκλειστικής προμήθειας δεν αποτελούν μέρος της εθνικής οργάνωσης αγοράς).

⁴⁵ Όσον αφορά τη δεύτερη εξαίρεση, το Γεν. ΔΕΕ στην υπόθεση *Florimex* (Πρωτοδικείο, απόφαση ημερομηνίας 14/5/1997 στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις T-70/92 and T-71/92. Υπόθεση C-265/97. *Coöperatieve Vereniging De Verenigde Bloemenveilingen Aalsmeer BA v Flirimer BV*, Απόφαση Πρωτοδικείου 30/3/2000) τόνισε ότι κατά την εφαρμογή της εν λόγω εξαίρεσης θα πρέπει να πληρούνται σωρευτικά όλοι οι στόχοι που διατυπώνονται στο άρθρο 33 της Συνθήκης.

⁴⁶ Όσον αφορά την τρίτη εξαίρεση, η οποία αφορά άμεσα παραγωγούς και ενώσεις παραγωγών, το ΔΕΕ στην υπόθεση *Oude Luttikhuis* (Απόφαση του Δικαστηρίου της 12ης Δεκεμβρίου 1995. - H. G. Oude

Επισημαίνεται ότι σύμφωνα με την ίδια διάταξη οι εν λόγω εξαιρέσεις δεν ισχύουν σε περίπτωση κατά την οποία η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διαπιστώσει ότι με τον τρόπο αυτό αποκλείεται ο ανταγωνισμός ή ότι διακυβεύονται οι στόχοι του άρθρου 33 της Συνθήκης (νυν άρθρο 39 Σ.Λ.Ε.Ε.).⁴⁷

Πρέπει επίσης να υπομνησθεί ότι κατά την κρατούσα άποψη στη νομολογία, οι εξαιρέσεις από το γενικό κανόνα εφαρμογής του άρθρου 101 της Συνθήκης πρέπει να ερμηνεύονται εντός στενών πλαισίων.⁴⁸ Η Επιτροπή σημειώνει επιπλέον παρενθετικά ότι το άρθρο 176 του ως άνω κανονισμού αναφέρεται αποκλειστικά στο άρθρο 101 Σ.Λ.Ε.Ε. και έτσι προκύπτει ότι το άρθρο 102 Σ.Λ.Ε.Ε. εφαρμόζεται πλήρως και χωρίς καμία εξαίρεση στα γεωργικά προϊόντα.

Τα παραπάνω ισχύουν και για τις ταυτόσημες διατάξεις της ισχύουσας στην παρούσα υπόθεση Κ.Δ.Π. 7/98, οι οποίες παρατίθενται παρακάτω:

«[...] 2. Οι διατάξεις του παρόντος Διατάγματος εφαρμόζονται, υπό την επιφύλαξη των διατάξεων της παραγράφου 3, στις συμφωνίες, αποφάσεις και εναρμονισμένες πρακτικές σχετικά με την παραγωγή ή εμπορία των γεωργικών προϊόντων, τα οποία απαριθμούνται στο Παράρτημα.

3.(1) Σύμφωνα με το εδάφιο (1) του άρθρου 5 του Νόμου και υπό την επιφύλαξη των προϋποθέσεων που προβλέπονται στο παρόν Διάταγμα, εξαιρούνται από την απαγόρευση του άρθρου 4(1) του Νόμου οι συμφωνίες, αποφάσεις και εναρμονισμένες πρακτικές που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο και είναι απαραίτητες για την πραγματοποίηση των αναφερόμενων στην υποπαράγραφο (2) στόχων. Εξαιρούνται ιδίως οι συμφωνίες, αποφάσεις και εναρμονισμένες πρακτικές

Luttikhuis και λοιποί κατά Verenigde Coöperatieve Melkindustrie Coberco BA, Υπόθεση C-399/93) παρατήρησε ότι: «27 Η τρίτη αυτή παρέκκλιση εξαρτάται από τρεις σωρευτικές προϋποθέσεις. Στο πλαίσιο της παρεκκλίσεως αυτής πρέπει κατ' αρχάς να εξακριβώνεται ότι οι εν λόγω συμφωνίες αφορούν συνεταιρισμούς που διέπονται από το δίκαιο ενός μόνον κράτους μέλους, στη συνέχεια ότι δεν αφορούν την τιμή αλλά μόνον την παραγωγή ή την πώληση γεωργικών προϊόντων ή τη χρήση κοινών εγκαταστάσεων αποθηκείσεως, επεξεργασίας ή μεταποίησης των προϊόντων αυτών, τέλος δε, ότι δεν αποκλείουν τον ανταγωνισμό ούτε διακυβεύουν τους στόχους της κοινής γεωργικής πολιτικής».

⁴⁷ Άρθρο 39 Σ.Λ.Ε.Ε.: «1. Στόχοι της κοινής γεωργικής πολιτικής είναι:

α) να αυξάνει την παραγωγικότητα της γεωργίας με την ανάπτυξη της τεχνικής προόδου, με την εξασφάλιση της ορθολογικής αναπτύξεως της γεωργικής παραγωγής, καθώς και της αρίστης χρησιμοποίησεως των συντελεστών παραγωγής, ιδίως του εργατικού δυναμικού, β) να εξασφαλίζει κατ' αυτό τον τρόπο ένα δίκαιο βιοτικό επίπεδο στο γεωργικό πληθυσμό, ιδίως με την αύξηση του ατομικού εισοδήματος των εργαζομένων στη γεωργία, γ) να σταθεροποιεί τις αγορές, δ) να εξασφαλίζει τον εφοδιασμό, ε) να διασφαλίζει λογικές τιμές κατά την προσφορά αγαθών στους καταναλωτές.

2. Κατά την εκπόνηση της κοινής γεωργικής πολιτικής και των ειδικών μεθόδων που συνεπάγεται η εφαρμογή της, λαμβάνεται υπόψη:

α) ο ιδιαίτερος χαρακτήρας της γεωργικής δραστηριότητας, που απορρέει από την κοινωνική δομή της γεωργίας και τις διαρθρωτικές και φυσικές ανισότητες μεταξύ των διαφόρων γεωργικών περιοχών, β) η ανάγκη βαθμιαίας εφαρμογής των καταλλήλων προσαρμογών, γ) το γεγονός ότι στα κράτη μέλη η γεωργία αποτελεί έναν τομέα στενά συνδεδεμένο με το σύνολο της οικονομίας».

⁴⁸ Γεν. ΔΕΕ, 13.12.2006, FNC BV ,T-217/03 και T-245/03, σκ. 199.

παραγωγών, ενώσεων παραγωγών ή ενώσεων των ενώσεων αυτών κατά το μέτρο που, χωρίς να συνεπάγονται την υποχρέωση εφαρμογής καθορισμένης τιμής, αφορούν την παραγωγή ή την πώληση γεωργικών προϊόντων ή χρήση κοινών εγκαταστάσεων αποθήκευσης, επεξεργασίας ή μεταποίησης γεωργικών προϊόντων, εκτός αν η Επιτροπή διαπιστώσει ότι κατ' αυτό τον τρόπο αποκλείεται ο ανταγωνισμός ή ότι διακυβεύονται οι στόχοι της υποπαραγράφου (2).

(2) Οι στόχοι που αναφέρονται στην υποπαραγράφο (1) είναι -

(α) Η αύξηση της παραγωγικότητας της γεωργίας με την ανάπτυξη της τεχνικής προόδου, με την εξασφάλιση της ορθολογιστικής ανάπτυξης της γεωργικής παραγωγής καθώς και της άριστης χρησιμοποίησης των συντελεστών παραγωγής, ιδίως του εργατικού δυναμικού.

(β) η εξασφάλιση κατ' αυτόν τον τρόπο ενός δίκαιου βιοτικού επιπέδου στο γεωργικό πληθυσμό, ιδίως με την αύξηση του ατομικού εισοδήματος των εργαζομένων στη γεωργία.

(γ) η σταθεροποίηση των αγορών.

(δ) η εξασφάλιση του εφοδιασμού.

(ε) η διασφάλιση λογικών τιμών κατά την προσφορά αγαθών στους καταναλωτές.

(3) Η Επιτροπή, αφού ακούσει τη γνώμη των συμμετεχουσών επιχειρήσεων ή ενώσεων επιχειρήσεων, καθώς επίσης και κάθε άλλου φυσικού ή νομικού προσώπου, του οποίου η ακρόαση θεωρείται απαραίτητη, έχει αποκλειστική αρμοδιότητα να καθορίζει, με απόφασή της που δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας, ποιες συμφωνίες, αποφάσεις και εναρμονισμένες πρακτικές πληρούν τους όρους που προβλέπονται στις υποπαραγράφους (1) και (2)

(4) Η Επιτροπή προβαίνει στον καθορισμό αυτό είτε αυτεπαγγέλτως είτε κατόπιν αίτησης μιας ενδιαφερόμενης επιχείρησης ή ένωσης επιχειρήσεων. [...]».

Ως εκ των ανωτέρω, καθίσταται σαφές ότι οι διατάξεις των άρθρων 175-176 του Κανονισμού 1234/2007 και της ισχύουσας εν προκειμένω ΚΠΔ 7/98 είναι ταυτόσημες.

Συνεπώς, πρέπει να αναφερθεί ότι σε περίπτωση κατά την οποία δεν πληρούνται σωρευτικά οι προϋπόθεσης υπαγωγής στις ως άνω εξαιρέσεις, τότε οι σχετικές απαγορευτικές διατάξεις του άρθρου 101 και αντιστοίχως του άρθρου 3 του Νόμου (όσο και του 102 και αντιστοίχως του άρθρου 6 του Νόμου) εφαρμόζονται πλήρως.

9.4 Ο ρόλος του Οργανισμού Κυπριακής Γαλακτοκομικής Βιομηχανίας

Η Επιτροπή θεωρεί σκόπιμο επίσης σε αυτό το στάδιο να επισημάνει το ρόλο του ΟΚΓΒ ως κάτωθι:

Μετά την ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε οι δραστηριότητες του ΟΚΓΒ περιορίζονται στα παρακάτω:⁴⁹

- Στον έλεγχο και στην εφαρμογή των ποσοστώσεων του αγελαδινού γάλακτος.
- Στην εφαρμογή 14 σχεδίων της Κοινής Οργάνωσης Αγοράς στην Ε.Ε στον τομέα του γάλακτος και των κρεάτων, μετά από αναδοχή από τον Κυπριακό Οργανισμό Αγροτικών Πληρωμών (ΚΟΑΠ). Στην πράξη πλήρως ενεργοποιημένο είναι μόνο το σχέδιο επιδότησης γάλακτος και γαλακτοκομικών προϊόντων στα σχολεία.
- Στην παροχή υπηρεσιών, προς το κράτος και τους ιδιώτες, αναλύσεων του γάλακτος τόσο για την υγιεινή ποσότητα όσο και τη χημική του σύσταση. Επίσης παρέχει υπηρεσίες προς την Αρμόδια Αρχή με την εφαρμογή επίσημων ελέγχων για τη υγιεινή ποιότητα του γάλακτος.
- Στην διενέργεια επιτόπιων ελέγχων για τα σχέδια επιδότησης των βοοειδών και των αμνοεριφίων και
- Στην παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών προς τον Υπουργό Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος για θέματα του γαλακτοκομικού τομέα.

Σύστημα ποσοστώσεων

Το αγελαδινό γάλα διατίθεται στο εμπόριο στην Ευρωπαϊκή Ένωση βάσει ποσοστώσεων⁵⁰ που αρχικά καθιερώθηκαν για την επίτευξη ισορροπίας μεταξύ της προσφοράς και της ζήτησης και τη συγκράτηση των πλεονασμάτων. Σε κάθε κράτος μέλος χορηγούνται δύο ποσοστώσεις, μία για τις παραδόσεις σε γαλακτοκομικές μονάδες και μία ακόμη για απευθείας πωλήσεις στους καταναλωτές.

Σε κάθε κράτος μέλος, οι ποσότητες αυτές κατανέμονται μεταξύ των παραγωγών (ατομικές ποσοστώσεις). Όταν σημειώνεται υπέρβαση της εθνικής ποσόστωσης, οι παραγωγοί που συνετέλεσαν σε αυτήν καταβάλλουν συμπληρωματική εισφορά στο κράτος μέλος όπου δραστηριοποιούνται. Η συμπληρωματική αυτή εισφορά πρέπει να καταβληθεί από τους παραγωγούς αγελαδινού γάλακτος για όλες τις ποσότητες

⁴⁹ Απαντήσεις του ΟΚΓΒ ημερομηνίας 2/8/2012 σε ερωτηματολόγιο της Υπηρεσίας.

⁵⁰ Ποσοστώσεις γάλακτος είναι το ανώτατο όριο παραγωγής γάλακτος για κάθε παραγωγό το οποίο καθορίζεται από την Αρμόδια Αρχή, σύμφωνα με τις σχετικές οδηγίες και κανονισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

γάλακτος που υπερβαίνουν την ποσόστωση η οποία τέθηκε σε εμπορία κατά τη διάρκεια δωδεκάμηνης περιόδου από 1ης Απριλίου έως 31 Μαρτίου. Κάθε χρόνο πριν από την 1η Σεπτεμβρίου, τα κράτη μέλη πρέπει να αναφέρουν στην Επιτροπή τα αποτελέσματα της εφαρμογής του καθεστώτος ποσοτώσεων γάλακτος κατά την προηγούμενη περίοδο. Η κοινοποίηση αυτή πρέπει να έχει τη μορφή συμπληρωμένου ερωτηματολογίου το οποίο περιλαμβάνει όλα τα στοιχεία που απαιτούνται για τον υπολογισμό της συμπληρωματικής εισφοράς. Ο συντελεστής της συμπληρωματικής εισφοράς είναι 27,83 €/100 kg υπέρβασης.⁵¹

Σύμφωνα με τον ΟΚΓΒ οι ποσοτώσεις αγελαδινού γάλακτος εφαρμόστηκαν στην Κύπρο από τον Απρίλιο του 1990, 14 χρόνια πριν γίνει η Κύπρος πλήρες μέλος της Ε.Ε. Το 2004 όταν η Ε.Ε. καθόρισε την ετήσια εθνική ποσόστωση της Κύπρου, Διυπουργική επιτροπή με σχετική απόφασή της, κατένειμε στους παραγωγούς την εγγυημένη από τον ΟΚΓΒ και το Κράτος ποσότητα που κατείχαν την 1/5/2004 και ανερχόταν σε 130.000.000 λίτρα αγελαδινού γάλακτος. Επίσης, κατένειμε ποσότητα γάλακτος σε νεοεισερχόμενους παραγωγούς και μικρές μονάδες. Από το 2004 με διατάγματα του Υπουργού Γεωργίας Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος, γίνεται κατανομή στους παραγωγούς των ποσοτώσεων που συσσωρεύονται στο εθνικό απόθεμα από τις πωλήσεις των ποσοτώσεων (5% των ποσοτώσεων) και των ποσοτήτων που η Ε.Ε. με απόφασή της αύξησε ως εθνικές ποσοτώσεις. Από το 2009/2010 οι ποσοτώσεις αυξάνονται κατά 1% το χρόνο μέχρι το γαλακτοκομικό έτος 2013/2014. Η αύξηση αυτή στόχο έχει τη μείωση της αξίας αγοράς των ποσοτώσεων και την ομαλή προσγείωση των παραγωγών ενόψει της κατάργησης των ποσοτώσεων τον Απρίλη του 2015. Η κατανομή γίνεται πάντοτε με διάταγμα του Υπουργού Γεωργίας, μετά από εισήγηση του ΟΚΓΒ, στη βάση αντικειμενικών κριτηρίων. Πρέπει να τονιστεί ότι οι ποσότητες ποσοτώσεων, διατέθηκαν για να βοηθηθούν μικρές μονάδες να γίνουν βιώσιμες. Η αύξηση των ποσοτώσεων του 1% που παραχώρησε η Ε.Ε., επειδή επηρεάζει όλους τους παραγωγούς, εφαρμόστηκε με ισόποση κατανομή σε όλες τις μονάδες, έτσι ώστε οι μικρές μονάδες να ωφελούνται ποσοστιαία έναντι των μεγαλύτερων μονάδων. Μετά το 2004 έγιναν 6 κατανομές ποσοτώσεων ύψους 14.410.800 λίτρων γάλακτος, με διατάγματα του Υπουργού Γεωργίας.⁵²

Πάντοτε με τη δημοσίευση του Διατάγματος όλοι οι παραγωγοί ειδοποιούνται για την αύξηση των ποσοτώσεών τους, παράλληλα και οι αγοραστές του νωπού

⁵¹ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-08-1489_el.htm

⁵² Απαντήσεις του ΟΚΓΒ ημερομηνίας 2/8/2012 σε ερωτηματολόγιο της Υπηρεσίας.

αγελαδινού γάλακτος πληροφορούνται για την αύξηση που πήρε ο κάθε ένας παραγωγός που είναι συνδεδεμένος με τον αγοραστή. Απομένουν ακόμα δύο κατανομές ποσοστώσεων που θα γίνουν για το γαλακτοκομικό έτος 2012-2013 και το 2013-2014».⁵³

Οι ποσοστώσεις που έχουν τα μέλη του Π.Ο.Α για το γαλακτοκομικό έτος 1/4/2009-31/03/2010 ήταν {...} λίτρα, το γαλακτοκομικό έτος 1/4/2010-31/03/2011 ήταν {...} λίτρα, και το γαλακτοκομικό έτος 1/4/2011-31/03/2012 ήταν {...} λίτρα.⁵⁴

Στην Κύπρο εκτρέφονται βοοειδή της γαλακτοφόρου φυλής Holstein-Friesian, η οποία προέρχεται από διασταύρωση ζώων, τα οποία έχουν τις γενεαλογικές τους ρίζες στην Ολλανδία, και πιο συγκεκριμένα στην επαρχία της Φριςλανδίας. Η φυλή κατατάσσεται στην κατηγορία των βοοειδών διπλής παραγωγικής κατεύθυνσης. Είναι ζώα υψηλής γαλακτοπαραγωγής και με καλά κρεοπαραγωγικά χαρακτηριστικά. Διακρίνονται από τον ασπρόμαυρο χρωματισμό του τριχώματος τους και τη μεγάλη σωματική τους διάπλαση. Το ζωντανό βάρος των ενηλίκων ζώων κυμαίνεται στα 600 κιλά για τα θηλυκά και στα 1.000 κιλά για τα αρσενικά. Συνολικά στην Κύπρο εκτρέφονται περίπου 55.000 βοοειδή, από τα οποία τα 23.500 είναι γαλακτοφόρες αγελάδες και διατηρούνται σε 232 βουστάσια (219 μονάδες γαλακτοπαραγωγής και 13 μονάδες εκτροφής μοσχαριών). Ενδεικτικά αναφέρεται ότι κατά το έτος 2011, η ετήσια παραγωγή αγελαδινού γάλακτος υπολογίζεται περίπου στους 153.220 τόνους και του βοείου κρέατος περίπου στους 4.668 τόνους. Κατά το 2011, σφάχτηκαν 15.853 βοοειδή. Η μέση τιμή παραγωγού αγελαδινού γάλακτος διαμορφώθηκε στα €51.98/100Kg. Οι τιμές παραγωγού αγελαδινού γάλακτος κοινοποιούνται στην ΕΕ κάθε μήνα.⁵⁵

10. ΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

10.1 Αρμοδιότητα της Επιτροπής για διενέργεια αυτεπάγγελτων ερευνών

Η παρούσα αυτεπάγγελτη έρευνα εδράζεται στη σχετική διάταξη του άρθρου 23(2)(α) του Νόμου, σύμφωνα με το οποίο η Επιτροπή έχει την εκ του Νόμου αρμοδιότητα να διερευνά και να αποφασίζει αναφορικά με παραβάσεις των άρθρων 3 ή/και 6, είτε αυτεπάγγελτα είτε κατόπιν καταγγελίας.

---

⁵³ Βλ. απαντήσεις του ΟΚΓΒ ημερομηνίας 2/8/2012 σε ερωτηματολόγιο της Υπηρεσίας.

⁵⁴ Ο.Π.

⁵⁵ Ετήσια έκθεση Υπουργείου Γεωργίας 2011.

10.2 Άρθρο 3 του Νόμου

Σύμφωνα με το άρθρο 3(1) του Νόμου: «*Τηρουμένων των διατάξεων των άρθρων 4 και 5, απαγορεύονται όλες οι συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων ή ενώσεων επιχειρήσεων, όλες οι αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων και κάθε εναρμονισμένη πρακτική, που έχουν ως αντικείμενο ή αποτέλεσμα την παρακώλυση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού εντός της Δημοκρατίας, ιδίως εκείνες οι οποίες συνίστανται –*

(α) στον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό των τιμών αγοράς ή πώλησης ή άλλων όρων συναλλαγής

(β) στον περιορισμό ή στον έλεγχο της παραγωγής, της διάθεσης, της τεχνολογικής ανάπτυξης ή των επενδύσεων

(γ) στη γεωγραφική ή άλλη κατανομή των αγορών ή των πηγών προμήθειας

(δ) στην εφαρμογή ανόμοιων όρων για ισοδύναμες συναλλαγές, με συνέπεια ορισμένες επιχειρήσεις να τίθενται σε μειονεκτική στον ανταγωνισμό θέση

(ε) στην εξάρτηση της σύναψης συμφωνιών από την αποδοχή από μέρους των αντισυμβαλλόμενων πρόσθετων υποχρεώσεων, οι οποίες, κατά τη φύση τους ή σύμφωνα με τις κρατούσες εμπορικές συνήθειες, δε συνδέονται με το αντικείμενο των συμφωνιών αυτών».

Επομένως, για να εφαρμοστούν οι ανωτέρω απαγορευτικές διατάξεις πρέπει να συντρέχουν σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις: α) η ύπαρξη συμφωνιών, αποφάσεων ή εναρμονισμένων πρακτικών, β) μεταξύ επιχειρήσεων ή ενώσεων επιχειρήσεων, και γ) οι οποίες έχουν ως αντικείμενο ή αποτέλεσμα την παρακώλυση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού εντός της Δημοκρατίας.

10.2.1 Έννοια επιχείρηση

Η Επιτροπή σημειώνει ότι σύμφωνα με το άρθρο 2 του Νόμου, ως «επιχείρηση» ορίζεται: «κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που ασκεί οικονομικής ή εμπορικής φύσεως δραστηριότητες ανεξάρτητα αν οι δραστηριότητες του είναι κερδοσκοπικές ή όχι και περιλαμβάνει κάθε επιχείρηση ιδιωτικού ή δημόσιου δικαίου στην οποία το Δημόσιο δύναται να ασκήσει, άμεσα ή έμμεσα, λόγω κυριότητας, οικονομικής συμμετοχής ή δύναμει διατάξεων που τη διέπουν, αποφασιστική επιρροή [...]».

Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής το «ΔΕΕ»), η έννοια επιχείρηση στο πλαίσιο του ανταγωνισμού συμπεριλαμβάνει «κάθε οντότητα που ασκεί οικονομικής ή εμπορικής φύσεως δραστηριότητες», ανεξάρτητα

από τη νομική της υπόσταση και τον τρόπο με τον οποίο χρηματοδοτείται⁵⁶. Επιπλέον, ο όρος «οικονομικής φύσεως δραστηριότητα» εφαρμόζεται σε οποιαδήποτε προσφορά αγαθών ή υπηρεσιών σε δεδομένη αγορά, ενώ είναι αδιάφορο αν οι δραστηριότητες έχουν σκοπό το κέρδος.⁵⁷ Ο φορέας που ασκεί οικονομικές δραστηριότητες δεν ταυτίζεται με συγκεκριμένο υποκείμενο δικαίου αλλά έχει την έννοια οποιουδήποτε φορέα ασκεί οικονομικής φύσης δραστηριότητες.

Με άλλα λόγια, η έννοια της επιχείρησης κατά το Νόμο καλύπτει κάθε φορέα, ο οποίος ασκεί οικονομική δραστηριότητα - ήτοι δραστηριότητα που συνίσταται στην προσφορά προϊόντων ή/και υπηρεσιών σε συγκεκριμένη αγορά - ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς που τον διέπει και τον τρόπο χρηματοδότησής του.⁵⁸

Δύο είναι οι βασικές προϋποθέσεις που πρέπει να συντρέχουν σωρευτικά, προκειμένου να διαπιστωθεί η ύπαρξη επιχείρησης υπό το πρίσμα του δικαίου του ανταγωνισμού: α) *αυτονομία οικονομικής δράσης* και β) *πλήρης ανάληψη των οικονομικών κινδύνων που συνεπάγεται η εκάστοτε οικονομική δραστηριότητα*.⁵⁹ Ο δημόσιος ή ιδιωτικός χαρακτήρας μίας επιχείρησης, η επιδίωξη κέρδους από αυτήν ή ο τρόπος χρηματοδότησής της δεν αποτελούν στοιχεία προσδιοριστικά της έννοιας της επιχείρησης.⁶⁰

Επίσης θα πρέπει να αναφερθεί ότι, θεωρείται σκόπιμο κατά την εκτίμηση της έννοιας επιχείρησης η διερεύνηση των διαχειριστικών όψεών της, σχετικά με το ποιες είναι οικονομικής φύσης και ποιες αμιγώς διοικητικής⁶¹. Εξάλλου, όσον αφορά την οικονομική φύση των δραστηριοτήτων μίας επιχείρησης θα πρέπει να διαχωριστεί ποιες είναι στην πραγματικότητα αυτές οι οποίες εφαρμόζονται κατ' αυτονομία από την εξεταζόμενη επιχείρηση και ποιες όχι. Σύμφωνα με το ΔΕΕ στην υπόθεση ΜΟΤΟΕ,⁶²

⁵⁶ Υπόθεση C-41/90, Hofner & Elser v. Macrotron, [1991] ECR I-1979; Υπόθεση C-67/96 Albany International BV 21.9.1999; Υπόθεση 170/83, Hydrotherm v. Compact, [1984] ECR 2999.

⁵⁷ Ο.π.

⁵⁸ ΔΕΚ με αριθμ. C-118/85 Commission v. Italy [1987] Συλλ. Νομολ. 2599, παρ. 7, και C-35/96 Commission v. Italy (CNSD) [1998] Συλλ. Νομολ. I-03851 [εκτελωνιστές - Εθνικό Συμβούλιο Εκτελωνιστών Ιταλίας], παρ. 36, C-41/90 Hofner and Elser v. Macrotron [1991] Συλλ. Νομολ. I-1979, παρ. 21 [Δημόσια Υπηρεσία Ευρέσεως Εργασίας], C-244/94 Federation Francaise des Societes d'Assurance [1995], Συλλ. Νομολ. I-4013, παρ. 14 [Μη κερδοσκοπικός οργανισμός διαχείρισης ασφαλιστικού συστήματος].

⁵⁹ Βλ. αποφάσεις ΔΕΕ με αριθμ. C-118/85 Commission v. Italy [1987] Συλλ. Νομολ. 2599, παρ. 7, και C-35/96 Commission v. Italy (CNSD) [1998] Συλλ. Νομολ. I-03851 [εκτελωνιστές - Εθνικό Συμβούλιο Εκτελωνιστών Ιταλίας], παρ. 36, C-41/90 Hofner and Elser v. Macrotron [1991] Συλλ. Νομολ. I-1979, παρ. 21 [Δημόσια Υπηρεσία Ευρέσεως Εργασίας], C-244/94 Federation Francaise des Societes d'Assurance [1995], Συλλ. Νομολ. I-4013, παρ. 14 [Μη κερδοσκοπικός οργανισμός διαχείρισης ασφαλιστικού συστήματος].

⁶⁰ Υπέρ του τελευταίου σημείου λειτουργεί η διάταξη του άρθρου 7 του Νόμου, η οποία αναφέρεται ευθέως στις δημόσιες επιχειρήσεις και περιλαμβάνει αυτές ρητά στις ρυθμίσεις για τον ανταγωνισμό.

⁶¹ T-128/98 - Aéroports de Paris κατά Επιτροπής, Συλλ. 2000, σελ. II-03929, σκέψεις 110, 112.

⁶² Υπόθεση C-49/07 της 1^{ης} Ιουλίου 2008, παρά 25.

σε περίπτωση κατά την οποία ένα νομικό πρόσωπο δεν θεωρείται για μέρος των δραστηριοτήτων του επιχείρησης, λόγω άσκησης προνομίων δημόσιας εξουσίας, είναι δυνατόν να θεωρείται ως προς άλλες αν ασκεί οικονομικές δραστηριότητες ανεξάρτητες όμως από την άσκηση προνομίων δημόσιας εξουσίας.

10.2.2 Έννοια «ένωση επιχειρήσεων»

Σύμφωνα με το άρθρο 2 του Νόμου: «*«ένωση επιχειρήσεων» σημαίνει εταιρεία, συνεταιρισμός, ένωση, σύλλογος, ίδρυμα ή σώμα προσώπων, με νομική προσωπικότητα ή όχι, που εκπροσωπεί τα εμπορικά συμφέροντα αυτόνομων επιχειρήσεων και λαμβάνει αποφάσεις ή συνάπτει συμφωνίες προς προώθηση των συμφερόντων αυτών*».

Η «ένωση επιχειρήσεων» προϋποθέτει πλειονότητα επιχειρήσεων, οι οποίες συνδέονται μεταξύ τους με οποιαδήποτε μορφή οργανωμένης συνεργασίας.⁶³ Δεν απαιτείται η «ένωση επιχειρήσεων» να έχει νομική προσωπικότητα,⁶⁴ ούτε ίδια εμπορική ή παραγωγική δραστηριότητα, προκειμένου να εμπίπτει στο άρθρο 3 του Νόμου,⁶⁵ αρκεί να εξυπηρετεί τα εμπορικά συμφέροντα των μελών της.⁶⁶ Μεταξύ άλλων, σωματεία, ενώσεις, σύνδεσμοι, αγροτικοί συνεταιρισμοί θεωρούνται «ενώσεις επιχειρήσεων» ανεξάρτητα από τη νομική τους μορφή, την άσκηση εκ μέρους τους οικονομικής δραστηριότητας και κερδοσκοπικού ή μη σκοπού.⁶⁷ Εξάλλου, και οι οργανώσεις παραγωγών δύνανται να συνιστούν ενώσεις επιχειρήσεων κατά την έννοια του άρθρου 3 του Νόμου καθώς σκοπός του εν λόγω άρθρου είναι να αποτρέψει το ενδεχόμενο μια τέτοια ένωση επιχειρήσεων σε οποιαδήποτε βαθμίδα να λειτουργεί ως forum οικονομικών συνεννοήσεων με αντιανταγωνιστικό χαρακτήρα μεταξύ των ενδιαφερομένων μελών.

⁶³ Βλ. υπόθ. T-23/09 Conseil national de l'Ordre des pharmaciens (CNOP), Conseil central de la section G de l'Ordre national des pharmaciens (CCG) κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σκ. 74, 76-77, στην οποία κρίθηκε ειδικά ο Εθνικός Σύλλογος Φαρμακοποιών της Γαλλίας ως ένωση επιχειρήσεων. Βλ. επίσης απόφαση Ελληνικής Επιτροπής Ανταγωνισμού 505/VI/2010.

⁶⁴ Βλ. Μεταξύ άλλων υποθ. C-395/96 P και C-396/96 P Compagnie maritime belge transports SA, Compagnie maritime belge SA και Dafra-Lines A/S (CEWAL) κατά Επιτροπής Συλλογή 2000 σ. I- 01365, σκ. 144. Βλ. επίσης σχετικά και Λ. Κοτσίρη, Ευρωπαϊκό Εμπορικό Δίκαιο, 2003, σελ. 398-399.

⁶⁵ Βλ. συνεκδ. υποθ. T-25/95, T-26/95, T-30/95 έως T-32/95, T-34/95 έως T-39/95, T-42/95 έως T-46/95, T-48/95 έως T-65/95, T-68/95 έως T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 και T-104/95, Cimenteries CBR SA κ.ά. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000 σ. II-491, σκ. 1320.

⁶⁶ Βλ. Απόφαση Ευρωπαϊκής Επιτροπής 96/438/EK, FENEX, σκ. 31 και Alison Jones, EC Competition Law, 2011, σελ. 168 επ. Βλ. επίσης Cass. com., 07.07.2011, no 10-12.038, F-D, Conseil national de l'ordre des Chirurgiens-dentistes et alii : JurisData no 2011-011197.

⁶⁷ Βλ. ενδεικτικά υποθ. C- 209-215/78, Van Landewyck κατά Επιτροπής, σκ. 87-88, C-96επ/82, IAZ κατά Επιτροπής, σκ. 19-20 και C-246/86, Belasco κατά Επιτροπής, σκ. 2,65, απόφ. ΔΕφεθ 1001/2006 σκ. 16, 20 και απόφαση Ελληνικής Επιτροπής Ανταγωνισμού 277/IV/2005, σελ. 28.

Κατά το δίκαιο του ανταγωνισμού, ένα από τα βασικά κριτήρια που πρέπει να ληφθεί υπόψη κατά την εκτίμηση του αν μια οργάνωση παραγωγών, όπως εν προκειμένω ο Π.Ο.Α, συνιστά ένωση επιχειρήσεων, είναι η άσκηση οικονομικής δραστηριότητας ή η άσκηση δραστηριοτήτων που αφορούν σε άσκηση οικονομικής δραστηριότητας. Σύμφωνα με το κριτήριο αυτό πρέπει να εξεταστεί κατά πόσο, μεταξύ των αρμοδιοτήτων που ανατίθενται σε μία οργάνωση παραγωγών, τα μέλη της οποίας συνιστούν επιχειρήσεις κατά το δίκαιο του ανταγωνισμού, περιλαμβάνεται και η οργάνωση ή ο συντονισμός της οικονομικής δραστηριότητας των μελών του ή αν η οργάνωση παραγωγών προβαίνει με αποφάσεις της στη θέσπιση ρυθμίσεων σχετικών με τη συμπεριφορά των μελών της σε συγκεκριμένη αγορά παροχής υπηρεσιών.⁶⁸

10.2.3 Ο Π.Ο.Α ως «επιχείρηση»

Σύμφωνα με όσα έχουν αναφερθεί, ο Π.Ο.Α είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, εγγεγραμμένος ως δημόσια εταιρεία περιορισμένης ευθύνης και επιπλέον έχει αναγνωριστεί ως Ομάδα Παραγωγών για την κατηγορία προϊόντων «αγελαδινό γάλα και βόειο κρέας» και μέλη / μέτοχοι του είναι το μεγαλύτερο μέρος (περίπου το 80%) των παραγωγών γάλακτος. Ο Π.Ο.Α εμπορεύεται το νωπό αγελαδινό γάλα των αγελαδοτρόφων / μελών του προς τους παστεριωτές, τα τυροκομεία και τις παγωτοβιομηχανίες. Συνεπώς είναι προφανές ότι ο Π.Ο.Α ασκεί οικονομικής και εμπορικής φύσεως δραστηριότητες από τις οποίες μάλιστα αποκομίζει κέρδος και άρα δύναται να χαρακτηριστεί ως επιχείρηση για σκοπούς του Νόμου.

10.2.4 Οι αγελαδοτρόφοι ως «επιχειρήσεις»

Οι αγελαδοτρόφοι / μέλη του Π.Ο.Α, παράγουν νωπό αγελαδινό γάλα το οποίο πωλούν κατ' αποκλειστικότητα στον Π.Ο.Α και ως εκ τούτου ασκούν προδήλως δραστηριότητες οικονομικής και εμπορικής φύσης, με συνέπεια να δύνανται να θεωρηθούν ως επιχειρήσεις για σκοπούς του Νόμου.

10.2.5 Ο Π.Ο.Α και τα μέλη του ως «ένωση επιχειρήσεων»

Εν προκειμένω, όπως έχει ήδη αναφερθεί, ο Π.Ο.Α αποτελεί ομάδα παραγωγών, ο οποίος εμπορεύεται το σύνολο της παραγωγής των αγελαδοτρόφων μελών του σε νωπό αγελαδινό γάλα, προς τους παστεριωτές, τα τυροκομεία και τις παγωτοβιομηχανίες και οι αγελαδοτρόφοι μέλη του συνιστούν επιχειρήσεις κατά το

⁶⁸ Βλ. μεταξύ άλλων απόφαση Ελληνικής Επιτροπής Ανταγωνισμού 512/VI/2010, παρ. 108 επ. και τις εκεί παραπομπές. Βλ. επίσης υπόθ. C-309/99, Συλλ. Σελ. I-1577, σκ. 64-65, συνεκδ. αποφ. T-213/95 και T-18/96 SCK και FNK κατά Επιτροπής, σκ. 170, απόφ. Ευρωπαϊκής Επιτροπής 96/438/EK, FENEX, L 181/28, σκ. 41 και απόφαση Ελληνικής Επιτροπής Ανταγωνισμού 292/IV/2005.

δίκαιο του ανταγωνισμού. Περαιτέρω, όπως προκύπτει τόσο από το καταστατικό του Π.Ο.Α όσο και από τις συμβάσεις αποκλειστικής διάθεσης νωπού αγελαδινού γάλακτος και βόειου κρέατος που έχει συνάψει ο Π.Ο.Α με τα μέλη του, η οργάνωση ουσιαστικά ασκεί, μεταξύ άλλων, αρμοδιότητες όπως να οργανώνει και/ή συντονίζει και/ή ρυθμίζει την οικονομική δραστηριότητα των μελών του αλλά και την εν γένει συμπεριφορά τους στην αγορά.

Ως εκ των ανωτέρω, κατά την κρίση της Επιτροπής, ο Π.Ο.Α και τα μέλη του συναποτελούν ένωση επιχειρήσεων για σκοπούς εξέτασης του άρθρου 3 του Νόμου.

10.2.6 Έννοια «Απόφασης» ένωσης επιχειρήσεων

Η Επιτροπή σημειώνει ότι «απόφαση» ένωσης επιχειρήσεων αποτελεί κάθε έκφραση κοινής βούλησης της ένωσης μέσω κάποιας οργανωτικής δομής, η οποία αποβλέπει στην κοινή συμπεριφορά των μελών της, ανεξάρτητα από τη μορφή την οποία λαμβάνει, όπως εκείνες των κανονισμών, ρητρών καταστατικού, ρητρών συμβάσεων, οδηγιών, εγκυκλίων, απλών συστάσεων, εφόσον έχουν καταρχήν χαρακτήρα υποχρεωτικό για τα μέλη ή/και προβλέπονται κυρώσεις σε περίπτωση μη εφαρμογής τους.⁶⁹ Απόφαση του οργάνου διοίκησης της εκάστοτε ένωσης θεωρείται νομικά δεσμευτική, εφόσον προβλέπεται στο καταστατικό της ότι οι αποφάσεις της δεσμεύουν τα μέλη.⁷⁰ Σημειώνεται ότι κατά πάγια νομολογία οποιαδήποτε συμφωνία συνάψει η ένωση επιχειρήσεων δύναται να θεωρηθεί ως απόφαση.⁷¹

Η απαγόρευση του άρθρου 3 του Νόμου εφαρμόζεται και σε περιπτώσεις που η απόφαση έχει το χαρακτήρα απλής σύστασης χωρίς δεσμευτικότητα, εφόσον αντανάκλα εν τοις πράγμασι τη συλλογική βούληση των μελών της ένωσης να συντονίσουν τη δράση τους σε μια συγκεκριμένη αγορά, και εφόσον η συμμόρφωση των μελών με αυτήν είναι ικανή να επιφέρει σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στον

---

⁶⁹ Βλ. ενδεικτικά υπόθ. C-45/85 Verband der Sachversicherer κατά Επιτροπής, Συλλ. 1987, σ.00405, σκ. 28, συνεκδ. υποθ. T-213/95 και T-18/96 Stichting κατά Επιτροπής, Συλλ. 1997 σ.ΙΙ-01739, σκ. 157-164, συνεκ. αποφ. ΔΕΘΑΘ 1026/2007, ΔΕΦΑΘ 1027/2007, ΔΕΦΑΘ 1001/2006, σκ. 16 και ΔΕΦΑΘ 1028/2007, σκ. 8, καθώς και απόφαση ΕΑ 292/ΙV/2005 υπό 3.2 και 4, , απόφαση Ε.Ε. 80/917/ΕΟΚ National Sulphuric Acid.

⁷⁰ Βλ. ενδεικτικά υπόθ. C-45/85 Verband der Sachversicherer κατά Επιτροπής, Συλλ. 1987, σ.00405, σκ. 28.

⁷¹ Βλ. 8/72, Vereeniging van Cementhandelaren κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Συλλ. 1972-3, σ. 223, 209-215 & 218/78, ο.π., 71/74, Fruit- en Groentenimporthandel and Frubo κατά Επιτροπής, Συλλ. 1975, σ. 181, 45/85, Verband der Sachversicherer (VDS) κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Συλλ. 1987, σελ. 405.

ανταγωνισμό στη σχετική αγορά.⁷² Στην περίπτωση αυτή, δεν απαιτείται η σύσταση να οδηγεί σε ομοιόμορφη συμπεριφορά.

Προκειμένου να θεμελιωθεί η ύπαρξη αποφάσεως ενώσεως επιχειρήσεων, αρκεί η οποιαδήποτε πράξη της ένωσης να αποτελεί τη συνεπή έκφραση της βούλησης της ίδιας να συντονίσει τη συμπεριφορά των μελών της στην εν λόγω αγορά.⁷³ Η βούληση της εκάστοτε ένωσης επιχειρήσεων να επηρεάσει την πολιτική των μελών της στην αγορά δύναται να αποδειχθεί από σωρεία περιστατικών, όπως το ύψος και ο τρόπος διατύπωσης των κοινοποιούμενων στα μέλη συστάσεων και προτροπών, η σύνταξη προτύπων συμβάσεων με αναφορά στις τιμές, ο τυχόν σύνδεσμος με ρήτρα καταστατικού ή οποιουδήποτε άλλου δεσμευτικού κώδικα.⁷⁴ Συναφώς, οι συστάσεις μη δεσμευτικού χαρακτήρα της οποιασδήποτε ένωσης επιχειρήσεων αναφορικά με τον περιορισμό, τον έλεγχο και τη διάθεση της παραγωγής εκ μέρους των μελών της και με τον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό τιμών απαγορεύονται, ακόμα και αν δεν τηρούνται εξ ολοκλήρου, στο βαθμό που επιτρέπουν στα μέλη της ένωσης να αναγνωρίζουν την πολιτική των ανταγωνιστών τους, επηρεάζοντας κατ' αυτόν τον τρόπο αισθητά το επίπεδο ανταγωνισμού στη σχετική αγορά.⁷⁵

Πρέπει να υπομνησθεί ότι το άρθρο 3 του Νόμου καλύπτει όλες τις αποφάσεις (και συμφωνίες) που περιορίζουν τον ανταγωνισμό και δεν διαχωρίζει μεταξύ εκείνων που συνάπτονται μεταξύ ανταγωνιστών που δρουν στο ίδιο οικονομικό επίπεδο (οριζόντιες) ή μεταξύ επιχειρήσεων που δρουν σε διαφορετικό οικονομικό επίπεδο (κάθετες).⁷⁶ Η Επιτροπή σημειώνει παρενθετικά ότι σε περίπτωση κατά την οποία οι συμβαλλόμενες επιχειρήσεις έχουν οικονομική αυτονομία, τότε νόθευση ή περιορισμός του ανταγωνισμού ενδέχεται να προκύψει και από συμφωνία μεταξύ μη ανταγωνιστών, ήτοι μεταξύ επιχειρήσεων που δρουν σε διαφορετικό επίπεδο της αγοράς.

⁷² Βλ. ενδεικτικά υπόθ. C-96/82 IAZ κατά Επιτροπής, Συλλ. 1983, σελ. 3369, σκ. 20, συνεκδ. υποθ. C-209, 215 και 218/78, Heintz van Landewyck SARL κλπ. κατά Επιτροπής, Συλλ. 1980, σελ. 3125, σκ. 86.

⁷³ Βλ. ενδεικτικά αποφάσεις Γενικού Δικαστηρίου ΕΕ, υποθ. T-193/02 Piau κατά Επιτροπής Συλλ. 2005 σ. II-209, σκ. 75, υποθ. T-325/01 DaimlerChrysler κατά Επιτροπής Συλλ. 2005 σ. II-3319, σκ. 210, απόφαση ΔΕΕ, υποθ. 96/82 IAZ κατά Επιτροπής Συλλ. 1983 σ. 3369, σκ. 20, απόφαση Επιτροπής, 96/438/EK FENEX, ΕΕ 1996 L181/28, παρ. 32-41, 87/103/EOK Italian Banks ΕΕ 1987 L43/51, παρ. 52-53, 80/257/EOK Steel Stockholders ΕΕ 1980 L62/28, παρ. 34, 83/361/EOK Vimpoltu ΕΕ 1983 L200/44, παρ. 48.

⁷⁴ Βλ. απόφαση Επιτροπής, 2005/8/EK Barème d'honoraires de l'Ordre des Architectes belges ΕΕ 2005 L4/10, παρ. 84 επ.

⁷⁵ Βλ. ενδεικτικά υπόθ. C-96/82 IAZ κατά Επιτροπής, Συλλ. 1983 σ. 3369, σκ. 18-21, T-325/01 DaimlerChrysler κατά Επιτροπής, σκ. 210, υποθ. 45/85 Verband der Sachversicherer (VDS) κατά Επιτροπής, Συλλ. 1987, σ. 405, σκ. 26-32, συνεκδ. υποθ. 209-215 και 218/78 Van Landewyck κατά Επιτροπής, παρ. 85-89, αποφάσεις Επιτροπής 2005/8/EK Barème d'honoraires de l'Ordre des Architectes belges, ΕΕ 2005 L4/10, σκ. 64.

⁷⁶ Υποθέσεις C-56 & 58/64, Etablissements Consten & Grundig v. Commission παρ.4 (περίληψη) και παρ. 339.

Η Επιτροπή σημειώνει ότι, όπως θα διαφανεί και στην παρακάτω ανάλυση, οι αποφάσεις του Π.Ο.Α διαφαίνεται να εμπεριέχουν περιορισμούς του ανταγωνισμού. Συγκεκριμένα, σημειώνεται ότι ο Π.Ο.Α συνήψε με τα μέλη του συμβάσεις αποκλειστικής διάθεσης νωπού αγελαδινού γάλακτος, οι οποίες εμπεριέχουν ρήτρες καθορισμού τιμών και αποκλειστικότητας και μη ανταγωνισμού, οι οποίες συνίστανται στην αποκλειστική αγορά όλης της παραγωγής των αγελαδοτρόφων / μελών του Π.Ο.Α από τον Π.Ο.Α, στην απαγόρευση παραχώρησης οποιουδήποτε μέρους της παραγωγής των αγελαδοτρόφων / μελών του σε τρίτους και στην εν γένει απαγόρευση άσκησης δραστηριοτήτων ανταγωνιστικών προς τον Π.Ο.Α.

Η Επιτροπή σημειώνει ότι οι εν λόγω συμβάσεις, η αποδοχή των οποίων από μέρους των αγελαδοτρόφων / μελών του Π.Ο.Α αποτελεί προϋπόθεση για να καταστεί ένας παραγωγών μέλος του Π.Ο.Α, είναι πρότυπες λόγω της τυποποίηση των όρων τους, ήτοι το περιεχόμενό τους είναι ίδιο για όλους τους αγελαδοτρόφους / μέλη του Π.Ο.Α. Σημειώνεται ότι με την χρήση των πρότυπων συμβάσεων περιορίζεται η ανεξαρτησία των επιχειρήσεων ώστε η συμπεριφορά τους να καθίσταται ομοιόμορφη. Επισημαίνεται επίσης ότι σύμφωνα με το άρθρο 4(στ) των εν λόγω συμβάσεων, η τυχόν παράβαση των ρητών και/ή εξυπακουόμενων όρων των συμβάσεων και των αποφάσεων του Διοικητικού Συμβουλίου του Π.Ο.Α που σχετίζονται με τις συμβάσεις ενδέχεται να αποτελέσει λόγο τερματισμού της σύμβασης από τον Π.Ο.Α.

Ως εκ τούτου, καθίσταται σαφές ότι η πρακτική του Π.Ο.Α της σύναψης συμβάσεων αποκλειστικής διάθεσης νωπού αγελαδινού γάλακτος με τους αγελαδοτρόφους μέλη του καθώς και της συμπερίληψης συγκεκριμένων τυποποιημένων όρων όπως οι εν προκειμένω αποτελεί απόφαση του Π.Ο.Α με δεσμευτικό χαρακτήρα αφού οι εν λόγω συμβάσεις αποκλειστικής διάθεσης νωπού αγελαδινού γάλακτος αποτελούν προϋπόθεση για να καταστεί κάποιος μέλος/μέτοχος του Π.Ο.Α και άρα η εν λόγω πρακτική δύναται να χαρακτηριστεί ως «απόφαση» του Π.Ο.Α για τους σκοπούς του άρθρου 3(1) του Νόμου.

Περαιτέρω, η Επιτροπή σημειώνει ότι η υιοθέτηση του μέτρου Ο.Π.Γ. από τον Π.Ο.Α αποτελεί απόφαση του Διοικητικού του Συμβουλίου και ως απόφαση καταστατικού οργάνου έχει προφανώς δεσμευτικό χαρακτήρα τα μέλη της ένωσης επιχειρήσεων. Ως εκ τούτου, κατά την άποψη της Επιτροπής το μέτρο Ο.Π.Γ. δύναται να χαρακτηριστεί ως «απόφαση» για τους σκοπούς του άρθρου 3(1) του Νόμου.

Κ.Δ.Π. 7/98 και Κανονισμός 1234/2007 για τη θέσπιση κοινής οργάνωσης των γεωργικών αγορών και ειδικών διατάξεων για ορισμένα γεωργικά προϊόντα.

Υπενθυμίζεται ότι το άρθρο 176 του εν λόγω κανονισμού ορίζει ότι:

«Άρθρο 176 1. Το άρθρο 81 παράγραφος 1 της συνθήκης δεν εφαρμόζεται στις συμφωνίες, αποφάσεις και πρακτικές, οι οποίες αναφέρονται στο άρθρο 175 του παρόντος κανονισμού και αποτελούν αναπόσπαστο μέρος μιας εθνικής οργάνωσης αγοράς ή είναι αναγκαίες για την επίτευξη των στόχων του άρθρου 33 της συνθήκης.

Ειδικότερα, το άρθρο 81 παράγραφος 1 της συνθήκης δεν εφαρμόζεται στις συμφωνίες, αποφάσεις και πρακτικές παραγωγών, ενώσεων παραγωγών ή ενώσεων των εν λόγω ενώσεων που ανήκουν σε ένα και μόνο κράτος μέλος, οι οποίες, χωρίς να επιβάλλουν υποχρέωση εφαρμογής καθορισμένης τιμής, αφορούν την παραγωγή ή την πώληση γεωργικών προϊόντων ή τη χρήση κοινών εγκαταστάσεων αποθήκευσης, επεξεργασίας ή μεταποίησης γεωργικών προϊόντων, εκτός εάν η Επιτροπή διαπιστώσει ότι, με τον τρόπο αυτόν, αποκλείεται ο ανταγωνισμός ή ότι τίθενται σε κίνδυνο οι στόχοι του άρθρου 33 της συνθήκης». (Η υπογράμμιση είναι δική μας).

Οι αντίστοιχες διατάξεις της ισχύουσας ΚΠΔ 7/98 στην προκειμένη υπόθεση είναι ταυτόσημες με τις ως άνω διατάξεις του Κανονισμού 1234/2007, όπως έχει ήδη αναφερθεί εκτενώς.

Έχοντας υπόψη τα όσα αναφέρθηκαν στο Μέρος της παρούσας απόφασης υπό τον τίτλο «Κανονιστικό Πλαίσιο που αφορά τον τομέα των γαλακτοκομικών προϊόντων» και ιδίως τις προϋποθέσεις των εξαιρέσεων του πιο πάνω κανονισμού, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι εξαιρέσεις του άρθρου 176 του εν λόγω κανονισμού και άρα του άρθρου 3 της ισχύουσας 7/98 δεν δύνανται να εφαρμοστούν στις περιπτώσεις των αποφάσεων του Π.Ο.Α σε σχέση με την πρακτική της σύναψης συμβάσεων αποκλειστικής διάθεσης νωπού αγελαδινού γάλακτος με τους αγελαδοτρόφους μέλη του καθώς και της συμπερίληψης συγκεκριμένων τυποποιημένων όρων σε αυτές και σε σχέση με το μέτρο Ο.Π.Γ. για τους εξής λόγους:

Καταρχάς, όπως διαφαίνεται παρακάτω, η απόφαση του Π.Ο.Α σε σχέση με την πρακτική της σύναψης συμβάσεων αποκλειστικής διάθεσης νωπού αγελαδινού γάλακτος με τους αγελαδοτρόφους μέλη του εμπεριέχει καθορισμό τιμών. Ως εκ τούτου από μόνος αυτός ο λόγος είναι αρκετός για μην εφαρμοστούν οι εξαιρέσεις της ΚΔΠ 7/98.

Περαιτέρω, συνεπεία των συμβάσεων αποκλειστικής διάθεσης νωπού αγελαδινού γάλακτος υφίσταται ξεκάθαρος αποκλεισμός του ανταγωνισμού, όπως γίνεται περαιτέρω ξεκάθαρο στην παρακάτω ανάλυση.

Επιπλέον, δεν διαφαίνεται να πληρούνται σωρευτικά οι στόχοι της υποπαραγράφου (2) του άρθρου 3 της ισχύουσας ΚΔΠ 7/98 και αντιστοίχως ούτε οι στόχοι του άρθρου 39 της Σ.Λ.Ε.Ε. καθώς:

(α) Δεν διαφαίνεται καμία περίπτωση αύξησης της παραγωγικότητας της γεωργίας, αντιθέτως όπως καθίσταται σαφές παρακάτω κατά την εξέταση του μέτρου ΟΠΓ, η εφαρμογή του εν λόγω μέτρου περιορίζει την παραγωγή.

(β) Δεν προκύπτει με ποιο τρόπο αυξάνεται το ατομικό εισόδημα των εργαζομένων στη γεωργία, ιδίως ενόψει του γεγονότος ότι εν προκειμένω εφαρμόζεται καθορισμός τιμών.

(γ) Συνεπεία των αποφάσεων του ο Π.Ο.Α έχει πολύ υψηλά μερίδια αγοράς με δυσμενή για τον ανταγωνισμό αποτελέσματα.

(δ) Η εξασφάλιση του εφοδιασμού δεν είναι πάντα δεδομένη ή έστω δεν διαφαίνεται να συνδέεται ευθέως με την ύπαρξη του Π.Ο.Α.

(ε) Δεν υφίσταται σε καμία περίπτωση η διασφάλιση λογικών τιμών κατά την προσφορά αγαθών στους καταναλωτές, κάτι το οποίο διαφαίνεται τόσο από την παρακάτω εξέταση της υπερβολικής τιμολόγησης αλλά και από το γεγονός ότι το επίπεδο των λιανικών τιμών πώλησης του νωπού αγελαδινού γάλακτος είναι από τα υψηλότερα αν όχι το υψηλότερο της Ε.Ε.

10.2.7 Περιορισμός του ανταγωνισμού

Το άρθρο 3(1) του Νόμου ορίζει ως περιοριστικές του ανταγωνισμού, αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων οι οποίες εξ αντικειμένου ή εξ αποτελέσματος α) καθορίζουν άμεσα ή έμμεσα τις τιμές πώλησης ή οποιουσδήποτε άλλους όρους συναλλαγής και β) περιορίζουν ή ελέγχουν την παραγωγή ή/και διάθεση των προϊόντων. Αποφάσεις οι οποίες έχουν ως αντικείμενό τους τον περιορισμό του ανταγωνισμού θεωρούνται εκείνες οι οποίες από τη φύση τους είναι ικανές να περιορίσουν τον ανταγωνισμό. Κατά πάγια νομολογία τόσο ο άμεσος ή έμμεσος καθορισμός τιμών όσο και ο άμεσος ή έμμεσος περιορισμός και έλεγχος της παραγωγής και/ή της διάθεσης των προϊόντων αποτελούν πρόδηλους περιορισμούς του ανταγωνισμού.⁷⁷ Σε περιπτώσεις κατά τις

⁷⁷ Βλ. ενδεικτικά υποθ. C-41/69 ACF Chemiefarma κατά Επιτροπής, Συλλ. 1970, σ.699, C-246/86 Belasco κατά της Επιτροπής, Συλλ. 1989, σ.2181, απόφαση Επιτροπής 84/405/EK Zinc Producer Group EE 1984

οποίες το αντικείμενο μίας απόφασης αποσκοπεί στον περιορισμό του ανταγωνισμού, τότε αυτές οι περιπτώσεις εμπίπτουν αυτομάτως στην απαγορευτική διάταξη του άρθρου 3(1) του Νόμου, χωρίς να είναι απαραίτητη η εξ αποτελέσματος εξέταση της απόφασης.⁷⁸ Παρά ταύτα η Επιτροπή σημειώνει ότι όπως προκύπτει από το γράμμα του άρθρου 3(1), ο εξ αντικειμένου και ο εξ αποτελέσματος περιορισμός βρίσκονται νομικά σε ισότιμη θέση. Ως εκ τούτου, οι Αρχές Ανταγωνισμού δεν εμποδίζονται από το να εξετάσουν ένα περιορισμό τόσο εξ αντικειμένου όσο και εξ αποτελέσματος.⁷⁹

Από το άρθρο 3(1)(α) του Νόμου προκύπτει ότι απαγορεύονται αποφάσεις οι οποίες έχουν αντικείμενο ή αποτέλεσμα τον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό των τιμών αγοράς ή πώλησης ή άλλων όρων συναλλαγής. Ο καθορισμός των τιμών ή άλλων όρων συναλλαγής μπορεί να επιτευχθεί τόσο με άμεσο όσο και με έμμεσο τρόπο. Ενδεικτικά ορισμένα παραδείγματα καθορισμού τιμών με έμμεσο τρόπο περιλαμβάνουν, αποφάσεις για καθορισμό του περιθωρίου κέρδους, προειδοποιήσεις, επιβολή κυρώσεων ή καταγγελία συμβάσεων σε συνάρτηση με την τήρηση συγκεκριμένων τιμών.⁸⁰ Οι άμεσοι ή έμμεσοι τρόποι για την επίτευξη του καθορισμού τιμών μπορούν να γίνουν πιο αποτελεσματικοί όταν συνδυαστούν με λήψη μέτρων για τον εντοπισμό όσων τις τηρούν, όπως η εφαρμογή συστήματος παρακολούθησης τιμών.⁸¹ Πρέπει επίσης να υπομνησθεί ότι οι αποφάσεις καθορισμού τιμών δεν δικαιολογούνται ως άμυνα σε περιπτώσεις προβλημάτων υπερπαραγωγής.⁸² Συναφώς, αποφάσεις καθορισμού τιμών αγοράς εμπίπτουν στην απαγορευτική διάταξη του άρθρου 3(1)(α) του Νόμου.⁸³ Ως εκ τούτου, η Επιτροπή σημειώνει ότι η απαγόρευση του άρθρου

L 220/27, σκ. 67-68, Βλ. ενδεικτικά απόφ. C-8/72 Vereeniging van Cementhandelaren κατά Επιτροπής, σκ. 21, T-64/02 Heubach κατά Επιτροπής, σκ. 81, T-224/00 Archer Daniels κατά Επιτροπής, σκ. 271, και T-374/94, T-375/94, T-384/94 και T-388/94 European Night Services κλπ. κατά Επιτροπής, σκ. 136. Επειδή ο καθορισμός τιμών συνιστά τόσο σημαντικό περιορισμό του ανταγωνισμού, στην Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τις συμφωνίες ήσσονος σημασίας (de minimis) ορίζεται βάσει πάγιας νομολογίας ότι τέτοιου είδους συμφωνίες μεταξύ ανταγωνιστών συνιστούν πάντοτε παράβαση, ανεξαρτήτως του μεριδίου αυτών στη σχετική αγορά.

⁷⁸ Βλ. μεταξύ άλλων συνεκδ. υποθ. T-305/94 έως T-307/94, T-313/94 έως T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 και T-335/94 Limburgse Vinyl Maatschappij NV κ.λπ. κατά Επιτροπής Συλλ. 1999 σ. II-931, σκ. 741 και υποθ. T-62/98 Volkswagen κατά Επιτροπής Συλλ. 2000 σ. II-2707, σκ. 178 και απόφαση ΔΕΕ, υποθ. 45/85 Verband der Sachversicherer (VDS) κατά Επιτροπής Συλλ. 1987 σ. 405, σκ. 39.

⁷⁹ Βλ. Μικρούλα σε Τζουγανάτο, Δίκαιο του Ελεύθερου Ανταγωνισμού, σελ. 249-250. Βλ. επίσης απόφαση Γεν. ΔΕΕ T-111-08 Mastercard, σκ. 27.

⁸⁰ Βλ. Rose, V. (2010). Bellamy & Child: European Law of Competition. 6th edition. Αρ. 5.016, σελ. 313 επ. και την εκεί παρατεθείσα νομολογία.

⁸¹ Κατευθυντήριες Γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τους κάθετους περιορισμούς [2000/C 291/01] παρ.47. Το ίδιο προβλέπεται και στην αντίστοιχη παρ. 48 του Κανονισμού 330/2010.

⁸² ΔΕΕ, υποθ. C-199/92, απόφ. της 8.7.1999, P-Huels κατά Επιτροπής, Συλλ. 1999, I-4287.

⁸³ Ο.π., υποσ. 67, αρ. 5.027, σελ. 321.

3(1)(α) του Νόμου συμπεριλαμβάνει γενικότερα κάθε απόφαση η οποία αφορά παραμέτρους της τιμής.⁸⁴

Περαιτέρω, από το άρθρο 3(1)(β) του Νόμου προκύπτει ότι απαγορεύονται αποφάσεις οι οποίες έχουν αντικείμενο ή αποτέλεσμα τον περιορισμό ή τον έλεγχο της παραγωγής ή της διάθεσης. Τα ανωτέρω αποτελούν μια προφανή περίπτωση περιορισμού του ανταγωνισμού, ενώ ενδέχεται να συμβάλουν και στην εδραίωση ή αύξηση των τιμών στη αγορά. Σημειώνεται ότι οι εν λόγω αποφάσεις αποτελούν συνήθως τμήμα μιας ευρύτερης συμφωνίας καθορισμού τιμών ή κατανομής αγορών.⁸⁵

Η Επιτροπή σημειώνει επιπλέον ότι στην απαγόρευση που εισάγει η διάταξη του άρθρου 3(1)(β) συμπεριλαμβάνεται κάθε περιορισμός ή έλεγχος της προσφοράς προϊόντων και/ή υπηρεσιών.⁸⁶ Επίσης, πρέπει να υπομνησθεί ότι από την εν λόγω διάταξη καταλαμβάνεται και η περίπτωση κατά την οποία υφίσταται απόφαση ή συμφωνία ποσοτώσεων παραγωγής. Αυτό διότι, μέσω του ελέγχου και της μείωσης της προσφοράς επηρεάζονται συνήθως και οι τιμές καθώς και η απεξάρτησή τους από τη ζήτηση του προϊόντος από πλευράς καταναλωτή.⁸⁷ Μία ιδιόζουσα μορφή περιορισμού προκύπτει σε περίπτωση που συνδυάζεται με συμφωνία αποκλειστικής προμήθειας, όπου συμφωνείται περιορισμός της παραγωγής και τα συμβαλλόμενα μέρη λαμβάνουν τα προϊόντα από το άλλο μέρος κατ' αποκλειστικότητα. Αν συντρέχουν τα παραπάνω και τα μέρη είναι και δυνητικοί ανταγωνιστές, τότε τίθεται ζήτημα παράβασης της ως άνω απαγορευτικής διάταξης.⁸⁸

Στην υπό εξέταση περίπτωση, για να διαπιστωθεί κατά πόσο υφίσταται περιορισμός του ανταγωνισμού κατά παράβαση των άρθρων 3(1)(α) και 3(1)(β) του Νόμου, πρέπει καταρχάς να εξεταστεί η απόφαση του Π.Ο.Α σε σχέση με την πρακτική της σύναψης συμβάσεων αποκλειστικής διάθεσης νωπού αγελαδινού γάλακτος με τους αγελαδοτρόφους μέλη του καθώς και της συμπερίληψης συγκεκριμένων τυποποιημένων όρων σε αυτές και εν συνεχεία η απόφαση του Π.Ο.Α για το μέτρο Ο.Π.Γ.

⁸⁴ Βλ. μεταξύ άλλων ΔΕΚ υποθ. 8/72 *Vereeniging van Cementshandelaren* κατά Επιτροπής, σκ. 21, Γεν. ΔΕΕ T-374/94, T-375/94, T-384/94 *European Night Services* κατά Επιτροπής, σκ. 136, EA 505/VI/2010.

⁸⁵ Ο.π., *Bellamy & Child*, αρ. 5.048, σελ. 337, Μικρουλέα σε Τζουγανάτο, Δίκαιο του Ελεύθερου Ανταγωνισμού, σελ. 300. Βλ επίσης και Γεν. ΔΕΕ T-236/01 *Tokai Carbon* κατά Επιτροπής, Συλλ. 2004, II-1181, Απόφαση της Επιτροπής *Graphite Electrodes* EE 2002 L 100/1.

⁸⁶ Βλ. απόφαση της Επιτροπής της 23.12.1992, *CEMBAL*, EEEE 1993 L 34/29.

⁸⁷ Βλ. *Wagenbaur* σε *Lowenheim/Meesen/Riesenkampff*, Art. 81 Abs. 1, αρ. 254, σελ. 318. Βλ. και Τριανταφυλλάκη σε Σχίνα.

⁸⁸ Βλ. *Rolled Zinc Products and Zinc Alloys*, EE 1982 L362/40.

10.2.8. Απόφαση του Π.Ο.Α σε σχέση με την πρακτική της σύναψης συμβάσεων αποκλειστικής διάθεσης νωπού αγελαδινού γάλακτος με τους αγελαδοτρόφους μέλη του καθώς και της συμπερίληψης συγκεκριμένων τυποποιημένων όρων σε αυτές.

10.2.8.1. Άρθρο 3(1)(α) – Καθορισμός τιμών

Η Επιτροπή επισημαίνει ότι για να καταστεί κάποιος μέλος/μέτοχος του Π.Ο.Α. θα πρέπει να υπογράψει σύμβαση αποκλειστικότητας. Σημειώνεται ότι μέρος των όρων των συμβάσεων αποκλειστικής διάθεσης που ήταν σε ισχύ κατά τον ουσιώδη χρόνο αφορά τις τιμές πώλησης του νωπού αγελαδινού γάλακτος από τους αγελαδοτρόφους / μέλη του Π.Ο.Α. προς τον Π.Ο.Α. Συγκεκριμένα, ο όρος 5 των εν λόγω συμβάσεων κάνει ειδική αναφορά στο εν λόγω ζήτημα.

Σύμφωνα με τον όρο 5 των εν λόγω συμβάσεων του Π.Ο.Α. με τους αγελαδοτρόφους / μέλη του: *«Οι τιμές πώλησης του γάλακτος από τον παραγωγό καθορίζονται στο Παράρτημα Β το οποίο αποτελεί αναπόσπαστο μέρος αυτής της σύμβασης».*

Με βάση τις συμφωνίες που έχει ενώπιον της η Επιτροπή και οι οποίες στάλθηκαν από τον Π.Ο.Α. υπάρχουν δύο είδη Παραρτημάτων Β.

Σύμφωνα με το πρώτο είδος, το Παράρτημα Β των συμφωνιών καθορίζει τις τιμές πώλησης νωπού αγελαδινού γάλακτος σε δύο επίπεδα, ήτοι το επίπεδο της αρχικής τιμής, η οποία θα καθορίζεται, σύμφωνα με τον πίνακα του παραρτήματος Δ της συμφωνίας και συγκεκριμένα με βάση τη λιποπεριεκτικότητα και τις πρωτεΐνες του γάλακτος. Εν συνεχεία, σύμφωνα με το σημείο 2 του Παραρτήματος Β της συμφωνίας, σε περίπτωση που η παραδοτέα ποσότητα του παραγωγού είναι μικρότερη από το 10% της μηνιαίας ποσόστωσής του, η οποία θα καθορίζεται στο Παράρτημα Γ, τότε η τιμή που υπολογίσθηκε αρχικώς θα μειωθεί με ποσοστιαία αναλογία όση θα είναι η μειωμένη ποσοστιαία αναλογία κάτω του 10% της μηνιαίας ποσόστωσής του.

Σύμφωνα με το δεύτερο είδος, το Παράρτημα Β των συμφωνιών καθορίζει τις τιμές πώλησης νωπού αγελαδινού γάλακτος σε δύο επίπεδα, το επίπεδο της αρχικής τιμής την οποία θα καθορίζει το Διοικητικό Συμβούλιο του Π.Ο.Α. και το επίπεδο της συμπληρωματικής τιμής η οποία θα είναι ουσιαστικά η αναπροσαρμογή της τιμής αγοράς ανάλογα με τα ακαθάριστα κέρδη του Π.Ο.Α.. Με βάση το Παράρτημα Β οι εν λόγω τιμές πώλησης θα είναι οι ανώτατες τιμές αγοράς που θα επιτυγχάνονται ύστερα από διαπραγμάτευση του Π.Ο.Α. με τους χρήστες του νωπού αγελαδινού γάλακτος και του βοείου κρέατος και η αναπροσαρμογή της τελικής τιμής θα καθορίζεται σύμφωνα με τις πρόνοιες του Καταστατικού του Π.Ο.Α..

Επίσης, με βάση το Καταστατικό του Π.Ο.Α., η ερμηνεία που δίδεται στην έννοια ειδική αναπροσαρμογή της τιμής είναι η απόδοση προς τον Παραγωγό-Μέλος του Π.Ο.Α. δια της μεθόδου αναπροσαρμογής της τιμής αγοράς των προϊόντων του, για το αμέσως προηγούμενο λογιστικό έτος από τα περισσεύματα του Π.Ο.Α., τέτοιου ποσοστού σύμφωνα με τους όρους της σύμβασης και τις πρόνοιες του Καταστατικού και της απόφασης του Διοικητικού Συμβουλίου. Επιπλέον, με βάση το Καταστατικό, σε σχέση με τα Κέρδη, Μερίσματα και Αποθεματικό, προνοείται ότι στο τέλος κάθε λογιστικού έτους της εταιρείας-Π.Ο.Α., αφού αφαιρεθούν από το σύνολο των εισοδημάτων της εταιρείας όλα τα έξοδα και οι δαπάνες της, θα αποδίδεται μέρος του περισσεύματος στα μέλη ως ειδική αναπροσαρμογή στις τιμές αγοράς των προϊόντων των μελών σύμφωνα με τη σύμβαση. Το υπόλοιπο του περισσεύματος θα θεωρείται ως το καθαρό κέρδος της εταιρείας το οποίο θα διανέμεται στα μέλη της εταιρείας κατόπιν απόφασης του Διοικητικού Συμβουλίου. Επισημαίνεται ότι, σε όλες τις συμβάσεις γίνεται αναφορά στο ότι οι τιμές πώλησης θα καθορίζονται με βάση τα πρότυπα ποιότητας, όπως αυτά καθορίζονται από τις Αρμόδιες Αρχές ή από οδηγίες και αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η Επιτροπή εξετάζοντας τον εν λόγω όρο θεωρεί ότι στην προκείμενη περίπτωση υφίσταται καθορισμός των τιμών αγοράς του νωπού αγελαδινού γάλακτος από τον Π.Ο.Α. Συγκεκριμένα, παρότι οι αγελαδοτρόφοι / μέλη του Π.Ο.Α, οι οποίοι είναι οι παραγωγοί του γάλακτος, δηλαδή αυτοί που κατέχουν το επίμαχο προϊόν και οι οποίοι επιθυμούν να το παραδώσουν σε τιμή που αυτοί επιθυμούν, δεν δύνανται να πράξουν αναλόγως, καθώς ο Π.Ο.Α αποφασίζει και καθορίζει ο ίδιος την τιμή αγοράς του προϊόντος. Με αυτό τον τρόπο ο Π.Ο.Α, εκμεταλλευόμενος τη θέση του ως του μοναδικού αποδέκτη του συνόλου της παραγωγής γάλακτος των αγελαδοτρόφων / μελών του βάσει της σύμβασης αποκλειστικής διάθεσης, ορίζει την τιμή αγοράς του γάλακτος στα επίπεδα που αυτός επιθυμεί προς όλους τους αγελαδοτρόφους / μέλη του. Το δε αρνητικό αποτέλεσμα του «μονομερούς» καθορισμού της τιμής από τον Π.Ο.Α γίνεται εμφανές και στο επόμενο στάδιο όπου υπάρχουν επιπτώσεις στην τιμή πώλησης του γάλακτος από τον Π.Ο.Α προς τους παστεριωτές, τα τυροκομεία και τις παγωτοβιομηχανίες.⁸⁹

Με βάση τα παραπάνω καθώς και των γραπτών θέσεων του Π.Ο.Α και των όσων δήλωσε κατά την ακροαματική διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής, η Επιτροπή κρίνει ότι η απόφαση του Π.Ο.Α σε σχέση με τον καθορισμό τιμών έχει ως αντικείμενο την

---

⁸⁹ Βλ. σχετικά κεφάλαιο περί υπερβολικής τιμολόγησης στο παρόν σημείωμα.

παρακώλυση και/ή τον περιορισμό και/ή τη νόθευση του ανταγωνισμού κατά παράβαση του άρθρου 3(1)(α) του Νόμου. Η Επιτροπή επαναλαμβάνει ότι ο περιορισμός των αναφορών του Π.Ο.Α μόνο σε περιπτώσεις επιβολής κατώτατων τιμών δεν μπορεί να γίνει αποδεκτός και ότι ο καθορισμός τιμών αγοράς ή πώλησης κατά παράβαση του άρθρου 3(1)(α) του Νόμου μπορεί να είναι άμεσος ή έμμεσος και να περιλαμβάνει κάθε περίπτωση καθορισμού τιμών ενώ δύναται να συμπεριλαμβάνει ακόμα και παραμέτρους της τιμής όπως στην προκείμενη περίπτωση.

10.2.8.2 Άρθρο 3(1)(β) – περιορισμός της παραγωγής/του ανταγωνισμού

Περαιτέρω, στη βάση των εν λόγω συμβάσεων αποκλειστικής διάθεσης, τα μέλη του Π.Ο.Α υποχρεώνονται να παραχωρούν το σύνολο της παραγωγής τους αποκλειστικά στον Π.Ο.Α και σύμφωνα με τις τιμές που καθορίζει αυτός, ο οποίος εν συνεχεία τη μεταπωλεί στους παστεριωτές, στα τυροκομεία και στις παγωτοβιομηχανίες. Πρέπει να υπομνησθεί ότι η υπό εξέταση υπόθεση παρουσιάζει ορισμένα ιδιάζοντα χαρακτηριστικά, καθώς ο Π.Ο.Α καθορίζει ο ίδιος τόσο την τιμή αγοράς νωπού αγελαδινού γάλακτος από τους αγελαδοτρόφους / μέλη του, όσο και την τιμή πώλησής του στους παστεριωτές, στα τυροκομεία και στις παγωτοβιομηχανίες.

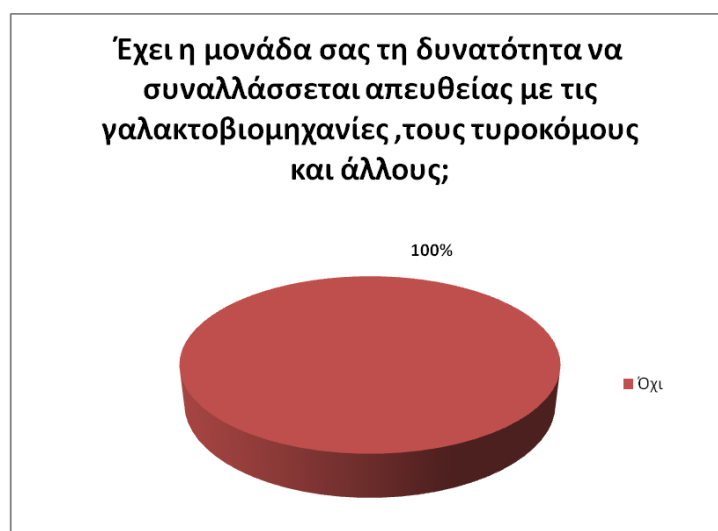
Η Επιτροπή σημειώνει ότι με βάση το προοίμιο και τους όρους 3 και 4 των εν λόγω συμβάσεων του Π.Ο.Α με τους αγελαδοτρόφους / μέλη του, οι παραγωγοί οφείλουν να παραχωρούν όλη την παραγωγή των κτηνοτροφικών τους μονάδων σε αγελαδινό γάλα στον Π.Ο.Α, καθ' όλη τη χρονική διάρκεια της σύμβασης. Η Επιτροπή σημειώνει επιπλέον ότι η χρονική διάρκεια των επίμαχων συμβάσεων είναι απεριόριστη και μπορεί να τερματιστεί μόνο κατόπιν δωδεκάμηνης γραπτής προειδοποίησης και εφόσον έχουν παρέλθει τρία χρόνια από την έναρξή της.

Περαιτέρω πρέπει να σημειωθεί ότι ο όρος 4(δ) των υπό εξέταση συμβάσεων ορίζει ότι οι παραγωγοί δεν δύνανται να ασκούν έμμεσα ή άμεσα δραστηριότητες ανταγωνιστικές με τον Π.Ο.Α ή να υποσκάπτουν τα συμφέροντά του. Η Επιτροπή σημειώνει ότι η εν λόγω ρήτρα πρόκειται προδήλως για ρήτρα μη ανταγωνισμού, ενώ πρέπει να ληφθεί υπόψη και το γεγονός ότι η διάρκεια των συμβάσεων, άρα και η ισχύς της εν λόγω ρήτρας, είναι απεριόριστη. Εξάλλου, από τον όρο 8(γ) προκύπτει ότι οι παραγωγοί δεν δύνανται να παραχωρούν τα προϊόντα τους σε άλλες πηγές διάθεσης.

Συνεπώς, όπως γίνεται αντιληπτό από τους πιο πάνω όρους, οι αγελαδοτρόφοι / μέλη του Π.Ο.Α δεν έχουν το δικαίωμα να παραχωρούν το γάλα που παράγουν σε τρίτους

και να μεταβιβάσουν μέρος ή ολόκληρη την ποσόστωσή τους σε αγελαδινό γάλα σε αγελαδοτρόφους / κτηνοτρόφους μη μέλη του εν λόγω οργανισμού υπό την απειλή επιβολής σημαντικών κυρώσεων. Μάλιστα ο Π.Ο.Α σε σχετική επιστολή του προς την Υπηρεσία δήλωσε ότι «*Εξ' όσων γνωρίζουμε οι παραγωγοί/μέλη του Π.Ο.Α δεν έχουν και δεν πρέπει να έχουν οποιαδήποτε εμπορική σχέση με γαλακτοβιομηχανίες. Ο σκοπός και τρόπος λειτουργίας του Π.Ο.Α καθορίζεται από το καταστατικό του*». Ενισχυτικό των εν λόγω διαπιστώσεων, αποτελούν οι απαντήσεις που δόθηκαν από τους αγελαδοτρόφους / μέλη του Π.Ο.Α.⁹⁰ Συγκεκριμένα, κανένας αγελαδοτρόφος δεν απάντησε θετικά στην ερώτηση για το αν υπάρχει η δυνατότητα να συναλλάσσεται απευθείας με τις γαλακτοβιομηχανίες τους τυροκόμους και άλλους, όπως διαφαίνεται στο παρακάτω κυκλικό διάγραμμα 1 (pie chart).

Κυκλικό Διάγραμμα 1⁹¹

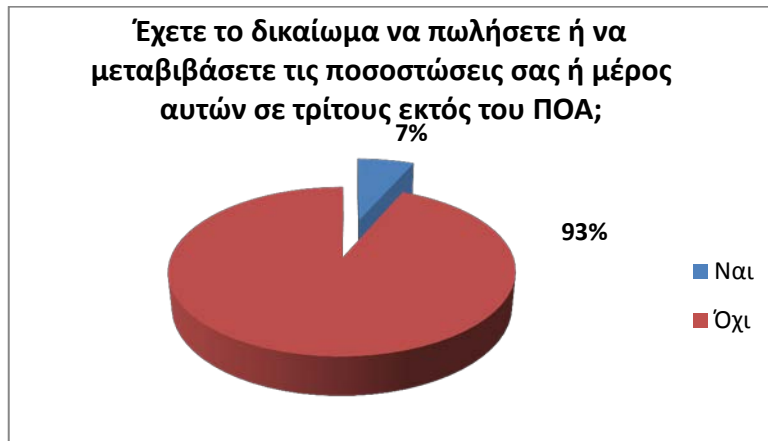
Επίσης το 93% των εν λόγω αγελαδοτρόφων δήλωσαν ότι δεν έχουν το δικαίωμα να πωλήσουν ή να μεταβιβάσουν τις ποσοστώσεις τους ή μέρος αυτών σε τρίτους εκτός του Π.Ο.Α, όπως διαφαίνεται στο ακόλουθο κυκλικό διαγράμματα 2.

Κυκλικό Διάγραμμα 2⁹²

⁹⁰ Οι αγελαδοτρόφοι μέλη του Π.Ο.Α απέστειλαν σχετικά στοιχεία στην Υπηρεσία σε απάντηση ερωτηματολογίου της Υπηρεσίας ημερομηνίας 16/8/2012.

⁹¹ Τα συμπεράσματα που καταγράφονται στο Κυκλικό Διάγραμμα 1 προκύπτουν από την διενέργεια της προκαταρκτικής έρευνας.

⁹² Τα συμπεράσματα που καταγράφονται στο Κυκλικό Διάγραμμα 2 προκύπτουν από την διενέργεια της προκαταρκτικής έρευνας.

Η Επιτροπή αξιολογώντας την απόφαση του Π.Ο.Α για σύναψη συμβάσεων αποκλειστικότητας διαπιστώνει ότι η εν λόγω απόφαση αποσκοπεί στον έλεγχο της παραγωγής και της διάθεσης, στερώντας σε πρώτο στάδιο από τα μέλη του τη δυνατότητα να κερδίσουν πελάτες από ανταγωνιστές αγελαδοτρόφους με πιο ελκυστικές τιμές. Επιπλέον, διαφαίνεται ότι η εν λόγω απόφαση αποσκοπεί στον περιορισμό του ανταγωνισμού μεταξύ των αγελαδοτρόφων ως προς τις τιμές, μειώνοντας έτσι τον κίνδυνο να εμπλακούν τα μέλη του Π.Ο.Α σε μια διαμάχη τιμών, κάτι το οποίο θα ασκούσε πίεση στο επίπεδο των τιμών τους και κατ' επέκταση και στο επίπεδο των τιμών πώλησης προς τους παστεριωτές, τα τυροκομεία και τις παγωτοβιομηχανίες.

Αναφορικά με την απόφαση του Π.Ο.Α σε σχέση με την απαγόρευση να πωλούν οι αγελαδοτρόφοι / μέλη του μέρος της παραγωγής τους προς τρίτους, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι η εν λόγω απόφαση αποσκοπεί στον περιορισμό της δυνατότητάς τους να πωλούν οι ίδιοι άμεσα το γάλα που παράγουν στους παστεριωτές, στα τυροκομεία και στις παγωτοβιομηχανίες και να αποφασίζουν οι ίδιοι με ποιους παστεριωτές, τυροκομεία ή παγωτοβιομηχανίες επιθυμούν να συνεργαστούν. Ως εκ τούτου προκύπτει ότι η εν λόγω απόφαση αποσκοπεί άμεσα στον περιορισμό της ελευθερίας συναλλαγής των αγελαδοτρόφων / μελών του καθώς έμμεσα και των παστεριωτών, των τυροκομείων και των παγωτοβιομηχανιών να διαλέξουν με ποιους τους συμφέρει να συνεργαστούν, αποτρέποντας έτσι τη συνύπαρξη περισσότερων ανταγωνιστών. Με άλλα λόγια, ο Π.Ο.Α αποσκοπεί στον περιορισμό της ελεύθερης διαπραγματεύσεως μεταξύ των δραστηριοποιούμενων φορέων στην αγορά, ήτοι αυτών που αντιπροσωπεύουν την προσφορά και τη ζήτηση, ώστε να περιορίζεται ο μεταξύ τους ανταγωνισμός για την πώληση / αγορά νωπού αγελαδινού γάλακτος και να αποκλείεται

η λειτουργία των δυνάμεων της αγοράς (market forces), από τις οποίες πηγάζουν και οι ανταγωνιστικές τιμές.

Αναφορικά με την απαγόρευση της μεταβίβασης ποσόστωσης αγελαδινού γάλακτος σε μη μέλη του Π.Ο.Α που προβλέπεται στις επίμαχες συμβάσεις, η Επιτροπή θεωρεί ότι, επειδή ο Π.Ο.Α έχει ως μέλη του το μεγαλύτερο ποσοστό αγελαδοτρόφων σε παγκύπρια βάση, αυτή η απαγόρευση αποσκοπεί στη δημιουργία περιορισμών και στρεβλώσεων στην αγορά. Συγκεκριμένα, αφενός, οι αγελαδοτρόφοι που δεν είναι μέλη του Π.Ο.Α δεν έχουν τη δυνατότητα να αγοράσουν ποσόστωση από άλλους καθώς οι περισσότεροι αγελαδοτρόφοι είναι μέλη του Π.Ο.Α και αφετέρου, η εν λόγω απαγόρευση αναγκάζει όσους δεν είναι μέλη του Π.Ο.Α να γίνουν μέλη του αν επιθυμούν να έχουν τη δυνατότητα να προμηθεύονται επιπλέον ποσόστωση.

Όσον αφορά την απόφαση σχετικά με τις κυρώσεις που έλαβε ο Π.Ο.Α σε περιπτώσεις αντισυμβατικής συμπεριφοράς από τους αγελαδοτρόφους, έχει κριθεί από τη νομολογία⁹³ ότι κυρώσεις που προβλέπονται σε συμφωνίες για τη μη τήρηση των όρων τους δεν πρέπει να είναι δυσανάλογες με τον επιδιωκόμενο σκοπό που είναι η εύρυθμη λειτουργία της επιχείρησης.

Εν προκειμένω, σε περίπτωση που οι αγελαδοτρόφοι / μέλη του Π.Ο.Α διαθέσουν προς τρίτους τα προϊόντα τους, κατά παράβαση της συμβάσεων, τότε κινδυνεύουν να αποβληθούν από τον Π.Ο.Α και να καταβάλουν αποζημίωση για κάθε λίτρο γάλακτος που έχει πωληθεί προς τρίτους, με το δικαίωμα του Διοικητικού Συμβουλίου του Π.Ο.Α να ορίζει το ύψος της αποζημίωσης. Πέραν αυτών, οι αγελαδοτρόφοι / μέλη του Π.Ο.Α, σε περίπτωση αποβολής τους πρέπει να πωλήσουν και/ή να μεταβιβάσουν τις μετοχές τάξης Β στα μέλη του Π.Ο.Α. Σύμφωνα με το καταστατικό της εταιρείας Π.Ο.Α, οι μετοχές Β είναι ανάλογες των ποσοστώσεων των μελών. Συνεπώς τα μέλη που θα αγοράσουν τις μετοχές Β των αποχωρούντων ή και αποβληθέντων μελών θα πρέπει να αγοράσουν τις ποσοστώσεις εκείνες που αναλογούν στον αριθμό των μετοχών Β. Σε περίπτωση που τα μέλη αρνηθούν να αγοράσουν τις εν λόγω μετοχές ή αρνηθεί το μέλος να πωλήσει ποσοστώσεις, τότε τις μετοχές τις αγοράζει η εταιρεία σε τιμή που θα συμφωνηθεί μεταξύ τους αλλά σε περίπτωση διαφωνίας η τιμή καθορίζεται από τον ελεγκτή της ίδιας της εταιρείας.

Η Επιτροπή επισημαίνει ότι ο Διευθυντής του Π.Ο.Α. κατά την ακροαματική διαδικασία ενώπιον της, αφού επεξήγησε τις τρεις τάξεις Μετοχών, κατέληξε στο ότι μέχρι σήμερα

---

⁹³ Υπόθεση C-250/92 Goettrup-Klim Grovwareforeninger κ.λ.π. κατά Dansk Landbrugs Grovareselskab Amba [1994] ECR I-5641.

το Διοικητικό Συμβούλιο του Π.Ο.Α. δεν έχει καθορίσει πληρωμή μερισμάτων προς τα μέλη του παρά το ότι δύναται να το πράξει.

Συνεπώς, οι αγελαδοτρόφοι που συμβάλλονται με τον Π.Ο.Α είναι στην ουσία δεσμευμένοι κατά απόλυτο και αυστηρό τρόπο για την τήρηση των όρων αποκλειστικότητας των επίμαχων συμβάσεων (μεταξύ των οποίων και της καθορισμένης τιμής) αφού οι κυρώσεις που δύνανται να τους επιβληθούν σε περίπτωση που παραβιάσουν με οποιοδήποτε τρόπο τους ως άνω όρους είναι εξαντλητικές. Μάλιστα σε περίπτωση αποβολής τους από τον Π.Ο.Α, αποκλείονται ουσιαστικά και από τη σχετική αγορά παραγωγής, καθώς δεν θα μπορούν να δραστηριοποιηθούν πλέον ως αγελαδοτρόφοι αφού με την παράδοση των εν λόγω μετοχών στον Π.Ο.Α, πρέπει να παραδώσουν και την ποσόστωσή τους.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι εν προκειμένω ο συνδυασμός ρητρών όπως της υποχρέωσης αποκλειστικής παράδοσης και της επιβολής υπερβολικών αποζημιώσεων λόγω εξόδου, που δεσμεύουν τα μέλη του Π.Ο.Α για μακρές περιόδους και τους στερούν επομένως τη δυνατότητα να στραφούν προς ανταγωνιστές επιχειρηματίες, έχει ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού. Επομένως, οι ρήτρες αυτές μπορούν, αφενός, να καταστήσουν δύσκαμπτη την αγορά και, αφετέρου, να παγοποιήσουν ή να διαιωνίσουν την θέση ισχύος του Π.Ο.Α, εμποδίζοντας κατ' αυτόν τον τρόπο την είσοδο δυνητικών ανταγωνιστών.

Με βάση τα παραπάνω προκύπτει ότι η απόφαση μονομερούς καθορισμού της τιμής από τον Π.Ο.Α σε συνδυασμό με τις ρήτρες αποκλειστικότητας, αποσκοπεί στον περιορισμό της δυνατότητας των αγελαδοτρόφων / μελών του να πωλούν ατομικά σε διαφορετικές τιμές που οι ίδιοι επιθυμούν τα προϊόντα που παράγουν. Περαιτέρω, η εν λόγω απόφαση του Π.Ο.Α διαφαίνεται να αποσκοπεί και στην εξάλειψη της δυνατότητας των αγελαδοτρόφων / μελών του να παραχωρούν απ' ευθείας στους παστεριωτές, στα τυροκομεία και στις παγωτοβιομηχανίες μέρος της παραγωγής τους και ενδεχομένως σε χαμηλότερη τιμή από αυτή του Π.Ο.Α, καθώς θα υπήρχε ανταγωνισμός μεταξύ των τιμών των αγελαδοτρόφων / μελών του Π.Ο.Α ή/και του Π.Ο.Α. Έτσι, η αγορά στερείται μία ενδεχόμενη μειωμένη τιμή πώλησης στις γαλακτοβιομηχανίες, στα τυροκομεία και στις παγωτοβιομηχανίες, η οποία θα επέφερε και αισθητή μείωση στη λιανική τιμή πώλησης προς όφελος των καταναλωτών. Εξάλλου, ο Π.Ο.Α συν τοις άλλοις, ενισχύει και εδραιώνει τη θέση ισχύος του στην αγορά περιορίζοντας και/ή εξαλείφοντας τον ανταγωνισμό, καθώς με τις ως άνω ρήτρες αποκλειστικότητας αποτρέπει την είσοδο ανταγωνιστών. Σημειώνεται ότι στην

εδραίωση της εν λόγω θέσης ισχύος του Π.Ο.Α συμβάλλει και το αυστηρό σύστημα αποζημιώσεων που επιβάλλει στους αγελαδοτρόφους / μέλη του σε περίπτωση εξόδου από τον Π.Ο.Α..

Με βάση τα παραπάνω καθώς και των γραπτών θέσεων του Π.Ο.Α και των όσων δήλωσε κατά την ακροαματική διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής, η Επιτροπή κρίνει ότι η απόφαση του Π.Ο.Α σε σχέση με την πρακτική της σύναψης των συγκεκριμένων συμβάσεων αποκλειστικής διάθεσης νωπού αγελαδινού γάλακτος με τους αγελαδοτρόφους / μέλη του με την συμπερίληψη των συγκεκριμένων τυποποιημένων όρων σε αυτές έχει ως αντικείμενο την παρακώλυση και/ή τον περιορισμό και/ή τη νόθευση του ανταγωνισμού κατά παράβαση του άρθρου 3(1)(β) του Νόμου. Η Επιτροπή επαναλαμβάνει ότι οι πρακτικές του Π.Ο.Α αποτελούν αυτόβουλες επιχειρηματικές δραστηριότητες και ότι η σχετική Κ.Δ.Π 520/2004 την οποία επικαλείται επανειλημμένα ο Π.Ο.Α στις θέσεις του, δεν διαφαίνεται ούτε να επιβάλλει ούτε να ενθαρρύνει τις επιχειρήσεις-ομάδες παραγωγών σε ενέργειες ενάντια του ανταγωνισμού.

Η Επιτροπή δεν αγνοεί το γεγονός ότι κάποιοι όροι των συμβάσεων του Π.Ο.Α εμπεριέχουν μεταξύ άλλων κάποιους όρους της Κ.Δ.Π 520/2004 και συγκεκριμένα τους 25 (γ) (i) (iv) (vi) , αλλά επισημαίνει ότι αυτοί καθαυτοί οι όροι δεν είναι αρκετοί για να συναχθεί το συμπέρασμα ότι ο ανταγωνισμός στην αγορά νοθεύεται ή περιορίζεται ή παρακωλύεται. Όπως διαφάνηκε, τα συμπεράσματα της Επιτροπής απορρέουν από την συνδυαστική ανάγνωση των διαφόρων όρων των επίμαχων συμβάσεων που συνάπτει ο Π.Ο.Α με τους αγελαδοτρόφους σε συνάρτηση με τις διατάξεις του καταστατικού της εταιρείας, των συνθηκών της αγοράς και της θέσης που κατέχει ο Π.Ο.Α στην εν λόγω αγορά.

10.2.8.3 Άρθρο 3(1)(β) - Απόφαση του Π.Ο.Α για το μέτρο Ομαλής Παραγωγής Γάλακτος (Ο.Π.Γ.)

Η Επιτροπή διερεύνησε, υπό το πρίσμα του άρθρου 3(1)(β) του Νόμου, την απόφαση του Π.Ο.Α. για την εφαρμογή του μέτρου Ο.Π.Γ. στους αγελαδοτρόφους / μέλη του. Η εν λόγω απόφαση λήφθηκε σε συνεδρία του Διοικητικού Συμβουλίου του Π.Ο.Α. ημερομηνίας 30/1/2009 και κοινοποιήθηκε μέσω σχετικών εγκυκλίων. Η Επιτροπή κατά την εξέταση του εν λόγω μέτρου έλαβε επιπλέον υπόψη τις απόψεις του Π.Ο.Α., των αγελαδοτρόφων μελών του και του ΟΚΒΓ οι οποίες βρίσκονται σε διοικητικό φάκελο.

Η Επιτροπή παραθέτει παρακάτω απόσπασμα από το τα πρακτικά της ως άνω συνεδρίας όπου λήφθηκε η σχετική απόφαση του Π.Ο.Α για το μέτρο Ο.Π.Γ.:

«3. Εμπορία γάλακτος.

Ο Γενικός Διευθυντής ενημέρωσε το Διοικητικό Συμβούλιο σχετικά με την εμπορία γάλακτος και επεξήγησε τους επισυναπτόμενους πίνακες. Επεξήγησε ότι η οικονομική κρίση που μαστίζει τη διεθνή οικονομία επηρεάζει και την εμπορία του γάλακτος και σε μια περίοδο μάλιστα όπου το κόστος παραγωγής του κύπριου αγελαδοτρόφου είναι στα ύψη. Θα πρέπει οι παραγωγοί να περιοριστούν στις ποσοτώσεις τους για να μην υπάρξουν αλυσιδωτά προβλήματα. Επίσης θα πρέπει να γίνει μετατόπιση παραγωγής γάλακτος προς τους μήνες όπου η βιομηχανία το χρειάζεται (Μάιος – Δεκέμβριος). Σήμερα οι γαλακτοβιομηχανίες δεν θέλουν να παραλαμβάνουν όλο το γάλα που παράγεται την περίοδο Ιανουαρίου – Απριλίου και λόγω ζήτησης όπως ισχυρίζονται, αλλά και λόγω παραγωγής μεγάλων ποσοτήτων αιγοπρόβειου γάλακτος την περίοδο αυτή. Γι' αυτό θα πρέπει όσο μπορούμε να βοηθήσουμε τη γαλακτοβιομηχανία του τόπου μας.

Ως εκ τούτου προκειμένου οι παραγωγοί να έχουν ίση μεταχείριση, θα πρέπει να εφαρμόσουμε κάποια μέτρα Ομαλής Παραγωγής Γάλακτος (Ο.Π.Γ.).

Μετά από αρκετή συζήτηση επί του θέματος το Διοικητικό Συμβούλιο αποφάσισε ομόφωνα τα πιο κάτω:

A) Απόφαση που αφορά την Γαλακτοκομική Περίοδο 2008 - 2009

Η κάθε αγελαδοτροφική μονάδα θα πρέπει από την 1^η Μαρτίου, 2009 και μέχρι το τέλος της Γαλακτοκομικής Περιόδου 2008 – 2009 που είναι η 31^η Μαρτίου, 2009 να μεριμνήσουν προκειμένου να μην παραδίδουν ποσότητα γάλακτος πέραν της ημερήσιας ποσόστωσής τους που προκύπτει από την ετήσια ποσόστωση της κάθε αγελαδοτροφικής μονάδας.

Ο μέσος όρος της παράδοσης γάλακτος του κάθε παραγωγού κατά τον μήνα Μάρτιο, 2009 δεν θα πρέπει να υπερβαίνει την ημερήσια ποσόστωσή του.

Οποιαδήποτε ποσότητα παραδοθεί κατά την εν λόγω περίοδο και είναι πέραν της ποσότητας που αναλογεί στην ποσόστωση της περιόδου αυτής θα έχει μηδενική τιμή.

Η ενέργεια αυτή θα είναι ανεξάρτητη από την "Συμπληρωματική Εισφορά".

Σημειώνουμε ότι:

- Η υπέρβαση λίπους δεν θα ληφθεί υπόψη κατά την περίοδο αυτή όσον αφορά μόνο την εν λόγω απόφαση,
- Οι αγελαδοτροφικές μονάδες που δεν κάλυψαν την ποσόστωση του έτους μπορούν κατά την εν λόγω περίοδο να την παράξουν έστω και εάν υπερβούν τον μέσο όρο της ημερήσιας ποσόστωσής τους, χωρίς όμως να υπερβούν την ετήσια ποσόστωσή τους. Εάν την υπερβούν τότε η επιπλέον ποσότητα θα έχει μηδενική τιμή,
- Εάν παραχωρηθεί επιπρόσθετη ατομική ποσόστωση από τον ΟΚΓΒ θα ληφθεί υπόψη.

Β) Αποφάσεις που αφορούν τη νέα Γαλακτοκομική Περίοδο 2009-2010

Για την περίοδο αυτή λήφθηκαν οι πιο κάτω αποφάσεις:

1) Κατά τους μήνες Απρίλιος 2009, Ιανουάριος 2010, Φεβρουάριος 2010 και Μάρτιος 2010 θα πρέπει η ποσότητα γάλακτος που θα παραδίδουν οι αγελαδοτροφικές μονάδες να είναι μέσα στην μηνιαία τους πραγματική ποσόστωση. Στο τέλος της Γαλακτοκομικής Περιόδου 2009-2010 θα γίνει **ειδικό ξεκαθάρισμα** στα πλαίσια των εν λόγω αποφάσεων που αφορούν τους τέσσερις μήνες. Οι τέσσερις αυτοί μήνες θα συμψηφιστούν και εάν η συνολική παραγωγή κάποιας αγελαδοτροφικής μονάδας είναι πέραν της συνολικής ποσόστωσης γάλακτος των τεσσάρων μηνών τότε η επιπλέον ποσότητα θα έχει μηδενική τιμή. Για το **ειδικό ξεκαθάρισμα** η λιποπεριεκτικότητα (είτε είναι πάνω είτε κάτω από το λίπος αναφοράς) δεν θα ληφθεί υπόψη, αλλά θα ληφθεί υπόψη η πραγματική παράδοση. Το **ειδικό ξεκαθάρισμα** θα είναι ανεξάρτητο των τριμηνιαίων ξεκαθαρισμάτων που θα γίνονται και που αφορούν την "Συμπληρωματική Εισφορά". Η ενέργεια αυτή θα είναι ανεξάρτητη από την "Συμπληρωματική Εισφορά". Δηλαδή η αποκοπή για σκοπούς "Συμπληρωματικής Εισφοράς" θα εφαρμόζεται παράλληλα με την πιο πάνω απόφαση με τον ίδιο τρόπο που γίνεται σήμερα.

2) Κατά τους μήνες από Μάιο 2009 μέχρι Δεκέμβριο 2009 οι αγελαδοτροφικές μονάδες θα μπορούν να παράξουν ποσότητες γάλακτος και πέραν των μηνιαίων τους ποσοστώσεων με δική τους ευθύνη όπως συμβαίνει και σήμερα.

Σημειώνουμε ότι:

- Αγελαδοτροφική μονάδα που δεν θα καλύψει τη συνολική ποσόστωσή της περιόδου Μάιος 2009 μέχρι Δεκέμβριος 2009 (είτε σε πραγματική είτε σε αναπροσαρμοσμένη ποσότητα) και η ακάλυπτη ποσότητα παραχθεί τους μήνες

Απρίλιος 2009, Ιανουάριος 2010, Φεβρουάριος 2010 και Μάρτιος 2010, τότε η ποσότητα αυτή θα έχει μηδενική τιμή και θα υπόκειται στις πρόνοιες του **σημείου (1)**.

- Τα τριμηνιαία ξεκαθαρίσματα που αφορούν την "Συμπληρωματική Εισφορά" θα εφαρμόζονται όπως και σήμερα.

Οι πιο πάνω αποφάσεις:

- **Είναι επιπρόσθετες των οποιονδήποτε άλλων αποφάσεων πήραμε μέχρι σήμερα σχετικών με την παραγωγή γάλακτος και είναι σε ισχύ.**
- **Εφαρμόζονται ξεχωριστά από οποιεσδήποτε άλλες αποφάσεις εφαρμόζονται για τη διαχείριση των ποσοτώσεων αγελαδινού γάλακτος**

Επίσης θα κληθούν οι παραγωγοί όπως για καλύτερο προγραμματισμό μέχρι την 10^η Φεβρουαρίου, 2009 δηλώσουν τον αριθμό των αγελάδων που επιθυμούν να σφάξουν.

Τα μέλη θα ενημερωθούν τόσο γραπτώς όσο και προφορικώς σε Συνέλευση όπου θα τους επεξηγηθούν οι πιο πάνω αποφάσεις.

Η απόφαση που αφορά τη Γαλακτοκομική Περίοδο 2009 – 2010 (B) θα ισχύσει και για τις επόμενες Γαλακτοκομικές Περιόδους εκτός και εάν τα παγκόσμια οικονομικά δεδομένα επιτρέψουν στο Διοικητικό μας Συμβούλιο να διαφοροποιήσει την απόφαση αυτή».

Κατά την άποψη της Επιτροπής, η παραπάνω απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Π.Ο.Α για την υιοθέτηση του μέτρου Ο.Π.Γ., το οποίο αφορά την παραγωγή γάλακτος, έχει προφανώς δεσμευτικό χαρακτήρα για τους αγελαδοτρόφους / μέλη του Π.Ο.Α και συνεπώς δύναται να χαρακτηριστεί ως «απόφαση» για τους σκοπούς του άρθρου 3(1) του Νόμου.

Η απόφαση του Π.Ο.Α σε σχέση με το μέτρο Ο.Π.Γ. καθίσταται σαφές ότι συνίσταται στην αποστέρηση της δυνατότητας των παραγωγών να παράγουν στα όρια της ετήσιας ποσόστωσής τους, σε περίπτωση που σε συγκεκριμένους μήνες δεν παρήγαγαν την ποσόστωση που τους αναλογούσε, και επιπλέον στην αποστέρηση της δυνατότητάς τους να πωλούν την καθ' υπέρβαση της ποσόστωσης τους ποσότητα γάλακτος σε άλλους αγελαδοτρόφους που παρήγαγαν σε χαμηλότερο επίπεδο από την ποσόστωση τους. Αντιθέτως, με την εφαρμογή του εν λόγω μέτρου για συγκεκριμένους μήνες του γαλακτοκομικού έτους, η καθ' υπέρβαση παραγωγή παραχωρείται στον Π.Ο.Α σε μηδενική τιμή, ο οποίος εν συνεχεία προβαίνει στην

πώληση της εν λόγω ποσότητας. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θεωρεί ότι το μέτρο Ο.Π.Γ. αποσκοπεί στον περιορισμό της παραγωγής καθώς περιορίζει εξ αντικειμένου τον ανταγωνισμό.

Η Επιτροπή κρίνει σκόπιμη και την εξ αποτελέσματος εξέταση της απόφασης του Π.Ο.Α σε σχέση με το μέτρο Ο.Π.Γ., παρότι κάτι τέτοιο δεν είναι απαραίτητο σε περιπτώσεις όπου υφίσταται εξ αντικειμένου περιορισμός του ανταγωνισμού αλλά δύναται να αποβεί βοηθητική.

Σημειώνεται ότι στο πιο κάτω διάγραμμα διαφαίνεται ότι το 80% των ερωτηθέντων αγελαδοτρόφων δηλώνει ότι υπήρξαν περιπτώσεις κατά τις οποίες η αγελαδοτροφική τους μονάδα παρήγαγε ποσότητες αγελαδινού γάλακτος πέραν των καθορισμένων μηνιαίων ατομικών ποσοστώσεων που δικαιούνταν βάσει του Ο.Π.Γ. Το 17% των εν λόγω ερωτηθέντων απάντησε «Όχι» στην ερώτηση της Υπηρεσίας και το 3% «Δεν Θυμάμαι». Σε απάντηση σχετικής ερώτησης της Υπηρεσίας, συναρτώμενη με την προηγούμενη ερώτηση, οι αγελαδοτρόφοι ανέφεραν ότι όταν η υπέρβαση της μηνιαίας ποσόστωσης γίνεται κατά τους χειμερινούς μήνες, τους μήνες Ιανουάριο, Φεβρουάριο, Μάρτιο και Απρίλιο, τότε η πλεονασματική ποσότητα όντως παραδίδεται στον Π.Ο.Α και λαμβάνει μειωμένη τιμή. Αυτό αποτελεί και μέρος του μέτρου ΟΠΓ που ο Π.Ο.Α έβαλε σε εφαρμογή με την απόφαση του ημερομηνίας 30/1/2009.

Κυκλικό Διάγραμμα 3:⁹⁴

⁹⁴ Τα συμπεράσματα που καταγράφονται στο Κυκλικό Διάγραμμα 3 προκύπτουν από την διενέργεια της προκαταρκτικής έρευνας..

Όσον αφορά τις ποσοστώσεις, η Επιτροπή σημειώνει ότι ο Π.Ο.Α σε απαντήσεις του ημερομηνίας 3/9/2013 σε σχετικό ερωτηματολόγιο της Υπηρεσίας ημερομηνίας 18/7/2012 ανέφερε ότι: «Οι ετήσιες ποσοστώσεις γάλακτος ανά παραγωγό / μέλος του Π.Ο.Α καθορίζονται από τον Οργανισμό Κυπριακής Γαλακτοκομικής Βιομηχανίας (ΟΚΓΒ). Για τον κάθε παραγωγό λαμβάνεται υπόψη από τον ΟΚΓΒ η ποσόστωση της προηγούμενης γαλακτοκομικής περιόδου και πάνω σε αυτή προστίθεται κάποιο ποσοστό που προέρχεται βασικά από το εθνικό απόθεμα που κατέχει ο ΟΚΓΒ ή/και από επιπρόσθετη αύξηση της εθνικής ποσόστωσης που παρέχεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Τα κριτήρια για την αύξηση της ποσόστωσης του κάθε παραγωγού καθορίζονται από τον ΟΚΓΒ. Σε περίπτωση που κάποιος παραγωγός / μέλος του Π.Ο.Α δεν παραγάγει την ετήσια ποσόστωσή του δεν έχει επίπτωση από τον Π.Ο.Α. Εξ' όσων γνωρίζει η Υπηρεσία, ο ΟΚΓΒ έχει το δικαίωμα σε περιπτώσεις όπου η παραγωγή γάλακτος κάποιου παραγωγού μειωθεί σε ετήσια βάση σε επίπεδα του 25% με 30% να διεξάγει έρευνα».

Σύμφωνα με τον Π.Ο.Α πριν την έναρξη κάθε γαλακτοκομικού έτους ο ΟΚΓΒ ενημερώνει τον Π.Ο.Α για την ετήσια ποσόστωση κάθε παραγωγού. Στη συνέχεια ο κάθε παραγωγός ενημερώνεται τόσο για την ετήσια όσο και για την μηνιαία ποσόστωσή του από τον Π.Ο.Α. Η μηνιαία ποσόστωση του κάθε παραγωγού υπολογίζεται από τον Π.Ο.Α στη βάση των ημερών έκαστου μηνός σε συνάρτηση με την ετήσια ποσόστωση που κατέχει.

Σχετικά με την εφαρμογή του μέτρου Ο.Π.Γ. ο Π.Ο.Α ανέφερε ότι: «Κατά τους μήνες π.χ Απρίλιος 2010, Ιανουάριος 2011, Φεβρουάριος 2011 και Μάρτιος 2011 εισηγούμαστε στους παραγωγούς όπως η ποσότητα γάλακτος που θα παραδίδουν οι αγελαδοτροφικές μονάδες να είναι μέσα στην μηνιαία τους πραγματική ποσόστωση. Στο τέλος της Γαλακτοκομικής περιόδου 2010-2011 γίνεται ειδικό ξεκαθάρισμα για τους τέσσερις μήνες δηλαδή συμψηφισμός ποσοστώσεων χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η λιποπεριεκτικότητα. Οι τέσσερις αυτοί μήνες συμψηφίζονται και εάν η συνολική παραγωγή γάλακτος κάποιας αγελαδοτροφικής μονάδας είναι πέραν της συνολικής ποσόστωσης γάλακτος των τεσσάρων μηνών τότε η επιπλέον ποσότητα γάλακτος έχει μηδενική τιμή και συμψηφίζεται με την ποσότητα γάλακτος που λαμβάνει την ενδεικτική τιμή προκειμένου να καθοριστεί η μέση τιμή πληρωμής. Ως εκ τούτου και σε περίπτωση που κάποια μονάδα παράγει γάλα κατά τους τέσσερις εν λόγω μήνες πέραν της μηνιαίας ατομικής της ποσόστωσης, η συνολική παραγωγή γάλακτος που θα παραδοθεί για την εν λόγω περίοδο των τεσσάρων μηνών θα έχει μειωμένη τιμή ανά

λίτρο σε σχέση με την τιμή που θα λάμβανε εάν η παραγωγή γάλακτος της ήταν εντός των μηνιαίων ατομικών της ποσοστώσεων. [...] Κατά τους μήνες π.χ. από Μάιο 2010 μέχρι Δεκέμβριο 2010 γίνεται εισήγηση προς τους παραγωγούς όπως παράγουν ποσότητες γάλακτος και πέραν των μηνιαίων τους ποσοστώσεων, με δική τους πάντα ευθύνη σε περίπτωση που καταβληθεί «συμπληρωματική εισφορά» (levy)».

Ο Π.Ο.Α σε άλλο σημείο των απαντήσεων του στο ερωτηματολόγιο της Υπηρεσίας ανέφερε σχετικά με τις αποκοπές για σκοπούς σχεδίου Ο.Π.Γ ότι: «...αυτές δεν θεωρούνται αποκοπές από την αξία του γάλακτος αλλά προσαρμογή ως προς την τιμή του γάλακτος αφού οι τιμές γάλακτος που αναφέρονται στο δελτίο πληρωμής είναι ενδεικτικές και συναρτώνται με την εποχιακή παραγωγή γάλακτος. Οι ποσότητες υπέρβασης στα πλαίσια του σχεδίου ΟΠΓ δεν τιμολογούνται. Τιμολογούνται οι συμψηφισθείσες ποσότητες όταν γίνεται ξεκαθάρισμα στα πλαίσια του σχεδίου ΟΠΓ. Η πραγματική τιμή του παραγωγού συναρτάται με την ενδεικτική τιμή και την παραγωγή γάλακτος στα πλαίσια των μηνιαίων ποσοστώσεων...».⁹⁵

Ο Π.Ο.Α ισχυρίζεται σε απαντήσεις του σε σχετικό ερωτηματολόγιο της Υπηρεσίας, ημερομηνίας 18/07/2012 που αποστάληκε στα πλαίσια της προκαταρκτικής έρευνας, σχετικά την περιγραφή της εφαρμογής του μέτρου ΟΠΓ ως είδος πολιτικής πληρωμής που παρουσιάζεται σε πολλές χώρες της Ε.Ε. (seasonal milk payment) ότι: «Η εποχιακή πληρωμή γάλακτος εφαρμόζεται σχεδόν σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης [...]». Επιπλέον ανέφερε ότι: «Εξ' όσων γνωρίζουμε δεν υπάρχει σχετικό νομοθέτημα αλλά ούτε η εφαρμογή εποχιακής πληρωμής απαγορεύεται [...]».⁹⁶

Το μέτρο Ο.Π.Γ. που αποφάσισε ο Π.Ο.Α διαφέρει από τα σχέδια εποχιακής πληρωμής που σύμφωνα με τα στοιχεία που παραθέτει ο Π.Ο.Α εφαρμόζονται σε άλλες χώρες, αφού τα τελευταία περιέχουν άμεση διαφοροποίηση της τιμής του νωπού γάλακτος στην περίοδο όπου υπάρχει αυξημένη κατανάλωση νωπού παστεριωμένου γάλακτος στην αγορά.⁹⁷ Στην προκειμένη περίπτωση ο Π.Ο.Α διατηρεί την τιμή σταθερή για όλο το χρόνο και «τιμωρεί» επιπλέον παραγωγή των 4 μηνών με μηδενική τιμή.

Αναφορικά με τα στοιχεία που παραθέτει ο Π.Ο.Α σε απάντηση του σε σχετικό ερωτηματολόγιο της Υπηρεσίας στα πλαίσια της προκαταρκτικής έρευνας, για την εποχική πολιτική πληρωμής που εφαρμόζει (Ο.Π.Γ.) ως κύριο χαρακτηριστικό της παραγωγής του νωπού αγελαδινού γάλακτος ορίζεται η εποχικότητα καθώς το σύνολο

⁹⁵ Απαντήσεις Π.Ο.Α σε ερωτηματολόγιο της Υπηρεσίας, ημερομηνίας 3/9/2012.

⁹⁶ Απαντήσεις Π.Ο.Α σε ερωτηματολόγιο της Υπηρεσίας, ημερομηνίας 3/9/2012.

⁹⁷ Απαντήσεις Π.Ο.Α σε ερωτηματολόγιο της Υπηρεσίας, ημερομηνίας 14/12/2012.

της παραγόμενης ποσότητας γάλακτος διαφέρει ανάλογα με την εποχή. Παρατηρείται δηλαδή μια εποχική διακύμανση στη παραγωγή γάλακτος. Σε ένα τέτοιο σύστημα εποχικής πληρωμής χρεώνονται ακριβότερες τιμές ανά λίτρο στην εποχή με τη χαμηλότερη παραγωγή και αυξημένη ζήτηση.

Ο Π.Ο.Α παραθέτει στις εν λόγω απαντήσεις του⁹⁸ ένα εγχειρίδιο στο οποίο περιγράφεται μια μέθοδος με την οποία κατά την περίοδο έλλειψης γάλακτος χρεώνεται ψηλότερη τιμή ανά κιλό για την ίδια ποσότητα γάλακτος με την ίδια λιποπεριεκτικότητα. Άρα η συγκεκριμένη μέθοδος πληρωμής παρέχει άμεσο χρηματικό κίνητρο στους αγελαδοτρόφους / μέλη του Π.Ο.Α για παραγωγή γάλακτος με υψηλή λιποπεριεκτικότητα και για αύξηση της παραγωγής κατά την περίοδο της αυξημένης ζήτησης (τους καλοκαιρινούς μήνες). Η Επιτροπή παρατηρεί ότι σε αντίθεση με τη συγκεκριμένη μέθοδο, το μέτρο ΟΠΓ που εφαρμόζεται από το Π.Ο.Α, χρησιμοποιεί ως βάση του το σύστημα των ποσοστώσεων και επιβάλλει μέγιστη μηνιαία παραγωγή τους μήνες κατά τους οποίους υφίσταται χαμηλότερη ζήτηση. Μέσω της μηδενικής τιμής που λειτουργεί ως αντικίνητρο στην παραγωγή βασικά ο παραγωγός δεν αμείβεται για όλη την παραγωγή του έτσι έχει κίνητρο να προσπαθήσει να μην παράγει πέραν της μέγιστης μηνιαίας ποσότητας που του υποδείχτηκε από τον Π.Ο.Α.

{.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....}

Όπως αναφέρει το ΔΣ του Οργανισμού στο εν λόγω σημείωμά του προς τον Υπουργό, «η πολιτική που εφαρμόζει ο Π.Ο.Α, στη βάση της απόφασης του Φεβρουάριου του 2009, είναι λανθασμένη και παράνομη, γιατί προσπαθεί να χειραγωγήσει την παραγωγή γάλακτος για να διατηρήσει την τιμή του γάλακτος ψηλή και να κερδίζει σε βάρος των μελών του, πωλώντας το πλεονασματικό γάλα σε κανονική τιμή και πληρώνοντας τους παραγωγούς με μηδενική τιμή. Επιπλέον δεν επιτρέπει στους παραγωγούς μέλη του να διαθέτουν μέρος των ποσοστώσεων τους σε άλλους

---

⁹⁸ Απαντήσεις Π.Ο.Α σε ερωτηματολόγιο της Υπηρεσίας, ημερομηνίας 3/9/2012.

*αγοραστές, έτσι δεν τους δίδει την ευκαιρία να παράγουν πέραν των ποσοστώσεων τους με χαμηλότερο κόστος [...]».*⁹⁹

Αξιολογώντας το μέτρο Ο.Π.Γ. και τις απαντήσεις του ΟΚΓΒ ημερομηνίας 2/8/2012, η Επιτροπή επισημαίνει τα ακόλουθα:

Σε περίπτωση κατά την οποία ένας παραγωγός έχει ετήσια ποσόστωση 300 τόνους γάλακτος, τότε μπορεί, σύμφωνα με την απόφαση του Π.Ο.Α, την περίοδο μεταξύ Μαΐου-Δεκεμβρίου να παραδώσει 200 τόνους και την περίοδο μεταξύ Απριλίου και Ιανουαρίου-Μαρτίου 100 τόνους (γαλακτοκομικό έτος Απριλίου-Μαρτίου). Αν ο παραγωγός την περίοδο Μαΐου-Δεκεμβρίου παραδώσει 180 τόνους (δηλ. 20 τόνους ακάλυπτη ποσόστωση), τη δεύτερη περίοδο Απριλίου και Ιανουαρίου-Μαρτίου δεν μπορεί να παραδώσει 120 τόνους αλλά μόνο 100, παρά το γεγονός ότι δεν θα υπερέβαινε την ετήσια ποσόστωση που του παραχωρήθηκε. Συνεπώς, αν ο παραγωγός παραδώσει 120 τόνους, οι 20 τόνοι θα λάβουν μηδενική τιμή. Με αυτό τον τρόπο, το μέτρο Ο.Π.Γ. δεν επιτρέπει στον παραγωγό να παραγάγει τη νόμιμη ετήσια ποσόστωσή του. Άρα, σε περίπτωση που ο παραγωγός παρότι παρήγαγε γάλα εντός των πλαισίων της νόμιμης ποσόστωσής του, ο Π.Ο.Α τον «τιμωρεί» επιβάλλοντάς του μηδενική τιμή για το ποσοστό παραγωγής του που ξέφυγε από τα πλαίσια που του όρισε ο Π.Ο.Α. Κάτι τέτοιο έχει ως ξεκάθαρο αποτέλεσμα τη χειραγώγηση της παραγωγής των αγελαδοτρόφων από μέρους του Π.Ο.Α.

Σε απάντηση τους σε σχετική ερώτηση της Υπηρεσίας, το σύνολο των αγελαδοτρόφων, υποστήριξε ότι η πολιτική μηνιαίας ποσόστωσης που εφαρμόζει ο Π.Ο.Α ήταν ανάλογη της εποχιακής ζήτησης του γάλακτος. Συγκεκριμένα, μέρος των αγελαδοτρόφων υποστήριξε ότι το επιπλέον γάλα που παράγεται κατά τους μήνες Ιανουάριο – Απρίλιο, συγκεντρώνεται από τον Π.Ο.Α, είτε σε μειωμένη, είτε σε μηδενική τιμή.

Η Επιτροπή σημειώνει σχετικά με το χειρισμό των επιπλέον ποσοτήτων που παράγονται από τους αγελαδοτρόφους / μέλη του Π.Ο.Α καθ' υπέρβαση των μηνιαίων επιβαλλόμενων από τον Π.Ο.Α ποσοστώσεων, ότι ο Π.Ο.Α ανέφερε χαρακτηριστικά ότι: *«Σε σχέση με την πολιτική εποχιακής πληρωμής του γάλακτος που εφαρμόζει ο Π.Ο.Α από το 2009 σε περίπτωση που ο αγελαδοτρόφος μέλος του Π.Ο.Α παράγει περισσότερη ποσότητα γάλακτος αυτή διατίθεται στην αγορά εφόσον υπάρχει*

---

⁹⁹ Βλ. απαντήσεις ημερομηνίας 02/08/2012 σε ερωτηματολόγιο Υπηρεσίας προς τον ΟΚΓΒ, με τις οποίες επισυνάπτεται και το εν λόγω σημείωμα του ΟΚΓΒ προς τον Υπουργό Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος.

ζήτηση». ¹⁰⁰ Δηλαδή, ο Π.Ο.Α πωλεί την επιπλέον ποσότητα γάλακτος, επωφελούμενος ο ίδιος τα κέρδη, ενώ αντίθετα ο παραγωγός δεν διαφαίνεται να πληρώνεται για αυτή.

Η Επιτροπή αξιολογώντας το μέτρο Ο.Π.Γ. με βάση τα στοιχεία που απέστειλε ο Ο.Κ.Γ.Β. σε σχέση με τις παραδόσεις αγελαδινού γάλακτος από τον Π.Ο.Α κατά τα έτη 2005-2012, τα οποία καταγράφονται στον παρακάτω πίνακα 2, διαπιστώνει ότι μέχρι το γαλακτοκομικό έτος 2007-2008 οι ποσότητες γάλακτος που παρέδιδαν οι παραγωγοί μέλη του Π.Ο.Α ήταν πλεονασματικές κατά 3.000.000-4.500.000 λίτρα. Μετά την απόφαση του Π.Ο.Α για εφαρμογή του μέτρου Ο.Π.Γ. ημερομηνίας 30/1/2009, οι ποσότητες που παρέδιδαν οι παραγωγοί / μέλη του Π.Ο.Α περιορίστηκαν σημαντικά κάτω από την ετήσια ποσόστωση. Το 2008-2009 η ακάλυπτη ποσόστωση των παραγωγών έφτασε τα 1.000.000-3.000.000 λίτρα, το 2009-2010, η ακάλυπτη ποσόστωση των παραγωγών έφτασε τα 1.000.000-3.000.000 λίτρα, το 2010-2011 τα 1.000.000-3.000.000 λίτρα και το 2011-2012 τα 1.000.000-3.000.000 λίτρα.

Πίνακας 2

ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ ΑΓΕΛΑΔΙΝΟΥ ΓΑΛΑΚΤΟΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΟΑ							
ΓΑΛΑΚΤΟΚΟΜΙΚ Ο ΕΤΟΣ	ΑΚΑΛΥΠΤΗ ΠΟΣΟΣΤΩΣΗ		ΥΠΕΡΚΑΛΥΨΗ ΠΟΣΟΣΤΩΣΗΣ		ΠΛΕΟΝΑΣΜΑ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ ΠΟΑ	ΑΚΑΛΥΠΤΗ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ ΠΟΑ	ΠΟΣΟΣΤΩΣΕΙΣ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ ΠΟΑ
	ΠΑΡΑΓΩΓΟΙ ΛΙΤΡΑ		ΠΑΡΑΓΩΓΟΙ ΛΙΤΡΑ		ΛΙΤΡΑ	ΛΙΤΡΑ	ΛΙΤΡΑ
2005-2006	59	2.528.412	120	5.975.859	3.000.000- 4.500.000		{.....}
2006-2007	55	2.873.662	123	7.091.517	3.000.000- 4.500.000		{.....}
2007-2008	{.....}	{.....}	{.....}	{.....}	3.000.000- 4.500.000		{.....}
2008-2009	{.....}	{.....}	{.....}	{.....}		1.000.000- 3.000.000	{.....}

¹⁰⁰ Απαντήσεις Π.Ο.Α ημερομηνίας 3/9/2012 σε ερωτηματολόγιο της Υπηρεσίας.

2009-2010	{.....}	{.....}	{.....}	{.....}		1.000.000- 3.000.000	{.....}
2010-2011	{.....}	{.....}	{.....}	{.....}		1.000.000- 3.000.000	{.....}
2011-2012	{.....}	{.....}	{.....}	{.....}		1.000.000- 3.000.000	{.....}

Όπως διαφάνηκε από τα ενώπιον της Επιτροπής στοιχεία, ο τρόπος εφαρμογής του μέτρου Ο.Π.Γ. στερεί από τους παραγωγούς τη δυνατότητα να παραγάγουν στα όρια της ετήσιας ποσόστωσής τους, σε περίπτωση που σε συγκεκριμένους μήνες δεν παρήγαγαν την ποσόστωση που τους αναλογούσε. Επίσης, με την εφαρμογή του εν λόγω μέτρου για συγκεκριμένους μήνες του γαλακτοκομικού έτους, η καθ' υπέρβαση παραγωγή παραχωρείται στον Π.Ο.Α σε μηδενική τιμή, ο οποίος εν συνεχεία προβαίνει στην πώληση της εν λόγω ποσότητας.

Με βάση τα παραπάνω καθώς και των γραπτών θέσεων του Π.Ο.Α και των όσων δήλωσε κατά την ακροαματική διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής, η Επιτροπή κρίνει ότι η απόφαση του Π.Ο.Α σε σχέση με το μέτρο Ο.Π.Γ. έχει ως αντικείμενο και/ή αποτέλεσμα την παρακώλυση και/ή τον περιορισμό και/ή τη νόθευση του ανταγωνισμού κατά παράβαση του άρθρου 3(1)(β) του Νόμου. Η Επιτροπή επαναλαμβάνει ότι δεν μπορεί να παραβλέψει το γεγονός ότι ο Π.Ο.Α δεν σχολιάζει και/ή δεν λαμβάνει υπόψη του την επίπτωση που επήλθε στη συνολική ακόλυπη ποσόστωση των αγελαδοτρόφων μελών του κατά τα τρία (3) τελευταία χρόνια εφαρμογής του μέτρου ΟΠΓ, στερώντας την κυπριακή οικονομία και τους καταναλωτές από την παραγωγή όλης της εθνικής ποσόστωσης νωπού αγελαδινού γάλακτος σε αντίθεση με τα προηγούμενα χρόνια που δεν υπήρχε το εν λόγω μέτρο.

10.2.8.4 Συμπέρασμα σε σχέση με παραβάσεις του άρθρου 3 του Νόμου

Ως εκ των ανωτέρω, η Επιτροπή κρίνει ότι η απόφαση του Π.Ο.Α σε σχέση με τους όρους που εμπεριέχονται στις συμβάσεις αποκλειστικής διάθεσης έχει ως αντικείμενο την παρακώλυση και/ή τον περιορισμό και/ή τη νόθευση του ανταγωνισμού, μέσω του καθορισμού των τιμών αγοράς του νωπού αγελαδινού γάλακτος, της επιβολής ρητρών αποκλειστικότητας και μη ανταγωνισμού, κατά παράβαση των άρθρων 3(1)(α) και 3(1)(β) του Νόμου. Περαιτέρω, η Επιτροπή κρίνει ότι η απόφαση του Π.Ο.Α σε σχέση με το μέτρο Ο.Π.Γ., έχει ως αντικείμενο και/ή αποτέλεσμα την παρακώλυση και/ή τον περιορισμό και/ή τη νόθευση του ανταγωνισμού, μέσω του περιορισμού της

παραγωγής νωπού αγελαδινού γάλακτος, κατά παράβαση του άρθρου 3(1)(β) του Νόμου.

10.2.8.5 Ευθύνη-ρόλος αγελαδοτρόφων

Η Επιτροπή σημειώνει ότι όσον αφορά την ευθύνη για τις ως άνω παραβάσεις των άρθρων 3(1)(α) και 3(1)(β) του Νόμου, μια ένωση επιχειρήσεων δύναται να θεωρηθεί ως η μόνη υπαίτια σε περίπτωση που αποδειχθεί ότι είχε αυτοτελή δράση και συμπεριφορά σε σχέση με τα μέλη της ως ισχύει στην εν προκειμένω υπόθεση.¹⁰¹

Σημειώνεται επίσης ότι σε περιπτώσεις συμβάσεων, η πρωτοβουλία αναλαμβάνεται κατά κανόνα από το συμβαλλόμενο μέρος το οποίο έχει τη μεγαλύτερη οικονομική ισχύ και διαθέτει τα απαραίτητα μέσα πίεσης για να εξασφαλίσει την τήρηση εκ μέρους των αντισυμβαλλομένων του των ρητρών που έχουν περιοριστικό αντικείμενο ή αποτέλεσμα ως ισχύει στην εν προκειμένω υπόθεση.¹⁰²

11. Εξέταση υπό το πρίσμα του Άρθρου 6 του Νόμου

Σύμφωνα με το άρθρο 6(1) του Νόμου: *«Απαγορεύεται η καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης μιας ή περισσότερων επιχειρήσεων, που κατέχει ή κατέχουν δεσπόζουσα θέση στο σύνολο ή μέρος της εγχώριας αγοράς ενός προϊόντος, ιδιαίτερα εάν η πράξη αυτή έχει ως αποτέλεσμα ή ενδεχόμενο αποτέλεσμα –*

- (α) τον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό αθέμιτων τιμών αγοράς ή πώλησης ή άλλων μη θεμιτών υπό τις περιστάσεις όρων συναλλαγής*
- (β) τον περιορισμό της παραγωγής ή της διάθεσης ή της τεχνολογικής ανάπτυξης, προς ζημιά των καταναλωτών*
- (γ) την εφαρμογή ανόμοιων όρων για ισοδύναμες συναλλαγές, με συνέπεια ορισμένες επιχειρήσεις να τίθενται σε μειονεκτική στον ανταγωνισμό θέση*
- (δ) την εξάρτηση της σύναψης συμφωνιών από την αποδοχή εκ μέρους των αντισυμβαλλόμενων πρόσθετων υποχρεώσεων, οι οποίες, εκ της φύσεώς τους σύμφωνα με τις εμπορικές συνήθειες, δεν έχουν σχέση με το αντικείμενο των συμφωνιών αυτών».*

Συνεπώς, η ως άνω απαγορευτική διάταξη προϋποθέτει να συντρέχουν σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις: α) η ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης μιας ή περισσότερων

¹⁰¹ Βλ. ΔΕΕ 89/85 «Χαρτοπολιτός Ι», απόφαση της 27/9/1988, Συλλ. 1985, σελ. 5193 και συνεκδ. υποθ. T-25/95, T-26/95, T-30/95 έως T-32/95, T-34/95 έως T-39/95, T-42/95 έως T-46/95, T-48/95 έως T-65/95, T-68/95 έως T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 και T-104/95, Cimenteries CBR SA κ.ά. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000 σ. ΙΙ-491, σκ. 1325.

¹⁰² Βλ. μεταξύ άλλων Απόφαση ΕΑ 520/VI/2011, σκ. 374.

επιχειρήσεων στο σύνολο ή μέρος της εγχώριας αγοράς ενός προϊόντος, και β) η καταχρηστική εκμετάλλευση της δεσπόζουσας αυτής θέσης.

11.1 Έννοια επιχείρηση

Η Επιτροπή σημειώνει ότι σύμφωνα με το άρθρο 2 του Νόμου, ως «επιχείρηση» ορίζεται: «κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που ασκεί οικονομικής ή εμπορικής φύσεως δραστηριότητες ανεξάρτητα αν οι δραστηριότητες του είναι κερδοσκοπικές ή όχι και περιλαμβάνει κάθε επιχείρηση ιδιωτικού ή δημόσιου δικαίου στην οποία το Δημόσιο δύναται να ασκήσει, άμεσα ή έμμεσα, λόγω κυριότητας, οικονομικής συμμετοχής ή δυνάμει διατάξεων που τη διέπουν, αποφασιστική επιρροή [...]».

Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής το «ΔΕΕ»), η έννοια επιχείρηση στο πλαίσιο του ανταγωνισμού συμπεριλαμβάνει «κάθε οντότητα που ασκεί οικονομικής ή εμπορικής φύσεως δραστηριότητες», ανεξάρτητα από τη νομική της υπόσταση και τον τρόπο με τον οποίο χρηματοδοτείται¹⁰³. Επιπλέον, ο όρος «οικονομικής φύσεως δραστηριότητα» εφαρμόζεται σε οποιαδήποτε προσφορά αγαθών ή υπηρεσιών σε δεδομένη αγορά, ενώ είναι αδιάφορο αν οι δραστηριότητες έχουν σκοπό το κέρδος.¹⁰⁴ Ο φορέας που ασκεί οικονομικές δραστηριότητες δεν ταυτίζεται με συγκεκριμένο υποκείμενο δικαίου αλλά έχει την έννοια οποιουδήποτε φορέα ασκεί οικονομικής φύσης δραστηριότητες.

Με άλλα λόγια, η έννοια της επιχείρησης κατά το Νόμο καλύπτει κάθε φορέα, ο οποίος ασκεί οικονομική δραστηριότητα - ήτοι δραστηριότητα που συνίσταται στην προσφορά προϊόντων ή/και υπηρεσιών σε συγκεκριμένη αγορά - ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς που τον διέπει και τον τρόπο χρηματοδότησής του.¹⁰⁵

Δύο είναι οι βασικές προϋποθέσεις που πρέπει να συντρέχουν σωρευτικά, προκειμένου να διαπιστωθεί η ύπαρξη επιχείρησης υπό το πρίσμα του δικαίου του ανταγωνισμού: α) *αυτονομία οικονομικής δράσης* και β) *πλήρης ανάληψη των οικονομικών κινδύνων που συνεπάγεται η εκάστοτε οικονομική δραστηριότητα*.¹⁰⁶ Ο

¹⁰³ Υπόθεση C-41/90, Hofner & Elser v. Macrotron, [1991] ECR I-1979; Υπόθεση C-67/96 Albany International BV 21.9.1999; Υπόθεση 170/83, Hydrotherm v. Compact, [1984] ECR 2999.

¹⁰⁴ Ο.π.

¹⁰⁵ ΔΕΚ με αριθμ. C-118/85 Commission v. Italy [1987] Συλλ. Νομολ. 2599, παρ. 7, και C-35/96 Commission v. Italy (CNSD) [1998] Συλλ. Νομολ. I-03851 [εκτελωνιστές - Εθνικό Συμβούλιο Εκτελωνιστών Ιταλίας], παρ. 36, C-41/90 Hofner and Elser v. Macrotron [1991] Συλλ. Νομολ. I-1979, παρ. 21 [Δημόσια Υπηρεσία Ευρέσεως Εργασίας], C-244/94 Federation Francaise des Societes d'Assurance [1995], Συλλ. Νομολ. I-4013, παρ. 14 [Μη κερδοσκοπικός οργανισμός διαχείρισης ασφαλιστικού συστήματος].

¹⁰⁶ Βλ. αποφάσεις ΔΕΕ με αριθμ. C-118/85 Commission v. Italy [1987] Συλλ. Νομολ. 2599, παρ. 7, και C-35/96 Commission v. Italy (CNSD) [1998] Συλλ. Νομολ. I-03851 [εκτελωνιστές - Εθνικό Συμβούλιο Εκτελωνιστών Ιταλίας], παρ. 36, C-41/90 Hofner and Elser v. Macrotron [1991] Συλλ. Νομολ. I-1979, παρ.

δημόσιος ή ιδιωτικός χαρακτήρας μίας επιχείρησης, η επιδίωξη κέρδους από αυτήν ή ο τρόπος χρηματοδότησής της δεν αποτελούν στοιχεία προσδιοριστικά της έννοιας της επιχείρησης.¹⁰⁷

Επίσης θα πρέπει να αναφερθεί ότι, θεωρείται σκόπιμο κατά την εκτίμηση της έννοιας επιχείρησης η διερεύνηση των διαχειριστικών όψεών της, σχετικά με το ποιες είναι οικονομικής φύσης και ποιες αμιγώς διοικητικής¹⁰⁸. Εξάλλου, όσον αφορά την οικονομική φύση των δραστηριοτήτων μίας επιχείρησης θα πρέπει να διαχωριστεί ποιες είναι στην πραγματικότητα αυτές οι οποίες εφαρμόζονται κατ' αυτονομία από την εξεταζόμενη επιχείρηση και ποιες όχι. Σύμφωνα με το ΔΕΕ στην υπόθεση ΜΟΤΟΕ,¹⁰⁹ σε περίπτωση κατά την οποία ένα νομικό πρόσωπο δεν θεωρείται για μέρος των δραστηριοτήτων του επιχείρησης, λόγω άσκησης προνομίων δημόσιας εξουσίας, είναι δυνατόν να θεωρείται ως προς άλλες αν ασκεί οικονομικές δραστηριότητες ανεξάρτητες όμως από την άσκηση προνομίων δημόσιας εξουσίας.

11.2 Ο Π.Ο.Α ως «επιχείρηση»

Σύμφωνα με όσα έχουν αναφερθεί, ο Π.Ο.Α είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, εγγεγραμμένος ως δημόσια εταιρεία περιορισμένης ευθύνης και επιπλέον έχει αναγνωριστεί ως Ομάδα Παραγωγών για την κατηγορία προϊόντων «αγελαδινό γάλα και βόειο κρέας» και μέλη / μέτοχοι του είναι το μεγαλύτερο μέρος (περίπου το 80%) των παραγωγών γάλακτος. Ο Π.Ο.Α εμπορεύεται νωπό αγελαδινό γάλα που παράγουν οι αγελαδοτρόφοι μέλη του προς τους παστεριωτές, τα τυροκομεία και τις παγωτοβιομηχανίες και άρα ασκεί οικονομικής και εμπορικής φύσεως δραστηριότητες από τις οποίες μάλιστα αποκομίζει κέρδος.

Ως εκ των ανωτέρω, κατά την άποψη της Επιτροπής ο Π.Ο.Α μπορεί να χαρακτηριστεί ως επιχείρηση για σκοπούς εξέτασης του άρθρου 6 του Νόμου.

11.3 Δεσπόζουσα θέση

Σύμφωνα με το άρθρο 2 του Νόμου: «*«δεσπόζουσα θέση»*, αναφορικά με επιχείρηση, σημαίνει τη θέση οικονομικής δύναμης που απολαμβάνει η επιχείρηση, που την καθιστά ικανή να παρακωλύει τη διατήρηση αποτελεσματικού ανταγωνισμού στη σχετική αγορά και της επιτρέπει να ενεργεί σε αισθητό βαθμό ανεξάρτητα από τους

---

21 [Δημόσια Υπηρεσία Ευρέσεως Εργασίας], C-244/94 Federation Francaise des Societes d'Assurance [1995], Συλλ. Νομολ. I-4013, παρ. 14 [Μη κερδοσκοπικός οργανισμός διαχείρισης ασφαλιστικού συστήματος].

¹⁰⁷ Υπέρ του τελευταίου σημείου λειτουργεί η διάταξη του άρθρου 7 του Νόμου, η οποία αναφέρεται ευθέως στις δημόσιες επιχειρήσεις και περιλαμβάνει αυτές ρητά στις ρυθμίσεις για τον ανταγωνισμό.

¹⁰⁸ T-128/98 - Aéroports de Paris κατά Επιτροπής, Συλλ. 2000, σελ. II-03929, σκέψεις 110, 112.

¹⁰⁹ Υπόθεση C-49/07 της 1^{ης} Ιουλίου 2008, παρά 25.

ανταγωνιστές και τους πελάτες της και σε τελική ανάλυση ανεξάρτητα από τους καταναλωτές».

Δεδομένου ότι για την εφαρμογή του άρθρου 6(1) του Νόμου και της αντίστοιχης διάταξη της Σ.Λ.Ε.Ε., προϋποτίθεται, σε πρώτο στάδιο, η ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης, θα πρέπει να διευκρινισθεί κατά πόσο ο υπό εξέταση Π.Ο.Α κατέχει δεσπόζουσα θέση στη σχετική αγορά όπως έχει ορισθεί πιο πάνω.

Σύμφωνα με την κρατούσα άποψη στη νομολογία, η δεσπόζουσα θέση προϋποθέτει, καταρχήν, ένα σημαντικό μερίδιο αγοράς και επιπρόσθετα η επιχείρηση να έχει την πραγματική δυνατότητα μονομερούς επηρεασμού των όρων της αγοράς, αυτό δηλαδή που η νομολογία του ΔΕΕ έχει διατυπώσει ως: «δυνατότητα παρεμπόδισης ενός αποτελεσματικού ανταγωνισμού».¹¹⁰ Εξάλλου στην υπόθεση *Continental Can*¹¹¹, το δικαστήριο όρισε τη δεσπόζουσα θέση ως τη δυνατότητα μιας επιχείρησης να λειτουργεί με πλήρη ανεξαρτησία στην αγορά, χωρίς να λαμβάνει υπόψη της τη συμπεριφορά άλλων ανταγωνιστών. Επιπλέον, οι επιχειρήσεις με δεσπόζουσα θέση έχουν την «ιδιαιτέρη ευθύνη» να μην θέτουν σε κίνδυνο με τη συμπεριφορά τους τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό.¹¹²

Συνεπώς, δεσπόζουσα θέση κατέχει μια επιχείρηση που απολαμβάνει οικονομική δύναμη που την καθιστά ικανή να παρακωλύει τη διατήρηση αποτελεσματικού ανταγωνισμού στη σχετική αγορά και της επιτρέπει να ενεργεί σε αισθητό βαθμό ανεξάρτητα από τους ανταγωνιστές και τους πελάτες της και σε τελική ανάλυση ανεξάρτητα από τους καταναλωτές. Η ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης μπορεί να απορρέει από τον συνδυασμό διαφόρων παραγόντων οι οποίοι από μόνοι τους δεν αποτελούν απαραίτητα επαρκή ένδειξη για την ύπαρξη της, αλλά κατόπιν συνδυασμού μεταξύ τους, είναι δυνατό να οδηγούν στη δημιουργία δεσπόζουσας θέσης. Τέτοιοι παράγοντες είναι η ύπαρξη ανταγωνιστών, τα μερίδια αγοράς, το ύψος των διαθέσιμων οικονομικών μέσω, το προβάδισμα από άποψη τεχνολογικής εξέλιξης και σχετικής εμπειρίας, η εξασφάλιση των πρώτων υλών με κάθετη ολοκλήρωση της επιχείρησης, η ανυπαρξία εναλλακτικού ανταγωνισμού και οι φραγμοί εισόδου νέων ανταγωνιστών στη σχετική αγορά.¹¹³

¹¹⁰ Υπόθεση 85/76, *Hoffmann- La Roche & Co. AG v. Commission*, [1979] ECR 461, Υπόθεση 27/76, *United Brands*, Συλλ. Νομολ. 1978, 207.

¹¹¹ *Euroemballage Corpa and Continental Can Co Inc. v Commission*: 6/72, EE L 7/8-1-1972.

¹¹² T-301/04 *Clearstream* [2009].

¹¹³ Κοτσίρης, Λ. (2011) *Δίκαιο Ανταγωνισμού, Αθέμιτου και Ελεύθερου*, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα. Σελ. 514.

Συνακόλουθα, η κατοχή ενός σημαντικά μεγάλου μεριδίου αγοράς από συγκεκριμένη επιχείρηση ενδέχεται να αποτελεί σοβαρή ένδειξη, η οποία όμως δεν αποδεικνύει άνευ ετέρου την ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης, αν δεν συνεξεταστεί με τα υπόλοιπα δεδομένα.¹¹⁴ Ενδεικτικά, μερίδιο αγοράς άνω του 75% θεωρείται *per se* δεσπόζουσα θέση¹¹⁵, κάτω του 10% ανυπαρξία δεσπόζουσας θέσης¹¹⁶, μεταξύ 20%-40% δεν είναι σαφές αν τίθεται ζήτημα ύπαρξης δεσπόζουσας θέσης (grey zone)¹¹⁷ και από 50% και πάνω υφίσταται κατά μαχητό τεκμήριο δεσπόζουσα θέση.¹¹⁸

Από τα ενώπιον της Επιτροπής διαθέσιμα στοιχεία προκύπτει ότι, ο Π.Ο.Α κατά το έτος 2009 κατείχε μερίδιο αγοράς 65-75%, κατά το έτος 2010 κατείχε μερίδιο αγοράς 65-75%, κατά το έτος 2011 κατείχε μερίδιο αγοράς 65-75% και μέχρι το Μάιο του 2012 κατείχε μερίδιο αγοράς 65-75% οπότεν διατηρεί διαχρονικά ένα σημαντικό μερίδιο αγοράς της τάξης του 65-75%. Επίσης με βάση τις δικές του θέσεις ο Π.Ο.Α κατέχει το 65-75% της εμπορίας του παραγόμενου γάλακτος¹¹⁹. Συνεπώς, με βάση τα παραπάνω, είναι προφανές και αδιαμφισβήτητο ότι ο Π.Ο.Α κατέχει δεσπόζουσα θέση στη σχετική αγορά της παρούσας υπόθεσης.

11.4 Καταχρηστική Εκμετάλλευση Δεσπόζουσας Θέσης

Σύμφωνα με την νομολογία των δικαστηρίων της Ε.Ε. σε θέματα ανταγωνισμού, δεν απαγορεύεται η ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης μιας επιχείρησης αλλά η καταχρηστική εκμετάλλευση αυτής.

Σύμφωνα με την πάγια νομολογία του ΔΕΕ και τις αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κατάχρηση συνδέεται με τη συμπεριφορά της δεσπόζουσας επιχείρησης που επιδρά στη δομή της αγοράς, αποδυναμώνοντας τον ήδη ασθενή ανταγωνισμό, με τη χρήση μεθόδων που δεν αρμόζουν σε καθεστώς υγιούς ανταγωνισμού.¹²⁰ Σημειώνεται επίσης, η νομολογία που χρησιμοποίησε το ΔΕΕ όπου οι επιχειρήσεις οι οποίες κατέχουν δεσπόζουσα θέση στην αγορά ενός προϊόντος έχουν «*special*

¹¹⁴ Συνεκδ. υποθ. T-24/93, T25/93, T26/93 and T28/93, *Compagnie maritime belge transports SA and Compagnie maritime belge SA, Darfa-Lines A/S, Deutsche Afrika-Linien GmbH & Co and Nedlloyd Lijnen BV v. Commission of the European Communities*.

¹¹⁵ Υπόθεση ΔΕΕ 85/76 *Hoffman – La Roche*, [1979] ECR 461, [1979] 3 CMLR 211.

¹¹⁶ Υπόθεση 26/76 *Metro SB-Großmärkte GmbH & Co. KG v Επιτροπή Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*, ECR 1977, P. 01875.

¹¹⁷ Υπόθεση 27/76 *United Brands v Commission* [1978] ECR 207, [1978] 1 CMLR 429.

¹¹⁸ Υπόθεση 62/86 *AKZO Chemie B.V.* [1991] I-3359.

¹¹⁹ Βλ. σχετικές απαντήσεις του Π.Ο.Α ημερομηνίας 3/9/2012 σε ερωτηματολόγιο της Υπηρεσίας.

¹²⁰ Βλ., μεταξύ άλλων, ο.π. υποσ. 102.

responsibility» (ιδιαίτερη ευθύνη), και ως εκ τούτου αυτό τις καθιστά ακόμα πιο υπεύθυνες σε περίπτωση παράβασης του Νόμου.¹²¹

Χαρακτηριστικά, στην υπόθεση *Tetra Pak International SA*,¹²² προέκυψε ότι σύμφωνα με το άρθρο 102 Σ.Λ.Ε.Ε., το αντίστοιχο 6(1) του Νόμου, η ιδιαίτερη ευθύνη εφαρμόζεται και απαγορεύει κάθε συμπεριφορά επιχειρήσεως, η οποία κατέχει δεσπόμενη θέση, ικανή να εμποδίσει τη διατήρηση ή την ανάπτυξη του ανταγωνισμού που υφίσταται ακόμη σε μια αγορά όπου, λόγω ακριβώς της παρουσίας αυτής της επιχειρήσεως, ο ανταγωνισμός είναι ήδη εξασθενημένος.

Το άρθρο 6(1) του Νόμου μνημονεύει μια σειρά καταχρηστικών πρακτικών και όπως αναφέρεται στην υπόθεση *Continental Can*,¹²³ η λίστα των καταχρηστικών πρακτικών είναι απλώς ενδεικτική όχι όμως εξαντλητική.

11.4.1 Υπερβολική / μη δίκαιη τιμολόγηση

Σύμφωνα με το άρθρο 6(1)(α) του Νόμου: «Απαγορεύεται η καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόμενων θέσης μιας ή περισσότερων επιχειρήσεων, που κατέχει ή κατέχουν δεσπόμενη θέση στο σύνολο ή μέρος της εγχώριας αγοράς ενός προϊόντος, ιδιαίτερα εάν η πράξη αυτή έχει ως αποτέλεσμα ή ενδεχόμενο αποτέλεσμα –

(α) τον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό αθέμιτων τιμών αγοράς ή πώλησης ή άλλων μη θεμιτών υπό τις περιστάσεις όρων συναλλαγής».

Όπως προκύπτει από την παραπάνω διάταξη, μια καταχρηστική συμπεριφορά από μία δεσπόμενη επιχείρηση δύναται να συνίσταται στην άμεση ή έμμεση επιβολή αθέμιτων τιμών αγοράς ή πώλησης ή άλλων αθέμιτων όρων συναλλαγής από την πλευρά των προμηθευτών με δεσπόμενη θέση υπό τη μορφή υψηλών τιμών. Ο καθορισμός υπερβολικών τιμών για σκοπούς ανταγωνισμού έγκειται στον καθορισμό τιμών πάνω από το ανταγωνιστικό όριο, ως αποτέλεσμα της άσκησης της δύναμης που έχει μια δεσπόμενη επιχείρηση στην αγορά.¹²⁴

Σύμφωνα με το ΔΕΕ στην υπόθεση *United Brands*¹²⁵ «Πρέπει λοιπόν να εκτιμηθεί αν υφίσταται υπερβολική δυσαναλογία μεταξύ των δαπανών που πράγματι έγιναν και της τιμής που πράγματι ζητήθηκε και, σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, να

¹²¹ Υπόθεση C-322/81 *Nederlandsche Banden Industrie Michelin v Commission*, [1983] ECR 3461, [1985] 1 CMLR 282.

¹²² Υπόθεση T-83/91, *Tetra Pak International SA v. Commission* [1994] ECR II-755.

¹²³ Ο.π., υποσ. 98.

¹²⁴ *Faull, J. & Nickpay, A. (2007) The EC Law of Competition. 2nd edition. OUP. Σελ. 397.*

¹²⁵ Υπόθεση 26/75 *General Motors v Commission* [1975] ECR 1367, [1976] 1 CMLR 95. Υπόθεση 27/76 *United Brands v Commission* [1978] ECR 207, [1978] 1 CMLR 429.

*εξετασθεί αν επιβλήθηκε μη δίκαιη τιμή, είτε κατ' απόλυτη έννοια είτε σε σύγκριση με τα ανταγωνιστικά προϊόντα. Μπορούν να επινοηθούν και άλλες μέθοδοι —και η οικονομική επιστήμη δεν έχει παραλείψει να επινοήσει αρκετές — προκειμένου να καθοριστεί σε ποιές περιπτώσεις η τιμή ενός προϊόντος είναι μη δίκαιη».*¹²⁶

Συνεπώς, το δικαστήριο εφάρμοσε ένα τεστ δύο σταδίων για τον καθορισμό περιπτώσεων υπερβολικής τιμολόγησης. Το εν λόγω τεστ προβλέπει ότι για να στοιχειοθετηθεί υπερβολική τιμολόγηση απαιτείται:

(α) να καθοριστεί κατά πόσο υφίσταται υπερβολική δυσαναλογία μεταξύ του κόστους της δεσπόζουσας επιχείρησης και της τιμής που επιβλήθηκε από αυτή και

(β) αν διαφανεί όντως μια τέτοια δυσαναλογία, εξετάζεται κατά πόσο η εν λόγω τιμή είναι μη εύλογη είτε από μόνη της ή κατόπιν σύγκρισης με ανταγωνιστικά προϊόντα.

Η Επιτροπή σημειώνει καταρχάς ότι οι δύο προϋποθέσεις που έπονται των δύο σταδίων του πιο πάνω τεστ πρέπει να συντρέχουν σωρευτικά.¹²⁷ Σημειώνεται περαιτέρω ότι υπάρχουν αποκλίνουσες απόψεις στη νομολογία και τη θεωρία σχετικά με την εφαρμογή του τεστ της United Brands. Όσον αφορά την εφαρμογή της ως άνω νομολογίας σε μεταγενέστερες υποθέσεις, η Επιτροπή σημειώνει ενδεικτικά ότι στην Υπόθεση Deutsche Post¹²⁸ η Ευρωπαϊκή Επιτροπή λόγω του μονοπωλίου της DPAG δεν είχε τη δυνατότητα να συγκρίνει τις τιμές των ανταγωνιστών της, ενώ ταυτόχρονα δεν υπήρχαν αξιόπιστα στοιχεία κοστολόγησης ώστε να μπορεί να ελέγξει αφεαυτές τις τιμές της DPAG. Ως εκ τούτου, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επέλεξε ως μέτρο σύγκρισης τις τιμές της καταγγελλόμενης σε γειτονική αγορά. Εν τέλει, η κατάχρηση βασίστηκε στο γεγονός ότι η DPAG χρέωνε στη γειτονική αγορά τιμές οι οποίες υπερέβαιναν κατά 25% την εκτιμώμενη οικονομική αξία της υπό εξέταση υπηρεσίας.

Επιπλέον, η Επιτροπή σημειώνει επίσης ότι το πιο πάνω τεστ είναι ενδεικτικό και ότι δεν υπάρχει συγκεκριμένο ποσοστό απόκλισης στις τιμές χρέωσης μεταξύ των ανταγωνιστικών προϊόντων. Συνεπώς, δίνεται έτσι η ευελιξία στις αρχές ανταγωνισμού να λαμβάνουν υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που περιβάλλουν την εκάστοτε υπόθεση. Με βάση τα παραπάνω, πρέπει να τονιστεί ότι η Επιτροπή στην υπό εξέταση υπόθεση έλαβε υπόψη την ιδιαίτερη φύση του γάλακτος ως κοινωνικού αγαθού υψηλής αξίας για τους Κύπριους καταναλωτές όπως επίσης και το γεγονός του

¹²⁶ Ο.π. παρ. 252-253.

¹²⁷ Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 23/7/2004 (COMP/A.36.568/D3-Port of Helsingborg), παρ. 142 και 147.

¹²⁸ Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 25^{ης} Ιουλίου 2001, Deutsche Post AG-EE (2001) L 331/40.

περιορισμού της παραγωγής μέσω των ποσοτώσεων οι οποίες αποδίδονται σε κάθε αγελαδοτρόφο και αποτελούν προνόμιο λόγω της αποκλειστικότητας της χρήσης τους.

11.4.2 Σχετική Οικονομική ανάλυση

Η Επιτροπή λαμβάνοντας υπόψη τα δημοσιεύματα στον ημερήσιο έντυπο τύπο που είχε ενώπιον της η Επιτροπή κατά την λήψη της απόφασης διεξαγωγής της παρούσας αυτεπάγγελτης έρευνας, διαπίστωσε ότι, μεταξύ άλλων, υπήρχαν παράπονα για υψηλές τιμές λιανικής πώλησης παστεριωμένου γάλακτος.

Η Επιτροπή έχει να επισημάνει ότι σύμφωνα με τα ενώπιόν της στοιχεία οι παραγωγοί έχουν διαχρονικά σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της τελικής τιμής με την οποία το νωπό παστεριωμένο γάλα φτάνει στους καταναλωτές. Συγκεκριμένα, κατά τη διάρκεια της περιόδου 2001-2010, διατέθηκαν προς τις βιομηχανίες παστερίωσης 764.937.805 λίτρα νωπού αγελαδινού γάλακτος. Το συνολικό κόστος το οποίο επωμίστηκε ο καταναλωτής ήταν €795.646.009. Το 44.93% εισπράχθηκε από τους παραγωγούς (κόστος παραγωγής και κέρδος). Η κατανομή του ποσού που πλήρωσαν οι καταναλωτές καταγράφεται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 3

2001-2010	Κόστος Καταναλωτών (€)	Ποσοστό επί συνολικού κόστους καταναλωτών
ΣΥΝΟΛΙΚΟ	795.646.009	
Παραγωγοί (κόστος παραγωγής και κέρδος)	357.547.431	44.93%
Παστεριωτές (βιομηχανικό κόστος διανομή και κέρδος)	303.348.184	38.13%
Λιανοπωλητές (κόστος πώλησης και κέρδος)	134.750.394	16.94%

Με βάση τα πιο πάνω στοιχεία διαφαίνεται ότι το στάδιο παραγωγής και χονδρικής προμήθειας του νωπού αγελαδινού γάλακτος, ήτοι η τιμή πώλησης από τον Π.Ο.Α προς τις βιομηχανίες-χοντρική τιμή παραγωγού, αποτελεί σημαντικό κομμάτι της τελικής τιμής λιανικής πώλησης του παστεριωμένου γάλακτος που φτάνει στους καταναλωτές, αφού συνεισφέρει στην τελική τιμή λιανικής πώλησης σε ποσοστό που φτάνει στο επίπεδο του 44.93%. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή προχώρησε και αξιολόγησε κατά πόσο η τιμή πώλησης από τον Π.Ο.Α προς τους παστεριωτές, τα τυροκομεία και τις παγωτοβιομηχανίες – χονδρική τιμή παραγωγού είναι υπερβολική, δηλαδή αθέμιτη και/ή μη δίκαιη.

Εν συνεχεία καταρτίστηκε ο παρακάτω πίνακας από τον οποίο διαφαίνεται ότι, με βάση τη παραγωγικότητα των 5500 λίτρων, η μέση πραγματική τιμή στην οποία ο Π.Ο.Α πωλεί το νωπό αγελαδινό γάλα προς τις βιομηχανίες – πελάτες του, διαφέρει από την αξία νωπού αγελαδινού γάλακτος κατά 25-35% για το 2009, 25-35% για το 2010, 10-20% για την περίοδο 1/1/2011-30/9/2011 και κατά 15-25% κατά την περίοδο 1/10/2011-31/12/2011. Επίσης διαφαίνεται ότι η συγκεκριμένη διαφορά αυξάνεται ακόμα περισσότερο όταν η αξία υπολογιστεί με βάση τη μέση σταθμισμένη παραγωγικότητα των 6400 λίτρων. Τα παραπάνω στοιχεία προκύπτουν από τους πιο κάτω υπολογισμούς οι οποίοι και παρουσιάζονται στη συνέχεια.

Πίνακας 4

	Διαφορά αξίας νωπού αγελαδινού γάλακτος από τη μέση πραγματική τιμή παραγωγής στο στάδιο του Π.Ο.Α	
	Υπολογισμοί Επιτροπής	
Παραγωγή γάλακτος ανά αγελάδα	5.500 λίτρα	6.400 λίτρα
	%	%
Έτος 2009	25-35%	40-50%
Έτος 2010	25-35%	35-45%
Περίοδος από 1/1/2011 μέχρι 30/9/2011	10-20%	15-25%
Περίοδος από 1/10/2011 μέχρι 31/12/2011	15-25%	25-35%

Η Επιτροπή αξιολογώντας το θέμα της χοντρικής τιμής παραγωγού – τιμής που χρεώνεται ο βιομήχανος, διαπίστωσε ότι η εν λόγω τιμή αποτελείται ουσιαστικά από την τιμή παραγωγού συν την προμήθεια του Π.Ο.Α. Άρα, η τιμή παραγωγού αποτελεί την κυριότερη παράμετρο της τιμής βιομηχάνου.

Όπως διαφαίνεται από τα στοιχεία του διοικητικού φακέλου, ο ΟΚΓΒ σε επιστολή του ημερομηνίας 2/08/2012 εξήγησε λεπτομερώς ότι: «ο Π.Ο.Α δεν διαπραγματεύεται την τιμή που θα πληρώσει στους παραγωγούς μέλη του. Αποφασίζει η ηγεσία του Π.Ο.Α, ποια θα είναι η βασική τιμή που θα χρεώνουν τη βιομηχανία, σύμφωνα με τη λιποπεριεκτικότητα και την περιεκτικότητα σε πρωτεΐνες, την επιβάλλουν και δεν την διαπραγματεύονται. Αυτή τη τιμή εισπράττουν οι παραγωγοί. Στην τιμή του παραγωγού προσθέτουν την προμήθεια του Π.Ο.Α, τα κόμιστρα, τις αναλύσεις και τα έξοδα πλυσίματος του βυτιοφόρου και προσδιορίζεται η τιμή βιομηχάνου».

Οι γαλακτοβιομηχανίες και οι τυροκόμοι κατά την διενέργεια δέουσας προκαταρκτικής έρευνας,¹²⁹ υποστήριξαν ότι ο Π.Ο.Α έχει ως πρακτική να προβάλλει συγκεκριμένους λόγους για την αλλαγή στην τιμή πώλησης του νωπού αγελαδινού γάλακτος, χωρίς όμως να παρέχει δικαιολογητικά στοιχεία. Όπως υποστήριξαν στη συνέχεια, οι λόγοι που επικαλείται ο Π.Ο.Α έχουν να κάνουν με το υψηλό κόστος των ζωοτροφών, της ξηράς τροφής, της ανομβρίας και το μονοπωλιακό καθεστώς στις εισαγωγές κριθαριού.

Πιο συγκεκριμένα, η εταιρεία {.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....}

Περαιτέρω, η εταιρεία {.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....}

Η Επιτροπή ενισχύοντας την πιο πάνω διαπίστωση, παραθέτει δηλώσεις του ΟΚΓΒ οι οποίες καταδεικνύουν ότι ο Π.Ο.Α δεν προέβη σε μείωση στη τιμή γάλακτος προς τους πελάτες του (τιμή βιομηχανίου) ενώ οι τιμές των σιτηρών είχαν υποχωρήσει. Συγκεκριμένα υποστήριξε ότι: «Τον Σεπτέμβρη του 2007 οι τιμές των σιτηρών άρχισαν να αυξάνονται κατακόρυφα με αποτέλεσμα να επηρεάζεται το κόστος παραγωγής του γάλακτος. Οι Ευρωπαίοι παραγωγοί μετέφεραν αμέσως αυτό το κόστος στο γάλα και η

---

¹²⁹ Ερωτηματολόγιο της Υπηρεσίας 20/7/2012.

διαφορά της μέσης τιμής του Ευρωπαϊού και του Κύπριου παραγωγού σμικρύνθηκε σε 4-5- σεντ το κιλό (Δεκέμβρης του 2007), γιατί οι κύπριοι παραγωγοί δεν μπόρεσαν αμέσως να μεταφέρουν το αυξημένο κόστος των σιτηρών και καυσίμων στο γάλα. Αυτό έγινε εφικτό το Γενάρη του 2008 με αποτέλεσμα η διαφορά της μέσης τιμής του γάλακτος των κύπριων παραγωγών και της αντίστοιχης των παραγωγών της ΕΕ-25 να επανέλθει στα 10-12 σέντ. Από τον Αύγουστο του 2008 οι τιμές των σιτηρών υποχώρησαν αρκετά και σε μερικές περιπτώσεις ακόμη και πιο κάτω από τα επίπεδα του Σεπτεμβρίου του 2007, με αποτέλεσμα οι τιμές γάλακτος στην Ε.Ε να επανέλθουν στα κανονικά επίπεδα. Οι τιμές των κυπρίων παραγωγών δεν επανήλθαν... Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα από το Σεπτέμβριο του 2008 μέχρι τον Αύγουστο του 2010, οι κύπριοι παραγωγοί να διαθέτουν το γάλα τους κατά 8-10 σεντ/λίτρο πιο πάνω από την τιμή που έπρεπε».¹³⁰

Η Επιτροπή για σκοπούς υπολογισμού της αξίας του νωπού αγελαδινού γάλακτος και της σύγκρισής της με την τιμή στην οποία ο Π.Ο.Α πωλεί το νωπό αγελαδινό γάλα προς τις βιομηχανίες-πελάτες του για την υπό εξέταση περίοδο 01/01/2009 – 28/05/2012, έχει προχωρήσει στην παρακάτω ανάλυση. Συγκεκριμένα, έχει προβεί στους παρακάτω υπολογισμούς λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι η τιμή παραγωγού εκ των πραγμάτων αποτελεί την κυριότερη παράμετρο για την τιμή στην οποία ο Π.Ο.Α πωλεί το νωπό αγελαδινό γάλα προς τις βιομηχανίες πελάτες του.

Έχοντας υπόψη τα ως άνω, η Επιτροπή, προχώρησε σε ανάλυση της αξίας του αγελαδινού γάλακτος στο στάδιο του αγελαδοτρόφου μέλους του Π.Ο.Α κατά τα έτη 2009, 2010 και 2011 ούτως ώστε να εξετάσει κατά πόσο οι τιμές πώλησης αγελαδινού γάλακτος από τους αγελαδοτρόφους μέλη του προς τον Π.Ο.Α κυμαίνονταν σε ανταγωνιστικά επίπεδα κατά τα εν λόγω έτη.

Σε αυτή την αξιολόγηση, η Επιτροπή χρησιμοποίησε το κοστολόγιο αγελαδινού γάλακτος το οποίο στάλθηκε από τον Π.Ο.Α με επιστολή ημερομηνίας 3/9/2012 και την κατάσταση εσόδων και δαπανών για μια αγελαδοτροφική εκμετάλλευση η οποία ετοιμάστηκε από το Ι.Γ.Ε. και στάλθηκε με επιστολή του ημερομηνίας 6/12/2012, βάσει του οποίου ο Π.Ο.Α αποφασίζει για την τιμή παραγωγού και την τιμή την οποία χρεώνει αυτός στους βιομηχάνους.

(i) Κοστολόγιο αγελαδινού γάλακτος από Π.Ο.Α στο στάδιο του αγελαδοτρόφου μέλους του

¹³⁰ Απαντήσεις ΟΚΓΒ ημερομηνίας 2/8/2012.

Ο Π.Ο.Α απέστειλε κοστολόγια αγελαδινού γάλακτος στο στάδιο του αγελαδοτρόφου για μια μονάδα με 100 παραγωγικές αγελάδες, 20 μοσχίδες ηλικίας 1-2 χρόνων και 20 μοσχίδες του 1 χρόνου με ημερομηνίες Απρίλιος 2004, Ιούνιος 2007 και Ιούλιος 2011 οι οποίες ετοιμάστηκαν από την εκτελεστική επιτροπή του Π.Ο.Α με εντολή του διοικητικού συμβουλίου του Π.Ο.Α.¹³¹ Η Επιτροπή προέβηκε στην αξιολόγηση του πιο πρόσφατου κοστολογίου που απέστειλε ο Π.Ο.Α με ημερομηνία Ιούλιος 2011.

Από το εν λόγω κοστολόγιο διαφαίνεται ότι η αξία αγελαδινού γάλακτος που παράγει ένας αγελαδοτρόφος είναι €{.....} ανά λίτρο και υπολογίστηκε με βάση {.....}
.....
.....
.....
.....}

Το ποιο πάνω κόστος παραγωγής αγελαδινού γάλακτος (€{.....}) αποτελείται από τις μεταβλητές δαπάνες (€{.....}) και τις σταθερές δαπάνες (€{.....}). Στις μεταβλητές δαπάνες συμπεριλήφθηκε {.....}
.....
.....
.....
.....
.....}. Στις σταθερές δαπάνες συμπεριλήφθηκε {.....}
.....
.....
.....
.....}

Το επιχειρησιακό κέρδος (€[...]) το οποίο αναφέρεται πιο πάνω για τον καθορισμό της αξίας του αγελαδινού γάλακτος υπολογίστηκε με ποσοστό 10-20% πάνω στη αξία επένδυσης (€[...]) η οποία συμπεριλαμβάνει {.....}
.....}

Εντούτοις, στην εν λόγω ανάλυση αναφέρεται ότι λόγω της υψηλής επικινδυνότητας

---

¹³¹ Επιστολή Π.Ο.Α ημερομηνίας 3/9/2012.

(ρίσκου) του επαγγέλματος του αγελαδοτρόφου και γενικά του γεωργοκτηνοτροφικού τομέα, το επιχειρησιακό κέρδος θα έπρεπε να είναι τουλάχιστον 20-30% {.....}.
.....}

Η ακαθάριστη πρόσδοδος, εκτός εκείνης του αγελαδινού γάλακτος (€{.....}) η οποία αναφέρεται πιο πάνω για τον καθορισμό της αξίας του αγελαδινού γάλακτος, περιλαμβάνει {.....}.
.....
.....}

Σημειώνεται ότι το μοντέλο αυτό καλύπτει όλους τους αγελαδοτρόφους ανεξάρτητα από τον αριθμό αγελάδων, την επένδυση και τη παραγωγικότητα της κάθε μονάδας.

(ii) Καταστάσεις εσόδων και δαπανών για μια αγελαδοτροφική εκμετάλλευση από Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών

Για να ερευνηθούν οι πιο πάνω αναφερόμενοι υπολογισμοί και στοιχεία, που χρησιμοποίησε ο Π.Ο.Α για τον καθορισμό της αξίας γάλακτος και της τιμής πώλησης του νωπού αγελαδινού γάλακτος, ζητήθηκαν από το Ι.Γ.Ε., το οποίο συντηρεί πρότυπο αγελαδοτροφικής μονάδας να αποστείλει σχετικά στοιχεία τα οποία να μπορούν να αντιπαρατεθούν με αυτά του Π.Ο.Α ώστε να είναι δυνατή η σύγκριση της αξίας και τιμής του νωπού αγελαδινού γάλακτος ως αυτή προκύπτει από μια αγελαδινή μονάδα πρότυπο (benchmark). Το Ι.Γ.Ε. απέστειλε καταστάσεις εσόδων και δαπανών για μια αγελαδοροφική εκμετάλλευση με 80 αγελάδες, 34 μοσχίδες και 36 θηλυκά δαμάλια η οποία ετοιμάστηκε από το Ι.Γ.Ε. για τα έτη 2009, 2010 και 2011.

Το ημερομίσθιο για τον υπολογισμό των αναγκών σε εργασία λήφθηκε από τις Εργατικές Στατιστικές 2009 και 2010. Σημειώνεται ότι ο χρόνος απασχόλησης υπολογίζεται σε 48 ανδρικές και 48 γυναικείες ώρες / εβδομάδα.

Οι τιμές παραγωγού αγελαδοτροφικών προϊόντων λήφθηκαν από τη Στατιστική Υπηρεσία και την Κτηνοτροφική Έπαιυλη Αθαλάσσης του ΙΓΕ και τις Γεωργικές Στατιστικές 2009 και 2010.

Οι τιμές των ζωοτροφών λήφθηκαν από την Επιτροπή Σιτηρών Κύπρου, τη Κτηνοτροφική Έπαιυλη Αθαλάσσης του ΙΓΕ και τις Γεωργικές Στατιστικές 2009 και 2010.

Τα τεχνικά στοιχεία για εκμεταλλεύσεις αγελάδων, οι απαιτήσεις των αγελάδων σε μεταβολική ενέργεια, οι ανάγκες σε εργατικά για αγελάδες, η σύνθεση και δαπάνες συμπυκνωμένων μειγμάτων για αγελάδες και μοσχίδες και οι ετήσιες ανάγκες διατροφής αγελάδων και μοσχίδων προκύπτουν από την επιστημονική γνώση Λειτουργιών του Ι.Γ.Ε., παρατηρήσεις από την Κτηνοτροφική Έπαιυλη Αθαλάσσης του ΙΓΕ και από το έντυπο Τυπικές εισροές – εκροές 2007 του Ι.Γ.Ε.

Σύμφωνα με την έκδοση Ι.Γ.Ε. του Φεβρουαρίου 2007 «Τυπικές Εισροές – Εκροές για τις Κύριες Φυσικές και Ζωοκομικές Επιχειρήσεις της Κύπρου» η προετοιμασία των πιο πάνω τυπικών εισροών-εκροών από το Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών, βασίστηκε σε συγκεκριμένες υποθέσεις και προσαρμόστηκαν ώστε να γίνουν ρεαλιστικές υποθέσεις που να υποστηρίζονται από πραγματικά στοιχεία. Τυπικές εισροές είναι οι εισροές που κανονικά απαιτούνται για να επιτευχθούν με οικονομικότητα, κάτω από δεδομένες αγροκλιματικές συνθήκες, τα καλύτερα δυνατά επίπεδα εισοδήματος ή αποδόσεων. Τυπικές εκροές είναι τα εισοδήματα ή αποδόσεις που μπορούν να επιτευχθούν οικονομικά κάτω από καλές συνθήκες διαχείρισης και για κάποια χρονική περίοδο. Τα φυσικά και οικονομικά στοιχεία εισροών-εκροών παρουσιάζονται λεπτομερώς έτσι ώστε να μπορούν να χρησιμοποιηθούν για διάφορους σκοπούς, όπως γεωργικό προγραμματισμό, γεωργικό προϋπολογισμό και απολογισμό, αξιολόγηση και εφαρμογή γεωργικών προγραμμάτων και Σχεδίων Αγροτικής Ανάπτυξης.¹³² Η Επιτροπή προέβηκε στην αξιολόγηση των καταστάσεων εσόδων και δαπανών για μια αγελαδοτοροφική εκμετάλλευση με 80 αγελάδες, 34 μοσχίδες και 36 θηλυκά δαμάλια που απέστειλε το Ι.Γ.Ε. για τα έτη 2009, 2010 και 2011.

Η Επιτροπή από τα ενώπιον της στοιχεία διαπιστώνει ότι τα συνολικά κόστη για μια αγελαδοτοροφική εκμετάλλευση με 80 αγελάδες, 34 μοσχίδες και 36 θηλυκά δαμάλια για τα έτη 2009, 2010 και 2011 κυμαίνονται στα €{.....}, €{.....} και €{.....}, τα οποία συμπεριλαμβάνουν €{.....}, €{.....} και €{.....} μεταβλητές δαπάνες και €{.....}, €{.....} και €{.....} σταθερές δαπάνες, αντίστοιχα. Στις μεταβλητές δαπάνες για τα έτη 2009, 2010 και 2011 συμπεριλήφθηκε {.....}.....}.

¹³² Έκδοση Ι.Γ.Ε. «Τυπικές Εισροές – Εκροές για τις Κύριες Φυσικές και Ζωοκομικές Επιχειρήσεις της Κύπρου» Φεβρουάριος 2007.

Στις σταθερές δαπάνες συμπεριλήφθηκε για τα έτη 2009, 2010 και 2011
{.....
.....
.....
.....
.....}

(iii) Υπολογισμός της αξίας αγελαδινού γάλακτος στο στάδιο του αγελαδοτρόφου μέλους του Π.Ο.Α

Αξιολογώντας και αναλύοντας τις δαπάνες για μια αγελαδοτροφική εκμετάλλευση που εξετάστηκαν πιο πάνω από τα κοστολόγια τα οποία απέστειλε ο Π.Ο.Α και το Ι.Γ.Ε., παρατηρείται ότι οι δαπάνες που συμπεριλήφθηκαν στο κοστολόγιο αγελαδινού γάλακτος για τον υπολογισμό της αξίας αγελαδινού γάλακτος είναι πολύ υψηλότερες από τις δαπάνες που συμπεριλήφθηκαν από το Ι.Γ.Ε. στην κατάσταση εσόδων και δαπανών για μια αγελαδοτροφική εκμετάλλευσης παρομοίου μεγέθους μονάδα. Στο κοστολόγιο αγελαδινού γάλακτος που απέστειλε ο Π.Ο.Α για το έτος 2011 συμπεριλήφθηκαν συνολικές δαπάνες για παραγωγή αγελαδινού γάλακτος ύψους €{.....} για μια μονάδα με 100 παραγωγικές αγελάδες και 40 μοσχίδες ενώ στην κατάσταση εσόδων και δαπανών για το ίδιο έτος που απέστειλε το Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών συμπεριλήφθηκαν συνολικές δαπάνες ύψους €{....} για μια αγελαδοτροφική εκμετάλλευση με 80 αγελάδες, 34 μοσχίδες και 36 θηλυκά δαμάλια όπως επεξηγήθηκε και πιο πάνω.

Σημειώνεται ότι έγινε υπολογισμός της αξίας αγελαδινού γάλακτος στο στάδιο του αγελαδοτρόφου μέλους του Π.Ο.Α στη βάση των δαπανών που απέστειλε το Ι.Γ.Ε. για μια αγελαδοτροφική εκμετάλλευση με 80 αγελάδες, 34 μοσχίδες και 36 θηλυκά δαμάλια¹³³ με παραγωγή γάλακτος 5.500 λίτρων ανά αγελάδα για τα έτη 2009, 2010 και 2011.

Επιπρόσθετα, στις καταστάσεις υπολογισμού της αξίας αγελαδινού γάλακτος στο στάδιο του αγελαδοτρόφου μέλους του Π.Ο.Α, τις οποίες ετοίμασε η Επιτροπή για τα έτη 2009, 2010 και 2011, πέραν των συνολικών δαπανών ήτοι €{.....}, €{.....} και €{.....} προστέθηκε επιχειρησιακό κέρδος {.....
.....
.....}, αντίστοιχα, ως έχει προσθαφαιρεθεί στους υπολογισμούς του Π.Ο.Α.

¹³³ Επιστολή Ι.Γ.Ε. ημερομηνίας 6/12/2012.

Το επιχειρησιακό κέρδος για τα έτη 2009, 2010 και 2011 ήτοι €{.....}, €{.....}, και €{.....}, το οποίο αναφέρεται πιο πάνω για τον καθορισμό της αξίας του αγελαδινού γάλακτος, υπολογίστηκε στη βάση που επεξηγείται στις σημειώσεις του κοστολογίου αγελαδινού γάλακτος το οποίο στάλθηκε από τον Π.Ο.Α. Πιο αναλυτικά, το επιχειρησιακό κέρδος για τα έτη 2009, 2010 και 2011 υπολογίστηκε με ποσοστό 10-20% πάνω σε αξία επένδυσης €{.....}, €{.....}, και €{.....} η οποία συμπεριλαμβάνει για το κάθε έτος {.....}.....
.....
.....
.....}

Η ακαθάριστη πρόσοδος εκτός εκείνης του αγελαδινού γάλακτος για τα έτη 2009, 2010 και 2011 ήτοι €{.....}, €{.....} και €{.....}, η οποία αναφέρεται πιο πάνω για τον καθορισμό της αξίας του αγελαδινού γάλακτος, περιλαμβάνει το κόστος {.....}.....
.....
.....
.....}

Ως αποτέλεσμα των πιο πάνω, διαφαίνεται ότι η αξία του αγελαδινού γάλακτος στο στάδιο του αγελαδοτρόφου μέλους του Π.Ο.Α για τα έτη 2009, 2010 και 2011 να κυμαινόταν στα €{.....}, €{.....} και €{.....} ανά λίτρο, η οποία υπολογίστηκε με βάση την ετήσια συνολική αξία παραγωγής αγελαδινού γάλακτος από 88 αγελάδες και μοσχίδες ύψους €{.....}, €{.....} και €{.....} διά την ετήσια συνολική παραγωγή αγελαδινού γάλακτος {.....} λίτρων πλέον το κόστος {.....}, αντίστοιχα. Ως εκ τούτου είναι φανερό ότι ο Π.Ο.Α υπολογίζει την αξία νωπού αγελαδινού γάλακτος σε €{.....}, ενώ με το μοντέλο του Ι.Γ.Ε., χρησιμοποιώντας τον ίδιο τρόπο υπολογισμού, ανέρχεται σε €{.....} για το έτος 2011, δηλαδή ο υπολογισμός του Π.Ο.Α ήταν κατά 50-60% υψηλότερος.

(iv) Βασική και πραγματική τιμή αγοράς αγελαδινού γάλακτος στο στάδιο των αγελαδοτρόφων μελών του Π.Ο.Α

Η βασική τιμή αγοράς γάλακτος από τους αγελαδοτρόφους μέλους του Π.Ο.Α είναι ενιαία. Η τιμή προσδιορίζεται σύμφωνα με το ύψος της περιεκτικότητας σε λίπος και πρωτεΐνη στο γάλα που παράγει ο κάθε αγελαδοτρόφος. Ως βασική τιμή θεωρείται το γάλα που περιέχει λίπος και πρωτεΐνη 3% μέχρι 3.2%. Πέραν του πλαισίου της

βασικής τιμής, οι παραγωγοί λαμβάνουν μειωμένη ή αυξημένη τιμή σε σχέση με τη διαφοροποίηση του λίπους και της πρωτεΐνης. Σύμφωνα με τους πίνακες που απέστειλε ο Π.Ο.Α στην Υπηρεσία με επιστολή ημερομηνίας 3/9/2012 διαφαίνεται ότι η βασική τιμή του αγελαδινού γάλακτος που πληρώνονταν οι αγελαδοτρόφοι από τον Π.Ο.Α με βάση την πιο πάνω περιεκτικότητα λίπους και πρωτεΐνης για τα έτη 2009 και 2010 και την περίοδο από 1/1/2011 μέχρι 1/10/2011 ήταν €{.....} και για την περίοδο από 1/10/2011 μέχρι 31/12/2011 ήταν €{.....}, αντίστοιχα.

Επιπρόσθετα, οι χαμηλότερες τιμές για αγελαδινό γάλα με περιεκτικότητα λίπους και πρωτεΐνης 2.5% για τα έτη 2009 και 2010 και για τους πρώτους 9 μήνες του έτους 2011 ήταν €{.....} και για τους τελευταίους 3 μήνες του έτους 2011 ήταν €{.....}.

Οι ψηλότερες τιμές για αγελαδινό γάλα με περιεκτικότητα λίπους και πρωτεΐνης 4% για τα έτη 2009 και 2010 και για τους πρώτους 9 μήνες του έτους 2011 ήταν €{.....} και για τους τελευταίους 3 μήνες του έτους 2011 ήταν €{.....}. Για το σχέδιο πληρωμής του γάλακτος με βάση την λιποπεριεκτικότητα και την πρωτεΐνη για τους πρώτους 9 μήνες του έτους 2011 και για τους 3 μήνες του έτους 2011 .

Η πραγματική μέση τιμή αγελαδινού γάλακτος που πληρώθηκαν οι αγελαδοτρόφοι μέλη του Π.Ο.Α από τον ίδιο για τα έτη 2009 και 2010 και για τις περιόδους από 1/1/2011 μέχρι 30/9/2011 και 1/10/2011 μέχρι 31/12/2011 ήταν €{.....}, €{.....}, €{.....} και €{.....}, αντίστοιχα σύμφωνα με υπολογισμούς που έγιναν κατά την προκαταρκτική έρευνα στη βάση στοιχείων που παρέθεσε ο Π.Ο.Α .

(ν) Σύγκριση τιμών αγοράς αγελαδινού γάλακτος στο στάδιο του αγελαδοτρόφου με τις αξίες οι οποίες προκύπτουν από το κοστολόγιο αγελαδινού γάλακτος από Π.Ο.Α και τον υπολογισμό αγελαδινού γάλακτος από την Επιτροπή

Από τον πιο πάνω υπολογισμό της αξίας του αγελαδινού γάλακτος, διαφαίνεται ότι η αξία του αγελαδινού γάλακτος στο στάδιο του αγελαδοτρόφου μέλους του Π.Ο.Α για τα έτη 2009, 2010 και 2011, ο οποίος περιέχει 10-20% επιχειρησιακό κέρδος, κυμαινόταν στα €{.....}, €{.....} και €{.....} ανά λίτρο αγελαδινού γάλακτος, δηλαδή λίγο πιο κάτω από τη χαμηλότερη τιμή για τα έτη 2009 και 2010 και πιο πάνω για το έτος 2011 από τη χαμηλότερη τιμή αγελαδινού γάλακτος με περιεκτικότητα λίπους και πρωτεΐνης 2.5%, η οποία ήταν €{.....} ανά λίτρο για τα έτη 2009 και 2010 και για τους πρώτους 9 μήνες του έτους 2011 και €{.....} ανά λίτρο για τους τελευταίους 3 μήνες του έτους 2011, αντίστοιχα.

Επιπρόσθετα, η βασική τιμή αγελαδινού γάλακτος στο στάδιο του αγελαδοτρόφου μέλους του Π.Ο.Α, η οποία αφορά αγελαδινό γάλα που περιέχει λίπος και πρωτεΐνη από 3% μέχρι 3.2%, για τα έτη 2009 και 2010 και για τους πρώτους 9 μήνες του 2011 ήταν €{.....} ανά λίτρο και για τους 3 τελευταίους μήνες τους 2011 ήταν €{.....} ανά λίτρο.

Η ψηλότερη τιμή αγελαδινού γάλακτος στο στάδιο του αγελαδοτρόφου μέλους του Π.Ο.Α, η οποία αφορά αγελαδινό γάλα που περιέχει λίπος και πρωτεΐνη 4% ήταν €{.....} ανά λίτρο για τα έτη 2009 και 2010 και για τους πρώτους 9 μήνες του 2011 και €{.....} ανά λίτρο για τους τελευταίους 3 μήνες του έτους 2011.

Επιπλέον, οι πραγματικές μέσες τιμές αγελαδινού γάλακτος που πληρώθηκαν οι αγελαδοτρόφοι / μέλη του Π.Ο.Α από τον ίδιον τον Π.Ο.Α για τα έτη 2009 και 2010 και για τις περιόδους από 1/1/2011 μέχρι 30/9/2011 και 1/10/2011 μέχρι 31/12/2011 ήταν €{.....}, €{.....}, €{.....} και €{.....} και ήταν πολύ πιο υψηλές από την αξία του αγελαδινού γάλακτος που υπολογίστηκε πιο πάνω από την Επιτροπή για τα έτη 2009, 2010 και 2011, ήτοι €{.....}, €{.....} και €{.....} ανά λίτρο, αντίστοιχα.

Αντιθέτως, από το κοστολόγιο αγελαδινού γάλακτος το οποίο ετοιμάστηκε από τον Π.Ο.Α διαφαίνεται ότι η αξία του αγελαδινού γάλακτος που παρήγαγε ένας αγελαδοτρόφος μέλος του Π.Ο.Α κατά το έτος 2011, όπως επεξηγήθηκε και πιο πάνω, ήταν €{.....} ανά λίτρο, αξία κατά πολύ πιο πάνω από τις τιμές που πληρώθηκαν οι αγελαδοτρόφοι κατά το έτος 2011 και η οποία δεν διαφαίνεται να έχει οποιαδήποτε σχέση με τις πραγματικές τιμές αγελαδινού γάλακτος που πληρώνονταν οι αγελαδοτρόφοι μέλη του Π.Ο.Α από τον ίδιον τον Π.Ο.Α και ως εκ τούτου η Επιτροπή αμφισβητεί τη λογικότητα και την ακρίβεια της.

Ακολουθεί γραφική παράσταση με τις αξίες και τις τιμές ανά λίτρο αγελαδινού γάλακτος στο στάδιο του παραγωγού για τα έτη 2009 και 2010 και τις περιόδους από 1/1/2011 μέχρι 30/9/2011 και 1/10/2011 μέχρι 31/12/2011:

Γραφική παράσταση 1: Σύγκριση τιμών ενός λίτρου αγελαδινού γάλακτος με κοστολόγιο από ΠΟΑ (αξία αγελαδινού γάλακτος) και υπολογισμούς που έγιναν κατά την προκαταρκτική έρευνα (αξία αγελαδινού γάλακτος) στο στάδιο των αγελαδοτρόφων

{.....}

	2009	2010	1/1/11-30/9/11	1/10/11-31/12/11
Διαφορά αξίας γάλακτος (Επιτροπής) με πραγματική μέση τιμή	30-40%	30-40%	10-20%	15-25%
Διαφορά αξίας γάλακτος (Π.Ο.Α) με πραγματική μέση τιμή			Μείον 30-40%	Μείον 20-30%

Τιμή Βάση τιμοκαταλόγου Π.Ο.Α

**Πραγματική Τιμή που πληρώθηκαν οι αγελαδοτρόφοι μέλη του Π.Ο.Α

Συγκρίνοντας τις πιο πάνω τιμές/αξίες αγελαδινού γάλακτος, διαφαίνεται ότι η μέση πραγματική τιμή ανά λίτρο αγελαδινού γάλακτος που πληρώθηκαν οι αγελαδοτρόφοι μέλη του Π.Ο.Α σύμφωνα με την κατάσταση Παραδόσεως και Αξίας Γάλακτος του ήταν €{.....}, €{.....}, €{.....} και €{.....} για τα έτη 2009 και 2010 και για τις περιόδους από 1/1/2011 μέχρι 30/9/2011 και από 1/10/2011 μέχρι 31/12/2011, οι οποίες ήταν ψηλότερες κατά €{.....} (30-40%), €{.....} (30-40%), €{.....} (10-20%) και €{.....} (15-25%) από την αξία αγελαδινού γάλακτος, ήτοι €{.....}, €{.....}, €{.....} και €{.....} η οποία υπολογίστηκε και επεξηγήθηκε και πιο πάνω, αντίστοιχα. Σημειώνεται ότι στην αξία ανά λίτρο αγελαδινού γάλακτος για τα έτη 2009, 2010 και 2011 συμπεριλήφθηκε και επιχειρησιακό κέρδος ύψους €{.....}, €{.....} και €{.....} (25-35%, 25-35% και 20-30% ποσοστό κέρδους το οποίο προκύπτει από υπολογισμό 10-20% πάνω στην αξία επένδυσης) κατά τους υπολογισμούς της εν λόγω αξίας, αντίστοιχα.

Επίσης, αξιολογώντας τις Γενικές Καταστάσεις Αποκοπών Σχεδίου Ο.Π.Γ. των γαλακτοκομικών ετών 2009-2010, 2010-2011 και 2011-2012¹³⁴, παρατηρεί ότι η μέση

¹³⁴ Επιστολή Π.Ο.Α ημερομηνίας 3/9/2012, παραρτήματα 10,Β, 10Γ και 10Δ.

τιμή ανά λίτρο αγελαδινού γάλακτος που πληρώθηκε στον κάθε αγελαδοτρόφο ξεχωριστά για τις εν λόγω περιόδους ήταν σχεδόν στην ολότητα πάνω από €{.....} με πολύ λίγες περιπτώσεις πληρωμής κάτω από €{.....}.

(vi) Αξία αγελαδινού γάλακτος στο στάδιο του Π.Ο.Α

Στα πλαίσια της έρευνας, έγινε ανάλυση της αξίας του αγελαδινού γάλακτος στο στάδιο του Π.Ο.Α κατά το έτος 2009, 2010 και 2011 ούτως ώστε να εξετάσει κατά πόσο οι τιμές πώλησης αγελαδινού γάλακτος από τον Π.Ο.Α προς τον τομέα της γαλακτοβιομηχανίας κυμαίνονταν σε ανταγωνιστικά επίπεδα κατά τα εν λόγω έτη. Σε αυτή την αξιολόγηση, έγινε σύγκριση της αξίας του αγελαδινού γάλακτος, η οποία υπολογίστηκε πιο πάνω στο στάδιο του αγελαδοτρόφου προσθέτοντας το κόστος εμπορίας του αγελαδινού γάλακτος προς τον τομέα της γαλακτοβιομηχανίας, με τις πραγματικές τιμές που χρέωσε ο Π.Ο.Α προς τις γαλακτοβιομηχανίες.

(vii) Υπολογισμός αξίας αγελαδινού γάλακτος από την Επιτροπή στο στάδιο του Π.Ο.Α

Έγινε υπολογισμός της αξίας του αγελαδινού γάλακτος στο στάδιο του Π.Ο.Α για τα έτη 2009, 2010 και 2011 προσθέτοντας την αξία της εμπορίας του αγελαδινού γάλακτος που γίνεται από τον Π.Ο.Α με την αξία του αγελαδινού γάλακτος στο στάδιο του αγελαδοτρόφου όπως έχει υπολογιστεί πιο πάνω. Η αξία για την εμπορία του αγελαδινού γάλακτος προς τον τομέα της γαλακτοβιομηχανίας που χρεώνει ο Π.Ο.Α είναι €{.....} και περιλαμβάνει τη {.....} .....} πλέον επιχειρησιακό κέρδος.

Η αξία του αγελαδινού γάλακτος στο στάδιο του αγελαδοτρόφου όπως έχει υπολογιστεί πιο πάνω για τα έτη 2009, 2010 και 2011 κυμαίνεται στα €{.....}, €{.....} και €{.....} ανά λίτρο, αντίστοιχα. Προσθέτοντας την αξία για την εμπορία του αγελαδινού γάλακτος προς τις γαλακτοβιομηχανίες ύψους €{.....} στη αξία του αγελαδινού γάλακτος στο στάδιο του παραγωγού, υπολογίζεται ότι η αξία του αγελαδινού γάλακτος προς τις γαλακτοβιομηχανίες για τα έτη 2009, 2010 και 2011 κυμαίνονταν στα €{.....}, €{.....} και €{.....}, αντίστοιχα.

(viii) Βασική και πραγματική τιμή αγοράς αγελαδινού γάλακτος στο στάδιο του Π.Ο.Α

Η βασική τιμή πώλησης γάλακτος από τον Π.Ο.Α προς τις γαλακτοβιομηχανίες είναι για όλες η ίδια, λαμβάνοντας πάντα υπόψη την πρωτεΐνη και το λίπος του γάλακτος που παραδίδεται σε κάθε βιομηχανία. Συγκεκριμένα, όπως και στην περίπτωση των παραγωγών, έτσι και στην περίπτωση των γαλακτοβιομηχανιών οι τιμές γάλακτος διαφοροποιούνται αναλόγως της πρωτεΐνης και του λίπους. Γάλα με ψηλό λίπος και ψηλή πρωτεΐνη σημαίνει και μεγαλύτερη παραγωγή γαλακτοκομικών προϊόντων. Ο Π.Ο.Α, με βάση το πίνακα με τις βασικές τιμές αγελαδινού γάλακτος για τα έτη 2009, 2010 και 2011 πρόσθετε €{.....} ανά λίτρο (αξία για την εμπορία του αγελαδινού γάλακτος προς τις γαλακτοβιομηχανίες) στις τιμές που πλήρωνε προς τους αγελαδοτρόφους για να προσδιορίσει την τιμή πώλησης αγελαδινού γάλακτος προς τις γαλακτοβιομηχανίες.

Σύμφωνα με τους πίνακες που απέστειλε ο Π.Ο.Α κατά την διενέργεια της προκαταρκτικής έρευνας με επιστολή ημερομηνίας 3/9/2012 διαφαίνεται ότι η βασική τιμή του αγελαδινού γάλακτος που χρέωνε ο Π.Ο.Α προς τις γαλακτοβιομηχανίες με βάση την πιο πάνω περιεκτικότητα λίπους και πρωτεΐνης για τα έτη 2009 και 2010 και την περίοδο από 1/1/2011 μέχρι 1/10/2011 ήταν €{.....} και για την περίοδο από 1/10/2011 μέχρι 31/12/2011 ήταν €{.....}, αντίστοιχα.

Η πραγματική μέση τιμή αγελαδινού γάλακτος που χρέωνε ο Π.Ο.Α προς τις γαλακτοβιομηχανίες για τα έτη 2009 και 2010 και για τις περιόδους από 1/1/2011 μέχρι 30/9/2011 και 1/10/2011 μέχρι 31/12/2011 ήταν €{.....}, €{.....}, €{.....} και €{.....}, αντίστοιχα.

(ix) Σύγκριση βασικής και πραγματικής τιμής αγοράς αγελαδινού γάλακτος από τις γαλακτοβιομηχανίες με την αξία αγελαδινού γάλακτος στο στάδιο του Π.Ο.Α όπως υπολογίστηκε από την Επιτροπή

Από τον πιο πάνω υπολογισμό της αξίας του αγελαδινού γάλακτος, διαφαίνεται ότι η αξία του αγελαδινού γάλακτος στο στάδιο του Π.Ο.Α για τα έτη 2009, 2010 και 2011, ο οποίος περιέχει επιχειρησιακό κέρδος, κυμαινόταν στα €{.....}, €{.....} και €{.....} ανά λίτρο αγελαδινού γάλακτος, δηλαδή αρκετά πιο κάτω από τη βασική τιμή αγελαδινού γάλακτος που περιέχει λίπος και πρωτεΐνη από 3% μέχρι 3.2%, η οποία για τα έτη 2009 και 2010 και για τους πρώτους 9 μήνες του 2011 ήταν €{.....} ανά λίτρο και για τους 3 τελευταίους μήνες τους 2011 ήταν €{.....} ανά λίτρο.

Επιπλέον, οι πραγματικές μέσες τιμές αγελαδινού γάλακτος που πληρώθηκαν οι αγελαδοτρόφοι από τον Π.Ο.Α για τα έτη 2009 και 2010 και για τις περιόδους από 1/1/2011 μέχρι 30/9/2011 και 1/10/2011 μέχρι 31/12/2011 ήταν €{.....}, €{.....}, €{.....}

και €{.....} και ήταν αρκετά πιο ψηλές από την αξία του αγελαδινού γάλακτος που υπολογίστηκε πιο πάνω για τα έτη 2009, 2010 και 2011, ήτοι €{.....}, €{.....} και €{.....} ανά λίτρο, αντίστοιχα.

Ακολουθεί γραφική παράσταση με τις αξίες και τις τιμές ανά λίτρο αγελαδινού γάλακτος στο στάδιο του παραγωγού για τα έτη 2009 και 2010 και για τις περιόδους από 1/1/2011 μέχρι 30/9/2011 και 1/10/2011 και 31/12/2011:

Γραφική παράσταση 2: Σύγκριση τιμών αγοράς ενός λίτρου αγελαδινού γάλακτος από τους γαλακτοβιομήχανους με την αξία γάλακτος στο στάδιο Π.Ο.Α. η οποία υπολογίστηκε από την Επιτροπή

{.....}

	2009	2010	1/1/2011-30/9/2011	1/10/2011-31/12/2011
Διαφορά μέσης πραγματικής τιμής με αξία από υπολογισμό της Επιτροπής	25-35%	25-35%	10-20%	15-25%

Οι πιο πάνω υπολογισμοί έγιναν με βάση την παραγωγικότητα 5.500 λίτρα / αγελάδα.

Συγκρίνοντας τις πιο πάνω τιμές / αξίες αγελαδινού γάλακτος, διαφαίνεται ότι η μέση πραγματική τιμή ανά λίτρο αγελαδινού γάλακτος που χρέωσε ο Π.Ο.Α προς τις γαλακτοβιομηχανίες σύμφωνα με την κατάσταση Παραδόσεως και Αξίας Γάλακτος ήταν €{.....}, €{.....}, €{.....} και €{.....} για τα έτη 2009 και 2010 και για τις περιόδους από 1/1/2011 μέχρι 30/9/2011 και από 1/10/2011 μέχρι 31/12/2011 και ήταν υψηλότερες κατά €{.....} (25-35%), €{.....} (25-35%), €{.....} (10-20%) και €{.....} (15-25%) από την αξία αγελαδινού γάλακτος, ήτοι €{.....}, €{.....}, €{.....} και €{.....} η οποία υπολογίστηκε και επεξηγήθηκε πιο πάνω, αντίστοιχα.

Σημειώνεται ότι στην αξία ανά λίτρο αγελαδινού γάλακτος για τα έτη 2009, 2010 και 2011 συμπεριλήφθηκε επιχειρησιακό κέρδος προς τους αγελαδοτρόφους ύψους €{.....}, €{.....} και €{.....} (25-35%, 25-35% και 20-30% ποσοστό κέρδους ή 10-20% πάνω στην αξία επένδυσης) και επιχειρησιακό κέρδος προς τον Π.Ο.Α για την εμπορία αγελαδινού γάλακτος κατά τους υπολογισμούς της εν λόγω αξίας, αντίστοιχα.

(x) Υπολογισμός αξίας του αγελαδινού γάλακτος στο στάδιο των αγελαδοτρόφων και στο στάδιο του Π.Ο.Α με μέση παραγωγή ανά

αγελάδα στα 6.400 λίτρα και σύγκριση της εν λόγω αξίας με την πραγματική τιμή αγοράς αγελαδινού γάλακτος από τις γαλακτοβιομηχανίες

Ο Οργανισμός Κυπριακής Γαλακτοκομικής Βιομηχανίας απέστειλε με την επιστολή του ημερομηνίας 2 Αυγούστου 2012 πίνακα από τις επισκοπήσεις της αγελαδοτροφίας του Τμήματος Γεωργίας ο οποίος παρουσιάζει την μέση ετήσια παραγωγή γάλακτος ανά αγελάδα για τα έτη 2009, 2010 και 2011 ήτοι 6.550, 6.440 και 6.350 λίτρα γάλακτος, αντίστοιχα.

Επομένως, έγινε υπολογισμός της αξίας αγελαδινού γάλακτος στο στάδιο του Αγελαδοτρόφου στη βάση των δαπανών που απέστειλε το Ι.Γ.Ε. για μια αγελαδοτροφική εκμετάλλευση με 80 αγελάδες, 34 μοσχίδες και 36 θηλυκά δαμάλια¹³⁵ και σε υπολογισμό της αξίας αγελαδινού γάλακτος στο στάδιο του Π.Ο.Α, αλλά με παραγωγή γάλακτος 6.400 λίτρων ανά αγελάδα για τα έτη 2009, 2010 και 2011.

Στους εν λόγω υπολογισμούς, η Επιτροπή έλαβε υπόψη την αύξηση στην κατανάλωση ζωοτροφών για τις παραγωγικές αγελάδες κατά 20% (κατά προσέγγιση) και αναπροσαρμογή των επιδοτήσεων και της αγοράς ποσόστωσης με βάση του μέσου παραγόμενου γάλακτος ανά αγελάδα των 6.400 λίτρων σε σύγκριση με τους πιο πάνω υπολογισμούς της αξίας αγελαδινού γάλακτος που έγιναν κατά την προκαταρκτική έρευνα για παραγωγή 5.500 λίτρων ανά αγελάδα στο στάδιο του Π.Ο.Α.

Σαν αποτέλεσμα των υπολογισμών για την παραγωγή 6.400 λίτρων αγελαδινού γάλακτος, διαφαίνεται ότι η αξία του αγελαδινού γάλακτος στο στάδιο του αγελαδοτρόφου για τα έτη 2009, 2010 και 2011 κυμαινόταν {.....

.....
.....
.....
.....}

Επομένως, η αξία του αγελαδινού γάλακτος στο στάδιο του Π.Ο.Α για τα έτη 2009, 2010 και 2011, η οποία είναι αποτέλεσμα της αξίας της εμπορίας του αγελαδινού γάλακτος που γίνεται από τον Π.Ο.Α με βάση την αξία του αγελαδινού γάλακτος στο στάδιο του αγελαδοτρόφου μέλους του Π.Ο.Α όπως έχει υπολογιστεί πιο πάνω, κυμαίνεται στα €{.....}, €{.....} και €{.....}, αντίστοιχα. Όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω,

¹³⁵ Επιστολή Ι.Γ.Ε. ημερομηνίας 6/12/2012.

η αξία για την εμπορία του αγελαδινού γάλακτος προς τον τομέα της γαλακτοβιομηχανίας που χρεώνει ο Π.Ο.Α είναι €{.....}

.....}. Η αξία του αγελαδινού γάλακτος στο στάδιο του αγελαδοτρόφου όπως έχει υπολογιστεί πιο πάνω από την Υπηρεσία για τα έτη 2009, 2010 και 2011 κυμαίνεται στα €{.....}, €{.....} και €{.....} ανά λίτρο, αντίστοιχα.

Η πραγματική μέση τιμή αγελαδινού γάλακτος που χρέωνε ο Π.Ο.Α προς τις γαλακτοβιομηχανίες για τα έτη 2009 και 2010 και για τις περιόδους από 1/1/2011 μέχρι 30/9/2011 και 1/10/2011 μέχρι 31/12/2011 ήταν €{.....}, €{.....}, €{.....} και €{.....}, αντίστοιχα. Για τις εν λόγω μηνιαίες τιμές αγελαδινού γάλακτος.

Ακολουθεί γραφική παράσταση με τις αξίες ανά λίτρο αγελαδινού γάλακτος στο στάδιο των αγελαδοτρόφων και του Π.Ο.Α και τη μέση πραγματική τιμή αγοράς ανά λίτρο αγελαδινού γάλακτος από τις γαλακτοβιομηχανίες για τα έτη 2009 και 2010 και για τις περιόδους από 1/1/2011 μέχρι 30/9/2011 και 1/10/2011 και 31/12/2011:

Γραφική παράσταση 3: Σύγκριση αξίας ανά λίτρο αγελαδινού γάλακτος στο στάδιο των αγελαδοτρόφων και ΠΟΑ (σύμφωνα με τους υπολογισμούς κατά την προκαταρκτική έρευνα με παραγωγή 6.400 λίτρα γάλακτος ανά αγελάδα) με τη μέση πραγματική τιμή αγοράς ανά λίτρο

{.....}

	2009	2010	1/1/2011-30/9/2011	1/10/2011-31/12/2011
Διαφορά μέσης πραγματικής τιμής με αξία από υπολογισμό της Επιτροπής	40-50%	35-45%	15-25%	25-35%

Συγκρίνοντας τις πιο πάνω τιμές / αξίες αγελαδινού γάλακτος, διαφαίνεται ότι η μέση πραγματική τιμή ανά λίτρο αγελαδινού γάλακτος που χρέωσε ο Π.Ο.Α προς τις γαλακτοβιομηχανίες σύμφωνα με την κατάσταση Παραδόσεως και Αξίας Γάλακτος ήταν €{.....}, €{.....}, €{.....} και €{.....} για τα έτη 2009 και 2010 και για τις περιόδους από 1/1/2011 μέχρι 30/9/2011 και από 1/10/2011 μέχρι 31/12/2011, ήταν ψηλότερες κατά €{.....} (40-50%), €{.....} (35-45%), €{.....} (15-25%) και €{.....} (25-35%) από την

αξία αγελαδινού γάλακτος, ήτοι €{.....}, €{.....}, €{.....} και €{.....} η οποία υπολογίστηκε και επεξηγήθηκε και πιο πάνω, αντίστοιχα.

Σημειώνεται ότι στην αξία ανά λίτρο αγελαδινού γάλακτος για τα έτη 2009, 2010 και 2011 συμπεριλήφθηκε επιχειρησιακό κέρδος προς τους αγελαδοτρόφους ύψους €{.....} για το κάθε έτος (25-35%, 25-35% και 20-30% ποσοστό κέρδους ή 10-20% πάνω στην αξία επένδυσης) και επιχειρησιακό κέρδος προς τον Π.Ο.Α για την εμπορία αγελαδινού γάλακτος κατά τους υπολογισμούς της εν λόγω αξίας, αντίστοιχα.

Σαν αποτέλεσμα των πιο πάνω υπολογισμών διαφαίνεται ότι τα αποτελέσματα των αγελαδοτρόφων και του Π.Ο.Α παρουσίασαν καλύτερα αποτελέσματα όταν η μέση παραγωγή αγελαδινού γάλακτος ανά αγελάδα ήταν 6.400 λίτρα, η οποία είναι η μέση πραγματική παραγωγή, σε σύγκριση με τη μέση παραγωγή αγελαδινού γάλακτος ανά αγελάδα 5.500 λίτρα, η οποία χρησιμοποιήθηκε σαν μέση παραγωγή αγελαδινού γάλακτος από το ΙΓΕ.

(χι) Συμπεράσματα από την αξιολόγηση κοστολογίων Π.Ο.Α και Επιτροπής και τιμές νωπού αγελαδινού γάλακτος στο στάδιο παραγωγού αγελαδοτρόφου μέλους του Π.Ο.Α και στο στάδιο εμπορίας από Π.Ο.Α

Με βάση τις πιο πάνω αναλύσεις, ετοιμάστηκε συνοπτικός πίνακας όπου παρουσιάζονται και συγκρίνονται οι αξίες νωπού αγελαδινού γάλακτος στο στάδιο παραγωγού αγελαδοτρόφου και στο στάδιο εμπορίας από Π.Ο.Α με την μέση πραγματική τιμή του παραγωγού αγελαδοτρόφου και εμπορίας από Π.Ο.Α, αντίστοιχα.

(α) Τιμή παραγωγού

Από το κοστολόγιο αγελαδινού γάλακτος το οποίο ετοιμάστηκε από τον Π.Ο.Α και επεξηγήθηκε και πιο πάνω, και από τον πίνακα 10.1 του παραρτήματος 10 της προκαταρκτικής έρευνας της Υπηρεσίας στη στήλη (α) στο στάδιο του αγελαδοτρόφου, διαφαίνεται ότι η αξία του αγελαδινού γάλακτος που παρήγαγε ένας αγελαδοτρόφος κατά το έτος 2011 ήταν €{.....} ανά λίτρο, δηλαδή €{.....} (20-30%) πιο πάνω από τις τιμές που πληρώθηκαν οι αγελαδοτρόφοι κατά το έτος 2011 ήτοι €{.....} και η οποία δεν ανταποκρινόταν στις πραγματικές τιμές αγελαδινού γάλακτος που πληρώνονταν οι αγελαδοτρόφοι από τον Π.Ο.Α.

Επομένως, ζητήθηκε από το Ι.Γ.Ε. και απέστειλε καταστάσεις εσόδων και δαπανών για μια αγελαδοτοροφική εκμετάλλευση με 80 αγελάδες, 34 μοσχίδες και 36 θηλυκά δαμάλια η οποία ετοιμάστηκε από το Ι.Γ.Ε. για τα έτη 2009, 2010 και 2011, το οποίο συντηρεί πρότυπο αγελαδοτροφικής μονάδας, ούτως ώστε να αντιπαρατεθούν με αυτά

του Π.Ο.Α και να συγκριθεί η αξία και η τιμή του νωπού αγελαδινού γάλακτος ως αυτή προκύπτει από μια αγελαδινή μονάδα πρότυπο.

Λαμβάνοντας υπόψη τα πιο πάνω στοιχεία, υπολογίσθηκε η αξία αγελαδινού γάλακτος στο στάδιο του αγελαδοτρόφου στη βάση των δαπανών που απέστειλε το Ι.Γ.Ε. για μια αγελαδοτροφική εκμετάλλευση με 80 αγελάδες, 34 μοσχίδες και 36 θηλυκά δαμάλια¹³⁶ με παραγωγή γάλακτος 5.500 λίτρων ανά αγελάδα για τα έτη 2009, 2010 και 2011.

Από τους εν λόγω υπολογισμούς και από τον πίνακα 10.1 του παραρτήματος 10 της προκαταρκτικής έρευνας της Υπηρεσίας στη στήλη (β) στο στάδιο του αγελαδοτρόφου για μια αγελαδοτροφική μονάδα με μέση παραγωγή γάλακτος 5.500 λίτρα ανά αγελάδα, διαφαίνεται ότι η αξία του αγελαδινού γάλακτος που παρήγαγε ένας αγελαδοτρόφος κατά τα έτη 2009 και 2010 και τις περιόδους από 1/1/2011 μέχρι 30/9/2011 και 1/10/2011 μέχρι 31/12/2011 ήταν €{.....}, €{.....}, €{.....} και €{.....} ανά λίτρο, δηλαδή €{.....}{.....} (30-40%), €{.....}{.....} (30-40%), €{.....}{.....} (10-20%) και €{.....}{.....} (15-25%) πιο κάτω από τις τιμές που πληρώθηκαν οι αγελαδοτρόφοι κατά τα εν λόγω έτη και περιόδους ήτοι €{.....}, €{.....}, €{.....} και €{.....}, αντίστοιχα.

Σύμφωνα με επισκοπήσεις της αγελαδοτροφίας του Τμήματος Γεωργίας, τις οποίες απέστειλε με την επιστολή του ημερομηνίας 2 Αυγούστου 2012 ο Οργανισμός Κυπριακής Γαλακτοκομικής Βιομηχανίας, η μέση ετήσια παραγωγή γάλακτος ανά αγελάδα για τα έτη 2009, 2010 και 2011 ήτοι 6.550, 6.440 και 6.350 λίτρα γάλακτος, αντίστοιχα.

Επομένως, έγιναν νέοι υπολογισμοί της αξίας αγελαδινού γάλακτος στο στάδιο του Αγελαδοτρόφου στη βάση των δαπανών που απέστειλε το Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών για μια αγελαδοτροφική εκμετάλλευση με 80 αγελάδες, 34 μοσχίδες και 36 θηλυκά δαμάλια¹³⁷ αλλά με παραγωγή γάλακτος 6.400 λίτρων ανά αγελάδα για τα έτη 2009, 2010 και 2011.

Από τους εν λόγω υπολογισμούς και από τον πίνακα 10.1 του παραρτήματος 10 της προκαταρκτικής έρευνας της Υπηρεσίας στη στήλη (γ) στο στάδιο του αγελαδοτρόφου για μια αγελαδοτροφική μονάδα με μέση παραγωγή γάλακτος 6.400 λίτρα ανά αγελάδα, διαφαίνεται ότι η αξία του αγελαδινού γάλακτος που παρήγαγε ένας αγελαδοτρόφος κατά τα έτη 2009 και 2010 και τις περιόδους από 1/1/2011 μέχρι 30/9/2011 και 1/10/2011 μέχρι 31/12/2011 ήταν €{.....}, €{.....}, €{.....} και €{.....} ανά λίτρο, δηλαδή €{.....} (45-55%), €{.....} (40-50%), €{.....} (20-30%) και €{.....} (25-35%)

¹³⁶ Επιστολή Ι.Γ.Ε. ημερομηνίας 6/12/2012.

¹³⁷ Επιστολή Ι.Γ.Ε. ημερομηνίας 6/12/2012.

πιο κάτω από τις τιμές που πληρώθηκαν οι αγελαδοτρόφοι κατά τα εν λόγω έτη και περιόδους ήτοι €,.....}, €,.....}, €,.....} και €,.....}, αντίστοιχα.

Ως αποτέλεσμα των πιο πάνω υπολογισμών, διαφαίνεται ότι η μέση πραγματική τιμή που πληρώθηκαν οι αγελαδοτρόφοι από τον Π.Ο.Α ήταν ψηλότερες από {.....}% μέχρι {.....}% (από €,.....} μέχρι €,.....}) από τις αξίες του αγελαδινού γάλακτος στο στάδιο του παραγωγού για τα έτη 2009, 2010 και 2011 αντίστοιχα, οι οποίες περιλαμβάνουν επιχειρησιακό κέρδος 10-20% επί της επένδυσης ή 25-35%, 25-35% και 20-30% ποσοστό κέρδος.

(β) Χονδρική Τιμή παραγωγού -τιμή βιομηχάνου

Έγινε υπολογισμός της αξίας του αγελαδινού γάλακτος στο στάδιο του Π.Ο.Α για τα έτη 2009, 2010 και 2011 προσθέτοντας την αξία της εμπορίας του αγελαδινού γάλακτος που γίνεται από τον Π.Ο.Α με την αξία του αγελαδινού γάλακτος στο στάδιο του αγελαδοτρόφου όπως έχει υπολογιστεί πιο πάνω. Η αξία για την εμπορία του αγελαδινού γάλακτος προς τον τομέα της γαλακτοβιομηχανίας που χρεώνει ο Π.Ο.Α είναι €,.....} και περιλαμβάνει τη διακίνηση γάλακτος (διανομή, αναλύσεις, γενικά έξοδα διαχείρισης και άλλα έξοδα) πλέον επιχειρησιακό κέρδος.

Η αξία του αγελαδινού γάλακτος στο στάδιο του αγελαδοτρόφου όπως έχει υπολογιστεί πιο πάνω για τα έτη 2009, 2010 και 2011 κυμαίνεται στα €,.....}, €,.....} και €,.....} ανά λίτρο, αντίστοιχα. Προσθέτοντας την αξία για την εμπορία του αγελαδινού γάλακτος προς τις γαλακτοβιομηχανίες ύψους €,.....} στη αξία του αγελαδινού γάλακτος στο στάδιο του παραγωγού, υπολογίζεται ότι η αξία εμπορίας του αγελαδινού γάλακτος προς τις γαλακτοβιομηχανίες για τα έτη 2009, 2010 και 2011 κυμαινόταν στα €,.....}, €,.....} και €,.....}, αντίστοιχα.

Από τον πίνακα 10.2 του παραρτήματος 10 της προκαταρκτικής έρευνας της Υπηρεσίας στη στήλη (α) στο στάδιο του Π.Ο.Α για μια αγελαδοτροφική μονάδα με μέση παραγωγή γάλακτος 5.500 λίτρα ανά αγελάδα, διαφαίνεται ότι η αξία εμπορίας του αγελαδινού γάλακτος κατά τα έτη 2009 και 2010 και τις περιόδους από 1/1/2011 μέχρι 30/9/2011 και 1/10/2011 μέχρι 31/12/2011 ήταν €,.....} (25-35%, €,.....} (25-35%), €,.....} (10-20%) και €,.....} (10-20%) πιο κάτω από τις τιμές που πληρώθηκε ο Π.Ο.Α από τις γαλακτοβιομηχανίες κατά τα εν λόγω έτη και περιόδους ήτοι €,.....}, €,.....}, €,.....} και €,.....}, αντίστοιχα.

Επιπρόσθετα από τον πίνακα 10.2 του παραρτήματος 10 της προκαταρκτικής έρευνας της Υπηρεσίας στη στήλη (β) στο στάδιο του Π.Ο.Α για μια αγελαδοτροφική μονάδα με

μέση παραγωγή γάλακτος 6.400 λίτρα ανά αγελάδα, διαφαίνεται ότι η αξία εμπορίας του αγελαδινού γάλακτος κατά τα έτη 2009 και 2010 και τις περιόδους από 1/1/2011 μέχρι 30/9/2011 και 1/10/2011 μέχρι 31/12/2011 ήταν €{.....} , €{.....}, €{.....} και €{.....} ανά λίτρο, δηλαδή €{.....} (40-50%), €{.....} (35-45%), €{.....} (15-25%) και €{.....} (20-30%) πιο κάτω από τις τιμές που πληρώθηκε ο Π.Ο.Α από τις γαλακτοβιομηχανίες κατά τα εν λόγω έτη και περιόδους ήτοι €{.....}, €{.....}, €{.....} και €{.....}, αντίστοιχα.

Ως αποτέλεσμα των πιο πάνω υπολογισμών, διαφαίνεται ότι η μέση πραγματική τιμή που χρέωνε ο Π.Ο.Α προς τις γαλακτοβιομηχανίες ήταν ψηλότερες από {.....}% μέχρι {.....}% (από €{.....} μέχρι €{.....}) από τις αξίες του αγελαδινού γάλακτος που εμπορευόταν ο Π.Ο.Α προς τις γαλακτοβιομηχανίες για τα έτη 2009, 2010 και 2011, αντίστοιχα.

(γ) Σύγκριση με τα κράτη – μέλη της Ε.Ε.

Σε συνέχεια της παραπάνω ανάλυσης θεωρήθηκε σκόπιμο να παρουσιαστούν στοιχεία σχετικά με τη τιμή γάλακτος, την παραγωγικότητα και το εισόδημα του αγελαδοτρόφου ανά αγελάδα που ισχύουν στις χώρες της Ε.Ε. και για το σκοπό αυτό κατάρτισε σχετικούς πίνακες και γραφήματα. Επισημαίνεται ότι για το σκοπό αυτό μελετήθηκε ενδελεχώς το έγγραφο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τίτλο «EU dairy farms report 2012 based on FADN¹³⁸ data». Επισημαίνεται επίσης ότι αυτό το έγγραφο παρέχει μία εμπειριστατωμένη επισκόπηση των αγελαδοτροφικών μονάδων των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στηριζόμενη στα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία του FADN για το έτος **2009**. Έγινε ακόμα μελέτη και των διαφόρων στοιχείων που παρατίθενται στην ιστοσελίδα της DairyCo και που σχετίζονται με τις τιμές γάλακτος των διαφόρων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης από το έτος 2001 μέχρι και το 2013. Όπως αναφέρεται στην εν λόγω ιστοσελίδα οι εν λόγω τιμές έχουν ως πηγή την Γενική Διεύθυνση Γεωργίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Για σκοπούς ορθής σύγκρισης στοιχείων, η Επιτροπή έκρινε ως εύλογο να καθοριστεί το έτος 2009 ως το έτος αναφοράς.

Πίνακας 5

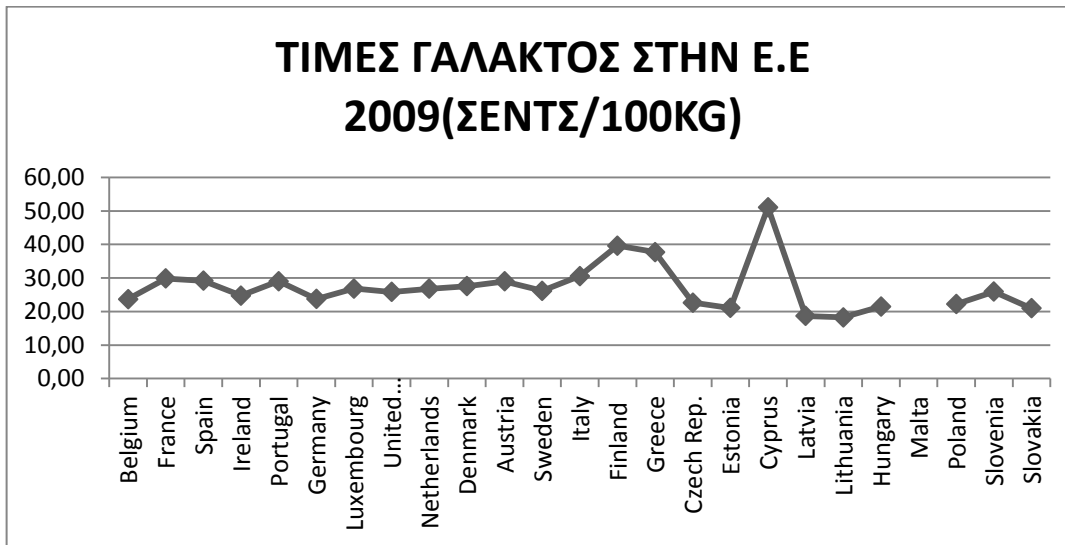
		Price euro /100 kg	Milk Yield per cow
Belgium		0,2367	6910
France		0,2985	6501
Spain		0,2918	6886

¹³⁸ The Farm Accountancy Data Network (FADN) αποτελεί εργαλείο για αξιολόγηση των εισοδημάτων των οντοτήτων που ασχολούνται με την αγροτική πολιτική και τις επιπτώσεις της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής.

Ireland		0,2473	5126
Portugal		0,2903	7052
Germany		0,2372	7387
Luxembourg		0,2682	7290
United Kingdom		0,2582	7116
Netherlands		0,2677	7881
Denmark		0,2753	8278
Austria		0,2899	6616
Sweden		0,2617	8048
Italy		0,3057	6548
Finland		0,3961	8447
Greece		0,38	5713
Average EU15			
Weighted Average EU15		27,74	6991
Czech Rep.		0,23	6532
Estonia		0,21	7199
Cyprus		0,51	6500
Latvia		0,19	5435
Lithuania		0,18	5344
Hungary		0,21	6645
Malta ¹³⁹			
Poland		0,22	5340
Slovenia		0,26	5245
Slovakia		0,2095	5877
Average EU10		24,68	
Weighted Average EU10		21,99	5577

Γραφική παράσταση 4

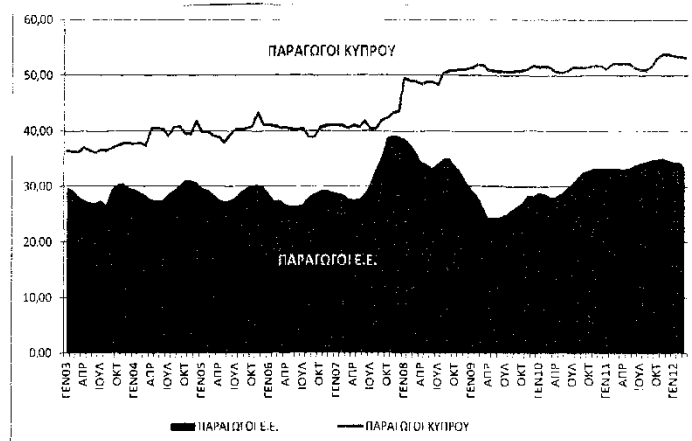
¹³⁹ Σε σχέση με την Μάλτα, τα διαθέσιμα στοιχεία που αφορούν τις τιμές γάλακτος της δεν καλύπτουν το έτος 2009.

Όπως διαφαίνεται από τα πιο πάνω στοιχεία η τιμή γάλακτος στην Ευρωπαϊκή Ένωση κυμαίνεται από 29.25€/100kg και φτάνει μέχρι τα 56.80 €/100kg. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι η ψηλότερη τιμή αντιπροσωπεύει τη τιμή γάλακτος στην Κύπρο, η οποία και διαφέρει αρκετά από τη τιμή στις υπόλοιπες χώρες της Ε.Ε.

Περαιτέρω, η Επιτροπή ενισχύει την πιο πάνω ανάλυση με την παρατήρηση ότι κατά τη διάρκεια της περιόδου 2003-2007, η τιμή του Κύπριου παραγωγού ήταν σταθερά πιο υψηλή από την μέση τιμή των ευρωπαϊών παραγωγών και συγκεκριμένα κατά 10 - 12 ευρώ ανά 100 κιλά, και τα επόμενα χρόνια 2008-2012 η τιμή του Κύπριου παραγωγού έφτανε μέχρι και τη διαφορά των 20 ευρώ ανά 100 κιλά. Πιο συγκεκριμένα, κατά την περίοδο 2003-2012 η διαφορά μεταξύ της τιμής των Κύπριων και των Ευρωπαϊών παραγωγών πέραν του ότι κυμαίνομεταξύ 20%-25% παράμενε και σταθερή. Ακόμα και με την μείωση στις τιμές των ζωοτροφών το 2008 που έφερε μείωση και στις τιμές των παραγωγών στη Ευρωπαϊκή Ένωση όπως ισχυρίζεται ο ΟΚΓΒ, η τιμή κύπριου παραγωγού παρέμεινε στα ίδια υψηλά επίπεδα. Τα σχετικά στοιχεία παρουσιάζονται στην πιο κάτω Γραφική Παράσταση του ΟΚΓΒ.

Γραφική Παράσταση 5

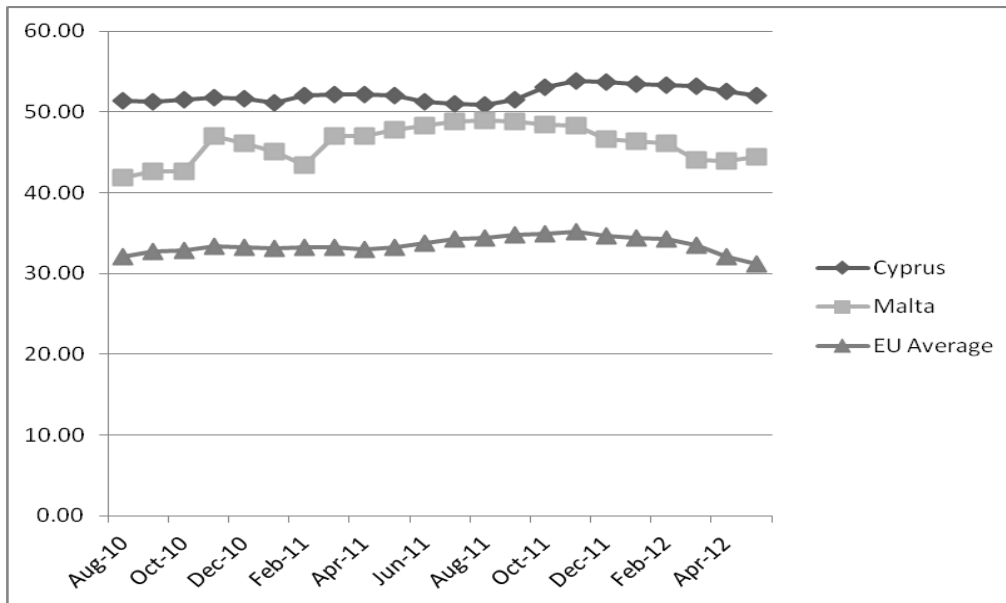
(δ) Σύγκριση Μάλτα - Κύπρος

Κρίθηκε σκόπιμο όπως γίνει και σύγκριση των τιμών παραγωγών της Κύπρου με μια άλλη αγορά με ομοειδή χαρακτηριστικά, αυτή της Μάλτας. Η επιλογή της χώρας είναι αποτέλεσμα των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών που συναντιούνται και στις δύο οικονομίες και που προκύπτουν από τη γεωγραφική θέση των δύο χωρών (small island economies) το μεσογειακό τους κλίμα και της νησιώτικης φύσης των δύο χωρών. Για τους σκοπούς της συγκριτικής μελέτης με τις τιμές της Μάλτας χρησιμοποιήθηκαν στοιχεία από τη βάση δεδομένων της Dairy Co¹⁴⁰ για την περίοδο Αύγουστος 2010-Μάιος 2012. Η εν λόγω επιλογή της συγκεκριμένης περιόδου στηρίχθηκε στο γεγονός ότι ο ουσιώδης χρόνος της αυτεπάγγελτης έρευνας αφορά τα έτη 2009, 2010, 2011 και μέχρι την ημερομηνία λήψης της απόφασης για την εξέταση της παρούσας αυτεπάγγελτης δηλαδή στις 28 Μαΐου 2012 και στο γεγονός ότι στη βάση δεδομένων της Dairy Co δεν υπήρχαν στοιχεία για τη Μάλτα για το έτος 2009. Η Επιτροπή προχώρησε και κατάρτισε σχετικά τη παρακάτω Γραφική Παράσταση.

Γραφική Παράσταση 6

¹⁴⁰ Η Dairy Co είναι ένα τμήμα του συμβουλίου ανάπτυξης Γεωργίας και φυτοκομίας του Ηνωμένου Βασιλείου (AHDB)-Agriculture and Horticulture Development Board UK <http://www.dairyco.org.uk/about-dairyco/what-is-dairyco/> πηγή στοιχείων: DG AGRI.

Περίοδος: Αύγουστος 2010 – Μάιος 2012 – ΚΥΠΡΟΣ – ΜΑΛΤΑ – Ε.Ε

Πηγή: <http://www.dairyco.org.uk/resources-library/market-information/milk-prices-contracts/eu-milk-prices-dg-agri/>

Με βάση το πιο πάνω γράφημα, διαπιστώνεται ότι εκτός από το ότι οι τιμές παραγωγού της Κύπρου είναι σταθερά υψηλότερες από το μέσο όρο τιμής παραγωγού στην Ε.Ε., είναι και σταθερά υψηλότερες σε σχέση με τις αντίστοιχες τιμές στη Μάλτα, η οποία παρουσιάζει ομοειδή χαρακτηριστικά όσον αφορά το νωπό αγελαδινό γάλα, λόγω της γεωγραφικής της θέσης ως νησιού και του μεσογειακού της κλίματος, στοιχεία τα οποία χαρακτηρίζουν και την Κύπρο. Η Επιτροπή σημειώνει ότι σύμφωνα με διάφορες αναλύσεις εμπειρογνομόνων το κλίμα μιας χώρας επηρεάζει τη παραγωγή νωπού αγελαδινού γάλακτος, μέσω του επηρεασμού της παραγωγικότητας των αγελάδων.¹⁴¹

Συγκεκριμένα, διαφαίνεται ότι η τιμή παραγωγού στην Κύπρο είναι ψηλότερη από τη Μάλτα, κατά την περίοδο Αύγουστος 2010-Μάιος 2012. Η διαφορά τους αρχικά ανέρχεται σε ποσοστό της τάξης του 22.8% το Φεβρουάριο 2011 και μειώνεται σταδιακά μέχρι και το Σεπτέμβριο του 2011, όπου οι τιμές ακολουθούν μια συγκλητική πορεία φτάνοντας σε διαφορά της τάξης του 4%. Από το Σεπτέμβριο του 2011 παρατηρείται μια αύξηση στην απόκλιση μεταξύ των δύο τιμών και σταδιακά η διαφορά τους επαναφέρεται στα ίδια υψηλά επίπεδα και φτάνει το ποσοστό της τάξης του 17.3% το Μάιο του 2012. Σε σχέση με την Ε.Ε, η Επιτροπή παρατηρεί ότι η διαφορά

¹⁴¹ Απαντήσεις ημερομηνίας 02/08/2012.σε ερωτηματολόγιο Υπηρεσίας προς ΟΚΓΒ.

της τιμή παραγωγού στη Κύπρο είναι ακόμη μεγαλύτερη και κυμαίνεται σε σταθερό ρυθμό μεταξύ 20-25%.

Αξιοσημείωτο αποτελεί το γεγονός ότι η περίπτωση της Μάλτας στις τιμές παραγωγού είναι από τις υψηλότερες στην Ε.Ε., παρά ταύτα στην περίπτωση της λιανικής τιμής είναι από τις χαμηλότερες.¹⁴²

Από τα παραπάνω διαφαίνεται ότι η τιμή παραγωγού στην Κύπρο είναι υψηλότερη τόσο από τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο όσο και από τον αντίστοιχο της Μάλτας.

(ε) Επιπρόσθετα δεδομένα για την παραγωγικότητα αγελαδινού γάλακτος

Σε συνέχεια της παραπάνω ανάλυσης η Επιτροπή επισημαίνει ότι σύμφωνα με τα στοιχεία του διοικητικού φακέλου ο Π.Ο.Α χρησιμοποιεί το ίδιο μοντέλο κοστολόγησης του νωπού αγελαδινού γάλακτος για όλους τους παραγωγούς/μέλη του, χωρίς να λαμβάνει υπόψη τη διαφορά μεταξύ αποτελεσματικότητας και παραγωγικότητας της κάθε αγελαδοτροφικής μονάδας ξεχωριστά. Η οικονομική θεωρία υποστηρίζει ότι το μέσο κόστος παραγωγής μειώνεται με τη αύξηση στην παραγωγικότητα και την αποτελεσματικότητα μιας επιχείρησης. Όσον αφορά τη σχέση της παραγωγικότητας των αγελάδων και του κόστους παραγωγής των αγελαδοτροφικών μονάδων, η Επιτροπή, έχει στη διάθεση της τα αποτελέσματα μελέτης που έγινε το 2010 από τον ΟΚΓΒ η οποία καταγράφει ότι η σχέση μεταξύ παραγωγικότητας και κόστους παραγωγής αναμένεται και διαφαίνεται να είναι αντιστρόφως ανάλογη «...συγκρίνοντας το κόστος παραγωγής γάλακτος από μία μονάδα με μέση παραγωγή 6300 λίτρα (100%) το κόστος για τις μονάδες με ψηλότερη παραγωγικότητα (9000 λίτρα) μειώνεται αισθητά μέχρι και σχεδόν 18%». ¹⁴³

Όσον αφορά το θέμα της παραγωγικότητας, κατά την προκαταρκτική έρευνα και σε σχετική ερώτηση της Υπηρεσίας στο ερωτηματολόγιο ημερομηνίας 18/7/2012, ο Π.Ο.Α δηλώνει ξεκάθαρα ότι το θέμα της παραγωγικότητας των αγελάδων δεν τον απασχολεί. Συγκεκριμένα αναφέρει ότι: «Δεν έχουμε προβεί σε οποιαδήποτε μελέτη αναφορικά με την παραγωγικότητα των αγελάδων. Διαχρονικά και πριν το 2004 στις κοστολογήσεις που γίνονταν για το αγελαδινό γάλα θεωρείτο ότι η ποσότητα γάλακτος που παράγουν οι αγελάδες είναι συνάρτηση της ποσότητας και του είδους της τροφής που υπάρχει σιτηρέσιο. Ως εκ τούτου στις κοστολογήσεις θεωρούσαμε ότι εφόσον παραμένει η ποσότητα και το είδος ζωοτροφής στα ίδια επίπεδα τότε παραμένει και η παραγωγικότητα των ζώων στα ίδια επίπεδα».

¹⁴² Δημοσίευμα Maltatoday.com.mt ημερομηνίας 21/5/2012.

¹⁴³ Ο.Π.

Το υπολογιζόμενο περιθώριο μεταξύ αξίας γάλακτος(ή κόστος ανά λίτρο) και μέσης τιμής βιομηχάνου διαφέρει για κάθε αγελαδοτροφική μονάδα, ανάλογα με την παραγωγικότητα των αγελάδων της. Ψηλότερη παραγωγικότητα καταδεικνύει χαμηλότερα κόστη, χαμηλότερη αξία γάλακτος και κατ' επέκταση υψηλότερο περιθώριο μεταξύ αξίας γάλακτος(ή κόστους) και μέσης τιμής βιομηχάνου. Από τον παρακάτω πίνακα διαφαίνεται ότι και κατά την περίοδο 2007-2011 η παραγωγικότητα των αγελάδων στη Κυπριακή Δημοκρατία κυμαίνεται περίπου στα ίδια επίπεδα. Η μέση παραγωγή / αγελάδα παραμένει γύρω στους 6400 τόνους γάλακτος για κάθε έτος. Ο αριθμός των γαλακτοφόρων αγελάδων είναι περίπου ο ίδιος.

Πίνακας 6

Έτος	Αριθμός αγελάδων	γαλακτοφόρων	Μέση παραγωγή /αγελάδα (τόνοι)
2007	23701		6079
2008	23636		6440
2009	23195		6550
2010	23421		6440
2011	24070		6360*

Πηγή: Στοιχεία από ερωτηματολόγιο της Επιτροπής Προστασίας του Ανταγωνισμού που απαντήθηκε τον Αύγουστο 2012 από τον ΟΚΓΒ.

Με βάση το πίνακα Κατάστασης Μέσης Ημερήσιας Παραγωγής ανά Αγελάδα (2011-2012) που παρατέθηκε από τον ΟΚΓΒ, καταρτίστηκε πίνακα που δείχνει τη συνολική παραγωγή, το μέσο όρο αγελάδων και την ετήσια παραγωγή ανά αγελάδα για κάθε αγελαδοτρόφο-μέλος του Π.Ο.Α για το έτος 2011-2012. Προς τούτο κατά την προκαταρκτική έρευνα έγινε ο υπολογισμός για να διαπιστωθεί ο μέσος όρος αγελάδων της κάθε μονάδας: Συσσωρευμένος Συνολικός Αριθμός Αγελάδων / 365 μέρες.

Στη συνέχεια προέβη στον υπολογισμό της Ετήσιας Μέσης Παραγωγής ανά μονάδα με τον εξής τρόπο: Συνολική Παραγωγή Γάλακτος για το έτος/Μέσο Όρο Αγελάδων. Ο μέσος σταθμισμένος όρος ετήσιας παραγωγικότητας με βάση τα πιο πάνω στοιχεία ανέρχεται στα 6397λίτρα/αγελάδα, κατά προσέγγιση στα 6400 λίτρα.

Η Επιτροπή σημειώνει επίσης ότι ο Π.Ο.Α πέραν του ότι χρησιμοποιεί την ίδια παραγωγικότητα για σκοπούς κοστολόγησης γάλακτος όλων των αγελαδοτροφικών μονάδων, χρησιμοποιεί παραγωγικότητα των 5400 λίτρων η οποία είναι περίπου

15.6% χαμηλότερη από τη μέση σταθμισμένη πραγματική παραγωγικότητα, ως καταγράφεται στον πιο πάνω πίνακα.

Σύμφωνα με τα εν λόγω στοιχεία από τον ΟΚΓΒ για το έτος 2011-2012, το 75% των αγελαδοτροφικών μονάδων (δηλαδή 127 από τις 169 μονάδες) έχουν παραγωγικότητα μεγαλύτερη από τα 5400 λίτρα που χρησιμοποιούνται στις κοστολογήσεις του Π.Ο.Α.¹⁴⁴

Έγινε σύγκριση μεταξύ της παραγωγικότητας των αγελάδων και των τιμών νωπού αγελαδινού γάλακτος, μεταξύ της Κύπρου και του Ισραήλ, όπου επικρατούν ομοιογενείς κλιματικές συνθήκες,. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι η μέση παραγωγή/αγελάδα στην Κύπρο είναι αρκετά χαμηλή συγκριτικά με την παραγωγικότητα αγελάδων γειτονικών χωρών. Σύμφωνα με στοιχεία από το Israeli Herd Book που παρατέθηκαν από τον Ο.Κ.Γ.Β σε σχετική ερώτηση της Υπηρεσίας, στο Ισραήλ η παραγωγικότητα των αγελάδων το 2010 ήταν 11.991 κιλά ή 11.642 λίτρα ανά αγελάδα τον χρόνο. Άρα στο Ισραήλ τα επίπεδα παραγωγικότητας των αγελάδων είναι γύρω στο 80% υψηλότερα από τα αντίστοιχα στην Κυπριακής Δημοκρατίας. Επίσης, στη Σαουδική Αραβία η παραγωγικότητα το 2011 ήταν περίπου 13000 λίτρα ανά αγελάδα το χρόνο, περίπου 26% πιο πάνω από τη μέση παγκόσμια παραγωγικότητα η οποία ανέρχεται σε 10.293 λίτρα και υπερδιπλάσια από την αντίστοιχη παραγωγικότητα στην Κύπρο.

Σχολιάζοντας τα επίπεδα παραγωγικότητας των αγελάδων στην Κυπριακή Δημοκρατία, στο σχετικό ερώτημα του ερωτηματολογίου της Υπηρεσίας ο Ο.Κ.Γ.Β αναφέρει χαρακτηριστικά ότι *«Η παραγωγικότητα αυτή θεωρείται χαμηλή και είναι αποτέλεσμα του πλήρους εφησυχασμού των αγελαδοτρόφων, οι οποίοι απολαμβάνουν πολύ ψηλών και άκρως κερδοφόρων τιμών, που δεν τους ενδιαφέρει η αύξηση της παραγωγικότητας και η μείωση του κόστους αφού δεν υπάρχει η πιθανότητα εισαγωγής πιο φτηνού νωπού γάλακτος από την Ε.Ε., καθώς έχουν τη δυνατότητα να μεταφέρουν το αυξημένο κόστος στη τιμή του γάλακτος, γιατί να πάρουν μέτρα για την αύξηση της παραγωγικότητας;»*¹⁴⁵

Σύμφωνα με τον ΟΚΓΒ, *«για να αυξηθεί η παραγωγικότητα των αγελάδων πρέπει να εφαρμοστεί σειρά από μέτρα με στόχο τη γενετική βελτίωση των αγελάδων. Οι αγελαδοτρόφοι όμως στη Κύπρο προφανώς δεν έχουν κίνητρα να εφαρμόσουν τέτοιου είδους μέτρα καθώς το αυξημένο κόστος παραγωγής, το οποίο προέρχεται από τη*

---

¹⁴⁴ Ο.Π.

¹⁴⁵ Ο.Π.

χαμηλή παραγωγικότητα, μπορεί να περάσει στον καταναλωτή μέσω υψηλότερης τιμής, συνεπεία της δεσπόζουσας θέσης που κατέχει ο Π.Ο.Α στη χονδρική προμήθεια νωπού αγελαδινού γάλακτος. Αυτό αποτρέπει πιθανή εξοικονόμηση κοστίων αφού ενδεχόμενη υψηλότερη παραγωγικότητα θα είχε ως αποτέλεσμα τη παραγωγή της ίδιας ποσότητας με λιγότερες αγελάδες».

(στ) Πληροφορίες από βιομηχάνους

Σε αυτό το σημείο η Επιτροπή παρατηρεί και επισημαίνει ότι σε απάντηση σε σχετικό ερωτηματολόγιο της Υπηρεσίας κατά την προκαταρκτική έρευνα, όλοι ανεξαιρέτως οι πελάτες του Π.Ο.Α, δήλωσαν ότι δεν υπάρχει καμία διαπραγμάτευση της τιμής πώλησης του νωπού αγελαδινού γάλακτος. Επίσης, παρουσίασαν τη διαπραγματευτική δύναμη των παστεριωτών, των τυροκομείων και των παγωτοβιομηχανιών ως μηδενική και ότι οι τιμές επιβάλλονται ουσιαστικά από τον Π.Ο.Α. Συγκεκριμένες εταιρείες αναφέρουν ότι η πρακτική που ακολουθεί ο Π.Ο.Α είναι να καθορίζει την τιμή (αυξάνει την τιμή), να προσεγγίζει τις βιομηχανίες παστερίωσης οι οποίες μεταφέρουν το αυξημένο κόστος στο καταναλωτή, να προσεγγίζουν μετά τους μικρομεσαίους τυροκόμους (συμφωνούν και υπογράφουν εύκολα για να επιβιώσουν) και τέλος να προσεγγίζουν τους πιο μεγάλους τυροκόμους με την απειλή «δε θα μείνει γάλα για εσάς», ενώ άλλη εταιρεία ανέφερε ότι ο Π.Ο.Α εμπορεύεται συλλογικά το γάλα όλων των μελών του και ανακοινώνει τη τιμή.

Επισημαίνεται ότι συγκεκριμένες εταιρείες παρέθεσαν στοιχεία / αλληλογραφία με τον Π.Ο.Α. και αναφέρθηκαν στη μεταξύ τους συμφωνία στη βάση της οποίας ο Π.Ο.Α έπρεπε να δίνει τουλάχιστον έξι (6) μήνες περιθώριο πριν την εφαρμογή οποιασδήποτε τιμής. Παραταύτα, επισημαίνεται ότι σε μετέπειτα επιστολή του Π.Ο.Α προς τις εν λόγω εταιρείες, ο Π.Ο.Α ενημέρωνε για την αλλαγή της τιμής που θα ίσχυε από 1/10/11, με 2 μήνες προειδοποίηση μόνο. Παρατηρείται ότι οι εν λόγω εταιρείες σε επιστολή τους προς το Π.Ο.Α ζήτησαν να εφαρμοστεί η νέα τιμή από 1/2/2012 όπως προέβλεπε η συμφωνία ή να μειωθούν οι ποσότητες υπό τη νέα τιμή ή να υπάρξει περισσότερη πίστωση χωρίς αλλαγή στις ποσότητες για να μην υπάρξει πρόβλημα στη διάθεση γάλακτος. Η θέση του Π.Ο.Α ήταν κάθετη ότι οι εν λόγω εταιρείες θα έπρεπε να αποδεχτούν αλλαγή της τιμής αλλιώς δεν θα παραλάμβαναν πλέον γάλα.

Επίσης επισημαίνεται ότι κατά την προκαταρκτική έρευνα της Υπηρεσίας και σε απάντηση ερώτησης της Υπηρεσίας όλοι ανεξαιρέτως οι πελάτες του Π.Ο.Α υπέδειξαν ότι ο Π.Ο.Α δεν τους δίνει αναλυτική κατάσταση καθορισμού της τιμής. Η μόνη

πληροφόρηση που λαμβάνουν γραπτώς σχετικά με το ποσό που πληρώνουν είναι τα τιμολόγια παράδοσης γάλακτος που τους δίνονται κάθε μήνα.

Η Επιτροπή έχει να σημειώσει ότι ο ρόλος και η ευθύνη του Π.Ο.Α στην αγορά χονδρικής προμήθειας του νωπού αγελαδινού γάλακτος της Κυπριακής Δημοκρατίας είναι ιδιαίτερος λόγω της φύσεως του προϊόντος, της ύπαρξης περιορισμού στην παραγωγή και του γεωγραφικού αποκλεισμού της αγοράς. Όπως ο ίδιος ο ΟΚΓΒ δήλωσε σε σχετική απάντηση του σε ερωτηματολόγιο της Υπηρεσίας, σύμφωνα με στοιχεία του 2011-2012, ότι το 55% του παραγόμενου γάλακτος, το οποίο προορίζεται για την παστερίωση δεν μπορεί να εισαχθεί, όπως και το 38% του γάλακτος, που χρησιμοποιείται στην κατασκευή του παραδοσιακού χαλουμιού. Δηλαδή δεν είναι εφικτή η εισαγωγή του 93% του ετήσιου επεξεργασμένου γάλακτος από τη βιομηχανία, κάτι που ο Π.Ο.Α γνωρίζει όπως δηλώνει ο ΟΚΓΒ. Το γεγονός αυτό δίνει στο Π.Ο.Α, την ευχέρεια της κατ' επιλογή τιμολόγησης η οποία όπως έδειξε η πιο πάνω ανάλυση υπερβαίνει κατά πολύ την αξία του νωπού αγελαδινού γάλακτος, αφού πέραν του ότι κατέχει το 65-75% της αγοράς νωπού παραγωγής και διάθεσης του νωπού αγελαδινού γάλακτος και το 80% των αγελαδοτρόφων, οι βιομηχανίες / πελάτες του, που χρησιμοποιούν ως βασική πρώτη ύλη το νωπό αγελαδινό γάλα, δεν έχουν τη δυνατότητα να πραγματοποιήσουν εισαγωγές νωπού αγελαδινού γάλακτος από το εξωτερικό, ως εναλλακτική πηγή προμήθειας. Η υπερβολική τιμολόγηση του Π.Ο.Α εντός της σχετικής αγοράς της παρούσας υπόθεσης επηρεάζει άμεσα και τους καταναλωτές αφού έχει επίπτωση στην τελική τιμή του προϊόντος.

Σύγκριση κερδών μίας κυπριακής αγελαδοτροφικής μονάδας παραγωγής του γάλακτος με τους δείκτες κερδών της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Πίνακας 7

ΠΟΣΟΣΤΟ ΚΕΡΔΟΥΣ ΑΝΑ ΑΓΕΛΑΔΟΤΡΟΦΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ ΓΙΑ ΤΟ 2009

Αγελαδοτροφική μονάδα κύπριου παραγωγού με 5500 λίτρα ανά αγελάδα**	Ποσοστό κέρδους πριν τη φορολογία*	25-35%
Αγελαδοτροφική μονάδα κύπριου παραγωγού με 6400 λίτρα ανά αγελάδα**	Ποσοστό κέρδους πριν τη φορολογία*	30-40%
EU 27 ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ***	Ποσοστό καθαρού οικονομικού κέρδους* (net economic margin%)	-29,72%

*Συμπεριλαμβάνουν τα κόστη οικογενειακής εργασίας και άλλα έξοδα.

**Όπως υπολογίστηκαν από την Επιτροπή.

***EU Dairy farms reports 2012 (source: EU FADN DG AGRI, model of the allocation of costs for milk).

Από τον πιο πάνω πίνακα που ετοίμασε η Επιτροπή στη βάση των διαθέσιμων στοιχείων του FADN για το έτος **2009** και των στοιχείων του Ι.Γ.Ε., τα οποία αναλύθηκαν από την Επιτροπή, διαφαίνεται ότι οι αγελαδοτροφικές μονάδες παραγωγής γάλακτος στην Κύπρο απολαμβάνουν υψηλότερα ποσοστά κέρδους σε σχέση με τους δείκτες κερδών της Ε.Ε., συντείνοντας περισσότερο ως απόδειξη στο συμπέρασμα ύπαρξης αθέμιτων τιμών στην προκειμένη περίπτωση.

Σε σχέση με την πιο πάνω Έκθεση η Επιτροπή κρίνει σκόπιμο να επισημάνει το ακόλουθο σημείο της σε σχέση με τον υπολογισμό του Πίνακα 7: *«In line with the trend in gross margin, net margin also dropped dramatically (to 2 EUR/t) between 2007 and 2009, while external factor costs per tonne remained stable and depreciation increased very slightly. Whereas most costs were cut between 2007 and 2009, opportunity costs for family labour continued to increase, primarily because of the growth in imputed wage — yet they were lower in 2009 than in 2008 (Figure 8). Apparent labour productivity of unpaid worker appears to have decreased a little in 2009 (Figure 7), due to the decrease in the average number of cows per farm, and the increase in the labour force. However, this slight decrease in milk produced per FWU could be attributed to the change in the population of ‘specialised dairy farms’ (see Box 2), and should be interpreted with caution. The opportunity costs for own capital increased too, together with the real interest rate (Figure 9). As a result, net economic margin followed the same trend as other margin indicators, reaching -85 EUR/t in 2009, the same level as in the EU-15».*¹⁴⁶

11.4.3. Συμπέρασμα

Βάσει των πιο πάνω και δεδομένης της ιδιαίτερης φύσης του γάλακτος και των προϊόντων με βάση το γάλα ως σημαντικών καθημερινών καταναλωτικών αγαθών καθώς και των γραπτών θέσεων του Π.Ο.Α και των όσων δήλωσε κατά την ακροαματική διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής, η Επιτροπή κρίνει ότι ο Π.Ο.Α καταχράται τη δεσπύζουσα θέση του στη σχετική αγορά και προβαίνει σε υπερβολική τιμολόγηση του νωπού αγελαδινού γάλακτος κατά το στάδιο της εμπορίας του, κατά παράβαση του άρθρου 6(1)(α) του Νόμου.

Η Επιτροπή επαναλαμβάνει ότι ο Π.Ο.Α λειτουργεί ως **price maker** και όχι ως **price taker** και ότι η υποχρέωση προσκόμισης στοιχείων αναφορικά με την τιμολόγηση και την κοστολόγηση του νωπού αγελαδινού γάλακτος βαραίνει τον Π.Ο.Α, ο οποίος ενώ

¹⁴⁶ Βλ. σελ. 15 της μελέτης του FADN για το έτος 2009.

υπέβαλε ολοκληρωμένο μοντέλο κοστολόγησης προς την Επιτροπή, μετά την Έκθεση Αιτιάσεων της, το χαρακτήρισε ως πλασματικό και απέρριψε το κοστολόγιο που ετοιμάστηκε κατά την προκαταρκτική έρευνα στη βάση του δικού του κοστολογίου ενώ παράλληλα δεν υπέβαλε εναλλακτικό κοστολόγιο του νωπού αγελαδινού γάλακτος παρότι είναι αυτός ο οποίος αποφασίζει και εφαρμόζει την τιμή του νωπού αγελαδινού γάλακτος και όχι η Επιτροπή.

12. ΚΑΤΑΛΗΚΤΙΚΟ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Καταληκτικά, η Επιτροπή ομόφωνα αποφασίζει ότι:

A. Η απόφαση του Π.Ο.Α., ως ένωσης επιχειρήσεων, σε σχέση με την πρακτική της σύναψης των υπό εξέταση συμβάσεων αποκλειστικής διάθεσης νωπού αγελαδινού γάλακτος με τους αγελαδοτρόφους μέλη του με την συμπερίληψη των συγκεκριμένων τυποποιημένων όρων του καθορισμού των τιμών αγοράς του νωπού αγελαδινού γάλακτος και της επιβολής ρητρών αποκλειστικότητας και μη ανταγωνισμού σε αυτές, έχει ως αντικείμενο την παρακώλυση και/ή τον περιορισμό και/ή τη νόθευση του ανταγωνισμού, κατά παράβαση των άρθρων 3(1)(α) και 3(1)(β) του Νόμου.

B. Η απόφαση του Π.Ο.Α. σε σχέση με το μέτρο Ο.Π.Γ. έχει ως αντικείμενο και/ή αποτέλεσμα την παρακώλυση και/ή τον περιορισμό και/ή τη νόθευση του ανταγωνισμού, μέσω του περιορισμού της παραγωγής νωπού αγελαδινού γάλακτος, κατά παράβαση του άρθρου 3(1)(β) του Νόμου.

Γ. Ο Π.Ο.Α., ως δεσπύζουσα επιχείρηση στη σχετική αγορά, καθορίζει και/ή επιβάλλει υπερβολικές και/ή αθέμιτες τιμές, κατά το στάδιο της εμπορίας του νωπού αγελαδινού γάλακτος, οι οποίες δύνανται να μεταφέρονται εν τέλει και στους καταναλωτές, καθώς το νωπό αγελαδινό γάλα αποτελεί πρώτη ύλη για πληθώρα καταναλωτικών αγαθών πρώτης ανάγκης ή που περιλαμβάνονται στο καθημερινό κυπριακό διαιτολόγιο, κατά παράβαση του άρθρου 6(1)(α) του Νόμου.

13. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΠΡΟΣΤΙΜΟ

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 24(1) του Νόμου αρ.13(Ι)/2008, ως ίσχυε για κάθε παράβαση των άρθρων 3 και/ ή 6, την οποία διαπράττουν επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων, η Επιτροπή δύναται, με απόφασή της να λαμβάνει, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα μέτρα:

«(α) να επιβάλλει τα πιο κάτω διοικητικά πρόστιμα ανερχόμενα, ανάλογα με τη βαρύτητα και τη διάρκεια της παράβασης-

(i) μέχρι το δέκα τοις εκατόν του κύκλου εργασιών της επιχείρησης, ή

(ii) μέχρι το άθροισμα του δέκα τοις εκατόν του κύκλου εργασιών κάθε επιχείρησης που είναι μέλος της παραβαίνουσας ένωσης επιχειρήσεων,

ο οποίος κύκλος εργασιών έλαβε χώρα κατά το έτος μέσα στο οποίο συντελέστηκε η παράβαση ή κατά το αμέσως προηγούμενο της παράβασης έτος [...].»

Επίσης, ως αναφέρεται στο άρθρο 42(1) του Νόμου: «Τα διοικητικά πρόστιμα για παραβάσεις του παρόντος Νόμου [...] επιβάλλονται από την Επιτροπή, με δεόντως αιτιολογημένη απόφαση, κατόπιν διεξαγωγής έρευνας και αφού ληφθεί υπόψη η φύση και η σοβαρότητα της παράβασης σε κάθε περίπτωση.»

Η Επιτροπή προς τούτο, στις 8 Αυγούστου 2014, ενεργώντας στη βάση του άρθρου 42 του Νόμου, απέστειλε στον Π.Ο.Α. επιστολή με την οποία τον ειδοποίησε περί της πρόθεσής της να του επιβάλει διοικητικό πρόστιμο, ενημερώνοντας τον συνάμα τους λόγους για τους οποίους προτίθετο να ενεργήσει τοιουτοτρόπως και δίδοντας του δικαίωμα να υποβάλει γραπτές παραστάσεις. Επιπρόσθετα, με την εν λόγω επιστολή η Επιτροπή έχοντας υπόψη ότι σύμφωνα με το άρθρο 24(1) του Νόμου για την επιβολή διοικητικού προστίμου λαμβάνεται υπόψη ο κύκλος εργασιών που, «έλαβε χώρα κατά το έτος μέσα στο οποίο συντελέστηκε η παράβαση» ζήτησε από τον Π.Ο.Α. να υποβάλει τους εξελεγμένους λογαριασμούς του για το έτος 2011.

13.1 Θέσεις του Π.Ο.Α.

Ο δικηγόρος του Π.Ο.Α, υπέβαλε γραπτές παραστάσεις σχετικά με την επιβολή διοικητικού προστίμου από την Επιτροπή, με την επιστολή του ημερομηνίας 30/9/2014 τις οποίες η Επιτροπή μελέτησε ενδελεχώς, και οι οποίες ανέφεραν μεταξύ άλλων τα ακόλουθα:

«[...] η υποβολή των παρατηρήσεων μας, αναφορικά με την ειδοποίηση της πρόθεσης της Επιτροπής για επιβολή διοικητικού προστίμου, προσομοιάζει με την υποβολή αγόρευσης προς μετριασμό ποινής κατηγορούμενου σε ποινική διαδικασία.[...]

[...] οι ρήτρες αποκλειστικότητας και μη άσκησης ανταγωνισμού έχουν συμπεριληφθεί στο Καταστατικό ή και τις συμβάσεις του ΠΟΑ με τους αγελαδοτρόφους μέλη του, προκειμένου να αναγνωρισθεί ο ΠΟΑ ως ομάδα παραγωγών από τις αρμόδιες αρχές του Κράτους. Συνεπώς, ο περιορισμός του ανταγωνισμού ήταν απότοκο της αναγνώρισης του ΠΟΑ ως ομάδας παραγωγών και όχι της πρόθεσης του ΠΟΑ να

στρεβλώσει τον ανταγωνισμό. Είναι επομένως η θέση του ΠΟΑ ότι η συμπερίληψη των ρητρών αποκλειστικότητας και μη άσκησης ανταγωνισμού στο Καταστατικό ή στις συμβάσεις του ΠΟΑ με τους αγελαδοτρόφους μέλη του επιβλήθηκαν ως υποχρεωτικές προϋποθέσεις για την αναγνώση του ως ομάδας παραγωγών από τις προαναφερόμενες νομοθεσίες και / ή κανονισμούς της Κυπριακής Δημοκρατίας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το αναντίλεκτο αυτό δεδομένο, προσδίδει στον ΠΟΑ καλοπιστία η οποία θα πρέπει να προσμετρήσει ως ελαφρυντική περίπτωση κατά την επιμέτρηση του διοικητικού προστίμου [...]

[...] οι ρήτρες αποκλειστικότητας και μη άσκησης ανταγωνισμού δεν είχαν οποιεσδήποτε επιπτώσεις στον ανταγωνισμό εφόσον έχουν κριθεί ότι περιορίζουν τον ανταγωνισμό εξ αντικειμένου.[...]

[...][η Επιτροπή θα πρέπει ειδικότερα να λάβει υπόψη της ότι η ίδια ενέκρινε το 2008 της συγκέντρωση μεταξύ των γαλακτοβιομηχανιών Χαραλαμπίδης και Κρίστης, χωρίς να προβάλει οποιαδήποτε ανησυχία της σε σχέση με τις ρήτρες αποκλειστικότητας που συμπεριλαμβάνονταν στις συμβάσεις των ανεξάρτητων αγελαδοτρόφων (οι οποίοι αθροιστικά κατέχουν πέραν του 31% της παραγωγής αγελαδινού γάλακτος)[...]

[...] στη πράξη ο ΠΟΑ δεν περιόρισε τη συμπεριφορά των αγελαδοτρόφων μελών του αναφορικά με την πώληση ποσοστώσεων γάλακτος σε μη μέλη του. Ούτε εναντιώθηκε κακόπιστα σε μέλη του που αιτήθηκαν όπως αποχωρήσουν από τον ΠΟΑ.[...]

[...] ρήτρες αποκλειστικότητας [...] ουσιαστικά ήταν απαίτηση των αγελαδοτρόφων μελών του ΠΟΑ ώστε αφενός να διασφαλίσουν εκ τω προτέρων ότι ολόκληρη η παραγωγή τους θα καταλήξει στην αγορά και επομένως θα έχουν έσοδα από αυτήν [...] και αφετέρου να δημιουργήσουν μια συλλογική αντίρροπή δύναμη έναντι των εδραιωμένων γαλακτοβιομηχανιών.[...]

[...] για να συμμετάσχει ένας παραγωγός σε μια ομάδα παραγωγών, αλλά και για να υπάρχει μεγαλύτερη διαφάνεια στη λειτουργία της ομάδας παραγωγών, θα πρέπει να γνωρίζει εκ των προτέρων τη μεθοδολογία και τις παραμέτρους που θα λαμβάνονται υπόψη για τη διαμόρφωση των τιμών. Η συμπερίληψη όρων που αφορούν τις παραμέτρους που λαμβάνονται υπόψη για τη διαμόρφωση των τιμών παραγωγού, αλλά και της μεθοδολογίας των διαπραγματεύσεων, στοχεύει ακριβώς στην κινητροδότηση της οργάνωσης των παραγωγών σε ομάδες.

[...]μέτρο ομαλής παραγωγής γάλακτος [...] Ο ΠΟΑ ευσεβάστως υποβάλλει ότι το εν λόγω μέτρο υιοθετήθηκε και εφαρμόστηκε καλόπιστα με σκοπό την καλύτερη

εξυπηρέτηση των αναγκών της αγοράς[...[είχε ως στόχο να διορθώσει ή και να ευθυγραμμίσει τα κίνητρα των παραγωγών με τις ανάγκες της αγοράς, ώστε να μετατοπίσουν μέρος της παραγωγής τους που ήταν δύσκολο να διατεθεί λόγω περιορισμένης ζήτησης στους μήνες αυξημένης ζήτησης γάλακτος.

[..] κατά την περίοδο εφαρμογής του μέτρου ΟΠΓ δεν υποβλήθηκε κανένα παράπονο από τους πελάτες του ΠΟΑ ή και άλλους ενδιαφερομένους σε σχέση με μη ικανοποίηση των αναγκών τους σε αγελαδινό γάλα από μέρους του ΠΟΑ.[..] το μέτρο [..] οδήγησε σε αύξηση της παραγωγής των αγελαδοτρόφων μελών του ΠΟΑ σε σχέση με τη χρονιά που προηγήθηκε.[...] το μέτρο δεν είχε οποιεσδήποτε πραγματικές αντί- ανταγωνιστικές επιπτώσεις στην αγορά.[...] η εφαρμογή σχεδίων για αύξηση της παραγωγής στους μήνες αυξημένες ζήτησης [...] ήταν απαίτηση ουσιαστικά των πελατών του ΠΟΑ[...]

[...] Αναφορικά με την υπερβολική τιμολόγηση [...] το κοστολόγιο του Ινστιτούτου Γεωργικών Ερευνών (ΙΓΕ) αφορά ερευνητική μονάδα και σε καμία περίπτωση δεν αντικατοπτρίζει το πραγματικό κόστος των μονάδων των αγελαδοτρόφων μελών του ΠΟΑ ή/και του ΠΟΑ. [...[η υπερβολική τιμολόγηση δεν βασίστηκε σε πραγματικά εμπειρικά στοιχεία της αγοράς, αλλά σε πρότυπους υπολογισμούς [...] Ως εκ τούτου η βαρύτητα της παράβασης, εφόσον αυτή διαπιστώθηκε, θα πρέπει να θεωρηθεί για σκοπούς επιβολής διοικητικού προστίμου μειωμένη.[...]

[...] το υπερβολικό κέρδος [..] καταλήγει στους παραγωγούς μέλη του ΠΟΑ και όχι στον ΠΟΑ. Συνεπώς θα είναι άδικο να κληθεί να καταβάλει χρηματικό πρόστιμο ο ΠΟΑ όταν τα κέρδη από την υπερβολική τιμολόγηση καρπούνται αγελαδοτρόφοι.[...]

[...] η Επιτροπή θα πρέπει να λάβει υπόψη της ότι τα κεφάλαια κίνησης (*working capital*) του ΠΟΑ βρίσκονταν κατατεθειμένα αποκλειστικά στη Λαϊκή Τράπεζα και ότι οι πληρωμές των παραγωγών και των προμηθευτών του ΠΟΑ γίνονταν αποκλειστικά μέσω της εν λόγω Τράπεζας. Ο ΠΟΑ τονίζει ότι τυχόν επιβολή χρηματικού προστίμου από τη Επιτροπή θα δυσκολέψει αφάνταστα τον ΠΟΑ που ήδη αντιμετωπίζει προβλήματα ρευστότητας. Επισημαίνουμε σχετικά ότι οι εισπράξεις για πωλήσεις αγελαδινού γάλακτος και κρέατος του Φεβρουαρίου 2013, ύψους περίπου {...} ευρώ, που ήταν κατατεθειμένες στη Λαϊκή Τράπεζα και οι οποίες προορίζονταν για την πληρωμή των αγελαδοτρόφων μελών του ΠΟΑ έχουν υποστεί κούρεμα.

[...[η καταβολή χρηματικού προστίμου στον ΠΟΑ θα θέσει σε μεγάλο κίνδυνο, ενδεχομένως ανεπανόρθωτο, την οικονομική του βιωσιμότητα, καθώς επίσης και των αγελαδοτρόφων μελών του, και θα προκαλέσει αλυσιδωτές αρνητικές εκπτώσεις σε όλες τις επιμέρους υποαγορές τους τομέα γάλακτος στην Κύπρο. Μεταξύ άλλων, θα

επενεργούσε δυσμενώς στην παραγωγή αγελαδινού γάλακτος με αρνητικές επιπτώσεις στην ευημερία των καταναλωτών και στις εξαγωγές γαλακτοκομικών προϊόντων, μειώνοντας τη ροή συναλλάγματος στην Κύπρο. Ενδεχομένως επίσης να προκαλέσει αναστάτωση σε μια ομάδα παραγωγών, ήτοι τους αγελαδοτρόφους μέλη του ΠΟΑ σε μια περίοδο όπου η κοινωνική συνοχή είναι ιδιαίτερα εύθραυστη.

[...] είναι θέση του ΠΟΑ ότι η επιβολή χρηματικού προστίμου δε θα εξυπηρετούσε την ομαλή και απρόσκοπτη λειτουργία της αγοράς, ούτε και θα συνέβαλλε στην ενίσχυση του ανταγωνισμού σε αυτή. Αντιθέτως, πιθανόν να οδηγήσει στην κατάρρευση ολόκληρου του οικοδομήματος του τομέα γάλακτος στην Κύπρο.

Τέλος ο ΠΟΑ θεωρεί ότι η Επιτροπή θα πρέπει να λάβει σοβαρά υπόψη της την άμεπτη και πλήρη συνεργασία του ΠΟΑ με την Υπηρεσία της ΕΠΑ κατά το στάδιο της διερεύνησης της υπόθεσης και γενικότερα τη συνεργασία του ΠΟΑ καθ όλη τη διάρκεια της ενώπιον της Επιτροπής διαδικασίας.[...] Επιπρόσθετα, η Επιτροπή θα πρέπει να λάβει υπόψη της την ειλικρινή ετοιμότητα που εξέφρασε ο ΠΟΑ για την ανάληψη δεσμεύσεων που να αντιμετωπίζουν κατά τρόπο αποτελεσματικό τις αντι-ανταγωνιστικές ανησυχίες της Επιτροπής.

Ενόψει όλων των πιο πάνω, εισηγούμαστε ότι αν τελικά η Επιτροπή καταλήξει στην επιβολή διοικητικού προστίμου αυτό θα πρέπει να είναι περιορισμένης έκτασης.»

Ο δικηγόρος του Π.Ο.Α, με τις γραπτές παραστάσεις του σχετικά με την επιβολή διοικητικού προστίμου από την Επιτροπή, απέστειλε τις Εξελεγμένες Οικονομικές του Καταστάσεις για το 2012 στις οποίες περιέχουν τις Εξελεγμένες Οικονομικές του Καταστάσεις για το έτος 2011.

13.2 Αξιολόγηση της Επιτροπής

Η Επιτροπή, προτού προχωρήσει στην εξέταση των παρατηρήσεων που υποβλήθηκαν από τον Π.Ο.Α. για τον καθορισμό διοικητικού προστίμου τονίζει ότι η διαδικασία επιβολής προστίμου αποτελεί μία διοικητική διαδικασία και δεν πρέπει για κανένα λόγο να συγχέεται με άλλες διαδικασίες ή/και το ποινικό δίκαιο. Εξάλλου ο ίδιος ο Νόμος αναφέρεται σε διοικητικά πρόστιμα και όχι ποινικά, τα οποία δύνανται να επιβληθούν από την Επιτροπή στην περίπτωση διαπιστωθεισών παραβάσεων εφόσον ακολουθηθούν οι διαδικασίες που θέτει ο Νόμος καθώς και το διοικητικό δίκαιο.

Η Επιτροπή επισημαίνει ότι, πέραν και πάνω από την επιβολή διοικητικού προστίμου, στις περιπτώσεις αποδεδειγμένων παραβάσεων του Νόμου, στόχος και επιδίωξη της

είναι η εφαρμογή μιας γενικής πολιτικής στον τομέα του ανταγωνισμού στη βάση των αρχών που ο Νόμος θεσπίζει και η ενθάρρυνση των επιχειρήσεων προς την τήρηση των αρχών αυτών.¹⁴⁷ Ταυτόχρονα, η Επιτροπή θέλει να διασφαλίσει ότι η δράση της θα έχει τον αναγκαίο αποτρεπτικό χαρακτήρα κατά την ισχύουσα πάγια νομολογία.

Για την επίτευξη των στόχων αυτών, το επιβληθέν από την Επιτροπή πρόστιμο, στο πλαίσιο μιας ευρύτερης πολιτικής, οφείλει να έχει ένα επαρκώς αποτρεπτικό αποτέλεσμα,¹⁴⁸ ενεργώντας όχι μόνο ως κύρωση που επιβάλλεται σε επιχειρήσεις εναντίον των οποίων διαπιστώνεται παράβαση, ούτως ώστε να μην υιοθετείται παρόμοια συμπεριφορά στο μέλλον, αλλά επίσης προς αποτροπή άλλων επιχειρήσεων να υιοθετήσουν συμπεριφορές που να αντίκεινται προς τις διατάξεις του Νόμου.

Η Επιτροπή στη συνεδρία της ημερομηνίας 8/10/2014 αφού σημείωσε τις γραπτές παραστάσεις του Π.Ο.Α. αναφορικά με την πρόθεσή της να επιβάλει διοικητικό πρόστιμο, αποφάσισε να ζητήσει με επιστολή της διευκρινήσεις από τον Π.Ο.Α. τόσο σε σχέση με την αναφορά του σε «κούρεμα» των καταθέσεων του, όσο και σε σχέση με την σημερινή του οικονομική κατάσταση, εντός της προθεσμίας που του τέθηκε.

Η Επιτροπή σημείωσε ότι ο Π.Ο.Α. δεν απέστειλε οποιαδήποτε στοιχεία και/ή πληροφορίες στη βάση της επιστολής που του είχε σταλεί στις 8/10/2014, εντός της ταχθείσας προθεσμίας αλλά ούτε και μέχρι την έκδοση της παρούσας απόφασης.

Συνακόλουθα, η Επιτροπή θα εξετάσει παρακάτω, για κάθε παράβαση, τη σοβαρότητα και διάρκεια αυτής καθώς και οποιουσδήποτε ελαφρυντικούς ή επιβαρυντικούς παράγοντες, στη βάση των ενώπιον της στοιχείων ούτως ώστε να καταλήξει αναφορικά με το ύψος του διοικητικού προστίμου που θα επιβληθεί.

13.2.1 Σοβαρότητα Παραβάσεων

13.2.1.1 Φύση της Παράβασης.

A. Η απόφαση του Π.Ο.Α., ως ένωσης επιχειρήσεων, για την σύναψη συμβάσεων αποκλειστικής διάθεσης νωπού αγελαδινού γάλακτος με τους αγελαδοτρόφους μέλη του με την συμπερίληψη των συγκεκριμένων τυποποιημένων όρων του καθορισμού των τιμών αγοράς του νωπού

¹⁴⁷ Απόφαση Δικαστηρίου της 28^{ης} Ιουνίου 2005, Dansk Rorindustri A/S e.a. κατά της Επιτροπής, C-189/02 P, C-202/02 P και C-213/02 P, σημείο 172.

¹⁴⁸ Απόφαση Δικαστηρίου της 7^{ης} Ιουνίου 1983, Musique Diffusion française e.a. κατά της Επιτροπής, 100/80 έως 103/80, σελ.1825, σημείο 106.

αγελαδινού γάλακτος και της επιβολής ρητρών αποκλειστικότητας και μη ανταγωνισμού σε αυτές κατά παράβαση των άρθρων 3(1)(α) και 3(1)(β) του Νόμου.

(i) Παράβαση του άρθρου 3(1)(α) του Νόμου

Η Επιτροπή σημειώνει ότι η διαπιστωθείσα παράβαση του καθορισμού της τιμής πώλησης του νωπού αγελαδινού γάλακτος έχει χαρακτήρα σοβαρής παράβασης στα πλαίσια εφαρμογής των κανόνων του ανταγωνισμού εφόσον οι οριζόντιοι περιορισμοί που τίθενται σε ό,τι αφορά τον ανταγωνισμό έχουν ως αντικείμενο την παρακώλυση και/ή τον περιορισμό και/ή τη νόθευση του ανταγωνισμού κατά παράβαση του άρθρου 3(1)(α) του Νόμου.

Αναφορικά με την παράβαση του άρθρου 3(1)(α) του Νόμου μέσω του καθορισμού τιμών αγοράς του νωπού αγελαδινού γάλακτος, το αντίκτυπο στην αγορά μπορεί να διαφανεί από το γεγονός ότι ο κάθε παραγωγός δεν είναι ελεύθερος να πωλεί τις ποσότητες που παράγει στην τιμή που επιθυμεί, καθώς αυτή αποφασίζεται από τον Π.Ο.Α. στη βάση και των συμβάσεων αποκλειστικότητας που έχουν υπογραφεί με τους παραγωγούς / αγελαδοτρόφους, κατά παράβαση της ΚΔΠ 7/98. Με αυτό τον τρόπο ο Π.Ο.Α. ουσιαστικά, εκμεταλλεόμενος τη θέση του ως ο μοναδικός αποδέκτης του συνόλου της παραγωγής του νωπού αγελαδινού γάλακτος των αγελαδοτρόφων/μελών του, σύμφωνα με τις συμφωνίες αποκλειστικότητας, καθορίζει την τιμή αγοράς περίπου του 65-75% της αγοράς της διάθεσης νωπού αγελαδινού γάλακτος, ως το μερίδιο αγοράς που κατέχει εντός της Δημοκρατίας.

Οι ενέργειες αυτές του Π.Ο.Α. έχουν αντίκτυπο και στο επόμενο στάδιο της αγοράς και συγκεκριμένα στην τιμή πώλησης του νωπού αγελαδινού γάλακτος από τον Π.Ο.Α. προς τις γαλακτοβιομηχανίες, τους παστεριωτές, τα τυροκομεία και τις παγωτοβιομηχανίες στο σύνολο της Δημοκρατίας, καθιστώντας την εν λόγω παράβαση ιδιαίτερα σοβαρή.

(ii) Παράβαση του άρθρου 3(1)(β) του Νόμου

Η Επιτροπή σημειώνει ότι η διαπιστωθείσα παράβαση των ρητρών αποκλειστικότητας που εμπεριέχονται στις Συμβάσεις μεταξύ του ΠΟΑ και των αγελαδοτρόφων/μελών του, έχει χαρακτήρα σοβαρής παράβασης στα πλαίσια εφαρμογής των κανόνων του

ανταγωνισμού εφόσον οι οριζόντιοι περιορισμοί που τίθενται σε ό,τι αφορά τον ανταγωνισμό έχουν ως αντικείμενο την παρακώλυση και/ή τον περιορισμό και/ή τη νόθευση του ανταγωνισμού κατά παράβαση του άρθρου 3(1)(β) του Νόμου.

Η θέση ότι «οι ρήτρες αποκλειστικότητας και μη άσκησης ανταγωνισμού δεν είχαν οποιεσδήποτε πραγματικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό εφόσον έχουν κριθεί ότι περιορίζουν τον ανταγωνισμό εξ αντικειμένου», δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή από την Επιτροπή γιατί στο δίκαιο του ανταγωνισμού στις εξ αντικειμένου παραβάσεις δεν απαιτείται η απόδειξη του αποτελέσματος στην αγορά καθότι κρίνεται ότι οι συγκεκριμένες πρακτικές έχουν αρνητικά αποτελέσματα στον ανταγωνισμό, χωρίς να είναι απαραίτητη η εξέταση του αποτελέσματος¹⁴⁹. Εξάλλου, λόγω και του μεγάλου μεριδίου που κατέχει στην αγορά ο Π.Ο.Α. εντός της Δημοκρατίας και της συγκέντρωσης της αγοράς, οι ενέργειες του επηρέασαν τόσο το στάδιο στο οποίο συναλλάσσονται οι παραγωγοί με αυτόν όσο και τα επόμενα στάδια της αγοράς, τα οποία επηρεάζονται άμεσα λόγω της φύσης και των χαρακτηριστικών των συγκεκριμένων αγορών οι οποίες λειτουργούν ως 'αλυσίδα'.

Αναφορικά με την παράβαση του άρθρου 3(1)(β) του Νόμου και τους όρους που περιλαμβάνονται στα συμβόλαια που έχουν υπογραφεί μεταξύ Π.Ο.Α. και αγελαδοτρόφων –μελών του, η Επιτροπή κρίνει ότι οι εν λόγω συμφωνίες έχουν ως αντικείμενο την παρακώλυση και/ή τον περιορισμό και/ή τη νόθευση του ανταγωνισμού και θεωρούνται πολύ σοβαρές παραβάσεις εφόσον σκοπός τους και, ουσιαστικά, αποτέλεσμά τους είναι η απόλυτη και αυστηρή δέσμευση των παραγωγών, μη συμμόρφωση των οποίων μπορούσε να επιφέρει μέχρι και αποβολή τους από τον Π.Ο.Α. και αποκλεισμού τους από τη σχετική αγορά.

Οι αναφορές σε δύο «πραγματικές περιπτώσεις πώλησης ποσόστωσης» από την {.....}, ήτοι δύο μελών εκ των 169 του Π.Ο.Α., δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή από την Επιτροπή ως απόδειξη μη επιβολής των όρων των συμβολαίων και των σχετικών ρητρών. Αντίθετα διαφαίνεται ότι οι εν λόγω όροι των συμφωνιών εφαρμόστηκαν στα πλαίσια των συμφωνιών με σχεδόν όλους τους αντισυμβαλλόμενους παραγωγούς. Αν και ο Π.Ο.Α. ισχυρίζεται ότι δεν περιόρισε τη συμπεριφορά των αγελαδοτρόφων μελών του και ότι δεν εναντιώθηκε σε μέλη του που αιτήθηκαν να αποχωρήσουν από τον Π.Ο.Α. η Επιτροπή οφείλει να σημειώσει ότι όλα τα μέλη του – πλην δύο, σύμφωνα με τους ισχυρισμούς του – εφάρμοζαν τους

¹⁴⁹ Βλέπε Joint Cases 56 and 58/64 Consten and Grundig V Commission [1966] ECR 299.

όρους των συμφωνιών και τις ρήτρες αποκλειστικότητας. Επιπλέον, έχοντας υπόψη ότι σε περίπτωση που ένας αγελαδοτρόφος αποφασίσει να αποχωρήσει από τον Π.Ο.Α. δεν του επιτρέπεται να μεταβιβάσει τις ποσοστώσεις του σε μη μέλος του Π.Ο.Α., καθώς και το γεγονός ότι μέχρι σήμερα δεν έχει ωφεληθεί από οποιαδήποτε μερίσματα από τον Π.Ο.Α., δεικνύει ότι ο Π.Ο.Α. περιορίζει τις αποχωρήσεις από αυτόν και κρατά δεμένους τους αγελαδοτρόφους μέλη του.

Σε ό,τι αφορά τις θέσεις του Π.Ο.Α. ότι κανένα μέλος του δεν έχει μέχρι σήμερα υποβάλει σχετικό παράπονο προς αυτόν σε ό,τι αφορά τις εν λόγω συμφωνίες, η Επιτροπή δεν μπορεί να αποδεκτεί αυτή τη θέση ως αιτιολογία για τη απόδειξη μη παράβασης ή/και μη υπαιτιότητας του Π.Ο.Α. αναφορικά με την σύναψη και εφαρμογή των εν λόγω συμφωνιών.

Επίσης, η θέση του Π.Ο.Α. ότι οι ρήτρες αποκλειστικότητας ήταν απαίτηση των αγελαδοτρόφων μελών του, επιβεβαιώνει τις διαπιστώσεις της Επιτροπής ότι ο Π.Ο.Α., ως ένωση επιχειρήσεων και τα μέλη του συνέπραξαν μεταξύ τους με σκοπό τη διασφάλιση των συμφερόντων τους έναντι των γαλακτοβιομηχανιών και των καταναλωτών.

Η Επιτροπή κρίνει ότι υπαίτιος για την παρακώλυση και/ή τον περιορισμό και/ή νόθευση του ανταγωνισμού λόγω των εν λόγω συμφωνιών είναι ο Π.Ο.Α., ως ένωση επιχειρήσεων. Η θέση του Π.Ο.Α. σε ό,τι αφορά προηγούμενη απόφαση της Επιτροπής στα πλαίσια του περί του Ελέγχου Συγκεντρώσεων Επιχειρήσεων Νόμου δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή από την Επιτροπή. Η εν λόγω απόφαση αφορούσε εφαρμογή άλλου νόμου και συγκεντρωνόταν σε επόμενο στάδιο της αγοράς, ήτοι το γάλα, το γιαούρτι και το τυρί. Συγκεκριμένα η Επιτροπή δεν εξέτασε σε οποιοδήποτε σημείο τις οποιοσδήποτε ρήτρες αποκλειστικότητας στο Καταστατικό του Π.Ο.Α. ή και στις συμβάσεις του Π.Ο.Α. με τους αγελαδοτρόφους μέλη του, αλλά τη συνένωση των δυνάμεων των συμμετεχουσών στη συγκέντρωση επιχειρήσεων. Εξάλλου, οι παραγωγοί που δεν είναι μέλη του Π.Ο.Α. λειτουργούσαν ως μονάδες και όχι ως ομάδα παραγωγών. Σημειώνεται επίσης ότι, η απόφαση της Επιτροπής για έγκριση της συγκέντρωσης υπό όρους και προϋποθέσεις είχε εκδοθεί στις 3 Απριλίου 2007 και όχι το 2008 ως αναφέρεται στην γραπτή αγόρευση του δικηγόρου του Π.Ο.Α.¹⁵⁰.

Λαμβάνοντας υπόψη τα πιο πάνω και τον τρόπο εφαρμογής των ρητρών αποκλειστικότητας, τις εκτεταμένες συνέπειες που έχουν στην αγορά, καθώς και την

---

¹⁵⁰ Αρ. Φακ: 8.13.024/2006, Ημερομηνία Απόφασης 3/4/2007.

άσκηση επίδρασης σε άλλα στάδια του τομέα, η Επιτροπή θεωρεί ότι η διαπιστωθείσα παράβαση είναι ιδιαίτερα σοβαρή.

Β. Η απόφαση του Π.Ο.Α. σε σχέση με το μέτρο Ο.Π.Γ. που έχει ως αντικείμενο και/ή αποτέλεσμα τον περιορισμό της παραγωγής νωπού αγελαδινού γάλακτος, κατά παράβαση του άρθρου 3(1)(β) του Νόμου.

Η Επιτροπή σημειώνει ότι η διαπιστωθείσα παράβαση αναφορικά με την επιβολή του μέτρου Ο.Π.Γ. αποτελεί σοβαρή παράβαση στα πλαίσια εφαρμογής των κανόνων του ανταγωνισμού εφόσον οι οριζόντιοι περιορισμοί που τίθενται σε ό,τι αφορά τον ανταγωνισμό έχουν ως αντικείμενο και/ή αποτέλεσμα την παρακώλυση και/ή τον περιορισμό και/ή τη νόθευση του ανταγωνισμού κατά παράβαση του άρθρου 3(1)(β) του Νόμου.

Η Επιτροπή δεν συμφωνεί με την θέση του δικηγόρου του Π.Ο.Α. ότι το εν λόγω μέτρο «δεν είχε, ή και εάν είχε αυτές ήταν πολύ περιορισμένες, δυσμενείς επιδράσεις στη λειτουργία του ανταγωνισμού», αφού όπως έχει ήδη αναλυθεί στην παρούσα Απόφασή της, η εφαρμογή του μέτρου Ο.Π.Γ. αφενός οδήγησε στη μείωση των τιμών που λάμβαναν οι αγελαδοτρόφοι μέλη του αφού λάμβαναν μηδενική τιμή για την ποσότητα που υπερέβαινε την ποσόστωση της περιόδου. Αφετέρου οδήγησε στη μείωση της εθνικής παραγωγής του νωπού αγελαδινού γάλακτος κατά την υπό εξέταση περίοδο σε μια αγορά που ήδη χαρακτηρίζεται από περιορισμούς λόγω των εθνικών ποσοστώσεων, προς ζημιά των παραγωγών γαλακτοκομικών προϊόντων και των καταναλωτών.

Πέραν των πιο πάνω, τα στοιχεία που παρατίθενται στην Απόφαση της Επιτροπής καταδεικνύουν ότι η θέση του Π.Ο.Α. ότι το μέτρο υιοθετήθηκε και εφαρμόστηκε καλόπιστα και ότι: «οδήγησε σε αύξηση της παραγωγής των αγελαδοτρόφων μελών του Π.Ο.Α. σε σχέση με τη χρονιά που προηγήθηκε» δεν ευσταθεί.

Όπως έχει ήδη διαπιστωθεί από την Επιτροπή, ο τρόπος εφαρμογής του μέτρου Ο.Π.Γ. στερεί από τους παραγωγούς τη δυνατότητα να παράγουν στα όρια της ετήσιας ποσόστωσής τους, σε περίπτωση που σε συγκεκριμένους μήνες δεν παρήγαγαν την ποσόστωση που τους αναλογούσε. Επίσης, με την εφαρμογή του εν λόγω μέτρου για συγκεκριμένους μήνες του γαλακτοκομικού έτους, η καθ' υπέρβαση παραγωγή παραχωρείται στον Π.Ο.Α. σε μηδενική τιμή, ο οποίος εν συνεχεία προβαίνει στην πώληση της εν λόγω ποσότητας.

Σύμφωνα με τον Π.Ο.Α. «δεν υποβλήθηκε κανένα παράπονο από πελάτες του ΠΟΑ ή και άλλους ενδιαφερόμενους σε σχέση με μη ικανοποίηση των αναγκών τους σε αγελαδινό γάλα από μέρους του ΠΟΑ». Η Επιτροπή θεωρεί ότι η μη υποβολή παραπόνων δεν μπορεί αφ' εαυτής να αποτελέσει απόδειξη της μη ύπαρξης αντίκτυπου στην αγορά.

Η Επιτροπή σημειώνει ότι το Ο.Π.Γ. δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως σχέδιο κινήτρων αύξησης της παραγωγής στου μήνες αυξημένες ζήτησης, ως ισχυρίζεται στις θέσεις του ο Π.Ο.Α., αλλά σχέδιο αντικινήτρων με αποτέλεσμα τη μείωση της παραγωγής. Ειδικότερα, όπως έχει ήδη σημειωθεί, ο Π.Ο.Α. θα μπορούσε να δώσει κίνητρο παραγωγής στους αγελαδοτρόφους με το να τους προσφέρει διαφορετική τιμή ανά περίοδο αντί να λειτουργεί τιμωρητικά δίνοντας τους μηδενική τιμή για το επιπλέον γάλα από την ποσότητα που τους καθορίζει κατά τους μήνες Απρίλιο, Ιανουάριο, Φεβρουάριο και Μάρτιο.

Λαμβάνοντας υπόψη τα πιο πάνω, η Επιτροπή θεωρεί ότι η διαπιστωθείσα παράβαση είναι σοβαρή.

Γ. Ο Π.Ο.Α., ως δεσπόζουσα επιχείρηση στη σχετική αγορά, καθορίζει και/ή επιβάλλει υπερβολικές και/ή αθέμιτες τιμές κατά παράβαση του άρθρου 6(1)(α) του Νόμου.

Η Επιτροπή σημειώνει ότι, η διαπιστωθείσα παράβαση αποτελεί σοβαρή παράβαση στα πλαίσια εφαρμογής των κανόνων του ανταγωνισμού καθώς ο Π.Ο.Α. καταχράται τη δεσπόζουσα θέση του στη σχετική αγορά και προβαίνει σε υπερβολική τιμολόγηση του νωπού αγελαδινού γάλακτος κατά το στάδιο της εμπορίας του κατά παράβαση του άρθρου 6(1)(α) του Νόμου.

Η Επιτροπή επισημαίνει ότι οι εν λόγω υπερβολικές και / ή αθέμιτες τιμές δύνανται να μεταφέρονται εν τέλει και στους καταναλωτές, καθώς το νωπό αγελαδινό γάλα αποτελεί πρώτη ύλη για πληθώρα καταναλωτικών αγαθών πρώτης ανάγκης που περιλαμβάνονται στο καθημερινό κυπριακό διαιτολόγιο. Συνεπώς, η συμπεριφορά του Π.Ο.Α. σε προηγούμενο στάδιο της αγοράς δύναται να επηρεάζει επόμενα στάδια αυτής και εν τέλει τους καταναλωτές – τελικούς χρήστες, ιδιαίτερα σε μια αγορά στην οποία η παραγωγή είναι περιορισμένη από ποσοστώσεις παραγωγής.

Η Επιτροπή δεν μπορεί να αποδεκτεί τη θέση του δικηγόρου του Π.Ο.Α. ότι επειδή χρησιμοποιήθηκε το πρότυπο κοστολόγιο του ΙΓΕ συνεπάγεται ότι οι τιμές παραγωγού θα έπρεπε να ήταν πολύ κοντά σε αυτές του Ηνωμένου Βασιλείου και συνεπώς η

σοβαρότητα της παράβασης θα πρέπει να θεωρηθεί ως μειωμένη. Εξάλλου, όπως προκύπτει από την Απόφαση, διεξήχθη εκτεταμένη και ενδελεχής μελέτη από μέρος της Επιτροπή από την οποία προκύπτει παράβαση του άρθρου 6(1)(α) του Νόμου. Εξάλλου, ο ίδιος ο Π.Ο.Α. ενώ υπέβαλε ολοκληρωμένο μοντέλο κοστολόγησης προς την Επιτροπή, μετά την Έκθεση Αιτιάσεων της, το χαρακτήρισε ως πλασματικό, απορρίπτοντας το κοστολόγιο που ετοιμάστηκε κατά την προκαταρκτική έρευνα στη βάση του δικού του κοστολογίου και δεν υπέβαλε εναλλακτικό κοστολόγιο του νωπού αγελαδινού γάλακτος παρότι είναι αυτός ο οποίος αποφασίζει και εφαρμόζει την τιμή του νωπού αγελαδινού γάλακτος.

Αναφορικά με τις θέσεις του δικηγόρου του Π.Ο.Α. ότι «[...] το υπερβολικό κέρδος [...] καταλήγει στους παραγωγούς μέλη του ΠΟΑ και όχι στον ΠΟΑ. Συνεπώς θα είναι άδικο να κληθεί να καταβάλει χρηματικό πρόστιμο ο ΠΟΑ όταν τα κέρδη από την υπερβολική τιμολόγηση καρπούνται αγελαδοτρόφοι.[...]», η Επιτροπή επισημαίνει ότι η απόφαση για την τιμολόγηση που θα ακολουθηθεί λαμβάνεται από τον Π.Ο.Α. ως επιχείρηση και ως εκ τούτου στο άρθρο 6(1)(α) του Νόμου αφορά πράξεις ή/και ενέργειες ή/και παραλείψεις του Π.Ο.Α. ως επιχείρηση.

Λαμβάνοντας υπόψη τα πιο πάνω και ιδιαίτερα ότι το νωπό αγελαδινό γάλα αποτελεί την βασική πρώτη ύλη σε πλείστα γαλακτοκομικά προϊόντα που περιλαμβάνονται στο καθημερινό κυπριακό διαιτολόγιο καθώς και των επιπτώσεων τόσο στη σχετική αγορά όσο και σε άλλες επόμενες αγορές, η Επιτροπή θεωρεί ότι η διαπιστωθείσα παράβαση είναι ιδιαίτερα σοβαρή.

13.2.1.2 Αποτελέσματα στην αγορά

Η Επιτροπή στο πλαίσιο της αξιολόγησης της σοβαρότητας της παράβασης των άρθρων 3(1)(α), 3(1)(β) και 6(1)(α) του Νόμου αξιολόγησε τα αποτελέσματα αυτών στην κυπριακή αγορά.

Κατ' αρχήν η Επιτροπή τονίζει ότι όλες οι διαπιστωθείσες παραβάσεις λαμβάνουν χώρα σε μια αγορά η οποία χαρακτηρίζεται από ποσοστώσεις παραγωγής οι οποίες είναι κατανεμημένες – και αποτελούν προνόμια - στους αγελαδοτρόφους οι πλείστοι εκ των οποίων είναι μέλη του Π.Ο.Α. και δεν υπάρχει ελευθερία στην εισδοχή στην εν λόγω αγορά από οποιαδήποτε άλλη επιχείρηση περιορίζοντας έτσι τις επιλογές στα υπόλοιπα στάδια της αλυσίδας παραγωγής γαλακτοκομικών προϊόντων, και εν τέλει στους καταναλωτές.

Όπως έχει ήδη σημειωθεί ανωτέρω, η παράβαση του άρθρου 3(1)(α) του Νόμου από μέρους του Π.Ο.Α. μέσω του καθορισμού τιμών αγοράς του νωπού αγελαδινού γάλακτος, έχει αντίκτυπο τόσο στην αγορά που δραστηριοποιείται ο κάθε παραγωγός αφού δεν είναι ελεύθερος να πωλεί τις ποσότητες που παράγει στην τιμή που επιθυμεί και αφετέρου στο επόμενο στάδιο της αγοράς και συγκεκριμένα στην τιμή πώλησης του νωπού αγελαδινού γάλακτος από τον Π.Ο.Α. προς τις γαλακτοβιομηχανίες, τους παστεριωτές, τα τυροκομεία και τις παγωτοβιομηχανίες.

Σε ότι αφορά την η παράβαση του άρθρου 3(1)(β) και του άρθρου 6(1)(α) του Νόμου από μέρους του Π.Ο.Α. μέσω της εφαρμογής ρητρών αποκλειστικότητας και της υπερβολικής τιμολόγησης, έχει διαφανεί ότι λόγω του μεγάλου μεριδίου που κατέχει στην αγορά ο Π.Ο.Α. εντός της Κυπριακής Δημοκρατίας και της συγκέντρωσης της αγοράς, οι ενέργειες του Π.Ο.Α. επηρέασαν τόσο το στάδιο στο οποίο συναλλάσσονται οι παραγωγοί με τον Π.Ο.Α. όσο και επόμενα στάδια της αγοράς τα οποία επηρεάζονται λόγω της φύσης και χαρακτηριστικών των συγκεκριμένων αγορών οι οποίες λειτουργούν ως 'αλυσίδα'.

Περαιτέρω, όπως έχει σημειωθεί ανωτέρω, η παράβαση του άρθρου 3(1)(α) του Νόμου από μέρους του Π.Ο.Α. μέσω του καθορισμού Ο.Π.Γ. έχει αντίκτυπο στην αγορά παραγωγής νωπού αγελαδινού γάλακτος, καθότι, όπως διαφαίνεται κατά τα τρία (3) τελευταία χρόνια εφαρμογής του μέτρου Ο.Π.Γ. υπήρχε ακάλυπτη ποσόστωση των αγελαδοτρόφων μελών του Π.Ο.Α., σε αντίθεση με τα προηγούμενα χρόνια.

Επιπροσθέτως των πιο πάνω, και αναφορικά με όλες τις πιο πάνω παραβάσεις, θα πρέπει να υπομνησθεί ότι οι ενέργειες του Π.Ο.Α. έχουν αντίκτυπο σε όλη τη γεωγραφική επικράτεια της Κυπριακής Δημοκρατίας λόγω του τρόπου λειτουργίας της εν λόγω αγοράς και της δραστηριοποίησης του Π.Ο.Α. σε αυτήν καθώς και του γεγονότος ότι οι ενέργειές του επηρεάζουν και επόμενα στάδια των αγορών. Θα πρέπει επίσης να τονιστεί το μεγάλο μερίδιο αγοράς που κατέχει ο Π.Ο.Α. το οποίο ουσιαστικά μεγαλώνει το αντίκτυπο στην κυπριακή αγορά, εφόσον οι ενέργειές του επηρεάζουν μεγάλο μέρος αυτής και ουσιαστικά περίπου το 70% της παραγωγής του νωπού αγελαδινού γάλακτος εντός της Δημοκρατίας.

13.2.2. Διάρκεια Παραβάσεων

Ως έχει αναφερθεί παρόλο που ο ουσιώδης χρόνος της έρευνας αφορά την περίοδο από 1/1/2009 μέχρι 28/5/2012, εντούτοις οι διαπιστωθείσες παραβάσεις είναι συνεχιζόμενες, αφού ο Π.Ο.Α. δεν έχει προχωρήσει σε αλλαγή των όρων των

συμβολαίων και της ρήτρας αποκλειστικότητας, αλλά ούτε της εφαρμογής του μέτρου Ο.Π.Γ. και του τρόπου τιμολόγησης του νωπού αγελαδινού γάλακτος κατά τρόπο που να μην υφίστανται παραβάσεις του Νόμου.

Ειδικότερα, όπως έχει ήδη διαπιστωθεί, οι Συμφωνίες μεταξύ του Π.Ο.Α. και των αγελαδοτρόφων/μελών ισχύουν έως και σήμερα. Επίσης, διαπιστώθηκε ότι το ΟΠΓ ίσχυε από το 2009 έως και σήμερα. Τέλος, στη βάση των υπό εξέταση στοιχείων, διαπιστώθηκε υπερβολική τιμολόγηση από τον Π.Ο.Α. κατά παράβαση του άρθρου 6(1)(α) του Νόμου, που αφορούσε την περίοδο 2009 έως και 2011.

Η Επιτροπή σημειώνει ότι δεν υπάρχει οποιαδήποτε δήλωση ή και οποιοσδήποτε ενδείξεις που δεικνύουν ότι οι διαπιστωθείσες παραβάσεις έχουν παύσει ή και ότι λήφθηκαν οποιαδήποτε μέτρα ή / και βήματα για παύση αυτών από τον Π.Ο.Α.

13.2.3 Επιβαρυντικές και Ελαφρυντικές περιστάσεις

Η Επιτροπή συνεκτιμώντας όλα τα στοιχεία που τέθηκαν ενώπιόν της κατά την εξέταση του ύψους του προστίμου, έλαβε υπόψη τα ακόλουθα στοιχεία:

(α) Δεν υπάρχει οποιαδήποτε δήλωση ή και οποιοσδήποτε ενδείξεις που δεικνύουν ότι οι διαπιστωθείσες παραβάσεις έχουν παύσει ή και ότι λήφθηκαν οποιαδήποτε μέτρα ή / και βήματα για παύση αυτών από τον Π.Ο.Α..

(β) Η Επιτροπή δεν αποδέχεται ως ελαφρυντικό παράγοντα τη θέση του Π.Ο.Α. ότι οι ρήτρες αποκλειστικότητας προβλέπονται από την Κ.Δ.Π. 520/2004, καθότι όπως έχει ήδη κριθεί ο όρος 25(γ)(i) της υπό αναφορά Κ.Δ.Π. έδινε στον Π.Ο.Α. τη δυνατότητα να επιτρέψει στους αγελαδοτρόφους να διαθέτουν στην αγορά μέρος της παραγωγής τους, πράγμα που δεν έγινε. Σύμφωνα με το συμπέρασμα της Επιτροπής για τις διαπιστωθείσες παραβάσεις σε ότι αφορά τους όρους των συμβολαίων, τονίζεται ότι αυτό αφορούσε αποκλειστικά τον τρόπο με τον οποίο ο Π.Ο.Α. αποφάσισε να τις συμπεριλάβει στα συμβόλαια που είχε συνάψει με τους αγελαδοτρόφους μέλη του, ήτοι στην πιο ακραία τους μορφή. Συνεπώς, η Επιτροπή δεν μπορεί να αποδεχθεί ότι η αντιανταγωνιστική συμπεριφορά του Π.Ο.Α. επιτράπη ή ενθαρρύνθηκε από τις δημόσιες αρχές ή με νομοθετικά μέτρα.

(γ) Το μεγαλύτερο μέρος του κύκλου εργασιών του Π.Ο.Α. προέρχεται από τη δραστηριότητα του στην αγορά της διάθεσης νωπού αγελαδινού γάλακτος αφού

σύμφωνα με τις εξελεγχμένες οικονομικές καταστάσεις του 2011 αυτός ανέρχεται στα €{.....}, ενώ ο κύκλος εργασιών από την εμπορία κρεάτων ανέρχεται στα €{.....}.

(δ) οι σημερινές οικονομικές συνθήκες έχουν διαφοροποιηθεί από το 2011, έτος το οποίο λαμβάνεται υπόψη για σκοπούς επιβολής διοικητικού προστίμου.

Η Επιτροπή οφείλει να σημειώσει ότι η θέση του νομικού εκπροσώπου του Π.Ο.Α. ότι είχαν υποβληθεί δεσμεύσεις στην Επιτροπή δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή ως ελαφρυντικός παράγοντας. Η Επιτροπή θεωρεί ότι δεν υποβλήθηκαν δεσμεύσεις σε αυτήν. Οποιαδήποτε αναφορά σε δεσμεύσεις ήταν γενική και έγινε σε τελικά στάδια της ενώπιόν της Επιτροπής διαδικασίας. Τονίζεται ότι δεν υπήρξε υποβολή ξεκάθαρων, σαφών και συγκεκριμένων δεσμεύσεων οι οποίες να μπορούν να τύχουν εξέτασης από την Επιτροπή.

Αναφορικά με τις θέσεις του Π.Ο.Α. σχετικά με την οικονομική του ευχέρεια για πληρωμή οποιουδήποτε προστίμου, η Επιτροπή οφείλει πρωτίστως να σημειώσει ότι οποιεσδήποτε τέτοιες θέσεις έχουν αποσταλεί χωρίς την προσκόμιση οποιωνδήποτε αποδεικτικών στοιχείων (π.χ. καταστάσεις λογαριασμών από τα πιστωτικά ιδρύματα) τα οποία θα μπορούσαν να τύχουν εξέτασης από την Επιτροπή. Ο Π.Ο.Α. περιορίστηκε σε γενικές αναφορές και στη ρευστότητά του σε σχέση με το τραπεζικό ίδρυμα με το οποίο συνεργάζετο και ότι περί τον Φεβρουάριο του 2013 είχε εισπράξει ύψους €{.....} οι οποίες είχαν υποστεί «κούρεμα».

Η Επιτροπή τονίζει ότι λαμβάνοντας υπόψη τις δηλώσεις του δικηγόρου του Π.Ο.Α. για τον αντίκτυπο που οι οικονομικές εξελίξεις είχαν στον Π.Ο.Α., προχώρησε και ζήτησε σχετικά αποδεικτικά στοιχεία των εν λόγω δηλώσεων του, με επιστολή της ημερομηνίας 8 Οκτωβρίου 2014. Ο Π.Ο.Α., παρόλα αυτά παρέλειψε να προσκομίσει οποιαδήποτε αποδεικτικά στοιχεία ή διευκρινήσεις που ζητήθηκαν από την Επιτροπή, και ειδικότερα:

(α) Καθοριστεί επακριβώς το ύψος του ποσού του κεφαλαίου κίνησης του Π.Ο.Α. «που βρίσκονταν κατατεθειμένα αποκλειστικά στη Λαϊκή Τράπεζα, [...]», μετά τις εξελίξεις στο τραπεζικό τομέα κατά το 2013, καθώς και η κατανομή τους ανά τραπεζικό ή συνεργατικό πιστωτικό ίδρυμα με το οποίο συνεργάζεται ο Π.Ο.Α. και οι θυγατρικές του εταιρείες, αλλά και να τύχουν διευκρίνησης τα όσα αναφέρονται στο σημείο 3.27 της επιστολής του Π.Ο.Α. ημερομηνίας 30/9/2014 και να παρασχεθούν προς τούτο αποδεικτικά στοιχεία.

(β) Να αναφερθούν με πλήρη λεπτομέρεια οποιεσδήποτε καταθέσεις και /ή υποχρεώσεις υπάρχουν σήμερα, σε οποιαδήποτε μορφή, σε όλες τις τράπεζες και συνεργατικά πιστωτικά ιδρύματα με τα οποία συνεργάζεται ο Π.Ο.Α. και οι θυγατρικές του εταιρείες και να παρασχεθούν προς τούτο αποδεικτικά στοιχεία.

(γ) Παρατεθεί βεβαίωση, τόσο από τους ανεξάρτητους ελεγκτές του Π.Ο.Α. όσο και από τον Πρόεδρο ότι τα όποια αποσταλθέντα στην Επιτροπή, ως οι παράγραφοι (α) και (β), στοιχεία αφορούν όλους τους λογαριασμούς που διαθέτει ο Π.Ο.Α. και οι θυγατρικές του εταιρείες.

Μετά την παρέλευση της προθεσμίας η οποία δόθηκε στον Π.Ο.Α. για την παροχή των πιο πάνω διευκρινήσεων και της μη ανταπόκρισης του, η Επιτροπή προχώρησε σε ανάλυση των διαθέσιμων στοιχείων της Κατάστασης Χρηματοοικονομικής Θέσης του Π.Ο.Α. ως αυτές στάληκαν.

Σε σχέση με το ζήτημα του «κουρέματος», η Επιτροπή παρατηρεί ότι στις Ετήσιες Οικονομικές Καταστάσεις του Π.Ο.Α. του έτους 2012 οι οποίες ετοιμάστηκαν τον Ιανουάριο 2014, δεν είχε καταγραφεί το «κούρεμα» καταθέσεων ως ένα από τα σημαντικότερα γεγονότα που επισυνέβησαν το 2013 (σημείο 25 - «Γεγονότα μετά την περίοδο αναφορά») ενημερώνοντας έτσι τα μέλη του, ως προβλέπεται από τα διεθνή λογιστικά πρότυπα, και ειδικότερα το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 10 «Γεγονότα μετά την περίοδο αναφοράς». Αξίζει να σημειωθεί ότι οι υπό αναφορά Οικονομικές Καταστάσεις είχαν ψηφιστεί στη Γενική Συνέλευση του Π.Ο.Α. στις 10 Ιανουαρίου 2014. Ως εκ τούτου, δεν τεκμηριώνονται οι θέσεις και οι ισχυρισμοί του Π.Ο.Α. ότι η επιβολή χρηματικού προστίμου θα θέσει σε μεγάλο κίνδυνο την οικονομική του βιωσιμότητα καθώς επίσης και των αγελαδοτρόφων μελών του και θα προκαλέσει αλυσιδωτές αρνητικές επιπτώσεις σε όλες τις επιμέρους υποαγορές του τομέα γάλακτος στην Κύπρο ή / και ότι η επιβολή διοικητικού προστίμου θα επενεργούσε δυσμενώς στην ευημερία των καταναλωτών και στις εξαγωγές γαλακτοκομικών προϊόντων, μειώνοντας τη ροή συναλλάγματος στην Κύπρο και ότι η επιβολή διοικητικού προστίμου θα προκαλέσει αναστάτωση σε μια ομάδα παραγωγών.

Επίσης, σημειώνεται ότι η μείωση του διοικητικού προστίμου γενικότερα, λόγω κακής οικονομικής κατάστασης του παραβάτη, εφαρμόζεται μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις. Σχετικές είναι οι Κατευθυντήριες γραμμές του 2006¹⁵¹, όπου αναφέρονται τα ακόλουθα αναφορικά με τη δυνατότητα πληρωμής: «Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, η Επιτροπή

¹⁵¹ Κατευθυντήριες γραμμές για τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων που επιβάλλονται κατ' εφαρμογή του άρθρου 23 παράγραφος 2 σημείο α) του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003 (2006/C 210/02).

δύναται, εφόσον αυτό της ζητηθεί, να συνεκτιμήσει την αδυναμία της επιχείρησης να πληρώσει το πρόστιμο σε ένα συγκεκριμένο κοινωνικό και οικονομικό πλαίσιο. Η Επιτροπή δεν θα βασίζεται καμία μείωση του προστίμου που χορηγείται για αυτό το λόγο στην απλή διαπίστωση μιας προβληματικής ή ελλειμματικής οικονομικής κατάστασης. Μία τέτοια μείωση θα μπορεί να χορηγείται μόνο βάσει αντικειμενικών αποδείξεων ότι η επιβολή του προστίμου, σύμφωνα με τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές, θα έθετε ανεπανόρθωτα σε κίνδυνο την οικονομική βιωσιμότητα της εμπλεκόμενης επιχείρησης και θα οδηγούσε στην απώλεια της αξίας στοιχείων του ενεργητικού της.».

Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, η Επιτροπή δύναται να συνεκτιμήσει την αδυναμία της επιχείρησης να πληρώσει το πρόστιμο σε ένα συγκεκριμένο κοινωνικό και οικονομικό πλαίσιο. Η Επιτροπή δεν βασίζεται οποιαδήποτε μείωση του προστίμου που χορηγείται για αυτό τον λόγο στην απλή διαπίστωση μιας προβληματικής ή ελλειμματικής οικονομικής κατάστασης. Μια τέτοια μείωση χορηγείται μόνο βάσει αντικειμενικών αποδείξεων ότι η επιβολή του προστίμου, θα έθετε την οικονομική βιωσιμότητα της εμπλεκόμενης επιχείρησης ανεπανόρθωτα σε κίνδυνο.

Αυτών λεχθέντων, η Επιτροπή ασκώντας τη διακριτική της ευχέρεια και λαμβάνοντας υπόψη τις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης του πλήττει σήμερα όλους τους τομείς της κυπριακής οικονομίας και ότι κατά πάγια νομολογία η Επιτροπή δεν υποχρεούνται να λαμβάνει σε κάθε περίπτωση υπόψη, κατά τον καθορισμό του προστίμου, τα αρνητικά αποτελέσματα μιας επιχείρησης¹⁵², προχώρησε στην αξιολόγηση όλων των δεδομένων και στοιχείων του διοικητικού φακέλου, τα οποία και συνεκτίμησε μαζί με όλους τους άλλους παράγοντες που αναφέρθηκαν πιο πάνω.

Συνεκτιμώντας όλα τα πιο πάνω, η Επιτροπή, αφού έλαβε υπόψη τη φύση, τη διάρκεια και τη βαρύτητα της παράβασης σύμφωνα με τις διαδικασίες του άρθρου 24(α)(i) και 42(1) του Νόμου, τον κύκλο εργασιών του Π.Ο.Α. ο οποίος κατά το 2011 ανερχόταν στα €{.....} και την αναγκαιότητα να προληφθεί επανάληψη των παραβάσεων, ομόφωνα αποφάσισε την επιβολή διοικητικού προστίμου στον Π.Ο.Α..

14. ΚΑΤΑΛΗΚΤΙΚΟ/ ΔΙΑΤΑΚΤΙΚΟ

Για τους πιο πάνω λόγους, ως αυτοί έχουν αναλυθεί στο αιτιολογημένο σκεπτικό της απόφασης, η Επιτροπή ομόφωνα:

1. Αποφάσισε ότι ο Π.Ο.Α. ως ένωση επιχειρήσεων παραβίασε:

---

¹⁵² ΔΕΕ απόφαση ημερομηνίας 8.11.1983 NV IAZ, Συλλ. 1983 σελ 3369, σκέψη 55.

(Α) το άρθρο 3(1)(α) του Νόμου με την πρακτική της σύναψης συμβάσεων αποκλειστικής διάθεσης νωπού αγελαδινού γάλακτος με τους αγελαδοτρόφους μέλη του που συμπεριλαμβάνουν συγκεκριμένους τυποποιημένους όρους καθορισμού των τιμών αγοράς του νωπού αγελαδινού γάλακτος,

(Β) το άρθρο 3(1)(β) του Νόμου με την πρακτική της σύναψης συμβάσεων αποκλειστικής διάθεσης νωπού αγελαδινού γάλακτος με τους αγελαδοτρόφους μέλη του που συμπεριλαμβάνουν την επιβολή ρητρών αποκλειστικότητας και μη ανταγωνισμού, και

(Γ) το άρθρο 3(1)(β) του Νόμου με την εφαρμογή του μέτρου Ομαλής Παραγωγής Γάλακτος (Ο.Π.Γ.).

2. Αποφάσισε ότι ο Π.Ο.Α., ως δεσπόζουσα επιχείρηση στη σχετική αγορά παραβίασε το άρθρο 6(1)(α) του Νόμου, με τον καθορισμό και / ή την επιβολή υπερβολικών και/ή αθέμιτων τιμών του νωπού αγελαδινού γάλακτος.

3. Υποχρεώνει τον Π.Ο.Α., ως ένωση επιχειρήσεων και ως επιχείρηση, να παύσει **αμέσως** τις διαπιστωθείσες ως το άνω σκεπτικό παραβάσεις των άρθρων 3(1)(α), 3(1)(β) και 6(1)(α) του Νόμου και να αποφύγει επανάληψη αυτών στο μέλλον.

4. Επιβάλλει διοικητικά πρόστιμα στον Π.Ο.Α. αναφορικά με τις διαπιστωθείσες στο ως το άνω σκεπτικό παραβάσεις των άρθρων 3(1)(α), 3(1)(β) και 6(1)(α) του Νόμου, ως ακολούθως:

- Αναφορικά με τη διαπιστωθείσα παράβαση του άρθρου 3(1)(α) του Νόμου που αφορά την πρακτική της σύναψης συμβάσεων αποκλειστικής διάθεσης νωπού αγελαδινού γάλακτος με τους αγελαδοτρόφους μέλη του που συμπεριλαμβάνουν συγκεκριμένους τυποποιημένους όρους καθορισμού των τιμών αγοράς του νωπού αγελαδινού γάλακτος, την επιβολή διοικητικού προστίμου ύψους €600.000 (εξακοσίων χιλιάδων ευρώ).
- Αναφορικά με τη διαπιστωθείσα παράβαση του άρθρου 3(1)(β) του Νόμου που αφορά την πρακτική της σύναψης συμβάσεων αποκλειστικής διάθεσης νωπού αγελαδινού γάλακτος με τους αγελαδοτρόφους μέλη του που συμπεριλαμβάνουν την επιβολή ρητρών αποκλειστικότητας και μη ανταγωνισμού, την επιβολή διοικητικού προστίμου ύψους €600.000 (εξακοσίων χιλιάδων ευρώ).

- Αναφορικά με τη διαπιστωθείσα παράβαση του άρθρου του 3(1)(β) του Νόμου που αφορά το μέτρο Ο.Π.Γ, την επιβολή διοικητικού προστίμου ύψους €100.000 (εκατόν χιλιάδων ευρώ).
- Αναφορικά με τη διαπιστωθείσα παράβαση του άρθρου 6(1)(α) του Νόμου που αφορά τον καθορισμό ή/και την επιβολή υπερβολικών και/ή αθέμιτων τιμών, την επιβολή διοικητικού προστίμου ύψους €800.000 (οκτακοσίων χιλιάδων ευρώ).

Η Επιτροπή καλεί τον Π.Ο.Α. όπως, μέσα σε έξι (6) μήνες από την ημερομηνία κοινοποίησης της παρούσας απόφασης καταβάλει σε αυτήν το πιο πάνω χρηματικό πρόστιμο που ανέρχεται συνολικά σε **€2.100.000** (δύο εκατομμύρια εκατόν χιλιάδες ευρώ).

.....

ΛΟΥΚΙΑ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Πρόεδρος της Επιτροπής Προστασίας του Ανταγωνισμού